LENİN

EKİM DEVRİMİ DOSYASI : II

SOVYET YÖNETİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

ekim

LENİN

SOVYET YÖNETİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

EKİM : 9

LENİN

❐

EKİM DEVRİMİ DOSYASI: II

SOVYET YÖNETİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

EKİM YAYINLARI: 9

EKİM DEVRİMİ DOSYASI: II
SOVYET YÖNETİMİNİN
ÖRGÜTLENMESİ
ŞUBAT 1990
1. BASKI

EKİM SANAT YAPIM ÜRETİM

Yöneten: **Abdullah NEFES**
Yazışma: PK 328, Yenişehir-ANKARA
Tel: (9-4) 117 97 47, Ankara

•

90.06.Y.0072.0109

•

Genel Dağıtım: **VERSO A.Ş.**
Konur Sk. 13/7, Ankara

•

MacDizgi: Atölye SEVEN
Baskı: HAS SOY Matbaası

LENİN

EKİM DEVRİMİ DOSYASI: II

SOVYET YÖNETİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

Türkçesi:
KENAN SOMER

ekim yayınları

İÇİNDEKİLER

DEVLET ve DEVRİM

Marksist Devlet Öğretisi ve Proletaryanın Devrimdeki Görevleri 7
Devam. Engels'in Tamamlayıcı Açıklamaları 28
Marksizmin Oportünistler Tarafından Alçaltılması 33
Devrimin Temel Sorunlarından Biri 37
Bolşevikler İktidarını Koruyabilecekler mi? 48
Sovyetler İktidarına Düşen Görevler Üzerine 25 Ekim (7 Kasım) 1917'de Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti'ne Sunulan Rapor 102
İşçi Denetimi Üzerine Yönetmelik Tasarısı 104
Halka Çağrı 106
Köylülerin Sorularına Yanıt 109
Yüksek Memurların Aylıkları Konusunda Halk Komiserleri Konseyi Karar Tasarısı 113
Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti İşçi Kesiminin 4 (17) Aralık 1917 Oturumunda Petrograd İşçilerinin İktisadi Durumu ve İşçi Sınıfının Görevleri Üzerine Sunulan Rapor 115
Olumlu Yarışınayı Nasıl Örgütlemeli? 118
Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirisi 130
Halk Komiserleri Konseyi'nin Etkinliği Üzerine 11 (24) Ocak 1918'de Rusya İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Üçüncü Kongresine Sunulan Rapor 134
Programın Gözden Geçirilmesi ve Parti Adının Değiştirilmesi Üzerine 8 Mart 1918'de R(b)KP VIII. Kongresinde Sunulan Rapor 141
Program Tasarısı Müsveddesi 145

"Sovyetler İktidarının İvedi Görevleri" Makalesinin İlk Taslağı ... 149
Sovyetler İktidarının İvedi Görevleri ... 155
Sovyetler İktidarının İvedi Görevleri Üzerine Altı Tez ... 166
26 Mayıs 1918'de Rusya Ulusal İktisat Konseyleri I. Kongresinde Yapılan Konuşma ... 171
"Ulusallaştırılan İşletmelerin Yönetim Yönetmeliği" Tasarısına İlişkin Açıklamalar ... 181
Amerikan İşçilerine Mektup ... 182
6 Kasım 1918'de İşçi, Köylü, Kazak ve Kızılordu Asker Temsilcileri Sovyetleri Rusya IV. Olağanüstü Kongresinde Devrimin Yıldönümü Üzerine Yapılan Konuşma ... 187
Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky ... 196
Sovyet Kurumlarının Yönetimi Üzerine Yönetmelik Tasarısı ... 201
Büyük Sorunları Açıklamaya Yarayan Küçük Tablo ... 206
Burjuva Demokrasi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine 4 Mart 1919'da Komünist Enternasyonal I. Kongresine Sunulan Tezler ... 212
RKP Program Tasarısının Taslağı ... 216
19 Mart 1919'da R(b)KP VIII. Kongresi'nde Parti Programı Üzerine Sunulan Rapor ... 222
Sovyetler İktidarı Nedir? ... 227
Macar İşçilerine Selam ... 229
Sovyetler İktidarının İki Yılı: Ekim Devriminin İkinci Yıldönümü Dolayısıyla 7 Kasım 1919'da Moskova İşçi ve Kızıl Asker Temsilcileri Sovyeti'nde Rusya Merkez Yürütme Komitesi, Rusya Sendikalar ve Fabrika Komiteleri Merkez Konseyi Ortak Toplantısında Yapılan Konuşma ... 236
Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü ... 240
Komünizmin Çocukluk Hastalığı ("Solculuk") ... 245
Komünist Enternasyonal II. Kongresinin Temel Görevleri Üzerine Tezler ... 249
Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu Komisyonunun 26 Temmuz 1920'de Komünist Enternasyonal II. Kongresine Sunulan Raporu ... 251
Tek İktisadi Plan ... 255
Ayni Vergi ... 267
Yeni İktisat Siyaseti Koşullarında Sendikaların İşlev ve Görevleri Üzerine Tezler Taslağı ... 277
Az Olsun, Öz Olsun ... 283

DEVLET VE DEVRİM

MARKSİST DEVLET ÖĞRETİSİ VE PROLETARYANIN DEVRİMDEKİ GÖREVLERİ[1] (Parçalar)

BÖLÜM III
DEVLET VE DEVRİM. PARİS KOMÜNÜ DENEYİMİ (1871) MARX'IN ÇÖZÜMLEMESİ

2. Kırılan Devlet Makinesinin Yerini Neyle Doldurmalı?

1847'de Marx, *Komünist Manifesto*'da, bu soruya henüz tamamen soyut bir yanıt, ya da daha doğrusu

(1) **Devlet ve Devrim. Makssist devlet öğretisi ve proletaryanın devrimdeki görevleri** adlı yapıtını Lenin, Ağustos-Eylül 1917'de Razliv ve Helsingfonrs'taki yasadışı gizlilik içinde yazdı.

Proleter devlet iktidarının niteliği sorunu Lenin'i, Krupskaya'nın tanıklığına bakılırsa, özellikle son sürgünlük yılları sırasında ilgilendirdi. Devlet sorununa ilişkin kuramsal bir inceleme zorunluluğunu Lenin, 1916'nın ikinci yarısında dile getirdi. 1916 sonbaharında ve 1917 başında Lenin, o sırada yaşadığı Zürich'ten Krupskaya'ya, kendini kuramsal çalışmaya verdiğini yazıyordu. Durup dinlenmeden kitaplıkta çalışıyor, Marx ve Engels'in devlet konusundaki yapıtlarını inceliyordu. 4 (17) Şubat 1917'de Lenin, Kollontay'a marksist devlet görüşüne ilişkin gerecin hazırlığını hemen hemen tamamladığını bildiriyordu.

3 (16) Nisan 1917'de Lenin, Rusya'ya dönmek üzere İsviçre'den ayrıldı. Pratik devrimci etkinlik içinde, kafasını uğraştıran kuramsal çalışmasını sürdüremedi. Temmuz 1917 günlerinden sonra, Geçici hükümetin kovuşturmalarından kurtulmak için Petrograd yakınlarındaki Razliv'e kaçtığı sırada, **Devlet ve Devrim** adlı kitabını yazmaya başlayabildi ve "mavi defter'in kendisine getirilmesini istedi.

sorunları belirtmekle birlikte, çözüm yollarını göstermeyen bir yanıt veriyordu. *Komünist Manifesto*'nun yanıtı, kurulan devlet makinesinin yerini "proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi" yoluyla, "demokrasinin fethi" yoluyla doldurmak biçimindeydi.

Proletaryanın bu egemen sınıf olarak örgütlenmesinin hangi somut biçimlere bürünebileceğinin, demokrasinin en tam, en tutarlı "fethi"yle bu örgütlenmenin hangi belirgin biçimde bağdaşabileceğinin yanıtını Marx, ütopya yoluna sapmaksızın, yığın hareketinin *deneyiminden* bekliyordu.

Komün deneyimi ne kadar sınırlı olursa olsun Marx, *Fransa'da İç Savaş* adlı yapıtında bu deneyimi çok dikkatli bir çözümlemeden geçirdi. Bu yapıttan en önemli parçaları aktaralım:

XIX. yüzyılda ortaçağdan kalan "merkezi devlet iktidarı, sürekli din, polis, bürokrasi, din adamları ve yargıçlar gibi her yerde var olan organlarıyla birlikte" büyük bir gelişme gösterdi. Sermaye ve emek arasındaki sınıfsal uyuşmazlığın gelişmesi nedeniyle "devlet iktidarı, gitgide toplumsal köleleştirme ereğiyle örgütlenen bir kamu gücü, sınıfsal bir egemenlik aygıtı durumuna geliyordu. Sınıflar savaşımında bir ilerleme oluşturan her devrimden sonra, devlet iktidarının salt bastırıcı niteliği gitgide daha açık bir biçimde ortaya çıkıyordu". 1848-1849 devriminden

---

Çok geçmeden Helsingfors'a geçen Lenin, kendini tamamen kitabı yazmaya verdi. Lenin'in tasarılarına göre kitap, yedi bölümden oluşacaktı. Ancak "1905 ve 1917 Rus Devrimleri Deneyimi" başlıklı son (yedinci) bölüm, hiçbir zaman yazılamadı. Ekim Devrimi'ne öngelen siyasal bunalım, bu bölümün yazılmasını engelledi. Kitabının sonunda, "böyle bir engellenmeden ancak kıvanç duyulabileceği"ni, "bir devrim deneyimi yapmanın, devrim konusunda yazmaktan çok daha hoş ve çok daha yararlı olduğunu" yazıyordu.

Devlet ve Devrim'in 1919'da yapılan ikinci baskısında Lenin, ikinci bölüme "1852'de Marx Sorunu Nasıl Koyuyordu?" başlıklı yeni bir paragraf ekledi.

sonra devlet iktidarı, "Sermaye'nin Emek'e karşı ulusal savaş aygıtı" durumuna geldi. İkinci imparatorluk, bu aygıtı daha da sağlamlaştırdı.

"İmparatorluğun dolaysız antitezi, Komün oldu. "Komün ... sınıf egemenliğinin yalnız monarşik biçimini değil, ayrıca sınıf egemenliğinin kendisini de kaldıracak bir cumhuriyetin olumlu biçimiydi."

Sosyalist proleter cumhuriyetin bu "olumlu" biçimi tastamam neye dayanıyordu? Kurmaya başladığı devlet nasıl bir devletti?

"... Komün'ün ilk kararı ... sürekli ordunun kaldırılması ve yerine silahlı halkın geçirilmesiydi..."

Bu istem, şimdi sosyalist olduğunu ileri süren bütün partilerin programında yer alıyor. Ama bu partilerin programlarının kaç para ettiğini en iyi, 27 Şubat devriminden hemen sonra bu istemi yerine getirmeyi kabul etmeyen devrimci-sosyalistlerimizin[2] ve menşeviklerimizin[3] davranışı ortaya koydu!

"... Komün, kentin çeşitli bölgelerinden kamu oylamasıyla seçilen belediye meclisi üyelerinden bileşiyordu. Bu üyeler sorumlu ve her an görevden alınabilir bir durumdaydılar. Komün üyelerinin çoğu, doğal olarak işçilerden ya da işçi sınıfının tanınmış temsilcilerinden oluşuyordu..."

---

(2) **Devrimci-sosyalistler** (ya da **s.-r.**'ler), 1901 sonu ve 1902 başında Rusya'da çeşitli halkçı grup ve çevrelerin birleşmesiyle kurulan küçük burjuva parti. Şubat 1917 burjuva demokratik devriminden sonra s.-r.'ler, liderlerinin de katıldıkları burjuva geçici hükümeti destekledi.

Devrimci-sosyalist parti içinde oluşan sol kanat, Kasım 1917 sonunda bağımsız bir sol devrimci-sosyalist parti durumuna geldi.

Yabancı müdahale ve iç savaş sırasında devrimci-sosyalistler, karşı-devrimci komplolara karışarak, Sovyet devleti ve komünist parti yöneticilerine karşı suikastlar düzenledi.

(3) **Menşevikler**, Rusya'daki oportünist küçük burjuva parti. Şubat 1917 burjuva demokratik devriminden sonra menşevikler, burjuva geçici hükümete katıldı ve bu hükümetin emperyalist siyasetini destekledi. Sosyalist Ekim Devrimi'nden sonra karşı-devrimci bir parti durumuna dönüşen menşevikler, Sovyet halkına karşı silaha sarılarak burjuvazi ve toprak sahipleri saflarında savaştı.

"... Polisin siyasal ayrıcalıklarına hemen son verilerek, merkezi hükümetin aleti olmaktan çıkarıldı ve Komün'ün sorumlu ve her an görevden alınabilir bir görevlisi durumuna getirildi. Yönetimin tüm öbür dallarındaki memurlar da aynı duruma getirildi. Komün üyelerinden en alt düzeydeki görevlilere kadar, bütün kamu hizmetleri karşılığında *işçi ücretleri* ödenecekti. Yüksek devlet görevlilerinin geleneksel rüşvetleri ve temsil ödenekleri, bu yüksek görevlilerin kendileriyle birlikte ortadan kalktı. ... Eski hükümetin maddi iktidar aletleri olan sürekli ordu ve polis kaldırıldıktan sonra Komün, manevi baskı aleti olan "rahipler iktidarı"nı da ortadan kaldırmaya girişti. ... Adalet görevlileri... o yapmacık bağımsızlıklarından yoksunlaştırıldı. Öteki kamu görevlileri gibi onlar da, göreve seçimle atanacak, sorumlu ve görevden alınabilir bir duruma geleceklerdi[4]..."

Nitekim Komün, sürekli ordunun kaldırılması, istisnasız bütün memurların seçimle gelmesi ve geri alınabilirliği gibi önlemler aracılığıyla, parçalanan devlet makinesinin yerine "yalnızca" daha tam bir demokrasiyi geçirmiş gibi görünüyordu. Oysa, bu "yalnızca" gerçeklikte, kurumların bambaşka kurumlarla değiştirilmesi gibi şaşırtıcı bir eylemi simgeliyordu. Tastamam bir "niceliğin niteliğe dönüşme" durumuydu bu; tasarlanması olanaklı en tam ve en yöntemli biçimde gerçekleşen demokrasi, burjuva demokrasi olmaktan çıkarak proleter demokrasi durumuna geliyor; devletse (= belirli bir sınıfı bastırmaya yönelik özel güç), artık gerçekten devlet olmayan bir devlete dönüşüyordu.

Ancak burjuvaziyi bastırmak ve direnişini kırmak da bir zorunluluktu. Hele Komün için bu zorunlu-

(4) .Bk. Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 95-100.

luk, özellikle kendini gösteriyordu ve Komün'ün yenilgi nedenlerinden biri de bu zorunluluğu yeterli bir kararlılıkla yerine getirememesiydi.

Ama bastırma örgütü bu durumda, artık kölelik döneminde olsun, serflik ve ücretli kölelik döneminde olsun, her zaman görüldüğü gibi nüfusun azınlığı değil, çoğunluğuydu. Oysa kendi baskıcılarını halkın *kendisi* bastırdığı zaman da, *artık* özel bir bastırma gücüne *gerek yoktur!* Devlet, işte bu anlamda *silinmeye başlar.* Bu görevleri ayrıcalıklı bir azınlığın (ayrıcalıklı memurlar, sürekli ordunun yüksek rütbeli subayları) özel kurumların yerine, doğrudan doğruya çoğunluğun kendisi yerine getirebilir ve devlet iktidarının görevleri ne ölçüde halkın tümü tarafından yerine getirilirse, bu iktidar o ölçüde zorunlu olmaktan çıkar.

Bu bakımdan, Komün'ün aldığı ve Marx'ın özellikle ortaya koyduğu önlemlerden biri, yani bütün temsil ödencelerinin, memurlar topluluğuna yönelik bütün parasal ayrıcalıkların kaldırılması ve *bütün* memur aylıklarının *"işçi ücretleri"* düzeyine indirilmesi son derece dikkat çekicidir. Burjuva demokrasiden proleter demokrasiye, baskıcıların demokrasisinden ezilen sınıfların demokrasisine, belirli bir sınıfı bastırmaya yönelik *"özel güç"* olarak devletten halk çoğunluğunun, yani işçilerin ve köylülerin *genel iktidarı* tarafından baskıcılara karşı uygulanan bastırmaya doğru *yöneliş*, en belirgin biçimde işte burada ortaya çıkar. Ve Marx'ın öğrettiklerinin en çok unutulanları da, işte bu devlet sorununa ilişkin, özellikle çarpıcı ve belki de en önemli nokta üzerinde öğrettikleri oldu! Sayısız basitleştirici yorumlarda, bu konudan hiç söz edilmez. Dinleri devlet dini durumuna geldikten sonra, ilkel hıristiyanlığın devrimci demokratik ruhuyla birlikte "saflık"larını da "unutan"

hıristiyanlar gibi, günü geçmiş bir "saflık" olarak bu konuyu gizlemek "görenek" durumuna geldi.

Yüksek devlet memurlarının aylığının azaltılması, "yalnızca" naif, ilkel bir demokratizm istemiymiş gibi görünür. Çağdaş oportünizmin "kurucu"larından biri olan sabık sosyal demokrat Ed. Bernstein, "ilkel" demokratizme karşı yavan burjuva alaylarını yinelemeye kaç kez çalıştı. Bütün oportünistler gibi, günümüzün kautskycileri gibi Bernstein da, birinci olarak "ilkel" demokratizme belli bir "dönüş" olmadıkça kapitalizmden sosyalizme geçişin olanaksız olduğunu (çünkü ensonu, devlet görevlerinin çoğunluk tarafından, halkın tümü tarafından yerine getirilmesi başka nasıl sağlanabilir?), ikinci olarak kapitalizme ve kapitalist kültüre dayanan "ilkel demokratizm"in, eski ya da prekapitalist dönemlerin ilkel demokratizmi olmadığını hiç mi hiç anlamadı. Kapitalist kültür büyük üretime, fabrikalara, demiryollarına, postaya, telefona, vb. yol açtı. Ve bu *temel üzerinde* eski "devlet iktidarı" görevlerinin büyük bir çoğunluğu öylesine basitleşti ve öylesine basit kayıt kuyut ve denetim işlemlerine indirgenebildi ki bir ilkokul eğitimi gören herkesin yapabileceği bir duruma, basit bir "işçi ücreti" karşılığında yapılabilecek bir duruma geldi. Öyleyse bu görevlerin her türlü ayrıcalıklı ve "hiyerarşik" niteliği yok edilebilir (ve edilmelidir de).

İstisnasız bütün memurların her işe seçimle gelip *her an* görevden geri alınabilmeleri, maaşlarının normal bir "işçi ücreti" düzeyine indirilmesi gibi işçilerin ve köylülerin çoğunluğunun çıkarlarını son derece dayanışık bir duruma getiren basit ve "anlaşılması kolay" demokratik önlemler, aynı zamanda kapitalizmden sosyalizme götüren köprü hizmetini de görürler. Devletin yeniden örgütlenmesine, toplumun

salt siyasal yeniden örgütlenmesine ilişkin olmakla birlikte bu önlemler, doğal olarak bütün anlam ve bütün değerlerini ancak "mülksüzleştiricilerin mülksüzleştirilmesi"nin gerçekleştirilmesi ya da hazırlanmasına bağlandıkları zaman, yani üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetinin toplumsal mülkiyet durumuna dönüşmesiyle kazanırlar.

"Komün, diye yazıyordu Marx, sürekli ordu ve memurculuk gibi iki büyük gider kaynağını ortadan kaldırarak, bütün burjuva devrimlerin o ucuz hükümet sloganını gerçekleştirdi[5]."

Köylülüğün ve öteki küçük burjuvazi katmanlarının ancak çok küçük bir azınlığı, sözcüğün burjuva anlamıyla "yükselir" ve "başarı kazanır", yani ancak bazı bireyler ya ense kulak yerinde kişiler, burjuvalar ya da güvenceli ve ayrıcalıklı memurlar durumuna gelebilir. Bir köylülüğün olduğu bütün ülkelerdeki köylülerin engin çoğunluğu (ve bu ülkeler çoğunluktadır), hükümet tarafından ezilir ve onu devirmeye can atar; bu köylüler "ucuz" bir hükümet özlemi taşır. Bu görevin üstesinden *yalnız* proleterya gelebilir ve bu işi yaparken, devletin sosyalist yeniden örgütlenmesine doğru da bir adım atmış olur.

3. Parlamentarizmin Ortadan Kaldırılması

"Komün, diye yazıyordu Marx, parlamenter bir örgüt değil, ama hem yürütmeci, hem de yasamacı bir nitelik taşıyan etkin bir örgüt olacaktı."

"... Genel oy hakkı, her üç ya da altı yılda bir halkı parlamentoda yönetici sınıfın hangi üyesinin "temsil edeceği" ve ayaklar altına alacağını (*ver-und zertreten*) kararlaştırmaya yarayacak yerde, tıpkı

(5) Bk. Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, a.g.y., s. 103.

herhangi bir işverenin bireysel seçim hakkından yararlanması gibi, komünler biçiminde örgütlenen halkın kendi işletmeleri için işçiler, denetimciler ve muhasebeciler bulmasına yaracaktı[6]."

Parlamentarizmin 1871'de yapılan bu dikkat çekici eleştirisi de, sosyal-şovenizm ve oportünizmin egemenliği sonucu, bugün marksizmin "unutulmuş sözleri" arasında yer alıyor. Profesyonel bakan ve parlamenterler, proleterya hainleri ve şimdiki "pratik" sosyalistler, parlamentarizmi eleştirme işini tamamen anarşistlere bıraktı ve bu şaşırtıcı mantık nedeniyle de parlamentarizmin *her türlü* eleştirisini "anarşizm" olarak nitelendirme yolunu tuttu. Scheidemann, David, Legien, Sembat, Renaudel, Henderson, Vandervelde, Stauning, Branting, Bissolati ve hempaları gibi "sosyalistler" karşısında midesi bulanan "ileri" parlamenter ülkeler proletaryasının, oportünizmin ikiz kardeşi olmasına rağmen, anarkosendikalizme gitgide daha büyük bir yakınlık göstermesinde şaşılacak hiçbir şey yok.

Ancak Marx açısından devrimci diyalektik, hiçbir zaman bu yeni moda lafazanlık, hiçbir zaman Plehanov, Kautsky ve ötekilerin onu dönüştürdüğü bu çocuk oyuncağı durumuna gelmedi. Marx anarşizmle, özellikle açıkça devrimci bir durum olmadığı zaman burjuva parlamentarizm "ahır"ından yararlanmaktaki yetersizliği yüzünden de acımasızca bozuşmasını bildi; ama aynı zamanda, parlamentarizmin gerçekten proleter ve devrimci bir eleştirisini yapmasını da bildi.

Burjuva parlamentarizminin, yalnız parlamenter meşruti monarşilerde değil, ama en demokratik cumhuriyetlerde de gerçek özü, dönem dönem, belli

(6) Bk. Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, a.g.y., s. 99 ve 101.

bir sayıdaki yıllar boyunca, parlamentoda halkı yönetici sınıfın hangi üyesinin ayaklar altına alıp ezeceğine karar vermektir.

Ama devlet sorunu, eğer proletaryanın *bu* alandaki görevleri açısından ele alınır, eğer parlamentarizm devlet kurumlarından biri olarak kabul edilirse, o zaman parlamentarizmden kurtulmanın yolu nedir? Ondan nasıl vazgeçilebilir? Marx'ın Komün incelemesine dayanan dersleri öylesine unutulmuştur ki, güncel "sosyal demokrat"ın (güncel sosyalizm hainı okuyunuz), anarşist ya da gerici eleştiriden başka bir parlamentarizm eleştirisi tasarlamakta düpedüz yeteneksiz olduğunu söylemek ve yinelemek zorundayız.

Parlamentarizmden kurtulmanın yolu, elbette temsili örgütlerin ve seçim ilkesinin ortadan kaldırılmasına değil, ama söz değirmenleri olan bu temsili örgütlerin "etkin" meclisler durumuna dönüştürülmesine dayanır. "Komün parlamenter bir örgüt değil, ama hem yürütmeci, hem de yasamacı, etkin bir örgüt olacaktı."

"Parlamenter değil, etkin" bir örgüt! İşte tam da çağdaş parlamenterlere ve sosyal demokrasinin parlamenter "kuçu kuçu"larına yönelik bir söz! Amerika'dan İsviçre'ye, Fransa'dan İngiltere'ye, Norveç'e vb. kadar herhangi bir parlamenter ülke düşünün; böyle bir ülkede gerçek "devlet" işleri hep kulisté görülür ve devlet daireleri, bakanlıklar ve kurmay kurulları tarafından yapılır. Parlamentolardaysa, salt "saf halk"ı aldatmak ereğiyle, gevezelikten başka bir şey yapılmaz. Bu öylesine doğrudur ki, burjuva demokratik cumhuriyet niteliği taşıyan Rus Cumhuriyeti'nde bile, bu cumhuriyet gerçek bir parlamento kurabilecek zamanı da bulmadan önce, parlamentarizmin bütün bu kötü alışkanlıkları hemen ortaya çıktı. Kokuşmuş hamkafalılık kahramanları –Skobelevler ve Tserete-

liyler, Çernovlar ve Avksentievler– Sovyetler'i bile kötürümleştirme başarısını göstererek, bu örgütleri burjuva parlamentarizminin en mide bulandırıcı örneklerine uygun kısır söz değirmenlerine çevirdi. Sovyetlerdeki "sosyalist" bakan beyler, boş ve parlak sözleri ve kararlarıyla, saf mujikleri enayi yerine koyuyor. Hükümet içindeyse, bir yandan "yağ tabağı"nın, yani kazançlı ve saygın arpalıkların çevresine, sırayla ve elden geldiğince çok devrimci-sosyalist ve menşevik oturtmak, öte yandan halkın "dikkatini dağıtmak" için sürekli bir oyun oynanıyor. Bu arada da bakanlıklarda ve kurmay kurullarında, "devlet işi" görülüyor!

Yönetici parti olan "devrimci-sosyalistler" partisinin organı *Diyelo Naroda*, son zamanlarda bir başyazıda, "herkes"in kendini siyasal fuhşa kaptırdığı "kibar çevre" kişilerinin o eşsiz içtenliğiyle, "sosyalistler"e (sözcüğü bağışlayın!) ait bakanlıklarda bile tüm eski bürokratik aygıtın ana çizgileriyle olduğu gibi kaldığını, geçmişte olduğu gibi işlediğini ve devrimci önlemleri tam bir "özgürlük" içinde baltaladığını itiraf ediyordu! Ama bu itiraf olmasaydı bile, devrimci-sosyalistlerle menşeviklerin hükümete katılma öyküsü bunun böyle olduğunu somut olarak göstermez miydi? Bu durumda asıl ilginç olan şey, hükümette kadetlerle birlikte yer alan Çernov, Rusanov, Zenzinov efendiler ve öteki *Diyelo Naroda* yazarlarının "onlarda", onların bakanlıklarında her şeyin geçmişte olduğu gibi işlediğini açıkça ve yüzleri kızarmadan, önemsiz bir şeymiş gibi anlatacak kadar yüzsüzleşmeleridir!! Saf köylüyü aldatmak için devrimci demokratik parlak sözler, kapitalistleri "zevkten dört köşe etmek" için bürokratik ve kırtasiyeci hinoğlu hinlikler: İşte "namuslu" koalisyonun *özü*.

Burjuva toplumun iliklerine kadar çürümüş satı-

lık parlamentarizminin yerine Komün, düşünce ve tartışma özgürlüğünün aldatmaca biçiminde yozlaşmadığı örgütler geçirdi. Çünkü parlamenterler kendileri çalışmak, kendi yaptıkları yasaları kendileri uygulamak, sonuçlarını kendileri denetlemek, seçmenleri karşısında doğrudan doğruya kendileri cevap vermek zorundaydı. Temsili örgütler olduğu gibi kalmakla birlikte, özel sistem olarak, yasama ve yürütme işbölümü olarak, milletvekilleri yararına ayrıcalıklı durum olarak parlamentarizm *ortadan kalktı.* Temsili örgütleri olmayan bir demokrasi, hatta proleter bir demokrasi düşünemeyiz; ancak burjuva toplumun eleştirilmesi eğer bizim için boş bir söz değilse, burjuvazinin egemenliğini devirmek isteğimiz eğer menşevikler ve devrimci-sosyalistlerde olduğu gibi, Scheidemannlarda ve Legienlerde, Sembatlarda ve Vanderveldelerde olduğu gibi işçi oylarını avlamaya yönelik "seçimlik" bir palavra değil de ciddi ve içten bir istekse, demokrasiyi parlamentarizm olmadan düşünebiliriz ve düşünmemiz de *gerekir.*

Komün için olduğu gibi proleter demokrasi için de gerekli olan *bu* yönetsel personelin işlevlerinden söz eden Marx'ın, karşılaştırma terimi olarak "herhangi bir işveren"in, yani "işçiler, denetimciler ve muhasebeciler"den oluşan alışılmış bir kapitalist işletmenin personeli terimini kullanması, son derece belirtici bir nitelik taşımaktadır.

Marx'ta ütopyacılığın zerresi yoktur. Kafasından "yeni" bir toplum uydurmaz. Tersine, eski toplumdan *başlayarak* yeni bir toplumun *doğuşunu,* eski toplumdan yeni topluma geçiş biçimlerini bir doğal tarih süreci gibi inceler. Somut proleter yığın hareket deneyimini ele alır ve bu deneyimden pratik dersler çıkarmaya çalışır. Bütün büyük devrimci düşünürlerin, büyük ezilen sınıf hareketleri okulundan ders

almakta duraksamadıkları gibi, o da Komün "okulundan ders alır" ve hiçbir büyük düşünür bu tür hareketlere, Plehanov'un "Silaha sarılmamak gerekirdi" ya da Tsereteliy'in "Bir sınıf özlemlerini sınırlandırmasını bilmelidir" dediği gibi, bilgiçce bir "ahlak" açısından yanaşmaz.

Memurculuğu bir çırpıda, her yerde ve büsbütün ortadan kaldırmak söz konusu edilemez. Bir ütopyadır bu. Ancak her türlü memurculuğun aşamalı olarak ortadan kalkmasına yol açan yeni bir yönetim makinesinin kurulmasına hemen başlamak amacıyla, eski yönetim makinesini bir çırpıda *parçalamak* bir ütopya değil, Komün deneyiminin ta kendisi, devrimci proletaryanın ivedi ve dolayımsız görevinin ta kendisidir.

Kapitalizm, yönetsel "devlet" görevlerini basitleştirdi, "buyruk yöntemleri"ni reddetmek ve her şeyi proleterlerin (egemen sınıf) "işçilere, denetimcilere, muhasebecilere" tüm toplum adına iş veren bir örgütüne indirgemek olanağını sağladı.

Biz ütopyacı değiliz. Her türlü yönetimden, her türlü bağımlılıktan *bir çırpıda* vazgeçme "düşleri" kurmuyoruz. Proletarya diktatörlüğüne düşen görevlerin anlaşılmamasına dayanan bu anarşistçe düşler, marksizme kökünе kadar yabancıdır ve gerçeklikte sosyalist devrimi insanların değişeceği güne kadar ertelemekten başka da bir şeye yaramaz. Bizse bugünkü insanlarla sosyalist devrim yapmak istiyoruz ve bugünkü insanlar da bağımlılıktan, denetimden, "denetimcilerden ve muhasebecilerden" vazgeçemezler.

Ancak, tüm sömürülenlerin ve tüm emekçilerin silahlı öncüsü olan proletaryaya bağlanmak gerekir. Devlet memurlarına özgü "buyruk yöntemleri" yerine, basit bir "denetim ve muhasebe" uygulamasının geçirilmesine daha şimdiden, bugünden yarına başlana-

bilir ve başlanmalıdır da; daha bugünden kentlilerden çoğunun tam olarak anlayabileceği bir düzeyde ve "işçi ücretleri" karşılığı tam olarak yapabilecekleri çok basit görevlerdir bunlar.

Kapitalizmin yaratmış olduklarından yola çıkarak, kendi işçi deneyimimize dayanarak, silahlı işçilerin devlet iktidarınca korunan sert bir disiplin, demirden bir disiplin kurarak, büyük üretimi *biz kendimiz*, biz işçiler örgütleyeceğiz. Devlet memurlarını yönergelerimizin basit uygulayıcıları durumuna, sorumlu, geri alınabilir ve gösterişsiz ücretler alan "denetimciler ve muhasebeciler" durumuna (elbette her cins, her tür ve her düzeydeki uzmanları yerli yerinde tutarak) dönüştüreceğiz. Bizim proleterce görevimiz, işte budur; proleter devrimi gerçekleştirirken *başlanabilecek* ve başlanması gereken ilk görev, işte budur. Büyük üretime dayanan bu ileri önlemler, her türlü memurculuğun aşamalı "silinme" sine, gitgide basitleşen denetim ve muhasebe görevlerinin sırayla herkes tarafından yerine getirilerek bir alışkanlık durumuna geleceği ve sonunda özel bir bireyler kategorisinin *özel* görevleri olarak ortadan kalkacağı –tırnak içinde olmayan ve ücretli işçiliğe hiç benzemeyen– bir düzenin aşamalı kurulmasına kendiliğinden yol açar.

70'li yılların nükteci bir Alman sosyal demokratı, *posta* yönetiminin sosyalist bir işletme örneği olduğunu söylüyordu. Bundan daha doğru bir şey yoktur. Günümüzde posta yönetimi, *kapitalist* devlet tekeli örneğine göre örgütlenen bir işletmedir. Emperyalizm, bütün tröstleri gitgide bu tür örgütler durumuna dönüştürüyor. İşten bunalan ve aç "basit" emekçiler, bu örgütlerde de aynı burjuva bürokrasinin egemenliği altında kalıyor. Ama toplumsal yönetim mekanizması, bu örgütlerde daha şimdiden hazır durum-

da. Kapitalistler devrildikten, bu sömürücülerin direnişi silahlı işçilerin demirden pençesiyle bastırıldıktan ve güncel bürokratik devlet makinesi kırıldıktan sonra karşımızda, teknik bakımdan hayran olunacak biçimde donatılmış, "asalaklık"tan kurtulmuş ve birleşmiş işçilerin teknisyenlere, denetmenlere ve muhasebecilere iş vererek, *herkesin* emeğiyle birlikte bütün "devlet" memurlarının emeğini de bir işçi ücretiyle ödeyerek, kendi başlarına çok güzel çalıştırabilecekleri bir mekanizma kalacak. Daha önce Komün tarafından, özellikle devletin örgütlenmesi alanında pratik olarak başlatılan deneyim göz önünde bulundurularak, bütün tröstler karşısında hemen gerçekleştirilebilir ve emekçileri sömürüden kurtaracak somut ve pratik görev, işte budur.

Dolayımsız ereğimizi, silahlı proletaryanın denetim ve yönetimi altında, posta yönetimi gibi örgütlenen ve teknisyenler, denetmenler ve muhasebecilerle birlikte *tüm* memurların da "işçi ücretleri"ni aşmayan bir maaş alacakları bir ulusal iktisat oluşturuyor. Bize gereken devlet ve onun iktisadi temeli, işte bu. Parlamentarizmin kaldırılmasını ve temsili örgütlerin korunmasını sağlayacak olan şey, çalışan sınıfları bu örgütlerin burjuvazi tarafından bozulmasından kurtaracak olan şey, işte bu.

4. Ulusun Birliğinin Örgütlenmesi

Komün'ün geliştirme zamanı bulamadığı kısa bir örgütlenme taslağında, Kömün'ün en küçük kırsal yerleşme merkezlerinin bile siyasal biçimi olması gerektiği... açıkça ortaya kondu." Paris'e gidecek "ulusal delegasyon"u da Komünler seçecekti.

"... Bir merkezi hükümete gene de kalan az sayıda ama önemli görevler, gerçek olmadığı biline biline

söylendiği gibi kaldırılmayacak, ancak komünal, yani sıkı sıkıya sorumlu memurlar tarafından yürütüleceklerdi..."

"... Ulusun birliği bozulmayacak, tam tersine, Komün anayasasıyla örgütlenecekti. Bu birlik, ulusun cisimleşmesi olduğunu ileri sürmekle birlikte, gerçekte onun asalak bir uru olmasına rağmen ulustan bağımsız ve onun üzerinde yer almak isteyen devlet iktidarının aradan kaldırılmasıyla bir gerçeklik durumuna gelecekti. Eski hükümet iktidarının salt bastırıcı organlarını kesip atmak önemli olduğu halde, yasal işlevleri topluma karşı bir üstünlük iddiasında bulunan bir otoriteden çekilip alınarak, toplumun sorumlu hizmetkarlarına verilecekti[7]."

Marx'ın bu düşüncelerini çağdaş sosyal demokrasi oportünistlerinin ne derece anlamadıklarını –anlamak istemediklerini demek belki daha doğru olurdu– en iyi gösteren şey, dönek Bernstein'a Erostratos* biçiminde bir ün kazandıran *Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie* (Sosyalizmin Öncülleri ve Sosyal Demokrasinin Görevleri) [1899] adlı kitaptır. Tam da Marx'ın yukarda aktardığımız parçası konusunda Bernstein, "Siyasal içeriği bakımından bu programın, bütün ana çizgilerinde, Proudhon'un federalizmiyle çarpıcı bir benzerlik gösterdiğini" yazıyor ve şöyle ekliyordu: "Marx ve "küçük burjuva" Proudhon (Bernstein gırgır geçmek için "küçük burjuva"yı tırnak içinde yazar) arasında var olan bütün öteki farklılıklara rağmen, bu konudaki görüşleri birbirine son derece benzemektedir." Gerçi, diye sürdürüyordu Bernstein, belediyelerin önemi büyüdü, ama "demokrasinin ilk görevinin, Marx

(7) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, agy. s. 100-101.

(*) Ün kazanmak istediği için, İ.Ö. 7'de Efes kentindeki dünyanın 356 harikasından biri olan Diana tapınağını yakan bir Yunanlının adı.

ve Proudhon'un tasarladıkları gibi, çağdaş devletlerin ortadan kalkışı (*Auflösung*, harfi harfine: Gerçek ve mecazi anlamda dağılma) ve örgütlenmelerinde tam bir değişiklik (*Unwandlung*, değişim) olduğunu, yani bütün eski ulusal temsil biçimlerinin büsbütün ortadan kalkacağı bir biçimde, komünler delegelerinden oluşacak taşra ve il meclisleri delegelerinden bir ulusal meclisin kuruluşu olduğu bana kuşkulu gibi görünüyor". (*Bernstein*, agy, s. 134 ve 136, almanca 1899 baskısı.)

İşte düpedüz şaşılacak bir şey: Marx'ın "asalak devlet iktidarının yıkılması" üzerindeki görüşlerini, Proudhon'un federalizmiyle karıştırmak! Ancak bir rastlantı sonucu değil bu, çünkü Marx'ın burada, merkeziyetçiliğin tersine federalizmi ele almak şöyle dursun, bütün burjuva ülkelerde var olan burjuva devlet makinesinin yıkılmasından söz ettiği, oportünistin aklına bile gelmiyor.

Oportünistin aklına, kendi küçük burjuva hamkafalılık ve "reformist" durgunluk ortamı içinde çevresinde gördüğü şeylerden, yani "belediye"lerden başka bir şey gelmiyor! Proletaryanın devrimine gelince, oportünist onu düşünmeyi bile unutmuştur.

Bu gülünç bir şey. Ama bu konuda Bernstein'la tartışılmamış olması da dikkat çekici. Birçokları, özellikle Rus yazarlar arasında Plehanov ve Batı Avrupalı yazarlar arasında Kautsky, onun yanlışlığını ortaya koydu; bununla birlikte Marx'ın Bernstein tarafından *bu* çarpıtılması konusunda ikisi de *hiçbir şey söylemedi.*

Oportünist, devrimci olarak düşünmeyi ve devrimi düşünmeyi öylesine unutmuş ki, anarşizmin kurucusu Proudhon ile karıştırdığı Marx'ta federalizm görüyor. Ve ortodoks marksistler olduklarını ve devrimci marksizm öğretisini savunmak istediklerini

ileri süren Kautsky ve Plehanov, bu konuda susuyorlar. Marksizm ve anarşizm arasındaki ayrım üzerine, kautskycileri olduğu gibi oportünistleri de belirginleştiren ve üzerinde daha da konuşmamız gereken o aşırı görüş yoksulluğunun kaynaklarından biri de burada ortaya çıkıyor.

Komün deneyimi üzerine Marx'tan yukarda aktarılan düşüncelerde federalizmden iz bile yoktur. Marx, oportünist Bernstein'ın aslında farketmediği bir konuda Proudhon'la anlaşır. Bernstein'ın onları anlaşmış olarak gördüğü noktadaysa Marx, Proudhon'la anlaşmazlık içindedir.

Marx, her ikisinin de güncel devlet makinesinin "yıkılması"ndan yana olmaları anlamında Proudhon'la anlaşır. Marksizmin anarşizmle (Proudhon'la olduğu gibi Bakunin'le de) bu benzerliğini ne oportünistler, ne de kautskyciler görmek ister, çünkü onlar bu konuda marksizmden uzaklaşmışlardır.

Proudhon ve Bakunin'le Marx, tam de federalizm konusunda anlaşmazlık içindedir (proletarya diktatörlüğünün dışında). Federalizmin ilkeleri, anarşizmin küçük burjuva görüşlerinden kaynaklanır. Marx, merkeziyetçidir. Ve ondan aktarılan parçalarda da merkeziyetçiliğe en küçük bir aykırılık yoktur. Burjuva devlet makinesinin ortadan kaldırılmasını, yalnız küçük burjuva bir devlet "batıl itikadı"yla dolu kimseler merkeziyetçiliğin ortadan kaldırılması olarak anlayabilir!

Ama eğer proletarya ve yoksul köylülük devlet iktidarını ellerine alır, tam bir özgürlükle komünler içinde örgütlenir ve bütün komünlerin etkinliğini *birleştirerek* sermayeyi cezalandırır, kapitalistlerin direnişini kırar, demiryollarının, fabrikaların, toprağın vb. özel mülkiyetini *tüm* ulusa, tüm topluma devrederse, merkeziyetçilik olmayacak mıdır bu? En

tutarlı demokratik merkeziyetçilik ve üstelik proleter bir merkeziyetçilik olmayacak mıdır bu?

Bernstein, özgür onaya dayanan bir merkeziyetçilik olanağını, komünlerin ulus olarak özgür bir birleşme olanağını, burjuva egemenliğini ve burjuva devleti ortadan kaldırmak ereğiyle proleter komünlerin gönüllü bir kaynaşma olanağını tasarlamakta düpedüz yetersiz. Her hamkafa gibi Bernstein da merkeziyetçiliği, ancak tepeden ve ancak bürokrasi ve militarizm yoluyla dayatılıp sürdürülebilecek bir şey olarak düşünüyor.

Öğretisinin bir çarpıtılma olanağını Marx, sanki önceden görmüş gibi, Komün'ü ulusun birliğini yok etmek ve merkezi iktidarı ortadan kaldırmak istemekle suçlamanın, bile bile bir yanlışlık yapmak olduğunu özellikle belirtir. Askeri ve bürokratik burjuva merkeziyetçiliğinin karşısına, demokratik ve bilinçli proleter merkeziyetçiliğini çıkarmak amacıyla, o "ulusun birliğini örgütlemek" deyimini Marx, özellikle kullanır.

Ama duymak istemeyenden kötü sağır yoktur. Çağdaş sosyal demokrasinin oportünistleri de, devlet iktidarının ortadan kaldırılmasından, bu asalağın kesilip atılmasından söz edilmesini hiç mi hiç duymak istemiyorlar.

5. Asalak Devletin Ortadan Kaldırılması

Yukarda Marx'ın bu konuyla ilgili parçalarını aktarmıştık, aşağıda onları tamamlayacağız.

"Toplumsal yaşamın daha eski ve hatta sönmüş biçimleriyle belli bir benzerlik gösteren yepyeni tarihsel oluşumların, haksız yere o biçimlerin bir yinelenmesi olarak görülmeleri, genellikle bu yeni oluşumların kurtulamadıkları bir yazgıdır. Nitekim,

devlet iktidarını paramparça eden (*bricht*) bu yeni Komün'de de ortaçağ komünlerinin bir canlanması Montesquieu ve Girondinler[8]'in düşlerine uygun bir küçük devletler federasyonu ... aşırı merkeziyetçiliğe karşı eski savaşımın aşırı bir biçimi görülmek istendi.

"... Komünal kuruluş, o güne kadar toplumun sırtından geçinen ve onun özgür hareketini kötürümleştiren asalak devlet tarafından emilen tüm güçleri toplumsal gövdeye geri verecekti. Yalnızca bu olguyla komünal kuruluş, Fransa'nın canlanmasının hareket noktası olabilirdi..."

"... Komünal kuruluş kırsal üreticileri, illerdeki yönetim merkezlerinin düşünsel yönetimi altına koyacak ve onlara, kent işçilerinin kişiliğinde, çıkarlarının doğal koruyucularını bulmak güvencesini getirecekti. Komün'ün varoluşu bile, apaçık bir şey olarak, belediye özgürlüğünü içeriyordu. Ancak bundan böyle bu özgürlük, artık kaldırılan devlet iktidarı karşısında bir engel oluşturmaktan çıkmıştı[9]."

"Devlet iktidarının", "bu asalak urun ortadan kaldırılması", bu iktidarın "kesilip atılması", "yıkılması"; "artık ortadan kaldırılan devlet iktidarı" – Komün deneyimini değerlendiren ve çözümleyen Marx, devletten işte bu terimlerle söz eder.

Tüm bunlar elli yıldan az bir süre önce yazıldı ve bugün bozulmamış bir marksizmi yeniden bulmak ve geniş yığınların bilincine sokmak için gerçek kazılara girişmek gerekiyor. Marx'ın yaşadığı son büyük devrim konusundaki gözlemlerinden çıkardığı sonuçlar, tam da proletaryanın yeni bir büyük dev-

(8) **Girondinler,** Fransız devrimi dönemindeki siyasal burjuvazi topluluğu. Girondinler, devrim ve karşı-devrim arasında bocalayan ve monarşiyle varılan uzlaşımları kabul eden ılımlı burjuvazinin çıkarlarını dile getiriyordu.

(9) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine,** agy., s. 102, 103.

rimler çağı başladığı sırada unutuldu.

"... Komün'le ilgili yorumların ve Komün'den beklenen yararların çokluğu, öteki bütün hükümet biçimlerinin o zamana kadar daha çok bastırmaya önem vermelerine karşın, onun yayılmaya çok elverişli bir siyasal biçim olduğunu gösterir. Komün'ün gerçek gizemini, onun her şeyden önce bir *işçi sınıfı hükümeti*, üreticiler sınıfının sahiplenenler sınıfına karşı yürüttüğü savaşımın bir sonucu, ensonu bulunan ve Emek'in iktisadi kurtuluşunun gerçekleşmesi olanağını sağlayan siyasal biçim olması oluşturur..."

"Bu son durum olmasaydı, komünal kuruluş bir olanaksızlık ve bir aldatmaca olurdu[10]..."

Ütopyacılar, toplumun sosyalist yeniden örgütlenmesine yol açacak siyasal biçimleri "bulmak" için çalıştı. Siyasal biçimler sorununu anarşistler, toptan bir yana attı. Çağdaş sosyal demokrasinin oportünistleriyse, parlamenter demokratik burjuva siyasal biçimlerini aşılamaz bir sınır olarak kabul etti ve bu biçimleri her *parçalama* girişimini anarşizmle suçlayarak bu "model" karşısında secdeye varırcasına el pençe divan durdu.

Tüm sosyalizm ve siyasal savaşım tarihinden Marx, devletin ortadan kalkacağı ve bunun geçiş biçiminin (devletten devlet olmayana geçiş), "egemen sınıf olarak örgütlenen proletarya" olacağı sonucunu çıkardı. Bu geleceğin siyasal *biçimleri* konusuna gelince Marx, onları "bulmak" için kendini hiç yormadı. Fransa tarihini dikkatle incelemek, onu çözümlemek ve 1851 yılının yol açtığı sonucu çıkarmakla yetindi. Buna göre olaylar, burjuva devlet makinesinin *ortadan kalkmasına* doğru yöneliyordu.

Ve proleteryanın devrimci yığın hareketi patlak

(10) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, agy., s. 103-104.

verince Marx, bu hareketin uğradığı başarısızlığa rağmen, kısa sürmesine ve apaçık güçsüzlüğüne rağmen, *ortaya koyduğu* biçimleri incelemeye girişti.

Buna göre Komün, proleter devrim tarafından "ensonu bulunan" ve Emek'in iktisadi kurtuluşunu gerçekleştirme olanağı sağlayan siyasal biçimdir.

Proleter devrimin burjuva devlet makinesinin ilk *kırım* girişimi olan Komün, "ensonu bulunan" ve kırılan burjuva devlet makinesinin yerine geçebilecek (ve geçmesi de gereken) siyasal biçimdir.

1905 ve 1917 Rus devrimlerinin, farklı bir çerçeve ve başka koşullar içinde, Komün'ün yapıtını sürdürüp Marx'ın dahice tarih incelemesini doğruladıklarını daha ilerde göreceğiz.

5. Marx'ın *İç Savaş* Yapıtına 1891'de Yazılan Önsöz

Ama Komün'den yirmi yıl sonra Engels'in, Komün'ün savaşan proleteryaya verdiği dersleri nasıl özetlediğini görelim.

İşte ön plana koydukları:

"... Daha önceki merkezi hükümetin bastırıcı gücüne, yani 1798'de Napoléon'un kurduğu ve ondan sonra her yeni hükümetin yeniden minnetle ele alarak hasımlarına karşı kullandığı ordu, siyasal polis ve bürokrasiye gelince, Paris'te alaşağı edildiği gibi her yerde alaşağı edilmesi gereken şey de işte bu gücün ta kendisiydi.

Komün, iktidara geçen işçi sınıfının, eski devlet makinesiyle yönetmeyi sürdüremeyeceğini hemen kabul etmek zorunda kaldı. Daha yeni kazandığı egemenliği yeniden yitirmemek için işçi sınıfı, bir yandan o zamana kadar kendisine karşı kullanılan eski baskı makinesini ortadan kaldırmak, ancak öte yandan kendi temsilci ve memurlarının her zaman ve istisnasız görevden alınabilir olduklarını ilan ederek,

onlara karşı da güvenlik önlemleri almak zorundaydı[11]..."

Engels devletin, yalnız krallık rejiminde değil, *demokratik cumhuriyette de* devlet olarak kaldığını, yani "toplumun hizmetkârları" olan memurları ve organlarını, toplumun *efendileri* durumuna dönüştürmek biçimindeki temel belirtici niteliğini koruduğunu bir kez daha ve her zaman belirtir.

"... Başlangıçta toplumun hizmetkârları olan devlet ve devlet organlarının, toplumun efendileri durumuna ve daha önceki bütün rejimlerde kaçınılmaz olan bu dönüşümünü önlemek için Komün, iki şaşmaz araç kullandı. İlkin bütün yönetim, adalet ve eğitim görevlilerinin ilgililer tarafından kamu oylamasıyla seçilerek, gene aynı ilgililer tarafından her an görevden alınabilmeleri ilkesini kabul etti. İkinci olarak da en küçüğünden en büyüğüne bütün hizmetler için, öteki işçilerin aldığı ücretten başka bir ücret ödemedi. Genel olarak ödediği en yüksek maaş 6.000 franktı*. Böylece mevki ve ikbal avcılığına son veriliyor, üstelik temsili kurullara seçilen delegeler emredici vekâlete** bağlanıyordu[12]..."

Engels burada tutarlı demokrasinin, bir yandan sosyalizme *dönüştüğü*, öte yandan *sosyalizmi* gerektirdiği o ilginç sınıra varıyor. Gerçekten de devleti ortadan kaldırabilmek için, devlet hizmetleri görevlerinin halkın engin çoğunluğu ve ardından tümünün yapabileceği kadar basit denetim ve kayıt işlemlerine

---

(11) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üze ne**, agy., s. 50.

(*) Bu maaş, monimal kur üzerinden yaklaşık 2400 ruble, güncel kur üzerinden yaklaşık 6000 ruble tutar. Örneğin belediyelerde, **tüm devlet ölçüsünde** yeterli para olan azami 6000 ruble yerine 9000 rublelik maaşlar öneren bolşevikler, bağışlanmaz bir yanlışlık yapıyor.

(**) **Emredici vekâlet**, seçilen kişinin kendisini seçen, dolayısıyla kendisine vekâlet veren seçmenlerin talimatı doğrultusunda davranmak ve o doğrultuda oy vermek zorunda olduğu siyasal temsil sistemi-Ç.)

(12) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, agy., s. 51-52.

dönüşmesi gerekir. Ve ikbal avcılığını tümüyle ortadan kaldırabilmek için de, devlet hizmetinde kazançlı olmamakla birlikte "onursal" bir nitelik taşıyan görevlerin, hatta en özgür kapitalist ülkelerde bile *sık sık* olduğu gibi, bankalar ve anonim şirketlerdeki yüksek kazançlı görevlere erişmek amacıyla sıçrama tahtası hizmeti *görememeleri* gerekir.

Ancak Engels bazı marksistlerin, örneğin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı konusunda düştükleri yanılgıya düşmez. Bazı marksistlere göre, kapitalist rejimde gerçekleşmesi olanaksız olan bu hak, sosyalist rejimde gereksiz bir duruma gelir. Zekice görünmekle birlikte gerçekte yanlış olan bu akıl yürütme, *her türlü* demokratik kuruma ve memurların gösterişsiz maaşlarına da uygulanabilirdi; çünkü sıkı sıkıya tutarlı bir demokratizm, kapitalist rejimde gerçekleşmesi olanaksız bir şeydir ve sosyalist rejimdeyse her türlü demokrasi sonunda *sönecektir.*

Bu safsata, şu eski şakayı andırıyor: Saçından bir kıl dökülen insan dazlaklaşır mı, dazlaklaşmaz mı?

Demokrasiyi *sonuna değin* geliştirmek, bu gelişmenin *biçimlerini* araştırmak, bu biçimleri *pratiğin* deneyiminden geçirmek, vb. —toplumsal devrim savaşımının temel görevlerinden biri de işte budur. Tek başına alınırsa, hangisi olursa olsun, hiçbir demokratizm sosyalizmi vermeyecektir; ancak yaşamda demokratizm, hiç bir zaman "tek başına" değil, "genel olarak" alınacaktır; dönüşmesine yol açacağı iktisat üzerinde de bir etkide bulunacak ve iktisadi gelişmenin etkisi altında kalacaktır, vb. Yaşayan tarihin diyalektiği budur.

Engels, şöyle sürdürür:

"... Şimdiye kadarki biçimiyle devlet gücünün bu ortadan kaldırılması (*Sprengung*) ve yerine gerçekten

demokratik yeni bir iktidarın geçirilmesi, *İç Savaş*'ın üçüncü bölümünde ayrıntılı bir biçimde betimlenmiştir. Ancak, bu konunun bazı yönleri üzerinde burada kısaca durmak da zorunluydu; çünkü özellikle Almanya'da devlet batıl itikadı, felsefeden burjuvazinin ve hatta birçok işçinin ortak bilincine geçti. Filozofların kafasında devlet, "İdea'nın" gerçekleşmesi ya da Tanrı'nın dünya üzerindeki, felsefe diline çevrilmiş egemenliği, yani hakikat ve sonsuz adaletin gerçekleştiği ya da gerçekleşmesi gereken alandır. Devlete ve devlete ilişkin her şeye karşı duyulan o batıl itikada dayalı ve beşikten beri tüm toplumun bütün işleri ve bütün ortak çıkarlarının şimdiye kadar olduğundan başka, yani devlet ve onun gereğince yerleşmiş yetkilileri tarafından çekilip çevrildiklerinden başka türlü yönetilemeyeceklerini düşünmeye ne kadar alışılırsa o kadar kolay yerleşen saygı da işte buradan kaynaklanır. Ve soydan geçme krallığa karşı duyulan güvenden kurtulup da demokratik cumhuriyete karşı güven beslemeye başlayınca, son derece gözüpek bir adım atıldığı sanılır. Ama gerçeklikte devlet, bir sınıfın bir başka sınıf tarafından bastırılmasına yarayan bir makineden başka bir şey değildir ve bu monarşide olduğu kadar demokratik cumhuriyette de böyledir. Bu konuda söylenebilecek en kısa şey şudur ki devlet, muzaffer proletaryanın sınıf egemenliği savaşımında kalıt olarak aldığı bir kötülüktür ve muzaffer proletarya, tıpkı Komün gibi, bu kötülüğün en zararlı yönlerini hemen budamaya başlayacak ve yeni ve özgün toplumsal koşullar içinde yetişen yeni bir kuşak, bütün bu devlet hurdasından kurtulabilecek bir duruma gelinceye kadar da bu iş sürecektir[13]."

(13) Marx, Engels, Lenin: **Paris Komünü Üzerine**, agy., s. 52-53.

Engels Almanlar'ı, krallığın yerine cumhuriyetin geçirilmesi sırasında sosyalizmin, genel olarak devlet sorunundaki ilkelerini unutmamaları için uyardı. Uyarıları bugün, "koalisyon" uygulamalarında devlet batıl itikatlarını ve devlete karşı bu batıl itikada dayanan saygılarını ortaya koyan Tsereteliy ve Çernov efendilere doğrudan doğruya yönelen bir ders gibi görünüyor[14].

(14) Lenin, menşevik Tsereteliy ve devrimci-sosyalist Çernov'un Rusya'daki burjuva Geçici hükümete katılmalarına anıştırmada bulunuyor.

2. Kautsky'nin Oportünistlerle Polemiği

Kautsky sorunu, muzaffer proletarya "demokratik programı gerçekleştirecek" biçiminde ortaya koyar ve program maddelerini açıklamaya geçer. 1871'in getirdiği ve burjuva demokrasinin yerini proleter demokrasinin almasına ilişkin yeni şey konusundaysa, tek söz bile etmez. Şu aşağıdaki gibi "ciddi" görünüşlü beylik sözlere sığınır:

"Hiç kuşku yok ki iktidara bugünkü rejim koşulları içinde gelmeyeceğiz. Devrimin kendisi, güncel siyasal ve toplumsal yapımızı değiştirme zamanını bulacak uzun soluklu ve büyük bir derinlik taşıyan savaşımları gerektirir."

Bundan elbette ve atların yulaf yemeleriyle, Volga'nın Hazar Denizi'ne dökülmesinin de doğru olduğu gibi "hiç kuşku yok". Yalnız, "büyük bir derinlik taşıyan" savaşım üzerindeki boş ve tumturaklı bir cümle yardımıyla, devrimci proletarya için yaşamsal bir sorunun, proleter olmayan daha önceki devrimlerden

farklı olarak, *kendi* proleter devriminin devlet ve demokrasi karşısındaki "derinlik"inin *neye* dayandığı sorununun ustalıkla içinden *sıyrılmak* üzücü bir şey.

Bu sorunun içinden sıyrılmakla Kautsky, *gerçeklikte* bu önemli sorun üzerinde oportünizme bir ödün verir. Oportünizme *lafla* korkunç bir savaş açar, "devrim düşüncesi"nin önemini belirtir (ama somut devrim derslerini işçiler arasında yaymaktan korkulduğu zaman, bu "düşünce" kaç para eder?), ya "her şeyden önce devrimci idealizm" der, ya da bugün İngiliz işçilerinin "artık küçük burjuvalardan pek de başka bir şey olmadıklarını" açıklar.

Şöyle yazar:

"Sosyalist toplumda bürokratik(??), trade-unioncu, kooperatif, bireysel çok çeşitli işletme biçimleri birlikte var olabilirler Örneğin demiryolları gibi, bürokratik(??) bir örgüt olmadan edemeyecek işletmeler vardır. Bu türlü işletmelerde demokratik örgütlenme, şu biçime bürünebilir: Bu işletmelerde çalışan işçiler, görevi çalışma rejimini düzenlemek ve bürokratik aygıtın işleyişini denetlemek olan bir tür parlamento oluşturacak delegeleri seçebilir. Bazı işletmeler, işçi sendikalarına verilebilir. Başka bazıları kooperasyon ilkesine dayandırılabilir" (*Bernstein ve Sosyal Demokrat Program* adlı yapıtın 1903'te Cenevre'de yayımlanan Rusça çevirisinin 148. ve 115. sayfaları).

Bu görüş biçimi yanlıştır ve 1870-1880 arasında Marx ve Engels'in, Komün derslerinden esinlenerek, yaptıkları açıklamalara göre bir gerileme oluşturur.

Sözde "bürokratik" bir örgütlenme zorunluluğu konusunda demiryolları, genel olarak bütün büyük mekanize sanayi işletmelerinden, herhangi bir fabrikadan, bir büyük mağazadan, bir büyük kapitalist tarım işletmesinden kesinlikle hiçbir bakımdan ay-

rılmaz. Bütün bu işletmelerde teknik, herkese verilen işin yerine getirilmesinde son derece sıkı bir disiplin, çok büyük bir dakiklik gerektirir; yoksa tüm işletme durur ya da çalışma biçimi ve üretilen ürün bozulur. Bütün bu işletmelerde işçiler, hiç kuşku yok "*bir tür parlamento* oluşturacak delegeleri seçeceklerdir".

Ancak burada asıl önemli olan, bu "bir tür parlamento"nun, burjuva parlamenter kurumlar anlamında bir parlamento *olmayacağıdır.* Burada asıl önemli olan, bu "bir tür parlamento"nun, düşüncesi burjuva parlamentarizmi çerçevesini aşmayan Kautsky'nin tasarladığı gibi "çalışma rejimini düzenlemek ve bürokratik aygıtın işleyişini denetlemek"le *yetinmeyeceğidir.* Gerçi sosyalist toplumda "çalışma rejimini" elbette işçi temsilcilerinden oluşan "bir tür parlamento düzenleyecek" ve "aygıt"ın "işleyişini" elbette işçi temsilcilerinden oluşan "bir tür parlamento denetleyecek", *ama* bu aygıt "bürokratik" bir aygıt *olmayacaktır.* Siyasal iktidarı fethettikten sonra işçiler, eski bürokratik aygıtı kıracak, temellerine kadar yıkacak, bu aygıtta taş üstünde taş bırakmayacak ve onun yerine, bu aynı işçi ve müstahdemlerden oluşan yeni bir aygıt geçireceklerdir. Bu işçi ve müstahdemlerin bürokrat durumuna gelmelerini *engellemek* için, Marx ve Engels tarafından titizlikle incelenen şu önlemler hemen alınacaktır: 1. Her işe seçimle gelme ve her an görevden geri alınabilme; 2. Bir işçinin ücretinden yüksek olmayacak bir ücret; 3. *Herkesin* denetim ve gözetim işlevleri görebilmesi, *herkesin* bir zaman için "bürokrat" durumuna gelmesi ve bunun sonucu *kimsenin* "bürokrat" olamamasına yönelik önlemlerin hemen benimsenmesi.

Kautsky, Marx'ın şu sözlerinin anlamını hiç düşünmedi: "Komün parlamenter bir örgüt değil, ama hem yürütmeci, hem de yasamacı bir nitelik taşıyan

etkin bir örgüttü[15]."

Kautsky, *halk için olmayan* demokrasiyle *halka karşı olan* bürokrasiyi birleştiren burjuva parlamentarizmi ve bürokratizmin kökünü kazıyan önlemleri hemen alacak ve bu önlemleri sonuna kadar, bürokratizmin bütünüyle ortadan kaldırılmasına kadar, halk için bir demokrasinin bütünüyle kurulmasına kadar uygulayabilecek olan proleter demokratizm arasındaki farkı hiç, ama hiç anlamadı.

Bu konuda başka birçokları gibi Kautsky de, devlete karşı "batıl itikada dayalı bir saygı", bürokratizm karşısında "batıl itikada dayalı bir hayranlık" gösterdi.

Ağustos-Eylül 1971'de yazıldı.
1918'de Petrograd'da
"Jizn i Znaniye" Yayınevi tarafından
broşür olarak yayımlandı.

15) Marx, Engels, Lenin, **Paris Komünü Üzerine**, Sol Yayınları Ankara 1977, s. 99

Her devrimin en önemli sorunu, kuşkusuz iktidar sorunudur. İktidarı hangi sınıf elde tutuyor? Sorunun özü budur. Ve Rusya'daki en önemli hükümet partisinin organı olan *Diyelo Naroda*, şu son günlerde iktidar üzerindeki tartışmaların Kurucu Meclis[16] ve buğday sorunlarını unutturduğundan yakındığı zaman (147. sayısında), devrimci-sosyalistlerine şu yanıtı vermek gerekirdi: "Bundan ötürü kendinizden başka kimseye kızmayın". Çünkü "hükümet istikrarsızlığı"nın uzamasına ve Kurucu Meclis'in çağrılmasının durmadan geriye atılmasına en çok katkıda bulunan ve kapitalistlere buğday tekeli ve ülkeye buğday sağlama konusunda alınan ya da alınması düşü-

(16) Şubat 1917 devriminden az sonra burjuva Geçici Hükümet, **Kurucu Meclis**'in toplanacağını ilan etti. Ancak, seçimlerin tarihini birkaç kez erteledikten sonra, Kurucu Meclisi hiçbir zaman toplamadı.

Meclis ancak sosyalist Ekim Devriminden sonra, 5 Ocak 1918'de Petrograd'da toplandı. Seçimler, Ekim Devriminden önce düzenlenen listelere göre yapıldığı için Kurucu Meclis'in bileşimi, burjuva rejim dönemindeki eski güç ilişkilerini yansıtıyordu. Sovyetler iktidarından yana çıkan engin halk çoğunluğunun iradesi ve Kurucu Meclis'teki devrimci-sosyalistler, menşevikler ve kadetler çoğunluğu tarafından izlenen ve burjuvaziyle büyük toprak sahiplerinin çıkarlarını simgeleyen siyaset arasında, bir kopma meydana geldi. Kurucu Meclis, **Emekçi ve sömürülen halkın hakları bildirgesi**'ni tartışmayı ve Sovyetler II. Kongresi'nin barış, toprak ve iktidarın Sovyetler'e geçirilmesi üzerindeki kararlarını onaylamayı kabul etmediği için, 6 (19) Ocak 1918'de Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin kararıyla dağıtıldı.

nülen önlemleri baltalamak olanağını veren şey, *kendi* partinizin duraksamaları ve kararsızlığıdır.

İktidar sorunu, ne bir yana bırakılabilir, ne de geri plana atılabilir. Çünkü temel sorun, devrimin *tüm* gelişmesini, devrimin iç ve dış siyasetini belirleyen sorun, iktidar sorunudur. İktidarın örgütlenmesi konusundaki duraksamalar yüzünden devrimimizin altı ay "yitirmiş" olması, devrimci-sosyalistlerin ve menşeviklerin duraksamalı siyasetinin yol açtığı söz götürmez bir olgudur. Ve bu partilerin siyasetini de, kısaca söylemek gerekirse, küçük burjuvazinin toplumsal durumu, onun Sermaye ve Emek arasında var olan savaşımdaki iktisadi kararsızlığı belirledi.

Şimdi tüm sorun, olaylar bakımından böylesine önemli, böylesine zengin olan bu altı ay boyunca, küçük burjuva demokrasisinin bir şeyler öğrenip öğrenmediği sorunudur. Eğer öğrenmemişse, devrim yitirilmiş demektir ve onu ancak proletaryanın muzaffer bir ayaklanması kurtarabilir. Eğer öğrenmişse, işe hemen kararlı ve sağlam bir iktidar kurmakla başlamak gerekir. Bir halk devrimi sırasında, yani yığınları harekete getiren, işçilerin ve köylülerin çoğunluğunu yaşama çağıran bir devrim sırasında, ancak açıkça ve kayıtsız şartsız *halk çoğunluğuna* dayanan bir iktidar kararlı olabilir. Şimdiye kadar Rusya'da devlet iktidarı, *gerçeklikle* daha ertesi günü geri almaya başladığı kısmi ödünler vermek, yerine getirme niyetinde olmadığı vaatlerde bulunmak, "dürüst bir koalisyon" görünüşüyle halkı aldatmak için egemenliğini gizlemenin yollarını aramak, vb., vb., zorunda olan *burjuvazinin* elinde kaldı. Sözlere bakılırsa halka dayanan, demokratik ve devrimci bir hükümetimiz var; gerçekteyse halka karşı, antidemokratik, karşıdevrimci ve burjuva bir hükümet söz

konusu. Bugüne kadar süren ve iktidarın kararsızlık ve duraksamalarına, devrimci-sosyalist ve menşevik bayların halk için çok felâketli bir çabayla kendilerini koyuverdikleri o "hükümet istikrarsızlığı"na yol açan temel çelişki de işte budur.

Haziran 1917 başında, Rusya Sovyetleri Kongresinde[17], "ya Sovyetlerin dağıtılması ve utanılacak bir biçimde ölmeleri, ya da tüm iktidar Sovyetlere" demiştim; Temmuz ve Ağustos aylarında olup bitenler, bu sözleri tamamiyle doğruladı. Gerçekte bu iktidarın nüfusun çok küçük bir azınlığına, burjuvaziye, sömürücülere verilmesini iktidar "tabanının genişlemesi" olarak adlandıran Petrosov, Plehanov ve öteki burjuvazi uşaklarının yalanlarına rağmen, ancak Sovyetler iktidarı kararlı bir nitelik kazanabilir ve açıkça halkın çoğunluğuna dayanabilir.

---

(17) 3-24 Haziran (16 Haziran-7 Temmuz) 1917 arasında Petrograd'da toplanan I. Rusya İşçi ve Asker Temsilcileri Kongresi'nde Lenin, Geçici Hükümete karşı takınılacak tavır ve savaş konusunda konuşmalar yaptı. Geçici Hükümetin emperyalist siyasetini ve menşeviklerle devrimci-sosyalistlerin uzlaşmacı taktiğini eleştirmek için Kongre kürsüsünden geniş ölçüde yararlanan bolşevikler, tüm iktidarın Sovyetler'e verilmesini istedi. Ancak Kongre'nin menşevik ve devrimci-sosyalist çoğunluğu, Geçici Hükümeti destekleyerek iktidarın Sovyetler'e verilmesine karşı çıktı.

4 (17) Temmuz'da Petrograd'da, tüm iktidarın Sovyetler'e verilmesini isteyen bolşevik sloganların egemenlik kazandığı bir gösteri yapıldı.

Burjuva Geçici Hükümet, menşeviklerin ve devrimci-sosyalistlerin de muvafakatıyla, göstericilere karşı ateş açtırdı. Bolşeviklere yönelik baskılar artırıldı, bolşevik gazeteler yasaklandı. Hükümet tutuklamalara ve arama taramalara girişti, işçileri ve askerleri silahsızlandırdı. Gizlenen Lenin için bir tutuklama kağıdı çıkarıldı. Temmuz günlerinden sonra, devrimin barışçıl gelişmesi olanaksız bir duruma geldi ve bolşevikler silahlı ayaklanma hazırlığını yoğunlaştırmaya başladı.

25 Ağustos 1917'de çarcı general Kornilov, Rusya'da askeri bir diktatörlük kurmak ve işçi ve asker temsilcileri Sovyetleri'ni dağıtmak için karşı-devrimci bir ayaklanma başlattı. Askeri birlikleri devrimci Petrograd üzerine sürdü. Ayaklanmayı, bolşeviklerin yönettiği işçiler ve askerler bastırdı. Yığınların baskısıyla Geçici Hükümet, Kornilov ve suç ortaklarının tutuklanması ve adalet karşısına çıkarılmaları emrini verdi. Kornilov ayaklanması, geniş halk yığınlarının bolşeviklere katılmasını ve küçük burjuva menşevik ve devrimci-sosyalist partileri bırakmasını hızlandırdı.

Ancak Sovyetler iktidarı kararlı olabilirdi; en fırtınalı devrimlerin en çalkantılı zamanlarında bile ancak Sovyetler iktidarı ayakta kalabilirdi; devrimin geniş ve sürekli gelişimini, Sovyetler içinde partilerin barışçıl savaşımını ancak Sovyetler iktidarı sağlayabilirdi. Bu iktidar kurulmadığı sürece kararsızlıktan, istikrarsızlıktan, duraksamalardan, "iktidar bunalımları"ndan, sonuçsuz hükümet istikrarsızlığı komedilerinden, sağda ve solda patlamalardan başka bir şey görülmeyecektir.

Ancak "İktidar Sovyetler'e" sloganı da, çoğu durumda olmamakla birlikte sık sık, "Sovyetler'de çoğunluğu ellerinde tutan partiler tarafından kurulan hükümet" anlamında, tamamiyle yanlış bir biçimde anlaşılmaktadır. İşte bu son derece yanlış görüş üzerinde, daha ayrıntılı bir biçimde durmak istiyoruz.

"Sovyetler'de çoğunluğu ellerinde tutan partiler tarafından kurulan bir hükümet" demek, hükümeti oluşturan kişilerin değişmesi ve tepeden tırnağa bürokratik, tepeden tırnağa antidemokratik bir nitelik taşıyan ve hiçbir ciddi reformu, hatta devrimci-sosyalistlerin ve menşeviklerin programında yer alan reformları bile gerçekleştiremeyecek tüm eski hükümet aygıtının olduğu gibi kalması demektir.

Oysa "İktidar Sovyetler'e" sloganı, her türlü demokratik girişkenliği engelleyen bürokratik bir aygıt olan tüm eski hükümet aygıtının kökten bir düzeltilmesi; bu aygıtın ortadan kaldırılması ve yerine yeni, halka dayalı, gerçekten demokratik bir aygıt olan Sovyetler aygıtının, yani işçiler, askerler ve köylülerden oluşan örgütlü ve silahlı halk çoğunluğu aygıtının geçirilmesi; halk çoğunluğuna yalnız temsilcilerin seçiminde değil, ayrıca devlet yönetiminde, reformların uygulanması ve toplumsal dönüşümlerde de girişkenlik ve bağımsızlık gösterme yetkisinin ve-

rilmesi anlamına gelir.

Bu ayrımı daha açık ve daha belirgin bir duruma getirmek için, bir hükümet partisinin, devrimci-sosyalist partinin organı olan *Diyelo Naroda*'nın şu son günlerdeki değerli itirafını anımsayalım. Kadetlerle ünlü koalisyon sırasında bu gazete, menşevikler ve devrimci-sosyalistler de bakanlıklara getirildiği zaman, sosyalist bakanlara verilen bakanlıklarda *bile*, tüm eski yönetim aygıtının olduğu gibi kaldığını ve her türlü çalışmayı engellediğini yazıyordu.

Ve burda da anlaşılmayacak hiçbir şey yok. Burjuva parlamentarizmiyle yönetilen ülkelerin ve geniş bir ölçüde de anayasal burjuva ülkelerin tüm tarihi, bakan değişikliklerinin çok az bir önem taşıdığını, çünkü tüm gerçek yönetim etkinliğinin engin bir memurlar ordusunun eline verildiğini gösterir. Oysa toprak sahiplerine ve her bakımdan bağımlı olduğu burjuvaziye binlerce ve milyonlarca bağla bağlı olan bu ordu, derinden derine antidemokratik bir ruhla doludur. Soluduğu tek hava olan bir burjuva ilişkiler havası içinde yaşar. Mumyalaşmış, kabuk bağlamış ve donup kalmıştır; kendini bu havadan çekip çıkarma gücünden yoksundur. Düşünme, duyma ve davranma biçimini değiştiremez. Bir hiyerarşi sistemiyle, "devlet hizmeti"ne bağlı bazı ayrıcalıklarla zincire vurulmuştur. Yüksek kadrolarına gelince, hisse senetleri ve bankalar aracılığıyla bu kadrolar, tamamen mali sermayenin boyunduruğu altına girmiştir; belli bir ölçüde mali sermayenin de görevlileri olan bu yüksek kadrolar, mali sermayenin çıkarlarını savunur ve etkisini yaygınlaştırır.

Büyük toprak mülkiyetinin tazminat ödenmeden kaldırılması ya da tahıl tekeli, vb. gibi reformların *bu* devlet aygıtı aracılığıyla gerçekleştirilmesine girişmek demek, çok büyük bir yanılgıya düşmek, hem

kendini hem de halkı aldatmak demektir. Bu aygıt, Fransa'daki III. Cumhuriyet gibi "kralsız bir krallık" olan bir cumhuriyet kurarak, cumhuriyetçi bir burjuvaziye hizmette *bulunabilir;* ancak Sermaye'nin haklarını, "çok kutsal özel mülkiyet"in haklarını kaldıran demiyoruz, ama gerçekten kısan ya da sınırlayan reformları kesinlikle uygulayamaz. Bu durum, "sosyalist"lerin katıldıkları bütün "koalisyon" hükümetlerinde bu "sosyalist"lerin, gerçekte yararsız ya da halk öfkesine karşı burjuva hükümete paravana ve paratoner hizmeti gören bir süsten, hatta aralarında bazıları son derece iyi niyetli olsa bile, bu hükümet yardımıyla yığınları bir aldatma aracından başka bir şey olmadıklarını ortaya koyar. 1848'de Louis Blanc konusunda böyle oldu; İngiltere ve Fransa'da sosyalist katılımlı hükümetler konusunda onlarca kez böyle oldu; 1917'de Çernov ve Tsereteliy konusunda böyle oldu ve burjuva rejim sürdükçe ve eski bürokratik burjuva devlet aygıtı olduğu gibi kaldıkça da böyle olacaktır.

Oysa işçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinin büyük yeteneklerinden biri de, son derece yüksek ve son derece daha demokratik yeni *tip* bir devlet aygıtını simgelemeleridir. Devrimci-sosyalistler ve menşevikler Sovyetleri, özellikle Petrograd Sovyeti ve Rusya Sovyeti'ni, yani Merkez Yürütme Komitesi'ni, "denetim" görünüşü altında, hükümetin gerçekleşmesini çok nazik ve çok sevimli bir gülücükle çıkmaz ayın son çarşambasına ertelediği etkisiz karar ve dilekleri oylamakla uğraşan gerçek söz değirmenleri durumuna dönüştürmek için elden gelen ve gelmeyen her şeyi yaptılar. Ama Sovyet'teki havanın tüm pis kokularından geçici olarak arınması ve devrimci yığınların girişkenliğinin kendini büyük, güçlü ve yenilmez bir şey olarak göstermeye başlaması için, kor-

nilovculuğun şiddetli bir fırtına vaat eden "serin esinti"si yetti.

Bu tarihsel örnek, bütün inancı kıt kimseler için bir ders olsun. "Kaçınılmaz olarak burjuvaziyi korumaya yönelen eski aygıtın yerini almaya yetenekli aygıtımız yok" diyenler utansın. Çünkü, bu aygıt *var:* Sovyetler. Yığınların girişkenlik ve bağımsız etkinliğinden korkmayın, yığınların devrimci örgütlerine güvenin; o zaman işçilerin ve köylülerin, Kornilov darbesine karşı birleşip dikildikleri zaman gösterdikleri sağlamlık, büyüklük ve yenilmezliği, kamu yaşamının *bütün alanlarında* ortaya koyduklarını göreceksiniz.

Devrimci-sosyalist ve menşevik önderlerin büyük suçu, yığınlara güvenmemek, onların girişkenlik ve bağımsız etkinliğinden korkmak, onların devrimci enerjisini tamamen ve kayıtsız şartsız destekleyecek yerde, bu enerji karşısında tir tir titremektir. Kararsızlıklarının, duraksamalarının, eski bürokratik devlet aygıtının eski tulumlarına yeni bir şarap koymak biçimindeki sürüp giden ve her zaman kısır kalan girişimlerinin derin nedenlerinden birini de işte burada aramak gerekir.

1917 Rus Devrimi sırasında ordunun demokratlaştırılması öyküsünü, Çernov'un bakanlık öyküsünü, Palçinskiy'in "egemenlik" öyküsünü, Peşehonov'un istifa öyküsünü düşünün, o zaman her adımda yukarda söylenen şeyin parlak bir doğrulanmasını göreceksiniz. Askerler tarafından seçilen örgütlere tam bir güven duyulmadığı için, komutanların askerler tarafından seçilmesi ilkesi tam olarak uygulanamadığı için Kornilovlar, Kaledinler ve karşı-devrimci subaylar, ordunun başına geçti. Bu bir olgu. Gözünü körü körüne yummadıkça, Kornilov ayaklanmasından *sonra* Karenskiy hükümetinin *her şeyi*

olduğu gibi bıraktığını ve *gerçekte kornilovculuğu yeniden canlandırdığını* görmemek olanaksız. Aleksyev'in atanması; Klambovskiyler, Gagarinles, Bagrationlar ve Kornilov'un öteki suç ortaklarıyla yapılan "barış"; Kornilov ve Kaledin'den bile esirgenmeyen hoşgörürlük, bütün bunlar Karenskiy'in gerçekte kornilovculuğu yeniden canlandırdığını kör kör parmağım gözüne ortaya koyuyor.

Orta yol yoktur. Deneyim bunu açıkça gösterdi. Ya tüm iktidar Sovyetler'e ve ordunun tam bir demokratlaştırılması, ya da kornilovculuk.

Ya Çernov'un bakanlık öyküsü? Köylülerin gereksinimlerini gerçekten karşılamayı gözeten azıcık ciddi her girişimin, köylülere karşı onların yığın örgütlerine ve etkinliklerine karşı gösterilen her güven belirtisinin, tüm köylülük tarafından son derece büyük bir coşkunlukla karşılandığını ortaya koymadı mı bu öykü? Ancak yaklaşık dört ay boyunca Çernov, kadetler ve yüksek memurlarla durmadan "pazarlık etmek" zorunda kaldı ve kararsızlıkları ve sürekli entrikalarıyla bu adamlar, sonunda onu hiçbir şey yapamadan istifa etmek zorunda bıraktı. Toprak sahipleri ve kapitalistler, bu dört ay boyunca ve bu dört ay için "oyunu kazandı", büyük toprak mülkiyetini kurtardı, Kurucu Meclisin toplanmaya çağrılmasını geciktirdi ve hatta tarım komitelerine karşı bastırma önlemleri almaya bile başladı.

Orta yol yoktur. Deneyim bunu açıkça gösterdi. Ya dipten doruğa tüm iktidar Sovyetler'e, Kurucu Meclis'in kararını beklemeden tüm toprak *hemen* köylülere verilecek, ya da toprak sahipleri ve kapitalistler her şeyi engelleyecek, büyük toprak sahipleri iktidarını yeniden kuracak, köylüleri çileden çıkaracak, öyleki sonunda köylülerin çok kanlı bir ayaklanmasına yol açacaklardır.

Üretimin her türlü ciddi denetiminin, Palçinsky'in yardımıyla kapitalistler tarafından baltalanmasında da, tahıl tekelinin ve Peşehonov tarafından girişilen ekmek ve yiyecek maddelerinin bir düzene bağlanan demokratik bir dağıtım *başlangıcının* tüccarlar tarafından baltalanmasında da durum tastamam böyle.

Rusya'da şimdi hiç de "yeni reformlar" icat etmek, "genel" dönüşüm "planları" tasarlamak söz konusu değil. Hayır! Bunu yutturmak isteyen ve böylece bile bile yalan söyleyenler, "sosyalizmin başlatılması"na karşı, "proletarya diktatörlüğü"ne karşı sövüp sayan kapitalistler, Potresovlar ve Plehanovlardır. Gerçeklikte Rusya'daki durum öyledir ki, savaşın olağanüstü yük ve felaketleri, son derece korkunç, eşi görülmemiş bir iktisadi yıkım ve açlık tehlikesi, çıkış yolunu daha şimdiden telkin ediyor, gösteriyor ve yalnızca göstermekle de kalmıyor, tahıl tekeli, üretim ve dağıtımın denetlenmesi, kağıt para emisyonunun sınırlanması, düzenli buğday ve emtia değişimi vb. gibi son derece ivedi reform ve dönüşümleri daha şimdiden gündeme getiriyor.

Bu türlü ve bu doğrultudaki önlemlerin kaçınılmaz önlemler olduğunu herkes kabul ediyor. Birçok yerde ve birçok alanda bu önlemlerin uygulanmasına başlandı. *Bu önlemlerin uygulanmasına daha şimdiden başlandı,* ancak büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin direnmesiyle bu önlemler her yerde engellendi ve engelleniyor ve bu direniş hem (*gerçeklikte* tamamen burjuva ve bonapartçı bir hükümet olan) Kerenskiy hükümeti aracılığıyla, hem eski devletin bürokratik aygıtı aracılığıyla, hem de Rus ve "müttefik" mali sermayenin doğrudan ve dolaylı baskısıyla ortaya konuyor.

Peşehonov'un istifasından ve fiyat istikrarının

bozulmasından, tahıl tekelinin başarısızlığa uğramasından yakınan İ. Prilejayev, bu yakınlarda *Diyelo Naroda*"da (nº 147) şöyle yazıyordu:

"Bileşimleri nasıl olursa olsun, bizim bütün hükümetlerimizde eksik olan şey, cesaret ve kararlılıktır... Devrimci demokrasinin beklememesi, girişkenlik göstermesi ve iktisadi karışıklığa düzenli olarak müdahale etmesi gerekir... Sarsılmaz bir siyaset ve gözüpek bir iktidar zorunluluğu, bugün kendini her zamandan çok duyuruyor."

Doğruya doğru. Güzel söylemek diye işte buna denir. Ancak yazar, sarsılmaz bir siyaset, cesaret ve kararlılığın bir kişi sorunu olmadığını, cesaret ve kararlılığa hangi *sınıfın* yetenekli olduğunu bilmenin gerektiğini unutuyor. Bu sınıf proletarya ve yalnızca proletaryadır. Cesur ve kararlı bir iktidar, sarsılmaz bir siyaset, eğer proletarya ve yosul köylüler diktatörlüğü değilse, nedir? *Bu diktatörlük* ardından iç çeken İ. Prilejayev, bunu aklından bile geçirmiyor.

Peki, ne anlama geliyor bu diktatörlük? Yalnızca kornilovcuların direnişinin bastırılması ve ordunun tam demokratlaştırılmasının yeniden başlayıp tamamlanması anlamına geliyor. Ordunun yüzde doksan dokuzu bu diktatörlüğü, daha kuruluşunun ertesi günü coşkunlukla bağrına basacaktır. Toprağı köylülere ve tüm iktidarı yerel köylü komitelerine verecek olan bu diktatörlüğün, köylüler tarafından desteklenmemesi olanaklı mıdır? Bundan kuşkulanmak için, aklını kaçırmış olmak gerekir. Peşehonov'un yalnızca *vaat ettiği* şeyi (Sovyetler kongresindeki ünlü söylevinde Peşehonov, harfi harfine, "kapitalistlerin direnişi bastırıldı" diyordu) bu diktatörlük gerçekleştirecek, bir gerçeklik durumuna getirecek ve bu arada işçe, denetim vb. için daha şimdiden kurulmaya başlayan demokratik örgütlere hiç dokunmayacak, ter-

sine bu örgütleri destekleyecek, geliştirecek ve işleyişlerini engelleyen her şeyi ortadan kaldıracaktır.

Kapitalistlerin direnişini bastırmaya, gerçekten büyük bir cesaret ve kararlılıkla iktidar yürütmeye, ordunun ve köylülerin çok büyük bir bölümünün coşkulu, bütünsel ve gerçekten kahramanca desteğini sağlamaya ancak, proleterlerin ve yoksul köylülerin diktatörlüğü yeteneklidir.

İktidar Sovyetler'e! Olayların aşamalı, barışçıl, dingin ve halk yığınlarının bilinç ve kararlılığındaki ilerlemelerle, onların kendi deneyimlerindeki ilerlemelerle atbaşı giden *bir gelişmesini sağlamanın tek yolu, artık budur.* İktidar Sovyetler'e demek, ülkenin yönetimini ve iktisadın denetimini, bütünüyle işçilere ve köylülere vermek demektir. *Kimsenin* direnme cüretini gösteremeyeceği işçiler ve köylüler, uygulama ve deneyim yardımıyla toprağı, yiyecek maddelerini ve buğdayı dağıtmasını *hızla öğreneceklerdir.*

"Raboçi Put" n° 10,
27 (14) Eylül 1917

İmza: N. Lenin

Reç'ten *Novaya Jizn*'e[18], Kornilov yandaşı kadetlerden yarı-bolşeviklere kadar, bolşevikler dışında *bütün* eğilimler neyin üzerinde anlaşmış bulunuyor?

Ya bolşevikler, tek başlarına tüm iktidarı ele almaya hiçbir zaman karar veremeyecekler, ya da eğer buna karar verir ve iktidarı ele geçirirlerse, onu çok kısa bir zaman boyunca bile koruyamayacaklar noktası üzerinde.

Eğer bize tüm iktidarın salt bolşevikler tarafından alınmasının iyice kuruntuya dayanan bir siyasal sorun olduğu, yalnızca bir "bağnaz"ın en kötü kendini beğenmişliğinin bunu haklı olarak görebileceği söylenirse, en sorumlu ve en etkili her "renk"ten partiler ve

(18) **Reç** (Söz), kadetlerin merkez organı günlük gazete; 23 Şubat (8 Mart) 1906'dan başlayarak Petersburg'ta yayımlandı. Şubat 1917 burjuva demokratik devriminden sonra, Geçici Hükümetin iç ve dış siyasetini var gücüyle destekledi. Lenin'e ve bolşevik partiye karşı bir yerme kampanyası açtı.

Novaya Jizn (Yeni Hayat), 18 Nisan (1 Mayıs) 1917- Temmuz 1918 arasında Petrograd'da yayımlanan günlük gazete. Gazeteyi bir enternasyonalist menşevikler ve **Letopis** (Kronik) dergisi çevresinde toplanan yazarlar topluluğu destekledi. **Novaya Jizn** yazarları arasında Lenin, ilkesizliği gizleyen ve dile getiren düşünsel bir kuşkuculuğun egemen olduğunu söylüyor ve onları alaylı bir biçimde "sözde enternasyonalistler", "ve de marksistler" ve "çeyrek bolşevikler" olarak adlandırıyordu.

eğilimlerin açık bildirimlerini anımsatarak bu eleştiriyi çürüteceğiz.

Ama ilkin, yukardaki ilk soru üzerine, yani bolşevikler iktidarı tek başlarına almaya karar verecekler mi? sorusu üzerine iki söz. Ben daha önce, Rusya Sovyetleri kongresinde, Tsereteliy'in bakanlar kurulu adına yaptığı konuşmalardan biri sırasında, oturduğum yerden atma zorunda kaldığım bir sözle, bu soruya kesin bir olumlamayla yanıt verme fırsatını bulmuştum[19]. Ve ben, bolşevikler yönünden, iktidarı tek başımıza almamamız gerektiğini ileri süren basılı ya da sözlü hiçbir bildirime rastlamadım. Ve ben genel olarak bir siyasal partinin —ve özel olarak da öncü sınıf partisinin— eğer iktidarı alma olanağı olduğu halde bundan vazgeçerse, yaşama hakkına sahip olmayacağını, bir parti olarak kabule değer olmayacağını, sözcüğün bütün anlamlarıyla zavallı bir sıfırdan başka bir şey olmayacağını düşünmekte devam ediyorum.

Şimdi, kadetlerin, devrimci-sosyalistlerin ve yarı-bolşeviklerin (daha çok çeyrek bolşeviklerin demek isterdim) bizi ilgilendiren sorun üzerindeki bildirimlerini aktaralım.

Reç'in 16 Eylül günlü başyazısı:

"... Aleksandra Tiyatrosu salonunda görüş ayrılıkları ve uyuşmazlıklar egemendi; sosyalist basın da aynı durumu yansıtıyor. Yalnız bolşeviklerin görüşü, açıklık ve usa yatkınlığıyla ötekilerden ayrılıyor. Konferansta azınlık görüşü olan bu görüş, Sovyetlerde

---

(19) Lenin'in sözünü ettiği olay, 4 (17) Haziran 1917'de Rusya İşçi ve asker temsilcileri sovyetleri I. kongre oturumunda gerçekleşti. Geçici hükümetin bakanı menşevik Tsereteliy'in, konuşmasında Rusya'da iktidarı almayı kabul edecek siyasal parti olmadığını ileri sürdüğü sırada Lenin, bolşevik parti adına oturduğu yerden "Evet, bu parti var!" diye söz attı ve kongre kürsüsünden yaptığı konuşmasında, bolşevik partinin ne zaman olursa olsun "tüm iktidarı eline almaya" hazır olduğunu açıkladı.

durmadan yandaş kazanıyor. Ancak konuşmalarının bütün ateşliliğine karşın, farfaralıklarına, güven gösterilerine karşın bolşevikler, birkaç bağnaz dışında, ancak sözlerle yiğitlik taslıyorlar. Kendi başlarına "tüm iktidarı" almaya girişmeyeceklerdir. *Par excellence** bozguncular ve yıkıcılar olarak, gerçekte kara cahilliklerini ve güncel başarılarının geçici niteliğini içlerinden çok iyi bilen ödleklerdir bu adamlar. Son zaferlerinin ilk gününün, başdöndürücü düşüşlerinin ilk günü olacağını, hepimiz gibi anlıyorlar. Yaradılışları bakımından sorumsuz, yöntem ve davranışları bakımından anarşist bir nitelik taşıyan bu adamlar, ancak siyasal düşünce eğilimlerinden, ya da daha doğrusu sapmalarından biri olarak kabul edilebilirler. Bolşeviklikten uzun yıllar için kurtulmanın, onu içimizden atmanın en iyi yolu, ülkenin yazgısını bolşevik önderlerin eline vermektir. Ve bu türlü deneylerin umutsuz ve ölümcül olacakları bilinciyle de olsa, başka çare kalmayınca bu denli kahramanca bir çareye başvurulabilirdi. Bereket versin ki günün bu acıklı kahramanları, yineliyoruz, gerçekte tüm iktidarı ele geçirmeye hiç de can atmıyorlar. Koşullar ne olursa olsun, hiçbir yaratıcı çalışma onların harcı değil. Böylece bütün azimleri, bütün usa yatkınlıkları, siyasal kürsüyle, mitinglerin güzel söz söyleme özentisiyle yetiniyor. Pratik olarak tavırları, hiçbir bakımdan hiçbir önem taşımıyor. Öte yandan tavırlarının gene de bir tek bakımdan gerçek bir sonucu var: Bu tavır, "sosyalist düşünce"nin bütün öbür ayırtılarını (nüanslarını) kendine karşı birleştiriyor."

Kadetler böyle düşünüyor. Ve işte Rusya'da "egemen olan ve yöneten" en büyük partinin, "devrimci-

(*) **En üstün** anlamına gelen bu sözcük, metinde fransızca yazılmış.

sosyalistler" partisinin gene imzasız, yani resmî organları *Diyelo Naroda*'nın yazı kurulundan kaynaklanan, 21 Eylül günlü bir başyazıda dile getirilen görüşü:

"... Eğer burjuvazi demokrasi ile, Konferans tarafından onaylanan platform üzerinde Kurucu Meclis'e kadar çalışmak istemezse, *Konferans'ın kendi içinde bir koalisyon kurmak gerekir.* Koalisyon yandaşları bakımından üzücü bir özveri bu, *ama iktidarın "çizgi arılığı" için çalışanların buraya değin gitmeleri gerekir.* Ancak bu konuda anlaşmaya belki de varılmayacağından korkuyoruz. O zaman bir üçüncü ve son çözüm kalacak. Konferans'ın, türdeş bir iktidar fikrini *ilke olarak* savunmuş olan yarısı, onu örgütlemekten *sorumlu*dur.

Açık konuşalım: *Bolşevikler kabineyi kurmaktan sorumlu olacaklardır.* Çok büyük bir gözüpeklikle bolşevikler, devrimci demokrasiye koalisyon nefretini aşıladılar ve ülkenin acı çektiği bütün kötülüklerin kaynağı olarak gösterdikleri "uzlaşma siyaseti" nin ortadan kaldırılmasından sonra, düşünülebilecek bütün mutlulukları vaat ettiler.

Eğer kendi öz *ajitasyon*larını kendileri anlamışlarsa, *eğer yığınları aldatmamışlarsa,* sağa sola verdikleri poliçeleri ödemek *zorundadırlar.*

Sorun açıkça ortaya çıkıyor.

Ve iktidarı almakta içinde bulundukları olanaksızlık üzerine çabucak kurulmuş teoriler ardına gizlenmek için de gereksiz çabalar göstermesinler.

Demokrasi, bu teorileri kabul etmeyecek.

Bununla birlikte, koalisyon yandaşları onlara kayısız şartsız bir destek güvencesi vermelidirler. Önümüze açılan üç çözüm, üç yol, işte bunlar, —Başka yol yok!" (İtalikler *Diyelo Naroda*'nın kendinden.)

Devrimci-sosyalistler de böyle düşünüyor. Enso-

nu, eğer iki iskemle arasında oturmak için girişilen çabaya tavır denebilirse, işte *Novaya Jizn* "çeyrek bolşevikler"inin, 23 Eylül günlü başyazılarında aldıkları "tavır":

"... Eğer Konovalov ve Kişkin ile yeniden bir koalisyon kurulursa, bu durum demokrasinin yeni bir zorunlu özverisinden ve 14 Ağustos platformuna dayanan iktidarın sorumluluğu konusundaki Konferans kararının geçersizleştirilmesinden başka hiçbir anlama gelmeyecektir...

... Menşevikler ve devrimci-sosyalistlerin türdeş bir hükümeti, kendi etkinliğinden kendini, koalisyon hükümetindeki sosyalist bakanların hissettiklerinden daha sorumlu hissedemeyecektir... Böyle bir hükümet, yalnızca devrimin "canlı güçler"ini kendi çevresinde toplayamamakla kalmayacak, ayrıca kendi öncüsünün, yani proletaryanın herhangi bir desteğine de güvenemeyecektir.

Bununla birlikte, bir başka tipte türdeş bir kabinenin, bir "proletarya ve yoksul köylülük" hükümetinin kurulması daha iyi bir çıkış yolu değil, daha kötü çıkış yolu ve doğrusunu söylemek gerekirse, bir çıkış yolu değil, düpedüz bir başarısızlık olacaktır. Aslında bu "proletarya ve yoksul köylülük" sloganı da, doğrusunu söylemek gerekirse, *Raboçi Put*'un sistemli olarak "sonradan aydınlatılmış" bazı rastlansal ve çekingen açıklamalarından başka, kimse tarafından ileri sürülmedi".

(Bu bas bas bağıran gerçeğe aykırılık, *Diyelo Naroda*'nın 21 Eylül günlü başyazısını unutmaya kadar giden sorumlu siyaset yazarları tarafından "korkusuzca" dile getiriliyor...)

"Tüm iktidar Sovyetlere sloganı, bugün bolşevikler tarafından açıkça diriltilmiştir. Bu slogan, temmuz günlerinden sonra, Merkez Yürütme Komitesi ta-

rafından temsil edilen Sovyetler, kesin olarak etkin bir antibolşevik siyaset yoluna girince, kaldırılmıştı. Ancak bugün, yalnız "Sovyet çizgisi"nin doğru yola sokulduğu değil, ayrıca toplanması istenen Sovyetler kongresinin bolşevik bir çoğunlukla toplanması için bütün nedenlerin var olduğu da tahmin edilebilir. Bundan dolayı, bolşevikler tarafından diriltilen "Tüm iktidar Sovyetlere" sloganı, proletarya ve "yoksul köylülük" diktatörlüğünün ta kendisini amaçlayan "taktik çizgi"yi simgeler. Gerçi Soyvetler adı altında, köylü temsilcileri Sovyetleri de anlaşılıyor ve bunun sonucu bolşevik slogan, tüm Rus demokrasisinin önemli bir bölümüne dayanan bir iktidar anlamına geliyor. Ama bu durumda da, "tüm iktidar Sovyetler'e" sloganının artık kendine özgü bir anlamı yoktur, çünkü bu slogan Sovyetleri, bileşimleri bakımından, Konferans tarafından ortaya konan "önparlamento" ile aşağı yukarı eşdeğer bir duruma getiriyor..." (*Novaya Jizn*'in bu olumlaması, demokrasinin bozulma ve çarpıtılması demokrasiye "aşağı yukarı eşdeğer"dir demeye gelen edepsizce bir yalandır: Önparlamento halkın azınlığının, özellikle Kuskova, Berkenheim, Çaykovski ve hempalarının istencini, çoğunluğun istenci olarak gösteren bir *çarpıtmadır*. İşte birinci nokta. İkinci olarak, hatta Avksentiyevler ve Çaykovskiler tarafından bozulan Köylü Sovyetleri bile, Konferans'a öylesine yüksek bir oranda koalisyon düşmanı gönderdiler ki, İşçi ve asker temsilcileri Sovyetleriyle birleşmeleri, *kuşkusuz koalisyonun başarısızlığı* sonucunu verirdi. Üçüncü olarak, "iktidar Sovyetler'e" sloganı, Köylü Sovyetlerinin iktidarının her şeyden önce kıra yayılacağı anlamına gelir ve köylerde de *yoksul* köylülerin baskınlığı kesindir)... "Eğer bu böyle ise, bolşevik sloganı gecikmeden gündemden çıkarmak gerekir. Ama eğer "iktidar

Sovyetler'e" sloganı proletarya diktatörlüğünü maskelemekten başka bir şeye yaramıyorsa, o zaman bu iktidar devrimin başarısızlık ve yıkılışının ta kendisi anlamına gelir.

Yalnızca ülkenin öteki sınıflarından değil, ayrıca demokrasinin gerçek canlı güçlerinden de yalıtılmış bir proletaryanın, ne devlet aygıtının tekniğini kavrayabileceği ve bu aygıtı son derece karmaşık bir durumda işletebileceğini, ne de düşman güçlerin, yalnız proletarya diktatörlüğünü değil, üstelik tüm devrimi de silip süpürecek tüm tepkisine siyasal bakımdan direnebileceğini ortaya koymak gerekli mi?

Zamanın gereklerine uygun düşen tek iktidar, bugün demokrasi içinde gerçekten dürüst bir koalisyondur."

* * *

Bu uzun alıntılardan ötürü okurdan özür dileriz, ama bu alıntılar kesin olarak zorunluydu. Bolşeviklere düşman çeşitli partilerin konumunu belirgin bir biçimde sunmak zorunluydu. Tüm iktidarın tek başına bolşevikler tarafından alınmasının yalnızca büsbütün haklı bir sorun değil, ivedi bir güncellik taşıyan bir sorun da olduğunu *bütün* bu partilerin kabul ettikleri yolundaki o son derece önemli durumu belirgin bir biçimde göstermek zorunluydu.

Şimdi de kadetlerden *Novaya Jizn*'e değin "herkes"in, bolşeviklerin iktidarı koruyamayacaklarına inandıkları yolundaki kanıtları incelemeye geçelim.

Ciddi *Reç*, en küçük bir kanıt sürmüyor ortaya. Bolşevikler üzerine seçme ve dokunaklı sövgüler yağdırmakla yetiniyor. Aktarmış olduğumuz parça, başka şeyler arasında, *Reç*'in bolşevikleri iktidarı almaya "özendirmek" istediğini ve bu nedenden ötürü, "sakınımlı olmak gerek yoldaşlar, çünkü düşmanın ögütlediği şey, ancak kötü olabilir!" diye düşünmenin

ne derin bir yanlışlık olacağını gösteriyor. Eğer pratik olarak aynı zamanda hem genel, hem de somut nitelikteki nedenleri göz önüne alacak yerde, burjuvazinin bizi iktidarı almaya "özendirdiği"ne "inandırılır" isek, burjuvazi tarafından aldatılmış oluruz; çünkü hiç kuşku yok ki burjuvazi, iktidarın bolşevikler tarafından alınmasını milyonlarca kötülüğün izleyeceği yolunda her zaman kötü yürekle kehanette bulunacak, her zaman kötü yürekle: "daha sonra tamamen yenmek üzere iktidara geçmelerine göz yumarak, bolşeviklerden bir anda ve "uzun zaman için" kurtulmamız daha iyi olur" diye haykıracaktır. Bu çığlıklar, eğer isterseniz, "kışkırtma"dırlar da, ama tersine kışkırtmalar. Kadetler ve burjuvalar, bize iktidarı almayı hiç mi hiç "öğüt"lemiyorlar, bize bunu hiçbir zaman "öğüt"lemediler; onlar yalnızca, bize iktidarın sözüm ona çözülmez sorunlarını göstererek, bizi *yıldırmaya* çalışıyorlar.

Hayır. Ürkmüş burjuvaların çığlıklar atarak bizi yıldırmalarına izin vermemeliyiz. Hiçbir zaman "çözülmez" toplumsal sorunları çözmeye değil, çok güç bir durumdan tek çıkış yolu olan sosyalizme doğru hemen atılacak adımlara ilişkin *elbette* çözülür, ancak proletarya ve yoksul köylülük diktatörlüğü aracıyla *çözülebilir* sorunların çözümüne niyetlendiğimizi unutmamalıyız. Zafer, sağlam bir zafer, eğer iktidarı alırsa, Rusya'da proletarya için bugün her zamandan daha çok, herhangi bir yerden daha çok sağlama bağlanmış bir durumdadır.

Tek başına alınan şu ya da bu uğrağı elverişsiz bir duruma getiren *somut* koşulları her şeyden önce pratik bir biçimde inceleyelim, ama burjuvazinin vahşi çığlıklarıyla ürkmeyelim ve tüm iktidarın bolşevikler tarafından alınmasının, gerçekte *ivedi bir günlük* sorun durumuna geldiğini de unutmayalım. Bu-

gün partimizi, unuttuğumuz takdirde, iktidarın alınmasını "mevsimsiz" olarak göreceğimizdekinden son derece daha büyük bir tehlike tehdit ediyor. İktidarın alınması konusunda, bugün "mevsimsiz" eylem *olamaz;* bütün olasılıklar, belki milyonda bir ya da iki dışında, hep iktidarın alınması yönünde.

Reç'in kinli sövgüleri konusunda, şu dizeler yinelenebilir ve yinelenmelidir:

Onamalar duyuyoruz
övgünün tatlı mırıltısında değil
ama öfkenin vahşi çığlıklarında![20]

Burjuvazinin bize yönelttiği vahşi kin, burjuvazi egemenliğine son vermeyi sağlayacak yol ve çareleri halka *doğru olarak* gösterdiğimiz gerçeğini en somut bir biçimde ortaya koyuyor.

* * *

Diyelo Naroda bu kez —bir kereyle dinden çıkılmaz— bizi sövgüleriyle onurlandırma tenezzülünde bulunmadı, ancak en küçük bir kanıt da ileri süremedi. Yalnızca dolaylı yoldan, anıştırma amacıyla bizi, şu olasılıkla yıldırmaya çalıştı: "Bolşevikler kabineyi kurmak zorunda kalacak". Devrimci-sosyalistlerin, bizi ürkütmeye çalıştıkları anda gerçek bir ürküntü, öldürücü bir korku, bir hayalet tarafından korkutulan liberalin korkusunu duyduklarını kabul ediyorum. Aynı biçimde, Merkez Yürütme Komitesi türündeki bazı özellikle yüksek ve özellikle kokuşmuş kurumlarda ve Merkez Yürütme Komitesine benzeyen "irtibat" komisyonlarında (yani kadetlerle akraba, ya da daha iyi söylemek gerekirse, kadetlerle düşüp kalkan komisyonlarda), devrimci-

(20) Lenin bu dizeleri Nekrasov'un ünlü bir şiirinden aktarıyor.

sosyalistlerin bazı bolşevikleri yıldırma başarısı göstereceklerini de kabul ediyorum; çünkü ilkin bütün bu Merkez Yürütme Komitelerinde, "önparlamento" da, vb., hava büsbütün bozulmuştur, size bulantı verecek derecede küf kokar, onu uzun zaman solumak *kim olursa olsun* herkes için zararlıdır; sonra, içtenlik bulaşıcıdır ve içtenlikle korkan bir hamkafa, bir zaman için bir devrimciyi bile hamkafa durumuna dönüştürmeye yeteneklidir.

Ama, eğer "insani ölçekte" düşünülürse, kadetlerle birlikte hükümete katılma, ya da onlara göre bakanlık yapabilir olma mutsuzluğuna uğrayan bir devrimci-sosyalistte bu içten ürküntü ne kadar anlaşılır bir şey olursa olsun, kendini korkuya kaptırmak, proletaryaya karşı, kolayca ihanet sınırına gidebilecek siyasal bir yanlışlık yapmak demektir. Hani pratik kanıtlarınız, baylar! Sizin ürküntülerinizle yılgınlığa kapılacağımızı ummayın!

* * *

Pratik kanıtları, bu kez yalnızca *Novaya Jizn*'de buluyoruz. Bu kez kendini burjuvazinin avukatı rolünde, kendisine o iyi hanımefendiyi açıkça "rahatsız eden" bolşeviklerin savunucusu rolünden daha iyi giden bir rolde gösteriyor bu gazete.

Avukat, *altı* kanıt gösteriyor:

1° Proletarya, "ülkenin öteki sınıflarından yalıtılmış"tır;

2° "demokrasinin gerçek canlı güçlerinden yalıtılmış"tır.

3° "devlet aygıtı tekniğini kavrayamayacak"tır;

4° bu aygıtı "işletemeyecek"tir;

5° "durum son derece karmaşık"tır;

6° "düşman güçlerin, yalnızca proletarya diktatörlüğünü değil, üstelik devrimi de silip süpürecek tepkisine direnemeyecek"tir.

Birinci kanıt, *Novaya Jizn* tarafından gülünçlüğe yaklaşan bir beceriksizlikle sergilenmiştir; çünkü kapitalist ya da yarı-kapitalist toplumda, biz yalnızca üç sınıf tanıyoruz: burjuvazi, (özellikle köylülük tarafından temsil edilen) küçük burjuvazi ve proletarya. Proletaryanın burjuvaziye karşı savaşımı söz konusu olunca, proletarya öteki sınıflardan yalıtılmıştır demek neye yarar?

Novaya Jizn her halde, proletarya köylülükten yalıtılmıştır demek istiyordu; çünkü burada toprak sahipleri, gerçekten söz konusu edilemezdi. Ama düpedüz, açıkça, şu anda proletarya köylülükten yalıtılmıştır demek, olanaksız bir şeydi, çünkü bu olumlamanın bas bas bağıran yanlışlığı göze batacak bir durumda.

Proletaryanın küçük burjuvaziden —ve dikkat edin, *burjuvaziye karşı* bir devrimde— bugün Rusya'da olduğu kadar az yalıtıldığı bir kapitalist ülke tasarlamak güçtür. Nesnel ve söz götürmez veriler arasında, elimizde Tsereteliy "Bulıygin duma"sının, yani ünlü "Demokratik" Konferansın[21] "siyasal grupları" içinde, burjuvazi ile koalisyondan *yana* ya da *karşı* oyların yepyeni rakamları var. Sovyetler siyasal gruplarını alalım. İşte elde ettiğimiz sonuç:

---

(21) **Rusya Demokratik Konferansı**, Eylül 1917'de Petrograd'ta, iktidar sorununu tartışmak amacıyla, menşevikler ve devrimci-sosyalistlerin egemen oldukları Merkez Yürütme Komitesi tarafından düzenlendi. Konferansın gerçek amacı, halk yığınlarının ilgisini yükselen devrimden başka bir yana çekmekti. Bolşevikler bu konferansa, menşeviklerin ve devrimci-sosyalistlerin iç yüzlerini ortaya koymak için katıldı.

Demokratik konferans ve Bulıygin duması arasında bir benzerlik kurarken Lenin, çara bağlı bir danışma organı olan Devlet duması'nın kurulması konusundaki 6 (18) Ağustos 1905 tarihli çar bildirgesini düşünüyordu. Bulıygin duması, çarın Duma'ya ilişkin bir yasa tasarısı hazırlamakla görevlendirdiği İçişleri Bakanı Bulıygin'in adıyla adlandırıldı. İşçileri ve köylüleri Duma'yı boykot etmeye çağıran bolşevikler, bu kampanyadan yararlanarak siyasal yığın grevleri düzenledi ve silahlı ayaklanma hazırlıklarına girişti. Devrimci gelişme hükümetin Duma'yı toplamasını engellediği için, Duma seçimleri yapılamadı.

	Koalisyondan	
	yana	*karşı*
İşçi ve asker temsilcileri Sovyetleri	83	192
Köylü temsilcileri Sovyetleri	102	70
Sovyetler Toplamı	185	262

Buna göre çoğunluk, burjuvaziyle koalisyona *karşı* çıkarak, proleter slogandan yana oy verdi. Ve yukarda kadetlerin bile, bolşeviklerin Sovyetler'deki etkisinin güçlendiğini kabul etmek zorunda kaldıklarını gördük. Oysa burada, Sovyetler'deki *dünün* egemenleri tarafından, yani merkez kurumlarda sağlam bir çoğunlukları olan devrimci-sosyalistler ve menşevikler tarafından toplantıya çağrılan bir Konferans karşısında bulunuyoruz! Bolşeviklerin Sovyetler'deki gerçek *ağırlığının*, burada *küçültülmüş* olduğu açık.

Burjuvaziyle koalisyon sorunu üzerinde olduğu gibi, toprak mülklerinin hemen köylü komitelerine verilmesi sorunu üzerinde de bolşevikler, işçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinde daha bugünden *çoğunluğa*, *halkın çoğunluğuna*, küçük burjuvazinin çoğunluğuna sahip. 24 Eylül günlü *Raboçi Put* (nº 19), devrimci-sosyalistlerin organı *Znamya Truda*'nın 25. sayısına göre, 18 Eylül'de Petrograd'da toplanan Köylü temsilcileri yerel sovyetleri konferansı üzerine bilgi veriyor. Buna göre bu konferansta, dört Köylü sovyetinin (Kostroma, Moskova, Samara ve Taurid eyaletleri Köylü sovyetlerinin) yürütme komiteleri, kayıtsız şartsız koalisyondan yana çıktı. *Üç* eyalet ve *iki* de ordu yürütme komitesi (Vladimir, Riyazan ve Karadeniz eyaletleri), kadetlersiz koalisyondan yana

çıktı. *Yirmi üç* eyalet ve *dört* ordu yürütme komitesi ise koalisyona karşı çıktı.

Demek ki köylülerin çoğunluğu, koalisyona karşı!

İşte "proletaryanın yalıtılmışlığı" dediğiniz şey.

Öte yandan, üç sınır eyaletinin, ücretli bir işgücü kullanan zengin köylülerin, büyük toprak sahiplerinin görece çok olduğu Samara, Taurid ve Karadeniz eyaletleri ile, köylü burjuvazinin Rusya'nın çoğu eyaletlerinden gene daha güçlü olduğu dört de sanayi eyaletinin (Vladimir, Riyazan, Kostroma ve Moskova) koalisyondan yana çıktıklarına dikkat etmek gerekir. Bu sorun üzerine daha ayrıntılı veriler toplamak ve *" zengin"* köylüler oranının daha yüksek olduğu eyaletlerde, *yoksul* köylüler üzerine bilgilerin de bulunup bulunmadığını incelemek ilginç olurdu.

Ayrıca, "ulusal gruplar"ın koalisyon düşmanlarına çok önemli, yani 15'e karşı 40'lık bir çoğunluk sağladıklarını görmek de ilginç. Bonapartçı Kerenskiy ile dostlarının, Rusya'nın ezilen uluslarına ilişkin ilhakçı, kaba baskıcı siyaseti, meyvelerini verdi. Büyük çoğunluğuyla bu ulusların halkı, yani bu halkın içerdiği küçük burjuvazi yığını, Rusya proletaryasına burjuvaziden çok güveniyor; çünkü tarih ezilen ulusların, baskıcılarına karşı kurtuluş savaşımlarını gündeme getirdi. Burjuvazi, ezilen ulusların özgürlük davasına alçakça ihanet etti; oysa proletarya, özgürlük davasına bağlı kaldı.

Rusya halkının küçük burjuva yığınları için temel sorun, şu anda ulusal sorun ve tarım sorunudur. Bu, söz götürmez bir şey. Ve bu iki sorunda da proletarya, "yalıtılmış" olmaktan alabildiğine *uzak*. Halk çoğunluğu ondan yana. Bu iki sorunda, proleter iktidara bir anda yalnızca halk çoğunluğunun desteğini değil, ayrıca yığınlar içinde gerçek bir devrimci coşku

patlaması da sağlayacak kararlı ve gerçekten "devrimci demokratik" bir siyaset yürütmeye, *yalnız* proletarya yeteneklidir; çünkü yığınlar hükümetten ilk kez olarak, köylülerin toprak sahipleri tarafından, çarlık döneminde olduğu gibi, Ukraynalıların Büyük-Ruslar tarafından ezilmesini değil, cumhuriyetin ortasında, cafcaflı sözler altında, aynı siyaseti sürdürme girişimini değil, Kerenskiy'in köylüleri ve ezilen ulusları ödüllendirdiği hırgür, eziyet, üzüntü, savsaklama, çelme, kaçamaklı sözleri değil, ama davranışlarla gösterilen ateşli bir yakınlığı, toprak sahiplerine karşı ivedi devrimci önlemleri, Finlandiya'ya, Ukrayna'ya, Beyaz Rusya'ya, Müslümanlar'a, vb., hemen *tam* bir özgürlüğün verildiğini göreceklerdir.

Devrimci-sosyalist ve menşevik baylar bunu çok iyi biliyor ve bu nedenle de, yarı-kadet kooperatif yöneticilerini, yığınlara *karşı gerici* demokratik siyasetlerinde, kendilerine yardımcı olmaya razı etmeye çalışıyorlar. Bu nedenle, örneğin toprak sahiplerinin bütün topraklarının köylü komitelerine hemen verilip verilmemesi, Finlandiyalılar'ın ya da Ukraynalılar'ın şu ya da bu isteğine hak verilip verilmemesi, vb. gibi, pratik siyasetin belirli noktaları üzerinde, yığınlara danışmaya, bütün yerel Sovyetler'de, bütün yerel örgütlerde bir referandum ya da yalnızca bir oylama yapmaya, hiçbir zaman karar vermeyeceklerdir.

Günün kesin sorununa, barış sorununa geçelim. Proletarya, "öbür sınıflardan yalıtılmış"tır... Gerçeklikte proletarya burada, *tüm* ulusun, *bütün* sınıflar *içinde* canlı ve dürüst olarak ne varsa hepsinin, küçük burjuvazinin engin çoğunluğunun temsilcisi olarak işe karışıyor; çünkü yalnızca proletarya, bir kez iktidara geçtikten sonra, savaşan bütün halklara *he-*

men adil bir barış önerecek, elden geldiğince adil bir barışı en kısa zamanda elde etmek için gerçekten *devrimci* önlemleri (gizli antlaşmaların yayımlanması, vb.) yalnızca proletarya alacaktır.

Hayır. Proletaryanın yalıtılmış olduğunu ileri süren bu *Novaya Jizn* bayları, kendi burjuvazi korkularından başka bir şeyi dile getirmiyorlar. Rusya'daki nesnel durum, hem de kuşku duyulamayacak bir biçimde öyledir ki, küçük burjuvazi çoğunluğundan proletarya, *tam da bugün* "yalıtılmış" *değildir*. Tam da bugün proletarya, işçiler acısı "koalisyon" deneyiminden sonra, halk *çoğunluğunun* sevgisine sahiptir. İktidarı korumanın bolşevikler için ***bu*** zorunlu koşulu, gerçekten *mevcut*.

* * *

İkinci kanıt, proletaryanın "demokrasinin gerçek canlı güçlerinden yalıtık" bir duruma geleceğini söylemeye dayanıyor. Bunun ne anlama geldiğini anlamak olanaksız. Fransızlar'ın dediği gibi, Yunanca bu.

Novaya Jizn yazarları, bakan olacak adamlar. Hatta kadetlerle birlikte çok iyi bakanlık yaparlardı. Çünkü bu gibi bakanlardan istenen şey, görünüşte doğru, özenle söylenmiş, ancak anlamdan adamakıllı yoksun, her türlü pisliği üretmeye yetenekli ve bu nedenle emperyalistlerin ve sosyal-emperyalistlerin alkışlarını toplayacak sözleri düzenlemektir. Kadetlerin, Breşkovskaya'nın, Plehanov ve hempalarının alkışları *Novaya Jizn*'ciler için torbada keklik; çünkü onlar proletaryanın gerçek demokrasi güçlerinden yalıtılmış olduğunu ileri sürüyorlar, çünkü onlar *örtük* bir biçim altında, —her ne olursa olsun, söyledikleri böyle anlaşılıyor—, kadetler, Breşkovskaya, Plehanov, Kerenskiy ve hempaları, "demokrasinin canlı güçleri"dir diyorlar.

Yanlış. Ölü güçler bunlar. Koalisyon tarihinin tanıtladığı şey, bu.

Burjuvazi ve burjuva entelektüel çevre tarafından korkutulan *Novaya Jizn*'ciler, devrimci-sosyalistler ve menşeviklerin, kadetlerden dişe dokunur hiçbir şeyle ayrılmayan ve kendini *Volya Naroda*, *Edinstvo* [22], vb. biçimi altında gösteren *sağ* kanadını "canlı" olarak kabul ediyorlar. Bize gelince biz, kulaklara değil yalnızca yığınlara bağlı olan kimseleri, koalisyon derslerinin koalisyondan kopardığı kimseleri canlı olarak görüyoruz. Küçük burjuva demokrasisinin "etkin canlı güçleri", devrimci-sosyalistler ve menşeviklerin sol kanadı tarafından temsil edilmektedirler. Bu sol kanadın güçlenmesi, özellikle Temmuz karşı devriminden sonra, proletaryanın yalıtılmış *olmadığının* en güvenilir nesnel göstergelerinden biridir.

Merkezci devrimci-sosyalistlerin sola doğru dalgalanmaları, Çernov'un 14 Eylül günü, grubunun Kişkin ve hempalarıyla yeni koalisyonu destekleyemeyeceği biçimindeki açıklamasıyla ortaya konan bu hareket, şu son günlerde bunu daha da somut bir biçimde gösteriyor. Kentte ve özellikle kırda topladığı oyların sayısı bakımından egemen ve yönetici parti olan devrimci-sosyalist parti temsilcilerine şimdiye kadar çok büyük bir çoğunluk kazandıran devrimci-sosyalist merkezin sola doğru bu dalgalanmaları, güncel koşullar içinde demokrasinin salt bolşevik bir hükümete "kayıtsız şartsız bir destek sağlamak" zo-

(22) **Volya Naroda** (Halkın İradesi), günlük gazete, devrimci-sosyalistler partisinin sağ kanat organı. 29 Nisan-Kasım 1917 arasında Petrograd'da yayımlandı.

Edinstvo (Birlik), Mart-Kasım 1917 arasında yayımlanan günlük gazete; 1917 ve 1918'de aşırı sağ sonunadeğinci menşevikleri, eski likidatörleri, vb. bir araya getiren "Edinstvo" grubu tarafından yayımlandı.

runluluğu üzerine *Diyelo Naroda*'nın yukarda aktarılan bildirimlerinin, her halde boş sözler olmadığını ortaya koyuyor.

Devrimci-sosyalist merkezin Kişkin ile yeni koalisyonu kabul etmemesi gibi, ya da taşra (Kafkasya'da Yordanya, vb.) *sonuna değinci menşevikleri* arasında koalisyon düşmanlarının *ağır basması* gibi olgular, *yığınların* şimdiye kadar menşevikleri ve devrimci-sosyalistleri izleyen bir bölümünün, salt bolşevik bir hükümeti *destekleyeceğinin* nesnel kanıtıdır.

Rus proletaryası bugün, demokrasinin işte bu *canlı* güçlerinden yalıtılmamıştır.

* * *

Üçüncü kanıt: Proletarya "devlet aygıtı tekniğini kavrayamayacak". Bu belki en alışılmış, en yaygın kanıt. Bu yüzden en büyük dikkate layık olduğu gibi, proletaryanın karşısına çıkacak en *ciddi*, en *çetin* sorunlardan birini oluşturduğu için de çok büyük bir dikkate layık. Bu sorunların çok çetin sorunlar olduklarından hiç kuşku yok; ama sosyalist olduğumuzu söyleyen bizler, eğer bu güçlüğü yalnızca bu görevlerden *sıvışmak* için belirtseydik, bizi burjuvazi uşaklarından ayıran fark gerçekte sıfıra inerdi. Proleter devrim karşısına çıkan sorunların güçlüğü, proletarya yandaşlarını bu sorunların çözüm yollarını daha dikkatli ve daha somut bir biçimde incelemeye yöneltmeli.

Devlet aygıtından, her şeyden önce sürekli ordu, polis ve memurlar kastı anlaşılır. Proletarya bu aygıt tekniğini kavrayamayacak diyen *Novaya Jizn* yazarları, kendi aşırı bilgisizliklerini ve gerçek olguları, bolşeviklerin yazılarında uzun zamandan beri sergilenen düşünceleri, hesaba katmada gösterdikleri tiksintiyi ortaya koyuyorlar.

Novaya Jizn yazarlarının hepsi de kendini,

marksist olarak değilse bile, en azından marksizmi bilen kültürlü sosyalistler olarak kabul eder. Oysa Marx, Paris Komünü deneyimine dayanarak, proletaryanın ereklerine erişmek için hazır devlet makinesini ele geçirip kullanmakla *yetinemeyeceğini*, bu makineyi *kırması* ve yerine bir yenisini geçirmesi gerektiğini öğretir (bu sorunu, birinci bölümü bitmiş ve yakında "Devlet ve devrim, marksist devlet öğretisi ve proletaryanın devrimdeki görevleri" başlığı altında yayımlanacak olan bir broşürde daha ayrıntılı bir biçimde ele alıyorum). Bu yeni devlet makinesi, Paris Komünü tarafından yaratıldı ve Rusya'daki İşçi asker ve köylü temsilcileri sovyetleri de *aynı türden* bir "devlet aygıtı" oluşturuyor. 4 Nisan 1917'den başlayarak bunu birçok kez yineledim ve hem bolşevik konferansların kararlarında, hem de bolşeviklerin yazılarında bu durum dile getirildi. *Novaya Jizn*, bu konuda Marx ve bolşeviklerle tam bir anlaşmazlık içinde olduğunu elbette açıklayabilirdi, ancak bu sorunu tamamen bir yana bırakmak, güç sorunları incelerken gösterdikleri sözüm ona hafiflik yüzünden bolşeviklere öylesine sık ve öylesine yüksekten ders veren bir gazete bakımından, kendi kendine bir güçsüzlük belgesi vermek anlamına gelir.

Proletarya "devlet aygıtı"nı ele geçirip olduğu gibi "işletmek"le *yetinemez*. Ancak eski devlet aygıtında baskıcı, görenekçi, onarılmaz biçimde burjuva olan ne varsa *kırabilir* ve onun yerine yeni bir aygıtı, *kendi aygıtını* geçirebilir. İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetleri de, işte bu aygıtın da kendisidir.

Novaya Jizn'in bu "devlet aygıtı"nın varlığını tamamen unutmuş olmasını, tam anlamıyla şaşılacak şey olarak nitelemek zorundayız. Kuramsal akılyürütmelerinde böyle davranan *Novaya Jizn*'ciler, gerçeklikte kadetler siyasal pratikte ne yapıyorlarsa,

siyasal kuramda onu yapıyorlar. Çünkü eğer proletaryanın ve devrimci demokrasinin, yeni bir devlet aygıtına gerçekten *hiçbir gereksinmesi yoksa*, o zaman Sovyetler kendi varlık nedenlerini ve yaşama haklarını yitirirler; o zaman kornilovcular, Sovyetleri tüm ortadan kaldırma çabalarında *haklı* bir duruma gelirler!

Novaya Jizn'in bu korkunç kuramsal yanılgısı ve bu siyasal körlüğü öylesine şaşılacak şeydir ki, hatta *Novaya Jizn*'in son Petrograd Belediye duması seçimlerinde blok kurduğu enternasyonalist-menşevikler bile, bu nokta üzerinde bolşeviklere belli bir yaklaşma göstermişlerdir. Nitekim yoldaş Martov'un Demokratik Konferans'ta okuduğu Sovyetler çoğunluk bildirgesinde, şu satırları görüyoruz:

"... Devrimin ilk günlerinde gerçekten yaratıcı halk güçlerinin güçlü atılımıyla kurulmuş olan İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetleri, devrimci devletin yeni dokusunu oluşturdu ve bu yeni doku, eski rejim devletinin yıpranmış dokusunun yerini aldı..."

Biraz çokça güzel bir dille söylenmiş bu; dildeki özen, siyasal düşüncenin açıklık eksikliğini örtüyor. Sovyetler *henüz* eski "doku"nun yerine geçmedi ve bu eski doku eski rejimin devleti *değil*, çarlığın *olduğu kadar* burjuva cumhuriyetin *de* devletidir. Ama ne olursa olsun, Martov burada *Novaya Jizn*'cilerden yüz gömlek daha üstün.

Sovyetler ilkin, işçi ve köylülerin silahlı gücünü, eski sürekli ordu gücü gibi halktan ayrılmamış olan, askeri bakımdan eskisinden son derece daha güçlü, devrimci bakımdan yeri doldurulmaz bir gücü temsil eden yeni bir devlet aygıtını oluşturuyor. İkinci olarak bu aygıt, yığınlar ve halk çoğunluğuyla, eski devlet aygıtında hiçbir benzeri olmayacak kadar sıkı, çözülmez, kolayca denetlenip yenilebilir bir bağ ku-

ruyor. Üçüncü olarak bu aygıt, seçimsel niteliği ve bileşimini halk isteğine göre değiştirme olanağı nedeniyle, daha önceki aygıtlardan çok daha demokratik. Dördüncü olarak bu aygıt, en çeşitli mesleklerle sağlam bir bağ kuruyor ve böylece, bürokrasiye yol açmadan en çeşitli ve en derin reformları kolaylaştırıyor. Beşinci olarak bu aygıt öncünün, yani işçi ve köylü *ezilmiş* sınıfların en bilinçli, en gözüpek, en ileri bölümünün bir örgütlenme biçimini sağlıyor; böylece bu aygıt, ezilen sınıflar öncüsünün, bu sınıfların şimdiye kadar tamamen siyasal yaşamın ve tarihin dışında kalan *tüm koca yığınını* yükseltebileceği, eğitebileceği, yetiştirebileceği ve ardından sürükleyebileceği bir aygıt durumuna geliyor. Altıncı olarak bu aygıt, parlamentarizmin yararları ile dolaysız ve doğrudan demokrasinin yararlarını birleştirme, yani halkın seçilmiş temsilcilerinin kişiliğinde, aynı zamanda hem yasama görevini, *hem de yasaların uygulanmasını* birleştirme olanağını veriyor. Burjuva parlamentarizmine oranla, demokrasinin gelişmesinde ileriye doğru atılmış, evrensel bir anlam ve önem taşıyan bir adımdır bu.

1905'te Sovyetlerimiz, birkaç haftadan çok sürmediklerine göre, deyim yerindeyse ancak tohum durumunda bir varlık gösterdi. O zamanki koşullar içinde, uyumlu ve tam bir gelişmenin söz konusu olamayacağı açık bir şeydi. Ve 1917 devriminde de, birkaç aylık bir süre son derece kısa olduğundan ve özellikle devrimci-sosyalist ve menşevik yöneticiler Sovyetleri *değerden düşürdükleri*, onları çene çalmak için toplanılan yerler durumuna, yöneticiler arasında bir uzlaşma siyasetinin uzantıları durumuna düşürdükleri için, böyle bir gelişme gene söz konusu olamazdı. Liberler'in, Danlar'ın, Tsereteliyler'in, Çernovlar'ın yönetimi altında Sovyetler, canlı canlı çü-

rüdü ve kokuştu. Sovyetler, ancak *tüm* devlet iktidarını kendi ellerine alırlarsa gerçekten gelişebilir, görevlerini sonuna değin yerine getirebilir ve tüm olanaklarını ortaya koyabilirler; yoksa *yapacak hiçbir* şeyleri yoktur, yoksa bir tohum (ve uzun zaman bir tohum olarak kalmak olanaksızdır) ya da bir oyuncaktan başka bir şey olamazlar. "İktidar ikiliği", Sovyetler'in kötürümleşmesidir.

Eğer devrimci sınıfların yaratıcı dehası Sovyetleri kurmasaydı, proleter devrim Rusya'da umutsuz bir duruma düşerdi; çünkü proletarya iktidarı, eski devlet aygıtıyla hiç kuşkusuz koruyamazdı ve yeni bir aygıt da bir çırpıda yaratılamaz. Sovyetlerin Tsereteliy ve Çernov tarafından değerden düşürülmelerinin acıklı tarihi, yani "koalisyon" tarihi, aynı zamanda Sovyetler'in küçük burjuva kuruntulardan kurtuluş ve *hangisi olursa olsun bütün* burjuva koalisyonların yol açtığı tüm alçaklık ve pislikler üzerine yaptıkları pratik inceleme "araf"ından geçişlerinin de tarihidir.

* * *

Proleter devrim bakımından başlıca güçlük, üretimin ve ürünlerin dağıtımı üzerindeki en tam ve en titiz döküm ve denetimin, yani *işçi denetiminin* ülke çapında gerçekleştirilmesidir.

Novaya Jizn'ciler bize karşı, bizim "işçi denetimi" sloganını ileri sürerek sendikalizme düştüğümüz itirazını ileri sürüyorlar. Üzerinde iyi düşünülmemiş ve Struve biçimi ezbere *öğrenilmiş* bir "marksizm"in, kitabi ve oldukça saçma bir uygulama örneğidir bu itiraz. Sendikalizm, ya devrimci proletarya diktatörlüğünü yadsır, ya da genellikle siyasal iktidar olarak onu, en son sıraya atar. Biz ona birinci sırayı veriyoruz. *Novaya Jizn*'cilerin kafasına uyarak işçi denetimi *değil, ama* yalnızca devlet denetimi demekle, burjuva-reformist bir lafazanlığa, gerçekte salt kadetler

yönünde bir formüle varılır; çünkü kadetler, işçilerin "devlet" denetimine *katılmasına* hiç de karşı değildir. Kornilovcu-kadetler, bu katılmanın burjuvazi için işçileri aldatmanın en iyi yolu olduğunu ve bütün Gvozdevler'i, Nikitinler'i, Prokopoviçler'i, Tsereteliyler'i ve onların tüm çetesini siyasal olarak *kiralamak* için en iyi araç olduğunu çok iyi biliyorlar.

Biz "işçi denetimi" derken, bu slogan her zaman proletarya diktatörlüğü sloganına *eşlik* ettiğinden, her zaman onu *izlediğinden*, böylelikle hangi devletin söz konusu olduğunu da açıklıyoruz. Devlet, bir *sınıfın* egemenlik organıdır. Hangi sınıfın? Eğer burjuvazinin ise, halkın Rusya'da altı ayı aşkın bir zamandır "kornilovlaştırılmış ve kerenskiyleştirilmiş" olduğu kadet-Kornilov-"Kerenskiy" devletidir bu. Eğer proletaryanın egemenliği ise, proleter devlet, *yani* proletarya diktatörlüğü söz konusudur; işçi denetimi, bu durumda üretimin ve ürünlerin dağıtımının ulusal, genel, en dikkatli ve en titiz bir *sayımı* durumuna gelebilir.

Proleter, yani sosyalist devrimin başlıca güçlüğü, başlıca görevi işte budur. Sovyetler olmadıkça bu görev, hiç değilse Rusya için, içinden çıkılmaz bir duruma gelirdi. Proletaryanın evrensel bir önem taşıyan bu görevi gerçekleştirmesini *sağlayacak* örgüt çalışmasını, Sovyetler *gerçekleştiriyor*.

Burada devlet aygıtı sorununun bir başka yönüne geliyoruz. Sürekli ordu, polis ve memurların temsil ettikleri en üstün derecedeki "baskıcı" aygıttan başka, çağdaş devlette bankalara ve kartellere çok sıkı bir biçimde bağlı bir başka aygıt, eğer deyim yerindeyse, geniş bir istatistik ve kayıt çalışması yapan bir başka aygıt daha vardır. Bu aygıt ne kırılabilir, ne de kırılmalıdır. Bu aygıtı kapitalistlere bağımlılığından çekip çıkarmak gerekir; bu aygıtı kapitalistlerden ve

onların bütün eylem araçlarından *kesmek, ayırmak, bölmek* gerekir; bu aygıtı proleter Sovyetlere *bağımlı kılmak* gerekir; bu aygıtı genişletmek, bütün alanlara, tüm ulusa yaymak gerekir. Ve bu iş, ancak büyük kapitalizm tarafından gerçekleştirilen kazanımlara dayanılırsa *yapılabilir* (çünkü genel olarak proleter devrim, ancak bu kazanımlara dayanarak ereğine erişebilecektir).

Kapitalizm bankalar, karteller, posta hizmeti, tüketim kooperatifleri, müstahdem birlikleri biçimi altında, denetim *aygıtları* yaratmıştır. *Büyük bankalar olmasaydı, sosyalizm, gerçekleşmesi olanaksız bir şey olurdu.*

Büyük bankalar, sosyalizmi gerçekleştirmek için *gereksinme duyduğumuz* ve kapitalizmden *hazırlop aldığımız* "devlet aygıtı"nı *oluşturuyorlar.* Bu durumda tek görevimiz, bu üstün devlet aygıtından, onu *kapitalist bir ucube durumuna getiren* şeyi *çıkarmak,* onu *daha da pekiştirmek,* daha demokratik, daha yaygın bir duruma getirmektir. Nicelik, niteliğe dönüşecektir. Her kantonda, her fabrikanın yanında şubeleri olacak tek, geniş mi geniş bir devlet bankası —işte *sosyalist* aygıtın onda dokuzu bu. Ulusal ölçekte *muhasebe,* üretimin ve ürünlerin dağıtımının ulusal ölçekte denetimi, sosyalist toplumun *iskeleti* gibi diyebileceğimiz bir şey, işte bu.

Kapitalist rejimde büsbütün bir devlet aygıtı olmayan, ama bizde, sosyalist rejimde, büsbütün bir devlet aygıtı olacak olan bu "devlet aygıtı"nı, bir tek darbe indirerek, bir tek kararname ile "ele geçirebilir" ve "işletebiliriz"; çünkü gerçek muhasebe, denetim, kayıt, istatistik ve hesap çalışmasını, bu durumda çoğu proleter ya da yarı-proleter olan *müstahdemler* yapar.

Bir tek kararnameyle proleter devlet, bu müstah-

demleri devlet memuru durumuna dönüştürebilir ve dönüştürmelidir de; tıpkı kapitalizmin bekçi köpeklerinin, Briandlar'ın ve öbür bakanların, grevdeki demiryolu işçilerini bir tek kararnameyle devlet görevlileri durumuna getirdikleri gibi. Bu memurlardan bize pek çok gerekecektir ve biz de onları bol bol *bulabiliriz*, çünkü kapitalizm kayıt ve denetim işlevlerini basitleştirmiş ve onları pek de karmaşık olmayan ve okuma-yazma bilen herkesin yapabileceği *işlemler* durumuna getirmiştir.

Bankalar, karteller, ticaret, vb., vb., müstahdemleri yığınının "devletleştirilmesi", eğer *Sovyetler* tarafından denetim ve gözetim gerçekleştirilirse, hem teknik bakımdan (kapitalizm ve malî kapitalizm tarafından bizim yararımıza gerçekleştirilmiş olan hazırlık çalışması sayesinde), hem de siyasal bakımdan kolayca gerçekleştirilebilir bir şeydir.

Sayıları çok az olan, ama kapitalizme doğru yönelen yüksek kadrolara gelince, tıpkı kapitalistlere karşı olduğu gibi, onlara karşı da "sertlikle" davranmak gerekecektir. Tıpkı kapitalistler gibi, onlar da *direneceklerdir*. Bu direnişi *kırmak* gerekecektir. Peşehonov, bu her dem taze alık, daha haziran 1917'de, gerçek bir "siyaset çırağı" olarak, "kapitalistlerin direnci kırılmıştır" diye kem küm ediyordu. İşte, bu çocuksu olumlamayı, bu çocukça övüngenliği, bu çocukça şakayı, *proletarya ciddi olarak gerçekleştirecektir*.

Nüfusun çok küçük bir azınlığının, yani her biri müstahdem birlikleri, sendikalar, tüketim kooperatifleri ve Sovyetler tarafından, herhangi bir Tit Titiç [23]' in Sedan'daki Fransızlar gibi *sarılacağı* bir *göze-*

(23) **Tiç Titiç**, zengin tüccar, rus yazar Ostrovskiy'in **Ceremeyi Çekmek** adlı komedisinin baş kişisi. Lenin'in kapitalist kodamanlara verdiği ad.

timin hedefi olacağı gerçekten bir avuç kişinin direncini kırmak söz konusu olduğuna göre, bu işi pek âlâ yapabiliriz. Biz bu Tit Titiçler'in adlarını biliyoruz. Bunun için müdürlerin, yönetim kurulu üyelerinin, büyük hissedarların, vb. listelerini almak yeter. Onlar *tüm* Rusya'da birkaç yüz, bilemediniz birkaç bin kişi; onlardan her birinin yanında Sovyetler, müstahdem birlikleri, vb. aygıtını elinde tutan proteter devlet, on kadar, yüz kadar denetçi görevlendirebilir; hatta öyle ki, "onların direncini kırmak" zorunda kalınacak yerde, kapitalistler üzerindeki *işçi denetimi* sayesinde, belki de her türlü direnç *olanaksız* bir duruma getirilebilir.

İşin "düğüm noktası"nı, gerçekte kapitalistlerin mallarının zoralımı değil, işçiler tarafından kapitalistler ve onların olası yandaşları üzerinde uygulanacak ulusal, yaygın denetimin ta kendisi oluşturacaktır. Salt zoralım, hiçbir şeye yaramayacaktır; çünkü o hiçbir örgütlenme ögesi, dağıtımın doğruluğunu denetleyen hiçbir şey içermez. Zoralımın yerine, kolayca *hakkaniyetli* bir vergi alınmasını geçireceğiz ("Şingarev" oranları üzerinden de olsa), ama her türlü denetimden sıvışma, doğruyu saklama, yasanın yönünü değiştirme olanağının dıştalanması koşuluyla. Oysa bu olanağı, *ancak işçi devletinin* uygulayacağı bir işçi denetimi *ortadan kaldırabilir.*

Zorunlu kartelleşme, yani devlet denetimi altına alınmış birlikler içinde zorunlu birleşme —işte kapitalizmin hazırlamış, toprak ağaları devletinin Almanya'da gerçekleştirmiş olduğu şey, işte Sovyetler'in ve proletarya diktatörlüğünün Rusya'da pek âlâ gerçekleştirebilecekleri şey, işte bize aynı zamanda hem evrensel, hem tamamen modern ve hem de bürokrasisiz *"bir devlet aygıtı" verecek olan* şey.

* * *

Burjuvazi avukatlarının dördüncü kanıtı: Proletarya, devlet aygıtını "işletemeyecek". Bu kanıtta, bir öncekine oranla yeni hiçbir şey yok. Elbette biz, eski aygıtı ne teknik olarak benimseyebilir, ne de onu işletebilirdik. Yeni aygıt, yani Sovyetler, "halk güçlerinin güçlü yaratıcı atılımı"yla *daha şimdiden* harekete geçirildi. Bu aygıtı, devrimci-sosyalist ve menşevik önderler tarafından ona zorla dayatılan *engellerden* kurtarmak yeter. Bu aygıt, *daha şimdiden* işliyor; onu tam hızla ilerlemekten alıkoyan şu kıvır zıvır küçük burjuva yolculuk eşyalarını atmak yeter.

Yukarıda söylediklerimizi tamamlamak için, burada iki durumu, ilkin bizim tarafımızdan *değil*, emperyalist savaş evresindeki kapitalizm tarafından ortaya konmuş olan yeni denetim araçlarını, sonra da proleter tipteki devlet *yönetimine* demokratik ilkelerin girişinin önemini göz önünde bulundurmamız gerekiyor.

Tahıl tekeli, ekmek kartı bizim tarafımızdan değil, ama savaş içindeki kapitalist devlet tarafından yaratıldı. Bundan böyle kapitalizm çerçevesindeki genel çalışma yükümlülüğüne yol açan da odur, — işçiler için askeri bir zindandır bu yükümlülük. Ama burada da proletarya, tüm tarihsel yapıtında olduğu gibi, silahlarını kendi "yaratmaz", onları "yoktan elde etmez", kapitalizmden alır.

Tahıl tekeli, ekmek kartı ve genel çalışma yükümlülüğü, proleter devletin elinde, tüm iktidarı üstlenmiş Sovyetler'in elinde, en güçlü muhasebe ve denetim aracını oluşturur ve bu araç kapitalistleri ve genel olarak zenginleri kapsamına alır ve onlara işçiler tarafından uygulanırsa, devlet aygıtı tarihinde bugüne kadar görülmemiş bir güçle "işletilir" ve kapitalistlerin direncini kırmayı ve onları proleter devlete bağımlı kılmayı sağlar. Bu denetim aracı, bu

çalışma yükümlülüğü, Konvansiyon yasalarından ve onun giyotininden daha da güçlüdür. Giyotin, *etkin* direnci kıran bir korkuluktan *başka bir şey değildi. Bize bu kadarı yetmez.*

Bize bu kadarı yetmez. Biz yalnızca kapitalistleri "korkutmak", yani onlara proleter devletin çok büyük gücünü duyurmak ve ona karşı etkin bir direnç fikrini unutturmakla yetinmemeliyiz. Biz onların, hiç kuşkusuz çok daha tehlikeli ve çok daha zararlı olan *edilgin* dirençlerini de kırmalıyız. Hangisi olursa olsun, yalnızca her türlü direnci kırmakla da yetinmemeliyiz. *İnsanları* yeni devlet örgütü çerçevesinde *çalışmak zorunda* bırakmalıyız. Kapitalistleri "kapı dışarı etmek" yetmez, onları (hiçbir işe yaramaz ve iflâh olmaz "dikkafalı"ları kapı dışarı ettikten sonra) *yeni devletin hizmetine* de koşmak gerekir. Kapitalistler için olduğu kadar, burjuva aydın yöneticilerin belli bir katmanı, müstahdemler, vb. için de böyledir bu.

Ve biz bu işi yapma olanaklarına sahibiz. Bunun için gerekli araçları ve silahları bizim elimize, savaş içindeki kapitalist devletin kendisi verdi. Tahıl tekeli, ekmek karnesi ve genel çalışma yükümlülüğüdür bu araçlar. "Çalışmayan yemez" — İktidara geçecekleri zaman, işçi temsilcileri Sovyetlerinin uygulayabilecekleri ve uygulayacakları temel kural, ilk ve en önemli kural, işte budur.

Her işçinin bir çalışma karnesi var. Bu belge, *bugün* hiç kuşkusuz, kapitalist ücretli köleliğin kanıtı da olsa, işçinin şu ya da bu asalağın malı olduğunu da gösterse, işçiyi değerden düşürmez.

Çalışma karnesi zorunluluğunu Sovyetler, *zenginler* için ve *ardından* gitgide tüm halk için yürürlüğe koyacaktır (tarımsal bir ülkede çalışma karnesinin, köylülerin engin çoğunluğu için uzun bir zaman

boyunca zorunlu olmayacağı düşünülebilir.). Çalışma karnesi, "halk tabakası" içinde olunduğunun belirtisi olmaktan, "aşağı" sınıfların özniteliği, ücretli köleliğin kanıtı olmaktan çıkacaktır. Yeni toplumda artık "işçi" kalmadığının, ancak *emekçi* olmayan kimsenin de olmadığının kanıtı durumuna gelecektir.

Zenginler, kendi etkinliklerine en yakın işçi ya da müstahdem sendikasından bir çalışma karnesi alacaklardır; bu sendikadan her hafta, ya da saptanmış bulunan başka bir zaman boyunca; işlerini dikkat ve özenle yaptıklarını gösteren bir belge alacaklardır; yoksa, ekmek ve genel olarak yiyecek maddesi karnelerini alamayacaklardır. Bizim iyi banka sistemi örgütçülerine, işletmeleri bir araya getirmeye yetenekli kimselere gereksinimimiz olacak (bu alanda kapitalistlerin çok deneyimi var ve deneyim sahibi kimselerle iş daha iyi görülür); proleter devlet, bize geçmişten çok daha büyük sayıda mühendis, tarımbilimci, teknisyen, yetişmiş ve kültürlü her tür uzman gerekiyor diyecek. Bütün bu emekçilere, güçlerine ve alışkanlıklarına uygun bir iş vereceğiz; büyük bir olasılıkla, ücret eşitliğini olanaklı olduğu ölçüde ve yavaş yavaş uygulayacağız. Elbette uzmanlara geçiş dönemi boyunca daha yüksek bir ücret verecek, ancak onları da işçilerin bütünsel denetimi altında tutacak ve "çalışmayan yemez" kuralının eksiksiz ve kayıtsız şartsız uygulanmasını sağlayacağız. Gerçekte biz, bir emek örgütleme biçimi icat etmiyor, onu kapitalizmden hazırlop alıyoruz (bankalar, karteller, örnek fabrikalar, deney istasyonları, akademiler, vb.); ileri ülkelerin deneyiminden, en iyi örgütlenme tiplerini almak bize yetecektir.

Ve eğer biz, bütün kapitalist sınıf amansız bir direniş gösterecek, ama tüm halkın Sovyetler içinde örgütlenmesi bu direnişi kıracak ve özellikle dikka-

falı ve inatçı kapitalistleri, bütün mallarına el koymak ve hapis yoluyla cezalandırmak gerekecek diyorsak, bunun anlamı ütopyaya hiç kapılmayacak, en sağduyulu ve en pratik hesap alanını hiç bırakmayacağız demektir; ama buna karşılık proletaryanın zaferi de, bugün *İzvestia*'da şu okuduğuma benzer örneklerin sayısını *artıracaktır:*

"26 Eylül günü, iki mühendis Fabrika Komiteleri Merkez Konseyine başvurdu ve bir grup mühendisin bir sosyalist mühendisler birliği kurmayı kararlaştırdığını bildirdi. Yaşadığımız günlerin gerçekte toplumsal devrimin başlangıcı olduğunu göz önünde tutan birlik, işçi yığınlarının emrine giriyor ve işçilerin çıkarlarını desteklemek istediğinden, işçi örgütleri ile tam bir birlik içinde hareket etmek istiyor. Fabrika Komiteleri Merkez Konsey temsilcileri, I. Fabrika Komiteleri Konferansı'nın, üretimde işçi denetimine ilişkin temel tezlerini kendi programına sokacak bir mühendisler seksiyonunu, konseyin kendi içinde seve seve kuracağı yanıtını vermişlerdir. Pek yakında, Fabrika Komiteleri Merkez Konsey delegeleri ile sosyalist mühendisler girişim grubunun ortak bir toplantısı yapılacaktır." (*Merkez Yürütme Komitesi Haberleri [İzvestia]*, 27 Eylül 1917.)

* * *

Proletarya devlet aygıtını işletemeyecek, deniyor bize.

1905 devriminden başlayarak Rusya, 150 milyon insana karşı durmadan zor kullanan ve onlara sınırsız eziyetlerde bulunan 130.000 toprak sahibi tarafından yönetildi; kürek mahkûmları gibi çalışma zorunda olan bu insanların çok büyük bir çoğunluğu, açlık içinde yaşadı.

Ve bolşevik partinin 240.000 üyesi Rusya'yı yönetemeyecek, onu yoksullar yararına ve zenginlere

karşı yönetemeyecek diyorlar. Bu 240.000 insan, daha şimdiden en az bir milyon yetişkinin oylarına dayanan bir desteğe sahip; çünkü Avrupa'nın deneyimine ve örneğin, Petrograd duması ağustos seçimlerinde de olsa, Rusya'nın deneyimine göre, bir parti üyelerinin sayısı ve o partinin topladığı oylar arasındaki sayısal ilişki, bunu gerektiriyor. Demek ki daha şimdiden, sosyalist devlete ayın yirmisinde dünyanın parasını almak için değil, amâ inançla bağlı *bir milyon insandan* oluşan bir "devlet aygıtı"mız var.

Üstelik devlet aygıtımızı hemen, bir anda *on kat artırmak* için, hiçbir kapitalist devletin hiçbir zaman sahip olmadığı ve sahip olamayacağı "harika bir araç"ımız da var. Bu harika araç emekçilerin, yoksul sınıfların günlük devlet yönetimi işine katılmasıdır.

Bu harika aracı uygulamanın ne kadar kolay ve etkisinin ne kadar şaşmaz olduğunu göstermek için, en basit ve en somut örneği alalım.

Devlet herhangi bir aileyi bir eve yerleştirmek için, bir başkasını zorla oradan atmak zorundadır. Kapitalist devletin sık sık yaptığı bu işi, bizim sosyalist devletimiz de yapacaktır.

Kapitalist devlet, aile başkanını yitiren ve kirasını ödeyemeyen bir işçi ailesini atar. Bunun için bir polis komiseri ve bir polis memurları mangasıyla birlikte, bir mübaşir gelir. Bir işçi mahallesinde bu işe girişmek için, bir Kazak müfrezesi gerekir. Neden? Çünkü mübaşir ve "komiser", çok güçlü bir silahlı koruma olmaksızın oraya gitmeyi göze alamazlar. Evden atma gösterisinin bütün komşu halk arasında çok büyük bir öfke uyandıracağını, hemen hemen

umutsuzluk içine düşen binlerce ve binlerce insan arasında kapitalistlere ve kapitalist devlete karşı çok büyük bir düşmanlığa yol açacağını ve bu durumun hem kendilerini, hem de yanlarındaki görevlileri her an kalabalık tarafından parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya getireceğini bilirler. Bunun için büyük askeri güçler gerekir; askerlerin kentin yoksul sınıflarının yaşamına yabancı olmaları ve sosyalizm "salgın"ına yakalanmamaları için, büyük bir kente kesin olarak uzak bir bölgeden toplanmış birçok alayın getirilmesi gerekir.

Proleter devlet, son derece yoksul bir aileyi bir zenginin evine zorla yerleştirmek durumundadır. İşçi milis müfrezemiz, örneğin 15 kişiden bileşiyor: İki denizci, iki asker, iki bilinçli işçi (ikisinden yalnız birinin partimiz üyesi ya da sempatizanı olduğunu varsayalım), sonra bir aydın ve yoksul emekçiler kategorisinden 8 kişi (bu 8 kişinin en az 5'i kadın, örneğin hizmetçilik ya da niteliksiz işçilik vb. yapan kadınlar). Müfrezemiz zenginin evine gidiyor, oturduğu yeri inceliyor ve orada iki kadın ve iki de erkeğin beş odada oturduğunu görüyor. "Bu kış için, yurttaşlar, iki odaya sıkışacak ve bodrum katlarında oturan iki ailenin yerleşmesi için, iki odayı boşaltacaksınız. Mühendislerin yardımıyla (galiba siz mühendissiniz?) herkes için elverişli konutlar yapılıncaya kadar, kesin olarak biraz sıkışmanız gerekecek. Telefonunuzu on hane halkı kullanacak. 100 iş saati, dükkanlarda koşuşturma, vb. tasarrufu sağlayacak bu. Ayrıca ailenizde, aşağı yukarı hiçbir şey yapmayan, ama kolay bir iş yapmaya yetenekli 55 yaşında bir bayan yurttaş ve 14 yaşında bir bay yurttaş, iki kişi daha var. Onlar da yiyecek ürünlerinin 10 aile ara-

sında adil dağıtımına göz kulak olmak ve gerekli yazıları yazmak için, günde 3 saat hizmette bulunacak. Müfrezemizde bulunan öğrenci yurttaş, bu hükümet buyruğu metninin iki nüshasını size kopya edecek ve siz de bize bu buyruğu zamanında yerine getireceğinizi bildirdiğiniz bir alındı verme lütfunda bulunacaksınız."

Eski devlet aygıtı ve eski burjuva devlet ile yeni devlet aygıtı ve yeni sosyalist devlet arasındaki farklar, kanımca bu somut örnekler aracılığıyla gösterildiği gibi olurdu.

Bizler ütopyacı değiliz. Herhangi bir düz işçi ya da herhangi bir aşçı kadının hemen devlet yönetimine katılmaya yetenekli olmadıklarını biliyoruz. Bu noktada kadetlerle de, Breşkovskaya'yla da, Tsereteliy'le de aynı kanıdayız. Ama bizi bu yurttaşlardan ayırt eden şey şudur ki biz yalnızca zengin ya da zengin ailelerden gelen memurların devleti yönetecek, alışılmış günlük yönetim işini yerine getirecek durumda oldukları yolundaki önyargıdan hemen kurtulunmasını istiyoruz. Biz bilinçli işçiler ve askerler tarafından devlet yönetimi konusunda *çıraklık* yapılmasını ve geç kalmadan buna başlanmasını, yani bütün emekçileri, bütün yoksul yurttaşları bu çıraklığa katmaya geç kalmadan *başlanmasını* istiyoruz.

Kadetlerin de halka demokrasi ilkelerini öğretme düşüncesinde olduklarını biliyoruz. Kadet partili hanımefendiler, kadının hukuksal eşitliği üzerine, hizmetçilerine en iyi ingiliz ve fransız kaynaklarına göre konferanslar verme düşüncesindeler. Gelecek konser-mitingde, binlerce insan karşısında, sahne üzerinde bir de genel kucaklaşma örgütlenecek; kadet-partili konferansçı hanım Breşkovskaya'yı kucaklayacak, Breşkovskaya eski bakan Tsereteliy'i kucaklayacak ve minnettar halk da cumhuriyetçi eşitlik,

özgürlük ve kardeşliğin ne olduğunu, böylece somut bir biçimde öğrenecek...

Evet, kabul ediyoruz, kadetler de, Breşkovakaya da, Tsereteliy de, kendilerine göre demokrasiye candan yürekten bağlılar ve demokrasi ilkelerini halk arasında yayıyorlar. Ancak eğer bizim biraz farklı bir demokrasi fikrimiz varsa, ne yapmalı?

Kanımızca, savaşın inanılmaz yüklerini ve yol açtığı yıkımları hafifletmek ve halkta açtığı korkunç yaraları iyileştirmek için *devrimci* bir demokrasi gerek, konutların yoksullar yararına dağıtılması konusunda betimlediğim önlemler gibi, *devrimci* önlemler gerek. Kırda da, kentte de yiyecek maddeleri, giysiler, kunduralar, vb. için, kırda toprak, vb. için, *işte tastamam böyle* davranmak gerek. Devleti *bu* anlayış içinde yönetmek için bir on, hatta bir yirmi milyon insanlık bir *devlet* aygıtını, hiçbir kapitalist devlette örneği görülmemiş bir devlet aygıtını, *bir hamlede toplayabiliriz* biz. Bu aygıtı ancak biz yaratabiliriz, çünkü halkın engin çoğunluğunun en tam ve en candan yürekten sevgisi bizden yana. Bu aygıtı ancak biz yaratabiliriz, çünkü bizim uzun bir kapitalist "çıraklık" sayesinde bilinç ve disiplin kazanmış (kapitalizm okuluna boş yere gitmedik), bir işçi milisi kuracak, bu milisi *kerteli bir biçimde* (ama gecikmeden) geliştirecek, onu *ulusal* bir milis durumuna getirebilecek yetenekte işçilerimiz var. Bilinçli işçilerin yönetimi üstlerine almaları gerekir, gerçekten bilinçli işçiler ve ezilmişler yığınlarını devlet yönetimine ancak onlar getirebilir.

Bu yeni aygıt ilk adımlarını atacağı zaman, elbette bazı yanlışlıklar yapılacaktır. Ama köylüler, toprak köleliğinden özgürlüğe geçtikleri ve kendi işlerini kendi başlarına yönetmeye başladıkları zaman, birçok yanlışlık yapmadı mı? Halka kendi kendini

yönetmeyi öğretmek, onu yanlışlıklardan kurtarmak için, uygulama yolundan başka, halkın kendi tarafından gerçek yönetimini hemen uygulamaktan başka bir yol olabilir mi? Bugün asıl önemli olan burjuva aydınların, devleti ancak uzman memurların, tüm toplumsal konumları bakımından tamamen sermayeye bağlı uzman memurların yönetebilecekleri yolundaki önyargısından kurtulmaktır. Asıl önemli olan burjuvaların, memurların, "sosyalist" bakanların, devleti eskisi gibi yönetmeye çalıştıkları ama yönetemedikleri ve yedi ay sonra, tarımsal bir ülkede bir köylü ayaklanmasına yol açtıkları bir duruma son vermektir!! Asıl önemli olan, ezilenlere ve emekçilere kendi öz güçlerine güven esinlemek, ekmeğin, bütün yiyecek maddelerinin, sütün, giysilerin, konutların, vb., *yoksul sınıflar yararına*, sıkı sıkıya düzenli, örgütlü, *hakkaniyetli* dağıtımına kendi başına girişebileceklerini ve girişmeleri gerektiğini, onlara pratik aracıyla göstermektir. Bu olmadıkça Rusya, *ne* baskıdan *ne de* yıkımdan kurtulacaktır. Oysa, eğer her yerde yönetim özene bezene, çekinmeden proleterlerin ve yarı-proleterlerin eline verilirse, bu durum yığınlar arasında tarihte örneği olmayan büyüklükte bir devrimci coşku yaratacak ve felaketlere karşı savaşımda halkın güçlerini öyle büyük ölçülerde artıracaktır ki sınırlı, eskimiş, bürokratik güçlerimize olanaksız gibi görünen çok şey, kapitalist için değil, haramzade için değil, memur için değil, sopa altında değil, ama *kendisi için çalışmaya koyulacak* birçok milyonluk bir yığının güçleri için gerçekleşebilir bir duruma gelecektir.

* * *

Devlet aygıtı sorununa, yoldaş Bazarov'un 27 Eylül günlü *Novaya Jizn*'in 138. sayısındaki "Bolşevikler ve iktidar sorunu" başlıklı makalesinde büyük bir

cesaret ve büyük bir başarısızlıkla ele aldığı merkeziyetçilik sorunu da ekleniyor.

Yoldaş Bazarov'un akılyürütmesi şöyle: "Sovyetler, devlet yaşamının bütün alanlarına uygun bir aygıt oluşturmuyor", çünkü yedi aylık bir deneyim diyor Bazarov, "Petrograd Yürütme Komitesi İktisat bölümünde bulunan onlarca ve yüzlerce belge", bir çok yerde "tüm iktidar"ı pratik olarak elinde tutan Sovyetler'in, "dağınıklığa karşı savaşım alanında az da olsa doyurucu sonuçlar elde edemediklerini" gösteriyor. "Üretim kollarına ayrılmış, bu kollar içinde sıkı sıkıya merkezileştirilmiş ve tek bir ulusal merkeze bağlanmış" bir aygıt gerekiyor. Öyleyse, "bolşeviklerin bir plan öneren kimselere yönelttikleri alaylar ne olursa olsun... eski hükümet aygıtını değiştirmek değil, reformdan geçirmek gerekiyor..."

Bazarov yoldaşın bütün bu akılyürütmeleri şaşkınlık verici bir güçsüzlükte. Bütün bu akılyürütmeler burjuvazinin, burjuva sınıf görüş açısını yansıtan akılyürütmelerinden kopya edilmiş.

Gerçekte Sovyetlerin, nerede ve ne zaman olursa olsun Rusya'da "tüm iktidara" sahip olduklarını ileri sürmek, sınıfsal yalanları, kapitalistlerin çıkarcı yalanlarını yinelemek istemedikçe, düpedüz gülünçtür. Tüm iktidara sahip olmak, tüm toprak üzerinde, tüm bankalar üzerinde, tüm fabrikalar üzerinde iktidara sahip olmayı gerektirir. Siyaset ve iktisat arasındaki ilişki konusundaki tarihsel deneyim ve bilim verilerinden az buçuk haberli olan birinin, bu "küçük" ayrıntıyı "unutmaması" gerekirdi.

Burjuvazinin iki yüzlülüğü, bir yandan dağınıklığın sorumluluğunu Sovyetler'in üzerine yıkarken, öte yandan iktidarı Sovyetler'e *vermemeye*, Sovyetler'in aldıkları ciddi önlemleri *baltalamaya*, hükümeti kendi elinde tutmaya, toprak, bankalar, vb. üze-

rindeki elkoymasını sürdürmeye dayanıyor!! Koalisyonun tüm acıklı deneyimi, henüz bu.

Sovyetler, tüm iktidara hiçbir zaman sahip olamadı ve aldıkları önlemler de ancak geçici önlemler, karışıklığı daha da artırmaktan başka bir işe yaramayan önlemler olarak kaldı.

İnanç bakımından, programları bakımından, tüm parti taktiği bakımından merkeziyetçi olan bolşeviklere merkeziyetçilik zorunluluğunu tanıtlamak istemek, gerçekten de açık bir kapıyı zorlamak demektir. Eğer *Novaya Jizn*'ciler bu ipsiz sapsız şeylerle uğraşıyorlarsa, bu yalnızca kendi "ulusal" görüşleri üzerindeki alaylarımızın anlam ve önemini hiç mi hiç anlamamış olmalarındandır. Ve *Novaya Jizn*' ciler bunu, sınıflar savaşımı öğretisini kafalarıyla değil *dudaklarının ucuyla* kabul ettikleri için anlamamışlardır. Sınıflar savaşımı konusunda belledikleri sözleri yineleyerek, kendilerini "sınıfların üzerine" çıkaran ve burjuvazi karşısındaki bağımlılıklarına da "ulusal çıkar" adını verdiren o kuramsal bakımdan gülünç, uygulama bakımından gerici "görüşleri" yüzünden her adımda yollarını şaşırıyorlar.

Devlet, sınıfsal bir kavramdır kuzucuklarım. Devlet, bir sınıfın bir başka sınıf tarafından bastırılmasına yarayan bir alet ya da makinedir. Devlet, burjuvazinin proletaryayı bastırmasına yarayan bir makine olduğu sürece proleteryanın sloganı, bu devletin *ortadan kaldırılmasından* başka bir şey olamaz. Ve devlet proleter bir devlet olduğu zaman, burjuvazinin proletarya tarafından bastırılmasına yarayan bir alet durumuna geldiği zaman, biz de güçlü bir devlet ve merkeziyetçilik yandaşları durumuna geleceğiz.

Daha açık terimlerle söylemek gerekirse biz, "plan"lara değil, ama Bazarov ve hempalarının, "işçi denetimi"ni yadsıyarak, "proletarya diktatörlüğü"nü

yadsıyarak, burjuvazi diktatörlüğünü *desteklediklerini* anlamaktaki yeteneksizliklerine gülüyoruz. Orta yol yoktur; orta yol, küçük burjuva demokratın boş bir düşünden başka bir şey değildir.

Hiçbir Parti örgütü, hiçbir bolşevik, Sovyetler'in *"merkezileşme"*sine hiçbir zaman karşı çıkmamıştır. Aramızdan hiç kimse, üretim kolları bakımından fabrika komitelerine ve bunların merkezileşmesine karşı itirazda bulunmaz. Bazarov'un attığı taşlar, dediği kuşu *vurmuyor*.

Biz "merkeziyetçilik"le değil, "plan"larla değil, *reformizm*'le alay ediyoruz, alay ettik ve alay edeceğiz. Çünkü sizin reformculuğunuz, koalisyon deneyiminden sonra iki kez gülünç. "Aygıtı değiştirmemek, ama reformdan geçirmek"ten söz etmek, reformist olmak, devrimci demokrat değil, reformist demokrat olmak demektir. Reformizm, yönetici sınıfı *devirmeksizin* ondan ödünler koparmaya, yönetici sınıfın *kendi iktidarını* korumasını sağlayan ödünler koparmaya dayanır.

Altı koalisyon ayı boyunca denenmiş bulunan siyasetin ta kendisidir bu.

İşte alay ettiğimiz şey de bu. Sınıf savaşımı öğretisini düşünmeyen Bazarov, "İşte bakın, biz bir reforma karşı değiliz, biz işçilerin devlet denetimine katılmasından yanayız, tamamen aynı düşüncedeyiz" diye koro halinde şakıyan burjuvazi tarafından tuzağa düşürülüyor ve o yiğit Bazarov, *nesnel olarak* kapitalistlerin emir kulu rolünü oynuyor.

Keskin bir sınıf savaşımı döneminde, kendini bir "doğru orta"da tutmaya çalışan kimseler her zaman böyle olmuştur, her zaman da böyle olacaktır. Ve *Novaya Jizn*'ciler de sınıflar savaşımını anlamakta yeteneksiz kimseler oldukları içindir ki siyasetleri, burjuvazi ile proletarya arasında sonu gelmez ve gü-

lünç bir salınımdan başka bir şey gösterememektedir.

Öyleyse, "plan"lar yapmaya koyulun, sevgili yurttaşlar; ne siyasettir, ne de sınıf savaşımı bu; burada, halka yararlı olabilirsiniz. Gazetenizde bir dolu iktisatçınız var. Üretimin düzenleme ve dağıtım sorunlarını incelemeye hazır olan mühendisler, vb. ile birleşin, Rusya'da ürünlerin üretimi ve dağıtımı üzerine, bankalar ve karteller, vb., vb. üzerine kesin verilerin incelenmesine, büyük "makine"nizin (gazeteniz) ek bir sayfasını ayırın. Siz halka işte böyle yararlı olursunuz, işte iki iskemle arasındaki konumunuzun çok zararlı olamayacağı yer, işte "plan" konusunda işçilerin alaylarına değil, iyilik bilmelerine yol açacak çalışma.

İşte muzaffer proletaryanın nasıl davranacağı: Muzaffer proletarya iktisatçıları, mühendisleri, tarım bilimcileri, vb., bir "plan" hazırlamak, onu denetlemek, merkeziyetçilik araçlarıyla emek tasarrufu yollarını araştırmak, en basit, en ucuz, en pratik ve en genel denetleme araçlarını bulmak ereğiyle, işçi örgütlerinin denetimi altına koyacaktır. İktisatçılara, istatistikçilere, teknisyenlere, bu iş için iyi ücretler vereceğiz, ama ... eğer bu işi özene bezene ve tamamen *emekçiler yararına* yapmazlarsa, onlara yiyecek hiçbir şey vermeyeceğiz.

Biz merkeziyetçilik ve "plan", ama *proleter* devlet merkeziyetçiliği ve planı, üretimin proleter düzenlenmesi ve sömürücülere *karşı*, yoksullar, emekçiler, sömürülenler yararına dağıtılması yandaşlarıyız. "Devlet" sözcüğüyle, yalnızca kapitalistlerin direnmesini kıran şeyi, tüm iktidarı halk çoğunluğuna, yani proleter ve yarı-proleterlere, işçilere ve yoksul köylülere veren şeyi anlamak için aynı düşüncedeyiz.

* * *

Beşinci kanıt, bolşevikler iktidarı koruyamaya-

caklar, çünkü "durum son derece karmaşık..." demeye dayanıyor.

Hey gidi bilgeler! Belki devrimle bile barışmaya hazırlar, yeter ki "son derece karmaşık durum" olmasın.

Bu türlü devrim yoktur ve böyle bir devrimi özleyen kimselerin iç çekmelerinde de, burjuva aydınların gerici ağlayıp sızlamalarından başka bir şey yoktur. Hatta bir devrim görünüşte pek karışık olmayan koşullar içinde başlasa bile, gelişmesi içinde *her zaman* ortaya *son derece* karmaşık koşullar çıkarır. Çünkü Marx'ın deyimine göre gerçekten derin bir "halk" devrimi, inanılmaz derecede karmaşık ve acılı bir süreçtir; eski bir toplumsal rejimin can çekişmesi ve yeni bir toplumsal rejimin doğuşudur bu süreç, on milyonlarca insan yeni bir yaşama başlar. Devrim demek, en sert, en zorlu, en umutsuz sınıf savaşımı, iç savaş demektir. Tarihte iç savaşsız yapılabilmiş bir büyük devrim yoktur. Ve iç savaşın "son derece karmaşık bir durum" dışında tasarlanabileceğini de, o yalnızca kendi kabukları içinde yaşayan insanlar düşünebilir.

Son derece karmaşık bir durum olmaksızın, devrim olmaz. Kurttan korkan, ormana hiç gitmesin.

Ne iktisadi, ne siyasal, ne de başka hiçbir türlü herhangi bir fikir içermediğine göre, bu beşinci kanıtta incelenecek hiçbir şey yok. Devrimin içini kararttığı ve korku saldığı insanların ağlayıp sızlamalarından başka bir şey yok bu kanıtta. Bu ağlayıp sızlamaların özelliğini belirtmek için, iki küçük kişisel anıdan söz edeceğim.

Temmuz günlerinden az önce, zengin bir mühendisle bir konuşma. Bu mühendis bir zamanlar bir devrimciydi; sosyal-demokrat parti ve hatta bolşevik parti üyesiydi. Bugünse, kudurgan ve baskıya gelmez

işçilere karşı şiddet ve düşmanlıktan başka bir şey değil. Bari, diyor (yurt dışında bulunmuş, kültürlü bir adam olan bu mühendis), Alman işçilerinin oldukları gibi olsalardı bunlar; anlıyorum, gerçi genel olarak toplumsal devrim kaçınılmaz bir şeydir; ama bizde, işçilerin düzeyinde savaşın yol açtığı alçalmayla... devrim değil, bir uçurum bu.

Toplumsal devrime tarih, gara giren bir Alman ekspresi kadar dinginlik, telaşsızlık ve şaşmazlıkla götürseydi, bu adam toplumsal devrimi kabul etmeye hazırdı. Son derece ağırbaşlı kondüktör, vagon kapılarını açıyor ve haber veriyor: "Son durak: Toplumsal devrim. *Alle aussteigen* (herkes insin)!" O zaman Tit Titiçler'in egemenliği altındaki mühendislik durumundan, işçi örgütlerinin egemenliği altındaki mühendislik durumuna neden geçmesin?

Bu adam, grevleri gördü. Hatta en dingin dönemlerde, grevlerin en bayağısında bile, her zaman nasıl bir heyecan fırtınasının estiğini biliyor. Sınıf savaşımı engin bir ülkenin *bütün* emekçilerini ayağa kaldırdığı zaman, savaş ve sömürü, mülk sahiplerinin yüz yıllardan beri acı çektirdikleri, kapitalistler ve çar memurlarının onlarca yıldan beri soyup sovana çevirdikleri milyonlarca insanı umutsuzluğun kıyısına getirdiği zaman, bu fırtınanın kaç milyon kez daha güçlü olması gerektiğini, elbette anlıyor. "Düşünce planında" tüm bunları anlıyor, *istemeye istemeye de olsa* tüm bunları kabul ediyor, ancak "son derece karmaşık durum" yüzünden içine büyük bir korku girmiş.

Temmuz günlerinden sonra, Kerenskiy hükümetinin beni onurlandırdığı son derece dikkatli özen sayesinde, yasa dışı gizliliğe geçmek zorunda kaldım. Bizi saklayanlar, elbette işçilerdi. Petrograd'ın uzak bir işçi varoşunda, küçük bir işçi konutunda, sofra

kuruldu. Evin kadını, ekmek getirdi. Evin erkeği şöyle dedi: "Bak biraz, ne güzel ekmek. "Onlar" şimdi bize kötü ekmek vermeyi elbette göze alamıyor. Artık Petrograd'da iyi ekmek verilebileceğini düşünmüyorduk."

Temmuz günleri üzerindeki bu sınıfsal değerlendirme karşısında şaşakaldım. Benim düşüncem o günlerin siyasal anlam ve önemi çevresinde dolanıyor, olayların genel gidişi içindeki rollerini tartıyor, tarihin bu zikzakının hangi durumdan çıktığını, nasıl bir durum yaratacağını, partiyi yeni duruma uyarlamak için sloganlarımızı ve parti aygıtımızı ne yönde değiştirmemiz gerektiğini aydınlatmaya çalışıyordu. Yoksulluk çekmemiş olan ben, ekmeği düşünmüyordum. Ekmek, benim için çok doğal bir şey, siyaset yazarının bir tür yardımcı çalışma ürünüydü. Her şeyin temeli olan ekmek için sınıf savaşımına düşünce, ancak siyasal çözümleme aracıyla, son derece güç ve karışık bir yoldan varıyor.

Ama ezilen sınıfın temsilcisi, iyi ücret alan ve kültürlü işçilerden de olsa, bizim, biz aydınların, göğün yıldızlarından olduğu kadar uzak bulunduğumuz o şaşırtıcı basitlik, o şaşırtıcı açık yüreklilik, o sarsılmaz kararlılık, o inanılmaz görüş açıklığıyla, boğayı hemen boynuzlarından yakalıyor. Bütün dünya iki kampa ayrılıyor: "biz", emekçiler ve "onlar", sömürücüler. Olup bitenler üzerinde en küçük bir şaşkınlık belirtisi yok: emek ve sermaye arasındaki uzun savaşımın bir kavgasından başka bir şey değil bu. Yumurtaları kırmadan omlet yapılmaz.

"Devrimin bu "son derece karmaşık durumu" ne kadar da üzücü" —burjuva aydının düşünce ve duygusu budur—.

"Biz "onları" yakından izliyoruz, "onlar" artık geçmişteki gibi çalım satmayı göze alamayacaklar.

Küçük bir çaba daha gösterirsek, sırtlarını yere getirebiliriz" —işçinin düşünme ve duyma biçimi de bu—.

* * *

Altıncı ve son kanıt: Proletarya "düşman güçlerin, yalnızca proletarya diktatörlüğünü değil, üstelik devrimi de silip süpürecek tepkisine direnemeyecektir."

Bizi korkutmaya çalışmayın beyler. Bizi korkutamazsınız. Kerenskiy rejiminin hiçbir bakıma ayrılmadığı Kornilov serüveni sırasında biz, o düşman güçleri ve tepkilerini gördük. Proletarya ve yoksul köylülerin, Kornilov ve kornilovcuları silip süpürdüklerini gördük; burjuvazi yanlılarının ve özellikle zengin ve devrime özellikle "düşman" küçük mülk sahiplerinin bazı yerel temsilcilerinin, ne acınası duruma, nasıl bir güçsüzlük içine düşmüş olduklarını gördük; biz tüm bunları gördük, halk tüm bunları anımsıyor. İşçileri Kerenskiy rejimine (yani Kornilov rejimine) ve Bulıygin dumasının taklidi olan Tsereteliy dumasına, köylü ayaklanmasına karşı alınmış "askeri önlemler"in koruması altında toplantıya çağrılan Kurucu Meclis'e kadar sızlanmadan katlanma gereğine inandırmaya çalışan *Diyelo Naroda*, 30 Eylül günlü sayısında, *Novaya Jizn*'in altıncı kanıtının ta kendisini yineleyecek kadar coşuyor ve sesi kısılırcasına haykırıyor: "Kerenskiy hükümeti hiçbir durumda (Sovyetler iktidarına) boyun eğmeyecek" (*Diyelo Naroda*'nın, pogrom körükleyicilerinden, yahudi düşmanlarından, kralcılardan ve kadetlerden geri kalmamak için, "Troçki ve Lenin"in iktidarı adını verdiği Sovyetler iktidarına, işçiler ve köylüler iktidarına: İşte devrimci-sosyalistlerin vardıkları yer!!).

Ama ne *Novaya Jizn*, ne de *Diyelo Naroda* bilinçli işçileri korkutabilecek. "Kerenskiy hükümeti, hiçbir durumda boyun eğmeyecek", bir başka deyişle, daha

basitçe, daha açık yürekle, daha açıkça söylemek gerekirse, Kornilov deneyimini yineleyecek diyorsunuz. Ve bu *Diyelo Naroda* bayları, bunun bir "iç savaş" olacağını, bunun "korkunç bir perspektif" olduğunu söylemeye cüret ediyorlar!

Hayır baylar, işçileri aldatamayacaksınız. Bu bir iç savaş değil, bir avuç kornilovcunun umutsuz bir başkaldırması olacak. Belki de halka "boyun eğmemek" ve onu ne pahasına olursa olsun kornilovcular karşısında Viborg'da olanı büyük bir ölçek üzerinde yinelemeye kışkırtmak istiyorlar. *Eğer* devrimci-sosyalistler böyle bir *istek* besliyorlarsa, eğer devrimci-sosyalist parti üyesi Kerenskiy böyle bir istek besliyorsa, halkı çileden çıkartabilirler. İşçilere ve askerlere gelince baylar, onları böyle korkutamazsınız.

Ne küstahlık! Yeni bir Bulıygin duması türettiler; hile yoluyla gerici kooperatifçileri, kulakları yardımlarına çağırdılar, seçme ve seçilme hakkını kazanmak için vergi veren öğeler olarak adlandırılan kapitalistleri ve toprak sahiplerini onlara kattılar ve bu kornilovcular çetesiyle, işçilerin ve köylülerin iradesini, *halkın iradesini başarısızlığa uğratmak* istiyorlar.

Bu tarımsal ülkede o kadar çok şey yaptılar ki köylü ayaklanması, geniş bir ırmak gibi, her yerde yayılıyor! Düşünün bir: % 80'i köylü olan demokratik bir cumhuriyette, bir köylü ayaklanmasına kadar gidiliyor... Ve 30 Eylül günü, işçilere ve köylülere "sabretme"yi öğütleme cüretinde bulunan Çernov'un gazetesi, "devrimci-sosyalistler" partisinin organı bu aynı *Diyelo Naroda*, kendini 29 Eylül günlü başyazıda şöyle itiraf etme zorunda görüyor:

"Özellikle merkez Rusya'da, kırlarda hâlâ *hüküm süren kölelik* rejimine son vermek için şimdiye kadar *hemen hiçbir şey* yapılmadı."

Bu aynı *Diyelo Naroda*, 29 Eylül günlü bu aynı başyazıda, "devrimci bakanlar"ın davranışlarında "Stolıypin'in yumruğunun kendini hâlâ iyice duyurduğu"nu açıklıyor ve aynı şeyi daha açık ve daha basit bir biçimde dile getiren başka bir deyişle, Kerenskiy, Nikitin, Kişkin ve hempalarını, *stolıypinciler* olarak niteliyor.

"Stolıypinci" Kerenskiy ve hempaları, köylülerin ayaklanmasına yol açtılar, şimdi köylülere karşı "askeri önlemler" alıyor, halkı bir Kurucu Meclis sözüyle yatıştırmaya çalışıyorlar (her ne kadar Kerenskiy ve Tsereteliy, 8 Temmuz günü Kurucu Meclisin saptanmış bulunan tarihte, yani 17 Eylül günü toplantıya çağrılacağını resmen açıklayarak ve sonra *sözlerini tutmayarak* ve Kurucu Meclisi *menşevik Dan*'ın öğütlerini önemsemeksizin, o zamanki menşevik Merkez Yürütme Komitesi'nin istediği gibi ekim sonuna değil, ama kasım sonuna erteleyerek, daha önce halkı bir kez *aldatmış* bulunuyorlar ise de). Sanki halk benzer koşullar içinde kendisine yalan söylemiş olan kimselere inanabilirmiş gibi, sanki halk Kurucu Meclis'in, en uzak kırlarda *askeri önlemler* alan, bilinçli köylülerin gelişigüzel tutuklanmalarını ve seçimlerde yapılan *hileyi* açıkça *gizleyen* hükümet tarafından *düzenli* bir biçimde toplantıya çağrılacağına inanabilirmiş gibi, "stolıypinci" Kerenskiy ve hempaları, Kurucu Meclis'in yakında toplantıya çağrılacağından söz ederek halkı yatıştırmaya çalışıyorlar.

Köylülerin ayaklanmasına yol açmak ve onlara, "sabırla katlanmak gerek, beklemek gerek, ayaklanan köylüleri "askeri önlemler"le yatıştıran hükümete güvenmek gerek" deme cüretinde bulunmak!

19 Haziranı izleyen saldırı sırasında yüz binlerce Rus askerini ölüme göndermeye, savaşın uzama-

sına, komutanlarını denize atan Alman gemicilerinin ayaklanmasına kadar gitmek; savaşan *bütün* ülkelere hakkaniyetli bir barış *önermeksizin* barış üzerinde durmadan çene çalmak, işçilere ve köylülere, ölen askerlere, "sabırla beklemek gerek", "stolıypinci" Kerenskiy hükümetine güvenin, Kornilov'un generallerine bir ay daha güvenin, belki o ay içinde bir kaç on bin askeri daha mezbahaya gönderirler... "Sabırla beklemek gerek", deme cüretinde bulunmak.

Yüzsüzlüğün son perdesi değil mi bu??

Hayır, devrimci-sosyalist baylar, Kerenskiy'in siyasal meslektaşları, askerleri aldatamayacaksınız!

İşçiler ve askerler Kerenskiy hükümetine, *fazladan* bir gün, bir saat katlanmayacaklardır; çünkü *Sovyetler* hükümetinin, bütün savaşan ülkelere *hemen* hakkaniyetli bir barış önereceğini biliyorlar; bu öneri, *büyük bir olasılıkla*, ivedi bir bırakışma ve hızlı bir barışa yol açacaktır.

Bizim köylü ordumuzun askerleri, köylü ayaklanmasını *askeri önlemler* yoluyla yatıştıran Kerenskiy hükümetinin, Sovyetler'in iradesine karşı iktidarda kalmasına, *fazladan* bir gün, bir saat katlanmayacaklardır.

Hayır devrimci-sosyalist baylar, Kerenskiy'in siyasal meslektaşları, artık işçileri ve köylüleri kandıramayacaksınız.

* * *

Ödü patlayan *Novaya Jizn*'in güvence verdiği gibi, proletarya diktatörlüğünü silip süpürecek olan düşman güçlerin tepkisi konusunda, ancak kendini yitirecek derecede korkuya kapılan kimselerin göremedikleri korkunç bir mantıksal ve siyasal yanlışlık da var.

"Düşman güçlerin tepkisi proletarya diktatörlüğünü silip süpürecek", diyorsunuz. Pek güzel. Ama ca-

nım, siz hepiniz iktisatçı ve bilgili insanlarsınız, sevgili yurttaşlar. Hepiniz, demokrasiyi burjuvazinin karşısına koymanın bir saçmalık, bir bilgisizlik olduğunu, okkalarla arşınların karşılaştırılması anlamına geldiğini bilirsiniz. Çünkü demokratik bir burjuvazi ve küçük burjuvazinin, demokratik olmayan (bir Vendée'ye yetenekli) katmanları da vardır.

"Düşman güçler" sözü yalnızca bir formül. Sınıf açısından, toprak sahiplerinin de destekledikleri *burjuvazi* var.

Burjuvazi ve toprak sahipleri, proletarya, küçük burjuvazi ve küçük mülk sahipleri, özellikle köylülük — İşte *her* kapitalist ülke gibi, Rusya'nın da bölündüğü üç temel "güç". İşte varlığı, bütün kapitalist ülkelerde (Rusya dahil) yalnızca bilimsel iktisat çözümlemesiyle değil, ayrıca *bütün* ülkeler modern tarihinin *siyasal deneyimiyle* de, Avrupa'da XVIII. yüzyıldan başlayarak *bütün* devrimler deneyimiyle de, 1905 ve 1917'deki her *iki* Rus devrimi deneyimiyle de ortaya konan üç temel "güç".

Yani siz proleterleri, burjuvazinin tepkisinin iktidarlarını silip süpüreceğini bildirerek mi korkutuyorsunuz? Sizin korkutmanız bu anlama ve yalnızca bu anlama geliyor; başka hiçbir şey içermiyor.

Çok güzel. Örneğin burjuvazi, işçilerin ve yoksul köylülerin iktidarını silip süpürebiliyorsa "koalisyon"dan, yani küçük burjuvaların burjuvaziyle bağlaşma ya da uyuşmasından başka çıkar yol da kalmıyor. Başka bir şey tasarlanması olanaksız!!

Oysa, altı aydan beri denenen koalisyon battı ve siz bile, düşünmeyi bilmeyen çok sevgili *Novaya Jizn'* ci yurttaşlar, siz bile koalisyondan vazgeçtiniz.

Peki, öyleyse nereye geldik?

Öyle bir güçlük içindesiniz *Novaya Jizn'*ci yurttaşlar, kendinizi öyle bir korkuya kaptırmışsınız ki,

en basit akılyürütmelerde, *hatta beşe kadar değil, yalnızca üçe kadar sayma söz konusu olduğu* zaman bile, işlemin sonuna varamıyorsunuz.

Ya tüm iktidar burjuvaziye —ama siz uzun zamandır artık bunu desteklemiyorsunuz; daha 20-21 Nisan günlerinde, halkın bir tek omuz darbesinin bu iktidarı devirdiğini[24] ve şimdi çok daha yatışmaz bir kararla yeniden devireceğini bilen burjuvazi bile bu konuda tek söz söylemeye cüret edemiyor. Ya iktidar küçük burjuvaziye, yani küçük burjuvazinin burjuvaziyle koalisyonuna (bağlaşma, uyuşma); çünkü, bütün devrimler deneyiminin ortaya koyduğu ve kapitalist bir ülkede sermayeden yana olunabileceğini, emekten yana olunabileceğini, ama ikisi arasında kalınamayacağını açıklayan iktisat biliminin de tanıtladığı gibi küçük burjuvazi, iktidarı kimseye danışmadan, kendi başına almak istemez ve *alamaz.* Bu koalisyon, altı aydan beri Rusya'da her yola başvurdu ve bir başarısızlığa uğradı.

Ya da iktidar, ensonu burjuvaziye karşı, onun direnişini kırmak için, proleterlere ve yoksul köylülere. Henüz denenmemiş olan ve sizin, *Novaya Jizn*'ci baylar, burjuvaziden kendi duyduğunuz korkuyu halka bulaştırmaya çalışarak, ona *vazgeçmeyi öğütlediğiniz* şey de, işte budur.

Dördüncü bir yol tasarlanamaz.

Öyleyse, eğer *Novaya Jizn* proleterya diktatörlüğünden korkuyor ve burjuvazinin proleter iktidarı uğratacağı sözde olanaklı bir yenilgi korkusuyla bundan vazgeçiyorsa, bunun anlamı kapitalistlerle *uzlaşmaya üstü örtülü bir dönüş* demektir!! Kapitalistlerin

---

(24) 20-21 Nisan (3-4 Mayıs) 1917 günleri Petrograd İşçi ve askerleri, burjuva Geçici hükümetin emperyalist siyasetine karşı protestoda bulunmak üzere sokağa döküldü. Bu gösteri sonucu, emperyalist burjuvazinin önderleri Milyakov ve Guçkov istifa etmek zorunda kaldı.

direnmesinden korkan, bu direnmenin kırılmasının olanaklı olduğuna inanmayan ve halka, "Kapitalistlerin direnmesinden korkun, onun hakkından gelemezsiniz", diye ders veren bir kimsenin, *gerçekte* kapitalistlerle yeniden uzlaşmaya çağırdığı gün gibi açıktır.

Bugün koalisyonun iflasını gören, onu açıkça savunmaya cesaret edemeyen ve aynı zamanda burjuvazi tarafından desteklenerek, proleter ve yoksul köylüler egemenliğinden korkan bütün küçük burjuva demokratların güçlük içinde çırpınmaları gibi, *Novaya Jizn* de güçlük, güçsüzlük ve içler acısı bir durum içinde çırpınmaktadır.

* * *

Kapitalistlerin direnmesinden korkmak, sonra da devrimci olduğunu söylemek, sosyalistler arasında sayılmak istemek, ne utanılacak şey! Böyle seslerin kendini *duyurabilmesi* için, oportünizm tarafından bozulan dünya sosyalizminin ne büyük bir ideolojik düşüş göstermesi gerekti!

Kapitalistlerin direnme gücünü biz gördük, bütün halk gördü; çünkü kapitalistler öteki sınıflardan daha bilinçliydiler ve Sovyyetler'in önemini hemen anladılar; *Sovyetler'i havaya uçurmak için*, onları yerle bir etmek için, menşeviklerin ve devrimci-sosyalistlerin yardımıyla onları değerden düşürmek için, onları çene çalma yerlerine dönüştürmek için, devrim oyunu oynayarak aylar ve aylar boyu boş sözlerle köylüleri ve işçileri bezdirmek için, hemen *bütün güçlerini* seferber ettiler, bütün bataryalarını ateşlediler ve yalan, kara çalma, askeri komplo gibi görülmemiş yöntemlere başvurdular.

Ama proleterlerin ve yoksul köylülerin direnme gücünü *henüz görmedik*; çünkü bu güç kendini tüm genişliğiyle, ancak iktidar proletaryanın eline geçe-

ceği, ancak sefalet ve kapitalist köleliğin ezdiği on milyonlarca insan, devlet-iktidarının ezilen sınıflar tarafından kullanıldığını, iktidarın toprak sahiplerine ve kapitalistlere karşı savaşım için yoksul sınıfa yardım ettiğini, onların direncini *kırdığını* deneyerek göreceği ve *duyacağı* zaman gösterecektir. Halkta kapitalistlere karşı daha el değmemiş ne çok direnme gücünün uyuduğunu, *ancak* o zaman görebileceğiz; Engels'in "gizli sosyalizm" dediği şey, kendini *ancak* o zaman gösterecek; işçi sınıfı iktidarına karşı eylemleri ya da edilgin direnişleriyle ortaya çıkan her *on bin* açık ya da gizli düşman karşısına, o zamana kadar siyasal bir uyku içinde yaşayan, sefalet ve umutsuzluk acıları içinde sürünen, ancak artık kendilerinin de insan olduklarına, kendilerinin de yaşama hakları olduğuna, çağdaş bir merkezi devletin tüm gücünün kendilerinin de hizmetinde olabileceğine, proleter milis müfrezelerinin, kayıtsız şartsız bir güvenle, *kendilerinin* de devlet yönetiminde doğrudan, dolaysız ve günlük bir pay almaya çağırdıklarına inanmaya başlayan *milyonla* yeni savaşçı, ancak o zaman dikilecektir.

Toprak sahiplerinin yardımı ve Plekhanovlar'ın, Breşkovskayalar'ın, Tsereteliyler'in, Çernovlar'ın ve hempalarının iyi dilekli katılımı sayesinde kapitalistler, demokratik cumhuriyeti *kirletmek* için, onu zenginlik karşısındaki köle ruhluluklarıyla kirletmek için, her şeyi yaptı; öyle ki halk, duygusuzluk ve kayıtsızlık tehlikesiyle karşı karşıya kaldı,*her şey onun için* önemsiz bir duruma geldi; çünkü açlık çeken bir adam, cumhuriyeti krallıktan ayırt edemez; başkasının çıkarları için ölen, soğuk iliklerine işlemiş, yalınayak, bitkin bir asker, cumhuriyeti sevemez.

Ancak en sonuncu düz işçi, herhangi bir işsiz, her

aşçı kadın, her yıkıma uğramış köylü, proleter iktidarın zenginlik karşısında kavuk sallamadığını, yoksula yardım ettiğini, bu iktidarın devrimci önlemler karşısında gerilemediğini, asalakların fazla yiyeceklerini alarak açlara verdiğini, evsiz barksızları zenginlerin apartmanlarına zorla yerleştirdiğini, zenginleri süt masrafı ödemeye zorladığını, ama *bütün* yoksul ailelerin çocukları yeter miktarda süt almadıkça onlara bir damla süt vermediğini —gazetelerde değil, kendi gözleriyle— göreceği zaman, toprağın onu işleyenlere verildiğini, fabrikaların ve bankaların işçilerin denetimi altına konduğunu, zenginliklerini saklayan milyonerleri hemen ve sert bir cezanın beklediğini gördüğü zaman, yoksul bütün bunları gördüğü ve duyduğu zaman, işte o zaman kapitalistlerin ve kulakların tüm gücü, yüz milyarlarla oynayan dünya mali sermayesinin tüm gücü, halk devrimini yenemeyecek, tersine, bütün dünyayı *o* yenecektir; çünkü sosyalist devrim, bütün ülkelerde olgunlaşmaktadır.

Bizim devrimimiz, eğer kendi kendinden korkmaz, eğer tüm iktidarı proletaryaya verirse, yenilmez; çünkü arkamızda dünya proletaryasının, bir zaman için savaş tarafından bastırılan son derece daha büyük, daha gelişmiş, daha örgütlü güçleri var; ancak savaş bu güçleri ortadan kaldıramamış, tersine, çoğaltmıştır.

* * *

Bolşeviklerin iktidarının, yani yoksul köylülerin kayıtsız şartsız desteğine dayanan proletarya iktidarının, kapitalist baylar tarafından "silinip süpürüleceği"ne inanmak! Ne körlük, ne yüz kızartıcı halk korkusu, ne ikiyüzlülük! Bu korkuyu gösteren insanlar, "adalet" sözcüğünü kendisi de inanmadan, alışkanlıkla, hiçbir anlam taşımayan bir formül gibi

söyleyen o "yüksek sosyete"nin kapitalist değerlendirmeye göre *yüksek*, ama gerçeklikte *kokuşmuş* "sosyete"nin insanları.

İşte bir örnek:

Bay Peşehonov, çok ünlü bir yarı-kadet. Bu Breşkovskaya'lar ve Plehanovlar yandaşından daha ılımlı bir emekçi *(trudovik)*, bulunamaz. Burjuvazi karşısında ondan daha nazik bir bakan, hiç görülmemiştir. Dünyada kapitalistlerle bir "koalisyon" kurmanın, bir uzlaşmaya varmanın ondan daha ateşli bir yandaşı, görülmemiştir.

Ve sonuna değincilerin organına, *Izvestiya*'ya göre, işte bu bayın "Demokratik" konferanstaki (Bulıygin konferansı okuyun) konuşmasında yapmak *zorunda* kaldığı itiraflar:

"İki program var. Biri, grupların isteklerini, sınıfların ve milliyetlerin isteklerini dile getiren program. Bu programı en açık bir biçimde savunanlar, bolşeviklerdir. Ama demokrasinin öteki fraksiyonları için de bu programdan vazgeçmek hiç kolay değil. Çünkü emekçi yığınların, sömürülen ve ezilen milliyetlerin istekleri bunlar. Ve bu nedenle de bolşeviklerle bozuşmak, her şeyden önce bu istekler özünde haklı istekler oldukları için, bu sınıf isteklerinden vazgeçmek, demokrasi için pek o kadar kolay değil. Ama devrime kadar uğrunda savaştığımız, uğruna devrim yaptığımız ve başka koşullar içinde hep birlikte destekleyeceğimiz bu program, güncel durum çerçevesinde büyük bir tehlike oluşturuyor. Bugün bu isteklerin, devletin onları karşılama olanaksızlığı içinde bulunduğu bir sırada ileri sürülmesi gerektiği için, bu tehlike daha da büyük. İlkin bütünü, yani devleti korumak, onu yıkımdan kurtarmak gerek ve bunun için de ancak bir tek yol var: Ne kadar haklı, ne kadar güçlü olursa olsun, bu istekleri yerine getirme-

mek, hatta tersine onları sınırlandırmak, her yandan gösterilmesi zorunlu olan fedakarlıkları kabul etmek." (*Merkez Yürütme Komitesi Haberleri [İzvestia]*, 17 Eylül.)

Bay Peşehonov, kapitalistler iktidarda olduğu sürece, savunduğu şeyin genel çıkar *değil*, Rusya ve "bağlaşıklar" emperyalist sermayesinin bencil çıkarları olduğunu anlamıyor. Bay Peşehonov, savaşın emperyalist bir fetih ve soygun savaşı olmaktan, ancak kapitalistlerden, *onların* gizli antlaşmalarından, *onların* ilhaklarından (yabancı toprak fetihleri), *onların* maliye ve banka dolandırıcılıklarından koptuktan sonra çıkacağını anlamıyor. Bay Peşehonov, savaşın ancak bundan *sonra*, düşmanın kendisine kesin olarak önerilecek hakkaniyetli bir barışı kabul etmemesi durumunda, savunucu bir savaş, haklı bir savaş durumuna gelebileceğini anlamıyor. Bay Peşehonov, sermaye boyunduruğunu kırıp atmış, toprağı köylülere vermiş, bankaları ve fabrikaları işçilerin denetimi altına sokmuş bir ülkenin savunma yeteneğinin, kapitalist bir ülkenin savunma yeteneğinden *son derece* daha büyük olacağını anlamıyor.

Ve özellikle Bay Peşehonov, bolşevizmin doğruluğunu kabul etmek zorunda kaldıktan, bolşevizmin isteklerinin, *"emekçi yığınların"*, yani halk çoğunluğunun istekleri olduklarını kabul etmek zorunda kaldıktan sonra, bütün kendi kişisel düşüncelerinden, bütün küçük burjuva demokrasi düşüncelerinden *vazgeçtiğini* anlamıyor.

İşte bizim gücümüzü oluşturan şey de bu. Bizim hükümetimiz işte bu yüzden yenilmez olacak. Bolşeviklerin programının, "emekçi yığınlar"ın ve "ezilen milliyetler"in programı olduğunu, düşmanlarımız bile kabul etmek zorunda kalıyor.

Ancak Bay Peşehonov kadetlerin, *Edinstvo* ve

Diyelo Naroda'cıların, Breşkovskayalar'ın ve Plehanovlar'ın siyasal dostu; kulakların ve karıları ile kızkardeşleri, bolşevikler kazara Kornilov ya da (bu da tastamam aynı anlama gelir) Kerenskiy birlikleri tarafından yenilecek olurlarsa, yarın işlerini bitirmek için şemsiyeleri ile onların gözlerini oymaya gelecek olan bayların temsilcisi.

Ve bu bay, bolşeviklerin isteklerinin "haklı" olduğunu kabul etmek *zorunda*.

Ona göre "adalet", bir sözden başka bir şey değil. Ama savaş yüzünden yıkılmış, bitmiş, tükenmiş yarıproleterler yığını için, kentlerin ve kırların küçük burjuvazi çoğunluğu için, bir söz değil bu; en dokunaklı, en canlı, en önemli sorun, açlıktan ölmek sorunu, bir lokma ekmek sorunu. "Koalisyon" üzerine, aç ve yıkıma uğramış insanların çıkarlarıyla sömürücülerin çıkarları arasında bir "uzlaşma" üzerine *herhangi bir* siyaset kurmak, işte bu yüzden *olanaksız*. *Bu* yığınların, ezici bir çoğunlukla bolşevik hükümeti desteklemesi, işte bu yüzden *kesin*.

Marksist olduklarını açıklamaya hevesli aydınlar ve anasının ipini satmış kopuklar, iktisadi materyalizmin "küçük yönlerini görmüş" oldukları soylu bahanesiyle, adaletin boş bir söz olduğunu ileri sürerler.

Fikirler, yığınlar üzerinde egemen oldukları zaman, bir güç durumuna gelirler. Ve bolşevikler, yani proleter devrimci enternasyonalizm temsilcileri, siyasetleriyle işte tam da şimdi bütün dünyada sayısız emekçi yığınları harekete getiren bir fikri ete kemiğe büründürüyor.

Tek başına adalet, tek başına sömürüye başkaldıran yığınların duygusu, bu yığınlara sosyalizmin güvenli yolu üzerinde kılavuzluk edemezdi. Ancak kapitalizm sayesinde büyük bankalar, karteller, demir-

yolları vb. maddi aygıtı büyüdüğü zaman; ileri ülkelerin zengin deneyimi, uygulanması kapitalizm tarafından *engellenen* teknik harikalar biriktirdiği zaman; bilinçli işçiler, bütün emekçilerin ve bütün sömürülenlerin desteğiyle, bu aygıtı yöntemli olarak ele almak ve işletmek için bir çeyrek milyonluk bir parti kurdukları zaman, bütün bu koşullar *gerçekleştiği* zaman, *eğer kendilerini yılgınlığa kaptırmazlarsa*, eğer iktidarı ele geçirmeyi ve dünya sosyalist devriminin zaferine kadar korumayı bilirlerse, o zaman dünyada bolşevikleri engelleyebilecek bir güç kalmayacaktır.

Eylül 1917 sonunda yazıldı.
Ekim 1917'de "Prosveşçeniye"
dergisinin 1-2 sayısında
yayımlandı.

SOVYETLER İKTİDARINA DÜŞEN GÖREVLER ÜZERİNE 25 EKİM (7 KASIM) 1917'DE PETROGRAD İŞÇİ VE ASKER TEMSİLCİLERİ SOVYETİ'NE SUNULAN RAPOR

BASIN ÖZETİ

Yoldaşlar, bolşeviklerin zorunluluğunu sürekli olarak ortaya koyduğu işçilerin ve köylülerin devrimi gerçekleşti.

Bu işçi ve köylü devrimi ne anlama geliyor? Her şeyden önce bu devrim, burjuvazinin en küçük bir katılımı olmaksızın, kendi öz iktidarımız olan bir Sovyetler hükümetinin kurulacağı anlamına geliyor. İktidarı, ezilen yığınların kendileri kuracak. Eski devlet aygıtı kökünden yıkılacak ve Sovyetler örgütlerinin kişiliğinde yeni bir yönetim aygıtı kurulacak.

Rusya'nın tarihinde yeni bir evre başlıyor ve bu üçüncü Rus devriminin, sonunda sosyalizmin zaferine yol açması gerekiyor.

Gündemimizdeki görevlerden biri de, savaşa hemen bir son verme zorunluluğudur. Ancak mevcut kapitalist rejime sıkı sıkıya bağlı olan bir savaşa son verebilmek için, sermayenin kendisini yenmek gerektiği de son derece açıktır.

İtalya, İngiltere ve Almanya'da daha şimdiden gelişmeye başlayan dünya işçi hareketi, bu savaşımda bize yardım edecektir.

Uluslararası demokrasiye önereceğimiz adil ve hemen yapılacak bir barış, dünyanın proleter yığınları içinde her yerde derin bir yankı uyandıracaktır. Proletaryaya duyulan bu güveni pekiştirmek için, tüm gizli antlaşmaları[25] hemen yayımlamak zorunludur.

Rusya'nın içinde, köylülüğün çok büyük bir bölümü, "kapitalistlerle oyalanmak yeter, artık işçilerle birlikte hareket edeceğiz" dedi. Köylülerin güvenini, ancak toprak sahiplerinin mülkiyetine son verecek kararnameyle kazanacağız. Köylüler anlayacak ki, köylülerin kurtuluşu ancak işçilerle ittifak kurmaktadır. Üretim üzerinde gerçek bir işçi denetimi kuracağız.

Tam bir elbirliğiyle çalışmasını öğrendik. Yapmış olduğumuz devrim, bunu ortaya koyuyor. Her şeyin üstesinden gelecek ve proletaryayı bir dünya devrimine götürecek bir yığın örgütümüz var.

Bugün kendimizi Rusya'da sosyalist bir proleter devletin kurulmasına vermek zorundayız.

Yaşasın dünya devrimi! (Kuvvetli alkışlar.)

"Merkez Yürütme Komitesi İzvestiası"
nº 207, 26 Ekim 1917

---

(25) Bir yanda Rusya çarlık hükümeti, ardından Geçici hükümeti tarafından, öte yandan İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya ve öteki emperyalist ülkeler hükümetleri tarafından yapılan gizli antlaşmalardan oluşan gizli diplomasi belgeleri. 10 (23) Kasım 1917'den başlayarak Sovyetler iktidarının **Pravda** ve **MYK İzvestiası**'nda yayımlamaya giriştiği bu belgeler, daha sonra **Eski dışişleri bakanlığı arşivinden alınan gizli belgeler derlemesi** başlığıyla ayrı yayın olarak basıldı. Gizli belgelerin yayımlanması, Sovyet hükümetinin ilhaksız ve tazminatsız genel bir demokratik barış için yürüttüğü savaşımda ve birinci dünya savaşının emperyalist niteliğinin ortaya konmasında büyük bir rol oynadı.

İŞÇİ DENETİMİ ÜZERİNE YÖNETMELİK TASARISI

1. En az (toplam) 5 işçi ve müstahdem çalıştıran ve iş hacmi yılda en az 10.000 ruble olan sınai, ticari, banker, tarımsal ve bütün öteki işletmelerde, bütün ürün ve bütün hammaddelerin üretim, koruma, alım ve satımı üzerinde *işçi denetimi* kurulmuştur.

2. İşçi denetimi, eğer işletme bunun olanaklı olabileceği kadar küçükse, ya doğrudan doğruya ya da, seçimlerin bir tutanağı ve seçilenlerin adının hükümete ve İşçi, asker ve köylü temsilcileri yerel sovyetlerine bildirilmesiyle, genel toplantılarda *hemen* seçilecek seçilmiş temsilciler aracılığıyla, bütün işçiler ve bütün müstahdemler tarafından uygulanır.

3. İşçiler ve müstahdemler tarafından seçilmiş temsilcilerin izni olmadıkça, bir işletme ya da ulusal önemde bir üretimin (bkz: parafrag 7) durdurulması ve işleyişindeki her değişiklik, kesin olarak yasaktır.

4. İstisnasız *bütün* defterler ve belgeler ve hiçbir istisna tanımaksızın *bütün* gereç, avadanlık ve ürün depo ve yedeklikleri, bu seçilmiş temsilcilere açık olacaktır.

5. İşçi ve müstahdemlerin seçilmiş temsilcileri tarafından alınan kararlar, işletme sahipleri için u-

yulması zorunlu kararlardır ve yalnızca sendikalar ve kongreler tarafından kaldırılabilir.

6. Ulusal önem taşıyan bütün işletmelerde, *bütün* işletme sahipleri ve işçilerin ve müstahdemlerin işçi denetimi uygulamak için atanmış bulunan *bütün* seçilmiş temsilcileri, en sıkı bir düzen, disiplin ve malların korunmasından devlete karşı sorumlu tutulmuşlardır. Savsamadan ve yedekliklerin, hesapların vb. gizlenmesinden suçlu oldukları anlaşılan kimseler, bütün mallarının zoralımı ve 5 yıla değin giden bir hapis cezasıyla cezalandırılacaklardır.

7. Savunma için çalışan ve halkın yaşamı için zorunlu yiyecek maddeleri üretimiyle şu ya da bu biçimde ilgili bütün işletmeler, ulusal önem taşıyan işletmeler olarak kabul edilmişlerdir.

8. İşçi denetimi üzerindeki daha ayrıntılı kurallar, İşçi temsilcileri yerel sovyetleri tarafından ve işyeri ve fabrika komiteleri ve müstahdem komiteleri tarafından, temsilcilerinin genel toplantılarında saptanacaktır.

26-27 Ekim (8-9 Kasım) 1917 arasında yazıldı
İlk kez olarak 1929'da, Lenin'in Yapıtları, c. XXII'nin 2. ve 3. baskılarında yayımlandı

İşçi, asker, köylü yoldaşlara, bütün emekçilere!

İşçi ve köylü devrimi, Kerenskiy tarafından aldatılmış olan az sayıdaki Kazakların son kalıntılarını da dağıtıp tutukladıktan sonra, Petrograd'da kesin olarak zafer kazandı. Devrim, Moskova'da da zafer kazandı. Petrograd'dan gelen bazı birliklerin Moskova'ya varmasından önce harbokulu öğrencileri ve öbür kornilovcular, barış koşullarını, silahsızlanma ve Kamu kurtuluş komitesi[26]'nin dağılması koşullarını imzalamış bulunuyorlardı.

Cepheden ve kırlardan her gün, her an, siperdeki askerler ve bucaklardaki köylüler engin çoğunluğunun yeni hükümete, onun barış önerisi ve toprağın köylülere hemen verilmesine ilişkin kararnamelerine sağladığı destek üzerine haberler geliyor. İşçi ve köylü devriminin zaferi kesindir; çünkü halk çoğunluğu, daha şimdiden bu devrimi destekliyor.

Anlamak kolaydır ki toprak sahipleri ve kapitalistler, burjuvaziye sıkı sıkıya bağlı *yüksek* memur ve müstahdemler, kısacası, bütün zenginler ve onların yanında yer alan herkes, yeni devrimi düşmanca kar-

(26) **Kamu Kurtuluş Komitesi**, 25 Ekim (7 Kasım) 1917'de Moskova'da karşıdevrim organı olarak kuruldu ve 28 Ekim'de (10 Kasım) başlayan harbokulu öğrencilerinin karşıdevrimci ayaklanmasını yönetti. 2 (15) Kasım'da ayaklanma bastırıldı ve Kamu selamet komitesi teslim oldu.

şılıyor, zaferine karşı çıkıyor, bankaların etkinliğine son vermekle tehdit ediyor, çeşitli kuruluşların işleyişini baltalıyor ya da kötürümleştiriyor, devrimi elden gelen her biçimde engelliyor, onu açıkça ya da üstü örtülü bir biçimde frenliyorlar. Her bilinçli işçi, bu türlü bir direnişle kaçınılmaz olarak karşılaşacağımızı çok iyi anlıyordu; tüm bolşevik basın, bunu birçok kez belirtmişti. Emekçi sınıflar bu direniş yüzünden bir an bile yılgınlığa kapılmayacak, burjuvazi yandaşlarının tehdit ve grevleri karşısında hiç mi hiç korkmayacaklardır.

Halkın çoğunluğu, bizden yana. Tüm dünya emekçiler ve ezilenler çoğunluğu, bizden yana. Adalet davası, bizden yana. Zaferimizi hiçbir şey önleyemez.

Kapitalistlerin ve yüksek memur ve müstahdemlerin direnişi kırılacak. Bankaların ve kartellerin ulusallaştırılması üzerine özel bir devlet yasası çıkarılmaksızın, kimse bizim tarafımızdan mallarından yoksun bırakılmayacak. Bu yasa hazırlanmaktadır. En titiz sayım ve denetim bir yana, ödenmesi gereken vergilerin gizlenmeksizin alınması bir yana, hükümet başka hiçbir önlem almak istemiyor.

Halkın engin çoğunluğu, geçici işçi ve köylü hükümetini bu haklı istekler adına benimsedi.

Emekçi yoldaşlar! Devleti şimdi *kendinizin* yönettiğini unutmayın. Eğer siz kendi aranızda birleşmez ve *tüm devlet işlerini kendi* ellerinize almazsanız, kimse size yardım edemez. *Sizin* Sovyetleriniz, bundan böyle her türlü yetki ile donatılmış devlet iktidar organları, karar yetkisine sahip organlar durumuna geldi.

Sovyetleriniz yöresinde toplanın. Onları pekiştirin. Kimseyi beklemeksizin, tabanda kendiliğinizden işe koyulun. En katı devrimci düzeni kurun, sarhoşlardan, ayaktakımından, karşıdevrimci harb-

okulu öğrencilerinden, kornilovcular ve başkalarından gelen anarşi girişimlerini acımadan ezin.

Üretim üzerinde en sert denetimi kurun ve yiyecek maddelerinin dökümünü tutun. İster üretimin baltalanması (yıpratma, yavaşlatma, yıkımcılık), buğday ve yiyecek maddeleri stoklarının gizlenmesi, demiryolları, posta, telgraf, telefon işlerinin bozulması, isterse büyük barış davasına, toprağın köylülere verilmesine, üretim ve dağıtım üzerinde işçi denetiminin gerçekleşmesine herhangi bir direniş söz konusu olsun, halkın davasına zarar verme cüretinde bulunacak herkesi tutuklayın ve devrimci halk mahkemesine verin.

İşçi, asker, köylü yoldaşlar, emekçi yoldaşlar! *Bütün* iktidarı alın ve *kendi* Sovyetlerinize verin. Toprağı, buğdayı, fabrikaları, avadanlığı, yiyecek maddelerini, ulaştırma araçlarını gözbebekleriniz gibi koruyun — bütün bunlar bundan böyle *tamamen* sizin malınız, tüm halkın malı olacaktır. Köylülerin çoğunluğuyla uzlaşarak ve onaylarını alarak, köylülerin ve işçilerin *pratik* deneyimiyle belirlenen yolları izleyerek, en uygar ülkelerin öncü işçilerinin pekiştirecekleri sosyalizmin, halklara sürekli bir barış sağlayacak ve onları her türlü baskı ve her türlü sömürüden kurtaracak olan sosyalizmin zaferine doğru, kademe kademe ama kararlı bir biçimde yürüyeceğiz.

Petrograd, 5 Kasım 1917

Halk Komiserleri
Konseyi Başkanı
V. Ulyanov (Lenin)

"Pravda" nº 4 (akşam baskısı)
19 (6) Kasım 1917

Köylülerin birçok sorusuna yanıt olarak, devlet içindeki iktidarın bundan böyle tamamen İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerine geçmiş olduğunu açıklıyoruz. İşçi devrimi Petrograd ve Moskova'da zafer kazandı, Rusya'nın tüm geri kalan bölümünde de zafer kazanıyor. İşçi ve köylü hükümeti, toprak sahiplerine karşı, kapitalistlere karşı, köylüler yığınının, yoksul köylülerin, köylüler çoğunluğunun işçilerle bağlaşmasını sağlıyor.

Bu nedenle Köylü temsilcileri sovyetleri, en başta İlçe sovyetleri ve ardından İl sovyetleri, Kurucu Meclis bu konuda bir karar alıncaya kadar, bundan böyle devletin yerel temsilcileri durumuna geldi. Toprak mülkiyeti, Rusya Sovyetleri II. Kongresi[27] tarafından *kaldırıldı*. Toprak üzerindeki kararname, güncel Geçici Hükümet olan işçi ve köylü hükümeti tarafından resmen yayımlandı. Bu kararname gereğince, toprak sahiplerinin istisnasız bütün toprakları Köylü temsilcileri sovyetlerinin ellerine geçti.

(27) **Rusya İşçi ve asker temsilcileri sovyetleri II. Kongresi,** 25 ve 26 Ekim (7-8 Kasım) 1917'de Petrograd'da toplandı. Kongrede iktidarın İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerine geçtiği ilan edildi, Lenin tarafından kaleme alınan barış ve toprak kararnameleri kabul edildi, işçilerin ve köylülerin Lenin tarafından yönetilen hükümeti olan Halk Komiserleri konseyi kuruldu.

Bölge tarım komiteleri toprak sahiplerinin bütün topraklarına hemen el koyarak, bu toprakları çok sıkı bir denetim altına almak, eksiksiz bir düzene uymak, artık ulusal mülk durumuna gelen ve bu nedenle halkın kendisinin koruması gereken eski toprak mülklerini sıkı sıkıya muhafaza etmek zorundadır.

Bölge tarım komitelerinin, Köylü temsilcileri İlçe sovyetleri onayıyla kabul edilen bütün önlemleri, yasa gücüne sahiptir ve hemen ve kesin olarak uygulanmaları gerekir.

Rusya Sovyetleri II. Kongresi tarafından seçilen işçi ve köylü hükümeti, Halk Komiserleri Konseyi adını almıştır.

Halk Komiserleri Konseyi, köylüleri, yaşadıkları yerlerdeki tüm iktidarı kendi ellerine almaya çağırır. Köylüleri tamamen, kayıtsız şartsız ve bütün olanaklarıyla destekleyecek ve makine ve avadanlık üretimini yoluna koyacak olan işçiler, köylülerden kendilerine yardımcı olarak buğday gelişlerini güvence altına almalarını istemektedir.

Petrograd, 5 Kasım 1917

Halk Komiserleri
Konseyi Başkanı
V. Ulyanov (Lenin)

"Merkez Yürütme Komitesi
Haberleri [İzvestia]"
nº 219, 8 Kasım 1917

YÜKSEK MEMURLARIN AYLIKLARI KONUSUNDA[28]
Halk Komiserleri Konseyi Karar Tasarısı

Bütün devlet ve özel sektör yönetim ve işletmelerinde, yüksek memurlara ödenen aylıkları azaltmak için çok etkili önlemler almak gerektiğini göz önünde bulunduran Halk Komiserler Konseyi:

1) Çocuksuz halk komiserlerinin aylığını 500 rubleyle sınırlandırmaya ve çocuk başına 100 rublelik bir ek ödenmesine; konutlarda aile üyesi başına birden çok oda düşmemesine; 2) bütün İşçi, asker ve köylü sovyetlerinden, yüksek memurların özel vergilendirilmesine yönelik devrimci önlemler alınıp uygulanmasını istemeye; 3) bunun yol açacağı maaş ke-

(28) Bu tasarı, Halk Komiserleri konseyi tarafından bazı küçük değişikliklerle kabul edildi ve 23 Kasım (6 Aralık) 1917'de **Geçici İşçi ve Köylü Hükümeti Gazetesi**'nin 16. sayısında, "Halk komiserlerinin ve yüksek memur ve görevlilerin aylık tutarları" başlığıyla Halk Komiserleri konseyinin kararı biçiminde resmen ilan edildi.

Uzmanların ücret sorunu, sovyet hükümeti tarafından daha sonra ele alındı. Halk Komiserleri Konseyi'nin **Yüksek sorumluların ücret hadleri** konusundaki 2 (15) Ocak 1918 tarihli kararında, halk komiserlerine ödenen ücretlerin sınırlandırılmasının, uzmanlara daha yüksek ücretler ödenmesini yasaklama anlamına gelmediği özellikle belirtiliyordu.

sintileriyle ilgili bir yasa tasarısının hazırlanmasını Maliye Bakanlığına bırakmaya; 4) çok yüksek maaş ve ödeneklerin azaltılması ereğiyle bakanlıkların durumunun en kısa bir süre içinde incelenmesinin Maliye Bakanlığına bırakılmasına karar vermiştir.

18 Kasım (1 Aralık) 1917'de yazıldı
İlk kez 1933'te Lenin derlemesi XXI'de yayımlandı

SEÇİLENLERİ GÖREVDEN GERİ ALMA HAKKI ÜZERİNE KARARNAME TASARISI[29]

Her türlü seçimsel kurum ya da temsilciler meclisi, ancak seçilenlerin seçmenleri tarafından görevden geri alınma hakkı kabul edildiği ve uygulandığı takdirde gerçekten demokratik ve halkın iradesini gerçekten temsil eden bir kurum ya da meclis olarak kabul edilebilir. Gerçek demokrasinin istisnasız bütün temsili meclislere özgü bu temel ilkesi, Kurucu Meclis için de geçerlidir.

Çoğunlukçu sistemden daha demokratik bir nitelik taşıyan nisbi temsil, görevden geri alma hakkını, yani seçilenlerin halka gerçek bağlılığını gerçekleştirmek için daha karmaşık önlemler alınmasını gerektirir. Ancak bu nedenle görevden geri alma hakkının kullanılmasını kabul etmemek, uygulanmasını geciktirmek ve bu hakkı sınırlandırmak demek, demokrasiye ihanet etmek ve Rusya'da başlayan sosyalist devrimin temel ilke ve görevlerinden tamamen vazgeçmek demektir. Nisbi temsil hiçbir zaman gö-

(29) **Seçilenleri görevden geri alma hakkı üzerine kararname tasarısı**, 21 Kasım (4 Aralık) 1917'de bolşevik fraksiyon tarafından Rusya Merkez Yürütme Komitesi (RMYK) oturumuna sunuldu. RMYK tarafından onaylanan tasarı, 23 Kasım'da (6 Aralık) **Merkez Yürütme Komitesi Haberleri**'nin (**İzvestia**) 233. sayısında yayımlandı.

revden geri alma hakkının sınırlandırılmasını değil, ancak bir biçim değişikliğini gerektirir.

Nisbi temsil, partilerin işlevinin kabul edilmesine ve örgütlü partiler tarafından yapılan seçimlere dayandığı için, sınıfsal güçler ilişkisindeki ve sınıfların partilere karşı davranışındaki her türlü değişiklik, özellikle büyük partiler içindeki bölünmeler, bir yanda çeşitli sınıfların istek ve güçleri ve öte yanda seçilenlerin çeşitli partilere üyeliği arasındaki uygunsuzluğun açık ve kesin bir duruma geldiği bir seçim bölgesinde kaçınılmaz olarak yeni seçimlerin yapılmasına yol açar. Bu durumda gerçek demokrasi, yeni seçimlerin yapılmasının kesin olarak yalnızca bir daha seçilebilir kuruma bağlı olmamasını, yani vekilliklerini korumak isteyen seçilmişlerin çıkarlarının, halkın temsilcilerini görevden geri alma isteğinin gerçekleşmesini engelleyememesini gerektirir.

Rusya İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi, bu nedenlerle şu kararı almıştır:

Her seçim bölgesindeki İşçi ve asker temsilcileri sovyetleri ve Köylü temsilcileri sovyetleri, Kurucu meclis dahil, bütün temsili kurumlarda yeni seçimlerin yapılmasını kararlaştırmak hakkına sahiptir. Sovyetler, yeni seçimlerin tarihini saptamak hakkına da sahiptir. Yeni seçimler, alışılmış biçimlere göre ve sıkı sıkıya nisbi temsil temelinde yapılır.

19 Kasım (2 Aralık) 1917'de yazıldı.

1918'de Merkez Yürütme Komitesi tarafından hazırlanan "İşçi, asker, köylü ve kazak temsilcileri sovyetleri Merkez yürütme komitesi oturumlarının tutanakları (2. yasama dönemi)" başlıklı derlemede yayımlandı.

PETROGRAD İŞÇİ VE ASKER TEMSİLCİLERİ SOVYETİ İŞÇİ KESİMİNİN 4 (17) ARALIK 1917 OTURUMUNDA PETROGRAD İŞÇİLERİNİN İKTİSADİ DURUMU VE İŞÇİ SINIFININ GÖREVLERİ ÜZERİNE SUNULAN RAPOR

BASIN ÖZETİ

25 Ekim Devrimi, burjuvaziye kesin olarak karşı çıkmaya yetenekli olduğunu gösteren proletaryanın büyük siyasal olgunluğunu ortaya koydu. Ancak sosyalizmin tam zaferi, proletaryanın egemen sınıf durumuna gelmeye aday olduğu bilinci iliklerine işlemiş, olağanüstü bir örgüt gerektirir.

Proletarya, siyasal rejimin sosyalist dönüşümünün dayattığı görevler karşısında; çünkü bütün yarım önlemler, gerekliliklerini kanıtlamak ne kadar kolay olursa olsun, ülkenin iktisadi durumu bu önlemlerin kabul edilemeyeceği bir noktaya gelmiş olduğu için, anlamını yitirdi. Emperyalizm ve kapitalizme karşı büyük savaşımımızda, yarım önlemlere yer kalmadı.

Sorun, yenmek ya da yenilmek sorunudur.

İşçilerin bunu anlamaları gerekiyor ve anlıyorlar da; uzlaşmaları kabul etmemeleri, bunu açıkça ortaya

koyuyor. Devrim ne kadar derinleşiyorsa, kapitalizmin yerine sosyalizm aygıtını geçirmek için o kadar çok etkin militan gerekiyor. Her türlü baltalamanın yokluğunda bile, küçük burjuvazi bunu başaramaz. Bu görev, ancak halk yığınlarının girişkenliğiyle gerçekleştirilebilir. Bu nedenle bugün, hele şu anda, kendi öz durumunu düzeltmek değil, egemen sınıf durumuna gelmek düşünülmeli. Kırlar proletaryasının, kendi çıkarlarının açık ve sağlam bir bilincine sahip olduğunu sanmayalım. Yalnız işçi sınıfı bu bilince sahip olabilir ve büyük perspektifin bilincinde olan her proleter, kendini bir önder gibi görmek ve yığınları ardından sürüklemek zorundadır.

Siyasal bakımdan egemen sınıf olan ve bütün emekçileri yönetmesi gereken proletarya, egemen sınıf durumuna gelmek zorundadır.

Devleti yönetmeye yalnızca burjuvazinin yetenekli olduğu yolundaki önyargıya karşı, savaşmak gerekiyor.

Kapitalistler, işçi sınıfının görevlerini yerine getirmesini engellemek için ellerinden gelen her şeyi yapıyor. Bütün işçi örgütleri —sendikalar, fabrika komiteleri, vb.—, iktisadi planda kesin bir savaşıma girişme zorunda. Burjuvazi, işçi devrimini yıkmaya çalışarak her şeyi ziyan ediyor, her şeyi baltalıyor. Üretimin örgütlenmesi, tamamen işçi sınıfına düşüyor. Devlet işlerinin, bankaların, fabrikaların yönetiminin, işçiler için erişilmez bir görev olduğu yolundaki önyargıdan kendimizi kesinlikle kurtaralım. Ama bütün bunlar, ancak sürüp giden engin bir örgütleme çalışmasıyla gerçekleştirilebilir.

Ürünlerin değişimini, muhasebeyi, sistemli denetimi örgütlemek zorunludur —işçi sınıfının görevidir bu ve işyerleri ve fabrikalar yaşamı, bu görevi yerine getirmek için zorunlu bilgileri onlara vermiştir.

Her fabrika komitesi, kendini yalnız kendi işletmesinin işlerini yürütecek bir örgütlenme hücresi olarak değil, ayrıca tüm devlet yaşamını bir kurala bağlayacak bir örgütleme hücresi olarak da görmelidir.

Özel mülkiyetin kaldırılması üzerine bir kararname çıkarmak kolaydır, ancak bu kararnameyi yalnızca işçilerin kendileri uygulamalıdır ve yalnızca kendileri uygulayabilirler. Yanlışlıklar olurmuş, olsun! Yeni bir yaşam yaratan yeni bir sınıfın yanlışlıklarıdır bunlar!

İktisadi yaşamın örgütlenmesi için somut bir plan yoktur, olamaz.

Böyle bir planı kimse yapamaz. Yalnızca yığın, kendi deneyimine dayanarak, böyle bir planı aşağıdan yapabilir. Elbette göstergeler sağlanacak, yollar çizilecektir; ama aynı zamanda hem yukardan hem de aşağıdan başlamak gerekiyor.

Sovyetler, Rusya'nın tüm üretimini düzenleyen örgütler durumuna dönüşmelidirler; ancak askersiz kurmaylar durumuna da düşmemeleri için, tabanda savaşmak zorunludur...*

İşçi sınıfının denetim ve üretimi, geniş bir ulusal ölçeğe göre örgütlemesi gerekiyor. Başarının güvencesi, bazı bireylerin değil, emekçi yığının örgütlenmesinde yatar ve eğer biz bu ereğe erişir, eğer iktisadi yaşamı yoluna koyarsak, karşımıza çıkan bütün güçler kendiliklerinden silinip gidecektir.

"Pravda" nº 208,
20 (7) Aralık 1917
ve "Soldatskaya Pravda" nº 104,
14 Aralık 1917

(*) Notlardaki açıklık eksikliği yüzünden birkaç sözcük atlandı.

OLUMLU YARIŞMAYI NASIL ÖRGÜTLEMELİ?

Burjuva yazarlar rekabeti, özel girişimi ve kapitalistlerin ve rejimlerinin öteki göz kamaştırıcı marifet ve çekiciliklerini göklere çıkarmak için bir sürü kağıt karalamış ve karalamaktadırlar. Sosyalistler bu erdemlerin değerini bilmemek ve "insan doğası"nı hesaba katmak istememekle eleştirilmişlerdir. Oysa, gerçekte kapitalizm, rekabetin girişim ruhunu, enerjiyi, gözüpek girişimleri, az çok *geniş* ölçülerde geliştirebildiği bağımsız küçük ticari üretim yerine, uzun zamandan beri büyük ve çok büyük sınai üretimi, hisse senetli şirketleri, kartelleri ve öteki tekelleri geçirdi. *Böyle* bir kapitalizm çerçevesinde rekabet, halk *yığınının*, onun engin çoğunluğunun, emekçilerin yüzde doksan dokuzunun girişim ruhunun, enerjisinin, gözüpek girişimlerinin, son derece kıyıcı bir ezilmesi anlamına gelir; ayrıca olumlu yarışma yerine mali dolandırıcılığın, akraba kayırıcılığının, rejimin efendileri karşısında kölece boyun eğmenin geçmesi anlamına da gelir bu.

Sosyalizmse, olumlu yarışmanın kökünü kazımak şöyle dursun, tersine, olumlu yarışmayı *geniş bir ölçek üzerinde*, gerçekten *yığınsal* bir biçimde uyarma olanağını, emekçiler çoğunluğuna yararlılıklarını ortaya koyabilecekleri, yetilerini gösterebilecekleri,

halkta bitmez tükenmez ve el değmemiş bir kaynak olan ve kapitalizmin binlerle ve milyonlarla ezdiği, boğduğu, öğüttüğü yeteneklerini açığa vuracakları bir eylem alanı açma olanağını ilk kez olarak yaratıyor.

Sosyalist bir hükümetin iktidarda olduğu şu anda, olumlu yarışmayı örgütlemek görevimizdir.

Burjuvazinin küçük memur ve asalakları, sosyalizmi kül rengi, tekbiçimli, çileci ve tekdüze bir kışla gibi betimlemişlerdir. Para kesesi uşakları, sömürücülerin dalkavukları —burjuva aydını baylar— sosyalizmi, kapitalist rejimde bir zindan ve kışla yaşamına, ezici ve alıklaştırıcı bir çalışmaya, yetersiz beslenmeye, kapkara bir sefalete mahküm edilen halk için bir "korkuluk" durumuna getirmişlerdir. Emekçileri bu zindandan kurtarmak için, her şeyden önce büyük toprak sahiplerinin topraklarını ellerinden almak, işçi denetimini kurmak, bankaları ulusallaştırmak gerekir. Ardından fabrikalar ve işyerleri ulusallaştırılacak, tüm halk ürünlerin sürüm ve tüketimini sağlayan topluluklar içinde zorunlu olarak örgütlenecek, buğday ve öteki zorunlu maddeler ticareti üzerinde devlet tekeli kurulacaktır.

Gerçekten yığınsal bir ölçek üzerinde girişim ruhunu göstermek, olumlu yarışmayı geliştirmek, gözüpek girişimlere alan açmak, ancak bugün olanaklı bir duruma geliyor. Kapitalisti kovulan ya da hiç olmazsa gerçek bir işçi denetimiyle gem altına alınan her fabrika, topraklarına el konan sömürücü büyük toprak sahibinin kovulduğu her köy, bugün ve yalnızca bugün, emekçinin yararlılığını gösterebildiği, kuyruğu biraz dikebildiği, dik durabildiği, kendini bir insan olarak gördüğü bir eylem alanıdır. Yüzyıllar boyunca başkasının yararına, sömürücüler yararına zoraki çalışmadan sonra, ayrıca modern teknik ve kültürün kazanımlarından da yararlanma koşuluyla,

ilk kez olarak *kendi için çalışma* olanağı ortaya çıkıyor.

Kuşkusuz, zoraki çalışma yerine kendi için çalışmanın bu geçişi —insanlık tarihinde son derece önemli bir olay— çarpışmasız, güçlüksüz, çatışmasız, kaşarlanmış asalaklara ve uşaklarına karşı zor kullanmadan gerçekleşemez. Bu konuda hiçbir işçi hayale kapılmaz; sömürücüler yararına uzun, çok uzun zoraki çalışma yılları ve sömürücülerin sayısız eziyet ve angaryalarıyla çelikleşmiş, katı bir sefaletle pişmiş olan işçiler ve yoksul köylüler, sömürücülerin direnişini *kırmak* için zaman gerektiğini bilirler. "Gürleyerek" ve "elini kolunu sallayarak", kapitalistlere karşı sesi kısılırcasına "bağırıp çağıran", sonra da *eyleme* geçmek, tehditleri uygulamaya koymak, kapitalistlerin *devrilmesine* somut olarak girişmek söz konusu olduğu gün, iki gözü iki çeşme ağlayan ve sopa yemiş köpek yavrusuna dönen aydın milletinin, bütün o *Novaya Jizn* ve başka yerdeki ayaktakımının duygusal kuruntuları, işçilere ve köylülere hiç mi hiç bulaşmamıştır.

Zoraki çalışmanın yerine kendisi için çalışmanın, devlet ölçüsünde (ve belli bir ölçüde de uluslararası ölçekte, dünya ölçüsünde) geniş ve yöntemli çalışmanın bu görkemli geçişi, ayrıca —sömürücülerin direnişini kırmak için *"askeri"* önlemlerden başka — proletarya ve köylülük tarafından engin *örgütlenme* çabaları da ister. Bu görev, dünün kölecileri (kapitalistler) ve uşakları sürüsünün, o burjuva aydını bayların askeri ezilmesinden ayrılması olanaksız bir görevdir. Biz her zaman örgütleyici ve önder olduk, buyruk veren bizdik. Dünün kölecileri ve onların aydın yamakları, işte böyle diyor ve böyle düşünüyorlar. Ne idiysek o kalmak istiyoruz; "halk tabakası"nın, işçilerin ve köylülerin sözünü dinlemeyeceğiz, onlara

boyun eğmeyeceğiz; bilgimizden yararlanarak, para kesesinin ayrıcalıklarını ve sermaye tarafından halk üzerinde uygulanan egemenliği savunacağız.

Burjuvalar ve burjuva aydınlar böyle konuşuyor, böyle düşünüyor ve böyle davranıyorlar. *Bencil çıkar* bakımından, tutumları elbette anlaşılır bir şey. Gogol tarafından betimlenen feodal beylerin çanak yalayıcıları, papazlar, noter katipleri, memurlar, Belinskiy'den nefret eden "aydınlar" da toprak köleliğinden vazgeçmekten "üzüntü" duyuyorlardı. Ama sömürücülerin ve onların aydın uşak takımının davası, umutsuz bir davadır. İşçiler ve köylüler, onların direnişini henüz ne yazık ki çok az bir sertlik, çok az bir amansızlıkla kırmaktadırlar *ve sonunda bu direnişi tamamen kıracaklardır.*

"Onlar" "halk tabakası"nın, "basit" işçi ve yoksul köylülerin, sosyalist devrimin örgütlenme konusunda emekçilere verdiği ve sözcüğün tarihsel anlamında gerçekten kahramanca bir nitelik taşıyan büyük görevin üstesinden gelemeyeceklerini düşünüyorlar. Kapitalistlere ve kapitalist devlete hizmet etmeye alışmış bulunan aydınlar, kendilerini "Bizden vazgeçemezler" diye avunduruyor. Köpeksi hesapları başarısızlığa mahkûm; daha şimdiden bilgili kişiler, onlardan ayrılıyor, halkın saflarına, sermaye uşaklarının direnişini kırmalarına yardımcı oldukları emekçilerin saflarına geçiyor. Yetenekli örgütçülere gelince, köylülük ve işçi sınıfı içinde böyleleri çok; onlar kendi bilinçlerine varmaya, uyanmaya, canlı ve yaratıcı büyük bir çalışmaya doğru yönelmeye, sosyalist toplumun kuruluşuna kendi öz çabalarıyla girişmeye yeni yeni başlıyorlar.

Zamanımızın, eğer en önemli görevi değilse, en önemli görevlerinden biri de, verimli *örgütlenme* işlerinde işçilerin, genel olarak bütün emekçi ve

sömürülenlerin bu kendiliğinden girişimini, elden geldiğince geniş bir biçimde destelemektir. Devleti yalnızca sözümona "yüksek sınıflar"ın, yalnızca zenginlerin ya da zengin sınıflar okulundan geçmiş olan kişilerin yönetebilecekleri, sosyalist toplumun kuruluşunu yalnızca onların örgütleyebilecekleri yolundaki o eski *saçma*, barbar, utanç verici, tiksinç önyargıyı ne pahasına olursa olsun yıkmak gerekir.

Bu bir önyargıdır. Kokuşmuş bir görenek, kafaların örümcekleşmesi, köle alışkanlığı ve daha da çok soyarak yönetmek ve yöneterek soymakta çıkarları olan kapitalistlerin iğrenç açgözlülükleri beslemiştir bu önyargıyı. Hayır, işçiler bilgi gücüne gereksinimleri olduğunu bir an bile unutmayacaklardır. Özellikle bugün, öğrenmekte gösterdikleri olağanüstü çaba, bu bakımdan proletarya içinde yanlışlık olmadığını, olamayacağını gösteriyor. Ama *örgütlenme* çalışmasına gelince, bu çalışma işçi ve köylülerden *çoğunun* yapabileceği bir iştir, yeter ki okuyup yazmayı bilsinler, insanları tanısınlar ve pratik bir deneyimle donatılsınlar. Burjuva aydınların, kendini beğenmişlik ve küçümsemeyle söz ettikleri "halk tabakası" arasında, bu insanlar *tümenledir*. İşçi sınıfı ve köylülük içinde, bu yetenekler tükenmez ve el değmemiş bir kaynak oluşturur.

İşçiler ve köylüler, henüz "utangaç"tırlar. *Egemen* sınıfın bugün *kendileri oldukları* fikrine, henüz alışmamışlardır; henüz yeterince gözüpek değildirler. Devrim, açlık ve sefaletin yaşamları boyunca sopa altında çalışma zorunda bıraktığı milyonlarca ve milyonlarca insanda, bu nitelikleri *bir anda* ortaya çıkaramazdı. Ama 1917 Ekim Devrimi'nin gücü, canlılığı, yenilmezliği de, bu nitelikleri *uyandırmasına*, bütün eski engelleri yıkmasına, modası geçmiş bağları koparmasına ve emekçileri, yeni yaşamı *kendi*

başlarına yarattıkları bir yola sokmasına dayanıyor.

Sayım ve denetim. Bütün İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinin, her türlü tüketim topluluğunun, her türlü iaşe dernek ya da komitesinin, her türlü fabrika komitesi ya da genel olarak her türlü işçi denetimi organının *temel* iktisadi görevi, sayım ve denetimdir.

Çalışma temposu ve üretim araçlarını, kendi kendine onu ezen yükten nasıl kurtulacağını, *burjuvaziden* bir lokma da olsa nasıl koparacağını soran boyunduruk altındaki insan açısından düşünme eski alışkanlığına karşı savaşmak, zorunludur. İleri, bilinçli işçiler, sayıları özellikle savaştan beri artan ve yalnızca "daha büyük bir lokma söküp almayı ve kirişi kırmayı" düşünerek, bugün *halkın malı olan*, halkın mülkü durumuna gelen fabrikalara karşı eskisi gibi davranmak isteyen yeni fabrika işçilerine korkusuzca karşı koyarak, bu savaşımı çoktan başlattı. Köylülük ve emekçi yığınlar içindeki bilinçli, dürüst, düşünebilen herkes, bu savaşımda ileri işçiler saflarında yer alacaktır.

Sayım ve denetim. En yüksek devlet iktidarı niteliğiyle İşçi, asker ve köylü temsilcileri tarafından ya da *bu* iktidar adına ve onun yönergelerine göre yapılması *koşuluyla* emeğin niceliğinin ve ürünlerin dağılımının temel, evrensel, mutlak sayım ve denetimi, proletaryanın siyasal egemenliği kazanılıp sağlama bağlandıktan sonra, sosyalist dönüşümün *özünün ta kendisini* oluşturur.

Sosyalizme geçmek için zorunlu bir nitelik taşıyan sayım ve denetim, ancak yığınların işi olabilir. *Zenginleri, dolandırıcıları, asalakları ve serserileri*, kahrolası kapitalist toplumun bu kalıntılarını, bu insanlık artıklarını, iflah olmaz bir biçimde çürüyen ve kokuşan bu döküntüleri, bu bulaşıcı hastalığı, bu

vebayı, kapitalizmden sosyalizme miras kalan bu yarayı, ancak işçiler ve köylüler yığınının bunlar üzerindeki denetime, devrimci bir coşkunluk içindeki gönüllü ve özenli bir katılımı yenebilir.

İşçiler ve köylüler, emekçiler ve sömürülenler! Toprak, bankalar, fabrikalar ve işyerleri tüm halkın mülkü durumuna gelmiştir! Ürünlerin üretim ve dağılımının sayım ve denetimine *kendiniz* girişin! Sosyalizmin zaferine götüren yol, sosyalizmin zaferinin güvencesi, her türlü sömürü üzerindeki, her türlü yoksulluk ve sefalet üzerindeki zaferin güvencesi bunda ve *yalnızca* bundadır! Çünkü Rusya'da herkes için yeterince buğday, demir, odun, yün, pamuk ve keten var, yeter ki emek ve ürünler doğru dürüst dağıtılsın, yeter ki bu dağıtımın *etkili, pratik* bir denetimi kurulsun ve tüm halk tarafından uygulansın; yeter ki halk düşmanları, yani zenginler ve onların otlakçıları, ardından dolandırıcılar, boş gezenin boş kalfaları ve serseriler, *yalnızca* siyasal yaşamda *değil, günlük iktisadi* yaşamda da yenilsin.

Bu halk düşmanları, bu sosyalizm düşmanları, bu emekçi düşmanları için can bağışlama yok. Zenginlere ve onların çanak yalayıcılarına, burjuva aydınlara karşı ölesiye savaş, dolandırıcılara, boş gezenin boş kalfalarına ve serserilere karşı ölesiye savaş. Bunların hepsi de ikiz kardeşler, kapitalizmin yavruları, bir avuç bireyin halkı soyduğu ve maskaraya çevirdiği beyler ve burjuvalar toplumunun; yoksulluk ve sefaletin binlerce ve binlerce insanı alçaklık, satılmışlık, dolandırıcılık, insanlık onurunu unutma yoluna soktuğu toplumun; emekçilere zorunlu olarak, kaçamak yoluyla da olsa, sömürüden kaçma, işin içinden sıyrılma, bir dakika için de olsa, usanç verici bir işten kurtulma, açlıktan kıvranmamak için, kendini ve çoluk çocuğunu aç görmemek için, ne yoldan

olursa olsun, ne pahasına olursa olsun, bir lokma ekmek koparma isteği aşılayan toplumun dölleridir.

Zenginler ve dolandırıcılar, aynı madalyonun iki yüzüdür; kapitalizmin beslediği belli başlı iki *asalaklar* kategorisi ve sosyalizmin tüm belli başlı düşmanlarıdır bunlar; tüm halkın özel gözetimi altına konmaları ve sosyalist toplumun kural ve yasalarına en küçük bir karşı gelişlerinde çok sert davranılmaları gerekir. Bu bakımdan her türlü güçsüzlük, her türlü duraksama, her türlü duygusallık, sosyalizme karşı en büyük suç olacaktır.

Toplumu bu asalaklardan korumak için, tüm halkın devrimci coşkunluğu tarafından, milyonlarca işçi ve köylü tarafından desteklenen ve emeğin niceliğine, üretim ve bölüşüme yönelen gönüllü, enerjik bir sayım ve denetimi örgütlemek gerekir. Her dürüst, sağduyulu, derli toplu işçi ve köylünün pekalâ uygulayabileceği, *tamamen uygulanabilir* bir nitelik taşıyan bu sayım ve denetimi örgütlemek için, onların kendi içlerinden çıkan kendi öz örgütçü yeteneklerine başvurmak gerekir; önemli olan bu konuda onlar arasında *olumlu bir yarışma* yaratmak ve bu yarışmayı devlet ölçüsünde örgütlemektir; işçilerin ve köylülerin, okumuş insanın gerekli öğüdü ve "okumuş" kişiler arasında öylesine sık görülen *savsama* üzerinde "basit" işçi ve "basit" köylü tarafından uygulanan gerekli denetim arasındaki ayrımı açıkça anlamaları gerekir.

Bu savsama, bu ihmal, bu salıverme, bu özensizlik, bu sinirlilik, bu eylem yerine tartışmayı, iş yerine gevezeliği geçirme eğilimi, hiçbir şeyi sonuna vardırmadan bu her şeye girişme eğilimi, "okumuş kişi"lere özgü ve hiç de kötü bir yaradılıştan, hele kötü niyetten değil, ama tüm yaşam alışkanlıklarından, çalışma koşullarından, aşırı çalışma bitkinliğinden,

kafa ve kol emeği arasındaki anormal ayrılıktan ve bu gibi nedenlerden doğan özelliklerden biridir.

Devrimimizin yanlışlıkları, yetersizlikleri, düşüncesizlikleri arasında, aydınlarımıza özgü bu can sıkıcı —ama şu anda kaçınılmaz— özellikler ve aydınların *örgütleme* etkinliği üzerinde *işçiler* tarafından uygulanan yeterli bir denetim *yokluğu* tarafından yol açılan yanlışlıkların vb., hatırı sayılır bir yeri vardır.

İşçiler ve köylüler, henüz "utangaç"tırlar; bu utangaçlıktan kurtulmaları gerekir ve *hiç kuşkusuz* kurtulacaklardır da. Okumuş insanların, aydınların, uzmanların öğütlerinden vazgeçilemez. Az buçuk sağduyu sahibi her işçi, her köylü, bunu çok iyi anlar ve aydınlarımız, işçi ve köylülerin içten bir ilgi ve saygı eksikliğinden yakınamazlar. Ama öğütler ve yönergeler bir şeydir, sayım ve denetimin *pratik* örgütlenmesi bir başka şey. Aydınlar, hayran olunacak bir yığın öğüt ve yönerge verirlerse de, bu öğüt ve yönergeleri *uygulamakta*, sözlerin eylem durumuna dönüşümünü *pratik olarak denetlemekte* gülünç bir biçimde, *saçma bir biçimde*, utanç verici bir biçimde "beceriksiz" ve yeteneksiz oldukları görülür.

"Halk"tan gelen, işçilerden ve emekçi köylülerden gelen pratik örgütçülerin yardım ve *yönetici rolünden*, işte bu konuda vazgeçilemez. "Çömleği tanrılar pişirmez" —işçilerin ve köylülerin kafalarına her şeyden önce sokmaları gereken doğru, işte budur. Onlar bugün, her şeyin pratiğe bağlı olduğunu; teorinin pratiğe dönüştüğü, pratik ile canlandığı, pratik ile düzeldiği, pratik ile doğrulandığı ve Marx'ın, "ileriye doğru atılmış her atım, her gerçek ilerleme, bir düzine programdan daha önemlidir[30]" sözlerinin özellikle doğru

---

(30) K. Marx. Bracke'ye 5 Mayıs 1875 tarihli mektup.

olduğu tarihsel zamanın ta kendisinde yaşadığımızı anlamalıdırlar. Zenginleri ve dolandırıcıları gerçekten yenmek, gerçekten ortadan kaldırmak için, eksiksiz bir sayım ve denetime bağlamak için alınan her pratik önlem, sosyalizm üzerine bir düzine bilimsel incelemeden daha önemlidir. Çünkü, "teori gridir dostum, ama yaşam ağacı her zaman yeşil[31]".

İşçi ve köylülerden gelen pratik örgütçülerin olumlu yarışmasını başlatmak gerekir. Her türlü basmakalıp işe, aydınların çok yatkın oldukları her türlü yukardan biçimlendirme girişimine karşı, savaşmak gerekir. Demokratik ve sosyalist merkeziyetçiliğin, ne basmakalıpçılıkla, ne de yukardan biçimlendirmeyle hiçbir ilgisi yoktur. Temel, önemli, özsel noktalar üzerindeki birlik, tersine ayrıntılardaki, yerel özelliklerdeki, eyleme *yanaşma* biçimi, denetim uygulama *yöntemleri*, asalakları (zenginler ve dolandırıcılar, yeteneksizler ve aydın takımının isterik dedikoducuları, vb.) uzaklaştırmak ve zararsız duruma getirmek için kullanılan *araçlardaki çeşitlilik* yoluyla sağlanır.

Paris Komünü, hepsi de göreneğe yabancı, özgür olarak kabul edilen bir merkeziyetçiliğe bağlı büyük bir girişkenlik, bağımsızlık, hareket özgürlüğü ve aşağıdan gelen güçlü bir atılım örneği vermiştir. Bizim Sovyetlerimiz de aynı yolu izliyor. Ama henüz "utangaç"tırlar, henüz bütün hızlarını almadılar, sosyalist bir rejimi kurma yolundaki yeni, büyük, verimli işlerine henüz tamamiyle girişmediler. Sovyetlerin, işe daha büyük bir gözüpeklik ve girişkenlikle girişmeleri gerek. Bütün "komün"lerin —fabrikalar, köyler, tüketim kooperatifleri, iaşe komiteleri—, emeğin ve ürünlerin dağıtımının sayım ve denetimi-

(31) Goethe'nin **Faust** adlı dramında Mefistofeles tarafından söylenen söz.

nin pratik örgütlenmesinde *olumlu bir yarışmaya* girmeleri gerekiyor. Bu sayım ve bu denetimin programı basit, açık, herkesin anlayabileceği bir programdır: Herkesin ekmeği olsun, herkes sağlam kunduralar ve temiz pak giysiler giysin, herkesin sıcak bir yuvası olsun ve özenle çalışsın; bir tek dolandırıcı (ve bir tek boş gezenin boş kalfası) elini kolunu sallaya sallaya dolaşmasın, ya hapiste olsun ya da çok sert bir kürek cezasını çeksin; sosyalizmin kural ve yararlarını çiğneyen bir tek zengin bile dolandırıcının yazgısından kurtulamasın, bu yazgı tam bir adaletle onun yazgısı olsun. "Çalışmayan yemez", sosyalizmin *pratik* buyruğu, işte budur. İşte *pratik olarak* gerçekleşmesi gereken şey, budur. İşte bizim "komün"lerimizin ve işçi ve köylü örgütçülerimizin, hele hele aydın örgütçülerimizin övünmeleri gereken *pratik* başarılar, bunlardır (*hele hele* diyorum, çünkü aydın örgütçülerimizin kendi genel yönerge ve kararlarından gurur duyma alışkanlıkları *çok, ama çok* büyük).

Zenginlere, dolandırıcılara ve asalaklara yönelik binlerce pratik sayım ve denetim biçim ve yöntemi, komünlerin kendileri tarafından, kırda ve kentteki küçük hücreler tarafından pratik olarak hazırlanmalı ve sınanmalıdır. Çeşitlilik, burada bir canlılık güvencesi, bir tek ereğin, yani Rus toprağını bütün zararlı böceklerden, pirelerden (dolandırıcılar), tahtakurularından (zenginler) ve benzerlerinden *kurtarma* ereğinin izlenmesinde bir başarı umududur. Burada on kadar zengin, bir düzine kadar dolandırıcı, yarım düzine kadar (Petrograd'da, özellikle siyasi partilerin basımevlerinde bir çok dizgicinin yaptığı gibi, serserice) kaytaran işçi hapse atılacak. Orada, bunlar kenefleri temizlemeye gönderilecek. Başka yerde, bu *zararlı* kişiler kendilerini düzeltinceye kadar tüm hal-

kın onları denetleyebilmesi için, kodesten çıkarlarken bunlara bir sarı kart verilecek. Ya da on asalaklık suçlusundan biri, hemen kurşuna dizilecek. Ensonu, çeşitli yolların bağdaşımları düşünülecek ve örneğin, koşullu salıverme yardımıyla zenginler, burjuva aydınlar, dolandırıcı ve serseriler arasında yola gelmeye yetenekli kimselerin çabucak düzelmesi sağlanacak. Genel deneyim ne kadar çeşitli olursa, o kadar iyi ve zengin olacak, sosyalizmin sağladığı gelişmeler ne kadar güvenli ve hızlı olursa, en iyi savaşım yöntem ve araçlarını pratik —çünkü bu işi ancak o yapabilir— o kadar kolay hazırlayacaktır.

Hangi komünde, büyük kentin hangi mahallesinde, hangi fabrikada, hangi köyde *artık* aç, *artık* işsiz, *artık* asalak zengin, *artık* kendilerine aydın diyen burjuvazinin sefil uşakları, baltalayacılar *yok?* Emek üretkenliğini artırmak için, yoksullara ayrılmış rahat konutlar yapmak için, yoksulları zenginlerin evlerinde oturtmak için, yoksul ailelerin her çocuğuna bir şişe süt sağlamak için, en çok nerede çalışılmış? Komünlerin, birliklerin, tüketim ve üretim yardımlaşma topluluklarının, İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinin, *olumlu bir yarışmaya* girişmeleri gereken sorunlar, bunlardır. Devlet yönetiminde yüksek görevlere geçmek için, *yetenekli örgütçülerin* kendilerini *pratik olarak* göstermeleri gereken alan, budur. Bu örgütçüler, halk içinde çoktur. Rusya'yı ve sosyalizm davasını, yığınların desteğiyle onlar *ve yalnızca onlar* kurtarabileceklerdir.

24-27 Aralık 1917'de
(6-9 Ocak 1918) yazıldı
İlk kez 20 Ocak 1929'da
"Pravda"nın 17. sayısında yayımlandı.
İmza: V. Lenin

EMEKÇİ VE SÖMÜRÜLEN HALKIN HAKLARI BİLDİRİSİ[32]

Kurucu Meclis kararlaştırır ki:

I. 1. Rusya'nın bir İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyètleri cumhuriyeti durumuna geldiği ilan edilir. Merkezde ve eyaletlerde tüm iktidar, bu Sovyetlere aittir.

2. Rusya Sovyet Cumhuriyeti, ulusal Sovyet Cumhuriyetleri federasyonu olarak, özgür ulusların özgür birliği üzerine kurulmuştur.

II. İnsanın insan tarafından her türlü sömürüsünün kaldırılmasını, toplumun sınıflar biçiminde bölünüşüne tamamen son verilmesini, sömürücülerin direnişinin acımasızca bastırılmasını, toplumun sosyalist örgütlenmesini ve sosyalizmin bütün ülkelerdeki zaferini kendisine temel görev bilen Kurucu Meclis ayrıca kararlaştırır ki:

1. Toprağın özel mülkiyeti kaldırılmıştır. Tüm

(32) **Emekçi ve sömürülen halkın hakları bildirisi** tasarısı, 3 (16) Ocak 1918'de Rusya Merkez Yürütme Komitesi (RMYK) oturumunda sunuldu. RMYK tarafından kabul edilen bildiri, 4 (17) Ocak 1918'de **MYK Haberleri**'nde (İzvestia) yayımlandı. 5 (18) Ocak'ta Sverdlov, RMYK adına, Kurucu Meclis'in ilk oturumunda bu bildiriyi okuyarak onaylanmasını önerdi. Bildiri'nin tartışılması önerisi, Kurucu Meclis'teki karşıdevrimci partinin oy çoğunluğuyla reddedildi. 12 (25) Ocak'ta Bildiri, Rusya Sovyetleri III. Kongresi'nde kabul edildi ve Sovyet Anayasası'nın temelini oluşturdu.

yapılar, demirbaş ve hayvan varlığı ve tarımsal üretime yarayan öteki gereçle birlikte bütün toprak, tüm emekçi halkın mülkü ilan edilmiştir.

2. Emekçi halkın sömürücüler üzerindeki iktidarını sağlama ereğiyle ve fabrikaların, işyerlerinin, madenlerin, demiryollarının ve öteki üretim ve ulaştırma araçlarının tamamen işçi ve köylü devletinin mülkiyetine verilmesini hazırlayan ilk önlem olarak, işçi denetimi ve yüksek ulusal iktisat konseyi yasası onaylanmıştır.

3. Bütün bankaların işçi ve köylü devletinin mülkiyetine verilmesi, emekçi yığınların sermaye boyunduruğundan kurtulma koşullarından biri olarak onaylanmıştır.

4. Toplumun asalak katmanlarını ortadan kaldırmak ereğiyle, herkes için zorunlu çalışma hizmeti konmuştur.

5. Emekçi yığınların iktidarını sağlamak ve sömürücüler iktidarının her türlü yeniden kurulma olanağını ortadan kaldırmak için, emekçilerin silahlandırılması, işçi ve köylülerin sosyalist bir Kızılordusunun kurulması ve varlıklı sınıfların tam bir silahsızlandırılması kararlaştırılmıştır.

III. 1. Bugüne kadar görülen en caniyane savaş olan güncel savaşta yeryüzünü kana boğmuş olan mali sermaye ve emperyalizmin pençelerinden insanlığı kurtarma sarsılmaz iradesini dile getiren Kurucu Meclis, Sovyetler iktidarı tarafından uygulanan siyasete, yani gizli antlaşmaların geçersizliğini ilan etmek, bugün savaş içinde bulunan orduların işçileri ve köylüleriyle en geniş kardeşleşmeyi örgütlemek ve devrimci önlemlerle, neye mal olursa olsun, halklar arasında ulusların kendi kaderlerini özgürce belirleme hakkına dayanan ilhaksız ve tazminatsız, demokratik bir barışın yapılmasını sağlamak siyase-

tine kayıtsız şartsız katılır.

2. Öte yandan Kurucu Meclis, küçük bir sayıdaki büyük uluslar sömürücülerinin refahını Asya'daki, sömürgelerdeki ve genel olarak küçük ülkelerdeki yüz milyonlarca emekçinin köleleştirilmesine dayandıran burjuva uygarlığın barbar siyasetinden tam bir kopma üzerinde ısrar eder.

Kurucu Meclis, Finlandiya'nın tam bağımsızlığını ilan eder, İran'dan birlikleri geri çekmeye başlayan ve Ermenistan için kendi kaderini belirleme özgürlüğü ilan eden Halk Komiserleri Konseyi'nin siyasetini selamlar[33].

3. Kurucu Meclis çarın, büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin hükümetleri tarafından alınmış olan borçların geçersiz kılınması üzerindeki Sovyet yasasını, uluslararası banka ve maliye sermayesine indirilmiş bir ilk darbe olarak görür; Sovyetler iktidarının, sermaye boyunduruğuna karşı uluslararası işçi ayaklanmasının tam zaferine kadar, bu yolda kararlı bir adımla yürüyeceği inancını dile getirir.

Ekim devriminden önce, halk henüz sömürücülere karşı tümüyle karşı koyamayacağı bir sırada,

---

(33) 6 (19) Aralık 1917'de Finlandiya diyeti, Finlandiya'yı bağımsız devlet ilan eden bildiriyi kabul etti. Sovyet devletinin ulusal sorun siyasetini benimseyen Halk Komiserleri Konseyi, 18 (31) Aralık'ta Finlandiya'nın siyasal bağımsızlığı kararını açıkladı. Halk Komiserleri Konseyi toplantısında Lenin, karar metnini Finlandiya delegasyonunun başındaki Finlandiya Başbakanı P.E. Svinhufvud'a teslim etti. 22 Aralık 1917'de (4 Ocak 1918) karar, Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından resmen tasdik edildi.

19 Aralık 1917'de (1 Ocak 1918) Sovyet hükümeti, 2 (15) Aralık'ta Brest'te Rusya'nın Almanya, Avusturya-Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan'la imzaladığı antlaşma uyarınca,İran hükümetine bu ülkedeki Rus birliklerinin geri çekilmesini öngören bir planı birlikte hazırlamak önerisinde bulundu.

29 Aralık 1917'de (11 Ocak 1918) Halk Komiserleri Konseyi Türk Ermenistanı'nın kendi kaderini özgürce belirleme hakkını ilan eden bir kararname yayımladı.

sömürücülerin kendi sınıf ayrıcalıklarını korumak için gösterecekleri direnişin tüm gücünü bilmediği bir sırada, sosyalist toplumun kuruluşuna pratik olarak henüz girişmemiş olduğu bir sırada düzenlenen parti listelerine göre seçilen Kurucu Meclis, Sovyetler iktidarına karşı çıkmayı, hatta biçimsel bakımdan bile, mutlak olarak yanlış sayar.

Aslına gelince Kurucu Meclis, halkın sömürücülerine karşı yüce savaşımı sırasında, bugün bu sömürücülerin iktidar organlarından hiçbirinde yer bulamayacağı kanısındadır. İktidar tamamen ve yalnızca emekçi yığınlara ve onların tam yetkili temsilcilerine, yani İşçi, asker ve köylü temsilcileri sovyetlerine ait olmalıdır.

Sovyetleri ve Halk Komiserleri Konseyi'nin kararnamelerini destekleyen Kurucu Meclis, görevinin toplumun sosyalist dönüşümünün ana temellerini atmakla sınırlandığını düşünür.

Aynı zamanda, Rusya'nın bütün uluslarının emekçi sınıfları arasında gerçekten özgür ve gönüllü, dolayısıyla gerçekten sıkı ve sağlam bir birlik kurmak isteyen Kurucu Meclis, görevini bir Rusya Sovyet Cumhuriyetleri federasyonunun temel ilkelerini ortaya koymakla sınırlandırarak, federal hükümete ve öteki federal sovyet kurumlarına katılmak isteyip istemediklerini ve bu isteklerinin koşullarını, kendi tam yetkili Sovyetler kongrelerinde ve tam bir bağımsızlık içinde kararlaştırma özgürlüğünü, her ulusun işçi ve köylülerine bırakır.

En geç 3 (16) Ocak 1918'de yazıldı
4 (17) Ocak 1918'de "Pravda"nın
2. sayısında yayımlandı

HALK KOMİSERLERİ KONSEYİ'NİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE 11 (24) OCAK 1918'DE RUSYA İŞÇİ, ASKER VE KÖYLÜ TEMSİLCİLERİ SOVYETLERİ ÜÇÜNCÜ KONGRESİNE SUNULAN RAPOR (Parça)

Ve bu eski burjuva dünya karşısında, daha şimdiden yeni bir devlet, eski burjuva engelleri kırmaya başlayan emekçi ve sömürülen sınıfların devleti olan Sovyetler Cumhuriyeti dikildi. Sömürücülerin bastırılmasını, gücünü para kesesinden ve dünkü bilgilerinden alan bu bir avuç insanın bastırılmasını olanaklı kılan yeni devlet biçimleri yaratıldı. Bu profesörlerin, bu öğretmenlerin, bu mühendislerin bilgileri, onları emekçilerin bir sömürü aleti durumuna dönüştürüyor. Onlar, bilgilerim burjuvaziye hizmet etsin, yoksa çalışmayacağım, diyorlar. Ama iktidarları işçi ve köylü devriminin saldırısına uğradı ve yığınların temsilcilerini özgürce seçtikleri bir devlet, onların karşısına dikildi.

Şimdi, evet, her türlü iktidarın, her türlü devletin kaldırılmasına geçişin açık belirtisi olan bir iktidar

örgütümüz olduğunu söyleyebiliriz. Her türlü iktidar, her türlü devlet, artık hiçbir sömürü izi kalmayacağı zaman, yani sosyalist bir toplumda ortadan kalkacaktır.

Şimdi de Rusya Sovyet Sosyalist hükümetinin uygulamaya başladığı önlemler üzerine bir kaç söz. Bankaların ulusallaştırılması, yalnızca büyük toprak sahiplerini Rus toprağından silmeyi değil, ayrıca burjuvazi egemenliğini ve sermayenin milyonlarca ve on milyonlarca emekçiyi sömürme olanağını temellerinden yıkmayı da amaçlayan ilk önlemlerden biriydi. Bankalar, modern kapitalist iktisadın önemli merkezleridir. Büyük zenginlikler bu merkezlerde toplanır, bu zenginlikler tüm ülkeye bu merkezlerden dağılır, tüm kapitalist yaşamın beynini bu merkezler oluşturur. Yüz yıllar boyunca gelişmiş bulunan ince ve karmaşık örgütlerdir bu merkezler ve Devlet Bankası içinde ilkin çok sert bir direnişle karşılaşan Sovyetler iktidarının ilk darbeleri de bu merkezlere karşı yöneldi. Ancak bu direniş, Sovyetler iktidarını durdurmadı. Devlet Bankasının örgütlenmesinde asıl önemli olanı gerçekleştirmeyi başardık; bu önemli nesne, işçilerin ve köylülerin eline geçti ve daha uzun süre geliştirilmesi gerekecek bu zorunlu önlemlerden yola çıkarak, özel bankalara da el koymaya başladık.

Biz uzlaşmacıların tavsiye edecekleri gibi davranmadık. Büyük bir olasılıkla onlar, ilkin Kurucu Meclisi beklemek, ardından belki bir yasa tasarısı hazırlamak, bu tasarıyı meclise sunmak ve bu tatsız şeyden bir kurtuluş yolu, bir kaçınma çaresi bulabilmeleri için, burjuva bayları niyetimizden haberdar etmek tavsiyesinde bulunurlardı. Yasa adına yaraşır yasalar çıkarabilmek amacıyla, "devlet adamı olarak davranmak" için, belki onları bizimle birlikte çalışmaya davet etmek de gerekirdi?

Sosyalizmi yadsımak olurdu bu. Biz çok yalın bir biçimde davrandık. "Bilgili" kişilerin ya da daha doğrusu burjuvazinin son bilgi kalıntılarını kötüye kullanan bilgisiz yandaşlarının eleştirilerinden korkmaksızın, şöyle dedik: Silahlı işçilerimiz ve silahlı köylülerimiz var. Bunlar bu sabah bütün özel bankaları işgal edecekler. (Alkışlar) Ve alınacak önlemleri, ancak onlar bu işi yaptıktan sonra, ancak iktidar bizim elimize geçtikten sonra bildireceğiz. Sabah bankalar işgal edildi ve akşam, Merkez Yürütme Komitesi şu kararı verdi: "Bankalar ulusal mülk olarak ilân edilmiştir". Bankaların devletleştirilmesi, toplumsallaştırılmasıydı bu, Sovyetler iktidarının eline geçişleriydi.

Yüzyıllar boyunca kapitalist iktisat sistemi üzerinde gelişen ustalıklı ve karışık bankalar aygıtının, birkaç gün içinde paramparça edilmesi ya da dönüştürülmesinin olanaklı olduğuna aramızdan kimse inanmıyordu. Bunu hiçbir zaman ileri sürmedik. Ve bilginler ya da sözde bilginler kafa salladıkları ve yalvaç rolü oynadıkları zaman, onlara şu yanıtı veriyorduk: Canınızın istediği her şeyi bize önceden bildirebilirsiniz. Biz proleter devrimin yalnızca bir tek yolunu biliyoruz: düşman mevzilerini ele geçirmek, yapılan yanlışlıklar deneyiminden yararlanarak, pratik bir biçimde iktidar çıraklığı yapmak. Yolumuz üzerine çıkan güçlükleri hiç de küçümsemiyoruz; ama asıl önemli olan daha şimdiden yapıldı. Dağılımları konusunda, kapitalist zenginliklerin kaynağı kurutuldu. Bundan sonra, devlet borçlarının yürürlükten kaldırılmasına, mali boyunduruğun alaşağı edilmesine girişmek, son derece kolaylaştı. Bunun gibi, işçi denetiminin örgütlenmesinden sonra, işyerlerinin zoralımına geçmek bizim için son derece kolaylaştı. Bizi, işçi denetimini kabul ederek, üretimi atölyeler

bakımından bölmekle eleştirdikleri zaman, bu budalaca sözlere kulak asmıyorduk. İşçi denetimini kabul ederken, biz onun tüm Rusya'ya hemen yayılamayacağını biliyorduk; ama yalnızca bir tek yolu, yeni iktisat sistemi ilkelerini işçilerin tabanda hazırladıkları ve aşağıdan gelen dönüşümler yolunu kabul ettiğimizi göstermek istiyorduk. Bu iş, çok zaman gerektirecek.

İşçi denetiminden yola çıkarak, Yüksek Ulusal İktisat Konseyi'nin kurulmasına doğru gidiyorduk. Yeni sosyalist iktisadın kurulmasına hevesle girişmemizi, ancak bankaların ve demiryollarının ulusallaştırılmasına bağlı ve şu önümüzdeki günlerde gerçekleştirilecek böyle bir önlem sağlayacaktır. İşimizin güç olduğunu çok iyi biliyor, ancak pratikte de, yalnızca deneyime ve emekçi yığınların içgüdüsüne güvenerek bu işe girişen kimsenin sosyalist olduğunu ileri sürüyoruz. Yığınlar bir çok yanlışlıklar yapacaklardır; ama asıl önemli olan, çoktan yapıldı. Yığınlar Sovyetler iktidarına başvururken, sömürücülere karşı destekten başka bir şeyle karşılaşmayacaklarını biliyorlar. Onların işlerini kolaylaştırmaya yönelik bir tek önlem yoktur ki Sovyetler iktidarı tarafından tamamen ve kayıtsız şartsız desteklenmiş olmasın. Sovyetler iktidarı her şeyi bilmez ve her yere zamanında yetişemez, ancak hep güç işlerle karşılaşmak zorundadır. Çoğu kez işçi ve köylü delegasyonları hükümete, örneğin şu ya da bu toprağa nasıl sahip olunabileceğini sormak için gelirler. Ve kendilerinin pek kararlı olmadıklarını görünce, kendimi sıkıntılı bir durum içinde bulduğum çok olmuştur. O zaman onlara şöyle diyordum: İktidar sizsiniz, ne istiyorsanız yapın, neye gereksinmeniz varsa alın, biz sizi destekleyeceğiz; ancak üretime de göz kulak olun, onun yararlı olmasına göz kulak olun.

Yararlı işlere geçin; yanlışlıklar yapacak, ama sonunda öğreneceksiniz. Ve işçiler öğrenmeye çoktan başladı, baltalayıcılara karşı savaşmaya çoktan başladı. İnsanlar eğitimi, emekçilerin ileriye doğru gidişini engelleyen bir engel durumuna getirmişler; bu engel yıkılacaktır.

Hiç kuşku yok ki savaş, cephe gerisinde olsun, cephede olsun, savaş uğruna çalışan kimseleri her türlü ölçünün ötesinde ödüllendirerek, savaşta kendine tehlikesiz bir hizmet sağlayabilen herkesi, yani "silip süpürmek" ve çekip girmekten başka bir isteği olmayan düşkün ve yarı düşkün kimseleri bu işe çekerek, insanları bozuyor. Ancak eski kapitalist rejimin en kötü kalıntıları olan bu öğeler, bütün kötülüklerini de yayıyor. En iyi proleter öğeleri fabrika ve işyerlerine çekerek ve gelecekteki sosyalist Rusya'nın hücrelerini onlarla kuratak, bu kötü öğeleri püskürtüp uzaklaştırmak zorundayız. Hiç de kolay bir iş değil bu; birçok sataşma, anlaşmazlık ve sürtüşme yaratıcı bir iş. Ve biz, Halk Komiserleri Konseyi ve kişisel olarak ben, onların sızlanma ve tehditlerini korkusuzca karşılamak zorunda kaldık, ancak şimdi kendisine başvuracak bir yargıcımız olduğunu bildiğimiz için de, onları sükûnetle dinliyorduk. İşçi ve asker temsilcileri sovyetleridir bu yargıcı. (Alkışlar.) Yargıları kesindir ve biz her zaman ona güveniyoruz.

Kapitalizm, işçi sınıfının geniş üst katmanlarını burjuvaziye çekmek için, işçiler arasında bile bile kategoriler yaratır. Bu üst katmanlarla çatışma, kaçınılmaz bir duruma gelecektir. Sosyalizme savaşımsız varamayız. Ama biz savaşıma hazırız; onu başlattık ve Sovyetler adını taşıyan aygıtın yardımıyla, sonuna vardıracağız. Eğer ortaya çıkacak anlaşmazlıkları İşçi ve asker temsilcileri sovyetlerinin yargıcılığına

götürürsek, hangisi olursa olsun, sorunları çözmek bizim için kolaylaşacaktır. Çünkü, ayrıcalıklı işçiler grubu ne kadar güçlü olursa olsun, bütün işçileri temsil eden bir organın yargısı, yineliyorum, onlar için kesin bir yargı durumuna gelecektir. Bu düzenleme, daha yeni başlıyor. İşçiler ve köylüler kendi öz güçlerine henüz yeterince güven duymuyor; yüzyıllardan beri sürüp gelen bir gelenek, onları yukardan buyruk beklemeye çok alıştırmış. Proletaryanın egemen sınıf olduğu fikrine henüz büsbütün alışmamışlar; aralarında henüz burjuvazinin iğrenç okulundan geçmeleri gerektiğini düşünen yılgın, içe kapanık öğeler var. Bütün burjuva önyargılarının en iğrenci olan bu önyargı, kendini ötekilerden daha uzun zaman sürdürdüyse de, varlığını yitirmektedir, yitirecektir. Sovyetler iktidarının ileriye doğru attığı her adımda, basit bir işçi ya da basit bir köylünün devleti yönetemeyeceği yolundaki eski burjuva önyargıdan gitgide daha çok insanın kesin olarak kurtulacağına inanıyoruz. Basit işçi ya da basit köylü, devleti yönetebilir ve eğer öğrenmeye koyulursa, bu işi öğrenecektir! (**Alkışlar**).

Örgütlenme görevimiz, halk yığınları arasında yönetici ve örgütçü bulmaya dayanacaktır. Bu büyük, çok büyük iş, şimdi gündemdedir. Eğer insanları ilerletmeye yetenekli seçme aygıtı, yani Sovyetler iktidarı olmasaydı, bu işin gerçekleşmesi düşünülemezdi bile.

Bizim yalnız bir denetim yasamız yok, ayrıca proletarya tarafından patron sendikalarına yönelik ve tüm sanayi kollarının yönetimini işçilere vermek ereği güden görüşme girişimleri gibi, belki daha da değerli bir başka şeyimiz daha var. Bu türlü bir sözleşme hazırlanma yolunda, kösele ve deri işçileri ile Rusya şepici ve göncü sanayicileri derneği arasında

daha şimdiden hemen hemen imzalanmış bir durumda. Bu sözleşmelere çok büyük bir önem veriyorum[34], çünkü işçilerin kendi güçlerinin bilincine varmaya başladıklarını ortaya koyuyor.

12 ve 13 Ocak 1918'de
"Merkez Yürütme Komitesi Haberleri
(İzvestia)" gazetesinin 8 ve 9. sayılarında
yayımlandı.

(34) Deri ve kösele işçileri sendikası, Deri ve kösele merkez komitesindeki işçi temsilinin arttırılmasını ve bu kurulun demokratik ilkelere göre yeniden örgütlenmesini istiyordu. 1918 başında merkez komite ve bölge komiteleri yeniden örgütlendi ve bu komitelerdeki oyların üçte ikisi işçilerin eline geçti. 6 Nisan 1918'de bütün Sovyetler'e Lenin imzalı bir telgraf gönderildi. Bu telgrafta, yerel deri ve kösele örgütlerinin demokratlaştırılması ve merkez komite ile bölge komitelerindeki düzenlemelerin sıkı bir uygulanmasının sağlanması isteniyordu.

PROGRAMIN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE PARTİ ADININ DEĞİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE 8 MART 1918'DE R(b)KP VII. KONGRESİNDE SUNULAN RAPOR

... Sovyetler iktidarımız yeni bir devlet tipini simgeliyor. Bu yeni devlet tipinin görevlerini ve yapısını açıklamaya çalışalım; birçok karışık ve dağınık öğe içeren bu demokrasi tipindeki yeniliğin ne olduğunu ortaya koymaya, onun yaşayan ruhunu oluşturan şeyi, yani iktidarın emekçilerin eline geçişini, sömürünün ve zorlama aygıtının ortadan kaldırılışını açıklamaya çalışalım. Devlet, bir zorlama aygıtıdır. Zorlamayı, sömürücülere karşı uygulamak gerekir; ancak bu iş polis yardımıyla yapılamaz, yığınların kendilerinin harekete geçmeleri, aygıtın yığınlara bağlı olması, Sovyetler'in yaptığı gibi onları temsil etmesi gerekir. Sovyetler, yığınlara çok daha yakındır; onlara daha yakın olmanın yollarını, onları eğitmenin daha büyük olanaklarını sağlarlar. Rus köylüsünün öğrenmeye can attığını iyi biliyoruz, ama onun kitaplardan değil, kendi öz deneyiminden öğrenmesini istiyoruz. Sovyetler iktidarı, yığınların bu iktidar sayesinde devleti yönetmeyi ve üretimi ülke çapında örgütlemeyi öğrenmeye hemen başlayabilecekleri bir aygıttır. Son derece güç iş. Ama tarih-

sel bakımdan önemli olan, bu işi gerçekleştirmeye girişmemiz ve yalnızca salt kendi ülkemiz bakımından değil, Avrupa işçilerini de yardımımıza çağırarak girişmemizdir. Programımızı işte bu genel görüşten yola çıkarak, somut bir biçimde açıklamalıyız. Bu nedenle biz bu işin, Paris Komünü tarafından izlenen yolun daha da ileriye götürülmesi olduğunu düşünüyoruz. Bu nedenle biz, bir kez bu yola girdikten sonra, Avrupa işçilerinin bize yardım etmesini bileceklerine inanıyoruz. Bizim ağırlık merkezini biçimsel görüşten somut koşullara aktararak yaptığımız şeyi, onlar daha da iyi yapabileceklerdir. Toplanma özgürlüğünün güvence altına alınması gibi bir isteğin eskiden son derece önemli olmasına rağmen, bugün toplantıları kimsenin engelleyemeyeceğini ve Sovyetler iktidarının yalnızca bu amaçla toplantı yerleri sağlaması gerektiğini düşünüyoruz. Burjuvazi için önemli olan, sözde kalan görkemli ilkelerin genel bir düzeyde ilânıdır: "Bütün yurttaşlar toplanma özgürlüğüne sahiptir; ama açık havada toplansınlar, biz onlara toplanacak yer vermeyeceğiz." Bizse şöyle diyoruz: "Az söz, çok iş." Saraylara ve yalnızca Tauride sarayına değil, başka birçok saraya da el koymak gerekiyor; toplanma özgürlüğüne gelince, biz bu konuda hiçbir şey söylemiyoruz. Ve bu davranışı, demokratik programın bütün öteki noktalarına da yaymak gerek. Adaleti de kendimiz uygulamalıyız. Adalet uygulamasına ve ülke yönetimine, istisnasız bütün yurttaşlar katılmalıdır. Ve bizim için, istisnasız bütün işçilerin devlet yönetimine katılması önemlidir. Son derece güç bir iş bu. Ama sosyalizm, bir azınlık tarafından, bir parti tarafından kurulamaz. Sosyalizm ancak on milyonlarca insan tarafından ve onlar bu işi kendi başlarına yapmasını öğrenecekleri zaman kurulabilir. Bizim kendi gözümüzdeki yeteneğimiz,

yığınların bu işleri kitaplardan ve konferanslardan öğrenecek yerde, hemen işe koyulmasına yardımcı olmaya çalışmamızdır. Bu nedenle, bu işleri açık ve somut bir biçimde sergileyerek, bütün avrupalı yığınların bu sorunu tartışmasına yol açacağız. Yapılması gerekeni, belki kötü yapıyoruz; ama yığınları yapmaları gereken şeyi gerçekleştirmeye özendiriyoruz. Devrimimizin vardığı sonuç, eğer beklenmedik bir şey —öyle olmadığına derinden derine inanıyoruz— veya partimizin kararlarının bir meyvesi değil de, Marx'ın deyimiyle her halk devriminin, yani halk yığınlarının kendileri tarafından ve eski burjuva cumhuriyet programına yeniden sarılarak değil de kendi sloganları ve kendi özlemleriyle yapılan her devrimin kaçınılmaz bir ürünüyse, eğer sorunu bu açıdan koyarsak, asıl önemli olanı gerçekleştirebiliriz. Ve biz burada azami ve asgari programlar arasındaki ayrımın kaldırılmasının gerekli olup olmadığı sorununa değiniyoruz. Evet ve hayır. Ben bu ayrımın kaldırılmasından korkmuyorum, çünkü daha geçen yaz doğru olan görüş, bugün artık varlık nedenini yitirdi. Ben o zaman "çok erken" olduğunu söylüyordum, çünkü daha iktidarı almamıştık; iktidarı aldığımız ve kullandığımız şu anda. artık çok erken değil. Biz şimdi eski program yerine, burjuva parlamentarizminden yararlanmaktan hiç mi hiç vazgeçmeksizin, yeni bir Sovyetler iktidarı programı hazırlamalıyız. Bizi geriye doğru itmeyeceklerini düşünmek, hayale kapılmak demektir.

Tarih açısından Rusya'nın, Sovyetler Cumhuriyetini kurduğu yadsınamaz. Biz diyoruz ki, eğer ne biçimde olursa olsun geriye doğru itilirsek, sınıf düşmanı güçler bizi o eski konuma püskürttükleri takdirde burjuva parlamentarizminden yararlanmaktan vazgeçmeksizin, deneyimle kazanılan şeye doğru,

Sovyetler iktidarına doğru, sovyet tipi devlete doğru, Paris Komünü tipi devlete doğru yürümeyi sürdüreceğiz. Programımızda bunu söylemek gerek. Asgari program yerine, Sovyetler iktidarı programını kabul ediyoruz. Yeni tipte devlet tanımı, programımızda önemli bir yer tutmalıdır.

20 (7) Mart 1918'de
"Raboçe-Krestiyanski
Nijegorodski Listok" gazetesinin
55. sayısında yayımlanan özet.

Tam olarak ilk kez 1923'te
"Rusya Komünist Partisinin
VIII. Kongresi" adlı kitapta yayımlandı.
Stenografik tutanak
6-8 Mart 1918

PROGRAM TASARISI MÜSVEDDESİ
(Parça)

SOVYETLER İKTİDARI ÜZERİNE ON TEZ

Sovyetler İktidarının Sağlamlaştırma ve Yayılması

Daha önce deneyimi yapılan ve hem yığınların hareketi, hem de proletarya ve yoksul köylüler (yarı proleterler) dikkatörlüğünün devrimci savaşımı tarafından ortaya konan biçim olarak Sovyetler iktidarını sağlamlaştırmak ve yaymak gerekir.

Bu sağlamlaştırma ve bu yayma, tarihin bu iktidar tipine, bu yeni devlet tipine yüklediği görevlerin en geniş, en genel ve en sistemli gerçekleştirilmesine yönelmelidir. Bu görevler şunlardır:

(1) Kapitalizm tarafından ezilen emekçi ve sömürülen yığınların ve yalnızca onların birlik ve örgütlenmesi, yani sömürücü sınıflar ve küçük burjuvazinin zengin temsilcileri kendiliğinden dışlandıklarına göre, yalnızca işçilerin ve yoksul köylülerin, yarı proleterlerin birlik ve örgütlenmesi;

(2) Ezilen sınıfların en etkili, en etkin ve en bilinçli kesiminin, tüm emekçi halka devlet yöneti-

mine teorik bir biçimde değil, pratik bir biçimde katılmayı öğretecek öncü kesiminin birliği;

(4) (3) Yasama ve yürütme etkinlikleri arasındaki ayrım olarak parlamentarizmin kaldırılması ve bu etkinliklerin birleştirilmesi. Yönetme ve yasama arasında kaynaşma.

(3) (4) Yığınlar ve tüm devlet iktidar aygıtı ve devlet yönetimi arasında, önceki demokrasi biçimlerinde olduğundan daha sıkı bir ilişki.

(5) İşçi ve köylülerin, halktan elden geldiğince az ayrılan bir silahlı kuvvetinin kurulması (Sovyetler = silahlı işçi ve köylüler). Tüm halkın silahlandırılmasının bütünüyle gerçekleştirilmesine doğru atılan ilk adımlardan biri olarak örgütlü genel silahlanma.

(6) Daha eksiksiz bir demokrasi; çünkü bu demokrasi, daha az biçimci olacak ve görevlilerin seçim ve görevden geri alınmasını daha kolay bir duruma getirecektir.

(7) Meslekler ve iktisadi üretim birimleriyle sıkı (ve dolaysız) bir ilişki (işyerlerine ve yerel köylü ya da zanaatçı yönetim birimlerine göre seçimler). Bu sıkı ilişki, derin sosyalist dönüşümler yapılması olanağını sağlar.

(8) (Tamamen değilse de kısmen bir öncekine dahil) bürokrasiyi ortadan kaldırmak ve ondan vazgeçmek olanağı; bu olanağın gerçekleşme başlangıcı.

(9) Demokrasiye ilişkin sorunlarda asıl önemli olanın, burjuvazi ve proletarya arasında, yoksullar ve zenginler arasında biçimsel bir eşitliğin biçimsel tanınmasından çok, emekçi ve sömürülen yığınlara, sunulan pratik özgürlükten (demokrasiden) yararlanma olanağı olmasını sağlamak.

(10) Soyvet devlet örgütlenmesinin gelecekteki gelişimi, her Sovyet üyesinin, Sovyet oturumlarına katılmasından başka, devlet yönetiminde zorunlu

olarak sürekli bir görev almasına ve tüm halkın yavaş yavaş sovyet örgütlenmesine (emekçi örgütlerine bağlanmak koşuluyla) ve idari devlet görevlerine katılmasını sağlamaya da yol açmalıdır.

Bu görevlerin yerine getirilmesi, şunları gerektirir:

a) Siyasal alanda:

Sovyetler Cumhuriyetinin gelişmesi;

Sovyet anayasasının, sömürücülerin direnişi bastırıldığı *ölçüde*, halkın *tümünü* kapsamına alması;

Ulusal anlaşmazlıkların üzerine *kendi istekleriyle* çıkmasını öğrenecek olan emekçilerin *bilinçli* ve daha sıkı bir birliğine doğru geçiş aşaması olarak bir milliyetler federasyonu;

Sömürücülerin direnişinin zorunlu ve acımasız bastırılması; "genel" (*yani* burjuva) demokrasi kuralları bu ereğe bağlanır ve bu erek karşısında gölgede kalır;

Herkes için *değil*, emekçi ve sömürülen yığınlar *için* ve sömürü boyunduruğundan kurtulmaları yararına "özgürlükler" ve demokrasi; *sömürücülere karşı acımasız bastırma;*

Ağırlık merkezi, özgürlüklerin biçimsel kabulünden (burjuva parlamentarizmi dönemindeki gibi), sömürücülerin boyunduruğundan kurtulan emekçiler için özgürlüklerden yararlanmanın somut *güvencesine*, örneğin toplantı özgürlüğünün *kabulünden* en iyi tüm yer ve toplantı salonlarının işçilere *verilmesine*, düşünce özgürlüğünün kabulünden en iyi tüm basımevlerinin işçilere verilmesine, vb. doğru kaydı.

Eski asgari programa göre bu "özgürlükler"in kısa sayımı.

[[İşçilerin silahlandırılması ve burjuvaların silahsızlandırılması]]

Sovyetler devleti aracılığıyla, durmadan artan bir sayıdaki yurttaşın ve ardından *istisnasız tüm* yurttaşların devlet yönetimi görevlerine doğrudan ve *günlük* katılımına sistemli bir biçimde yol açılarak devletin derece derece ortadan kalkması.

En geç 8 Mart 1918'de yazıldı
9 Mart 1918'de "Komunist" gazetesinin
5. sayısında yayımlandı

"SOVYETLER İKTİDARININ İVEDİ GÖREVLERİ" MAKALESİNİN İLK TASLAĞI
(Parça)

BÖLÜM IX

Sovyetler olağanüstü kongresinin başlarken sözünü ettiğim kararında, özellikle sağlam ve uyumlu bir biçimde düzenlenen bir örgüt kurmak zorunluluğu belirtildi[35]. Rusya toprakları üzerindeki Sovyet kurumları ve iktisadi birimlerin örgütlenme derecesi, şu anda son derece düşüktür. Rusya topraklarında engin bir dağınıklığın egemen olduğu söylenebilir.

Ancak bu işte bir parçalanma, iflas ve batına durumu görmek de yanlış olur. Burjuva basındaki değerlendirmenin bu yolda olması, kapitalist sınıf çıkarlarının bu adamları böyle düşünmek ya da daha doğrusu böyle düşünüyormuş gibi görünmek zorunda bırakması sonucudur. Gerçeklikte olaylara tarihsel bir açıdan bakmaya yetenekli herkes, güncel dağınıklığın bir geçiş durumu, eskiden yeniye bir geçiş durumu ve yeninin bir büyüme uğrağı olduğundan bir an bile kuşkuya düşmez. Eskiden yeniye geçiş, eğer Şubat

(35) Rusya Sovyetleri IV. Olağanüstü Kongresi'nin (14-16 Mart 1918) Lenin tarafından yazılan ve Brest-Litovsk antlaşmasının onaylanmasıyla ilgili kararı söz konusu ediliyor.

1917'den başlayarak Rusya'da olduğu kadar sert bir biçimde gerçekleşirse, elbette toplumsal yaşamdaki her türlü eski ve ölmüş şeyin büyük bir yıkılışına yol açar. Ve yeniye yönelik araştırmaların, eskiden oluşumları yüzyıllar gerektiren ve yüzyıllar boyunca da ayakta kalan belirli, kesin, hemen hemen donmuş ve taşlaşmış biçimleri bir çırpıda ortaya koyamamaları da kolay anlaşılır. Şimdiki Sovyet kurumları ve sanayide işçi denetimi kavramıyla belirginleşen örgütler, henüz tam bir mayalanma, tam bir kararsızlık içindedir. Deyim yerindeyse tartışma ve miting görünümü, buralardaki pratik görünüm üzerinde ister istemez ağır basıyor. Başka türlü de olamaz bu; çünkü toplumun kurulmasına yeni halk katmanlarının katılımını sağlamadan, bu güne kadar uyuklayan geniş yığınların etkinliğini uyandırmadan, hiçbir devrimci dönüşüm söz konusu edilemez. Burjuva basının durmadan ve büyük bir hırçınlıkla söz ettiği bitmez tükenmez tartışmalar ve ardı arkası kesilmez mitingler, toplumsal kuruluş etkinliğine henüz hazır olmayan yığınların tarihsel uyuşukluktan yeni bir yaratıcı tarihsel etkinliğe geçmesine yol açan kaçınılmaz geçişin belirtisi. Bu geçişin yer yer uzamasında ve yığınların bu yeni etkinliği öğrenme döneminin, bireysel çabaya alışık ve yüzlerce, binlerce ve milyonlarca insanı kendilerine özgü bir siyasal yaşama çağırmanın ne olduğunu bilmeyen birinin düşleyebileceği bir çabuklukla gerçekleşmemesinde, gerçekten şaşılacak hiçbir şey yok. Ancak bizim, bu durumu anlamakla birlikte, bu bakımdan ortaya çıkan dönüm noktasını da anlamamız gerekiyor. Sovyet kurumları henüz tüm Rusya'ya yayılmadıkları sürece, toprağın toplumsallaştırılması ve fabrikaların ulusallaştırılması, genel kuralın istisnaları olarak kaldığı sürece, iktisadın toplumsal yönetimi (eğer sorunlar tüm ülke

ölçüsünde ele alınırsa) çekişmeler, tartışmalar ve söylentilerle dolu hazırlık evresinden elbette kurtulamaz. Dönüm noktası uğrağına, tam da şimdi ulaşmak üzereyiz; Sovyet kurumları, tüm Rusya'ya yayılmaya başladı. Büyük Rusya'dan yayılmaya başlayan Sovyet kurumları, ülkedeki öteki milliyetlerin büyük bir çoğunluğuna yayıldı. Kırlarda toprağın toplumsallaştırılması, kentlerde işçi denetimi, istisna olmaktan çıkarak genel kural durumuna geldi.

Öte yandan, halkın büyük bir bölümünün düpedüz yaşamasını sağlamak konusunda, halkı açlığa karşı korumak konusunda ülkenin son derece tehlikeli ve hatta umutsuz durumu ve bu duruma yol açan iktisadi koşullar, zorunlu olarak pratik sonuçlar sağlanmasını gerektiriyor. Kırlar kendi buğdayıyla beslenebilir, bunda kimsenin kuşkusu yok; ancak var olan tüm buğdayın dökümü gerçekten tam bir kesinlikle yapılır ve tüm buğdayı bütün halk arasında en sıkı düzenleme ve en büyük özenle dağıtmak başarısı gösterilirse beslenebilir. Ama iyi bir dağıtım da taşımacılığın iyi bir örgütlenmesini gerektirir. Oysa, savaştan en büyük zararı gören kesim, taşımacılıktır. Buna göre, uzaklıkların Rusya'daki kadar büyük olduğu bir ülkede taşımacılığı yeniden düzeltmek için, her şeyin üstünde sıkı ve uyumlu bir biçimde tasarlanmış bir örgüt ve gerçekte belki de bir saat titizliğiyle çalışan milyonlarca insanın etkinliği gerekir. Şimdi öyle bir dönüm noktasına geldik ki, yığınları toplumun bütün işlerinin siyasal ve iktisadi yönetimine katılmaya hazırlama çabalarımıza en küçük bir ara vermeksizin, yeni görevleri konusunda ayrıntılı bir biçimde tartışmalarına en küçük bir engel çıkarmaksızın (ve tersine, doğru çözümlere kendi başlarına varabilmeleri için bu tartışmaları sürdürmelerine bütün olanaklarımızla yardımcı olarak), bir yandan tartış-

malar ve mitingler, öte yandan uygulama görevlerine ve iktisadi mekanizmayı bir saat dakikliğiyle işletebilmek için gerekli buyruk ve yönergelerin disiplinli ve gönüllü bir biçimde uygulanmasına yönelik en sıkı sorumluluğun gösterilmesi gibi iki demokratik işlev kategorisi arasında kesin bir ayrım yapmaya başlamamız gerekiyor. Bu ayrım hemen yapılamazdı, bir kaç ay önce böyle bir ayrımın yapılmasını istemek ukalalık ve hatta sinsice bir kışkırtı olurdu. Genel olarak bu dönüşüm, hiçbir karar ve hiçbir buyrukla gerçekleştirilemez. Ancak gerçekleştirilmesinin, tüm dönüştürücü devrimci etkinliğimizin eksenini oluşturduğu zaman da geldi. Bu dönüşüm, şimdi gerçekleşmeye hazır; koşulları olgunlaştı, artık ertelenmesine ve zamana bırakılmasına göz yumulamaz. Taşımacılığın örgütlenmesi ve düzeltilmesi konusunda son günlerde yapılan tartışma sırasında, ortaya bireysel yönetim gücünün (diktatörce olarak da nitelenebilecek güç) genel olarak demokratik örgütlerde, özel olarak ortaklaşa yönetim ilkesiyle ve özellikle de Sovyet sosyalist örgütlenme ilkesiyle ne ölçüde bağdaşabileceği sorunu çıktı. Tartışma götürmez bir şekilde çok yaygın olan bir görüşe göre, bu tür bir bağdaşma söz konusu edilemez; bireysel diktatörlük gücü, demokrasiyle olduğu gibi sovyet devlet tipiyle de, ortaklaşa yönetimle de bağdaşmaz. Son derece yanlış bir görüştür bu.

Demokratik örgütlenme ilkesi, yığınların yalnızca genel kuralların, kararların ve yasaların tartışılmasına, yalnızca bunların uygulanmasının denetimine değil, ayrıca bu uygulamaya da doğrudan doğruya etkin katılımına ilişkin telkin ve isteklerin Sovyetler tarafından uygulanmasıyla büründüğü üstün biçimiyle, her yığın temsilcisinin, her yurttaşın, devlet yasalarının tartışılmasına, kendi temsilcileri-

nin seçilmesine ve devlet yasalarının uygulanmasına katılabileceği koşullara kavuşturulması gerektiği anlamına gelir. Ancak bundan hiçbir zaman, belirli yürütme görevlerinin yerine getirilmesi, kararların uygulanması, belli bir zaman süresi içindeki ortak çalışmanın filanca belirli sürecinin yönetimi bakımından, her tikel durumda, kişisel sorumluluklar bakımından en küçük bir anarşi ve düzensizlik belirtisinin kabul edilebileceği sonucu da çıkmaz. Yığının, kendi sorumlu yöneticilerini seçmek hakkı olmalıdır. Yığının, sorumlu yöneticileri değiştirmek, onların etkinliğinin en önemsiz öğelerini bilmek ve denetlemek hakkı olmalıdır. Yığının, kendi içinden seçtiği herhangi bir işçiyi yönetim görevleriyle yetkilendirmek hakkı olmalıdır. Ancak bu hiçbir zaman, ortak çalışmanın yöneticisiz, belli bir sorumluluk taşıyan bir önderden yoksun, yöneticinin kendi tek iradesiyle ortaya konan sıkı bir düzen olmaksızın yürütülebileceği anlamına gelmez. Tüm emekçileri birleştirerek, bir saat düzgünlüğüyle işleyen tek bir iktisadi mekanizma oluşturan tek bir irade olmaksızın ne demiryolları, ne taşımacılık, ne büyük makineler, ne de genel olarak işletmeler iyi çalışabilir. Sosyalizme büyük makineli sanayi yol açtı. Ve sosyalizmi korumaya girişen emekçi yığınlar, eğer kendi kurumlarını büyük makineli sanayinin çalışma biçimine uyduramazlarsa, sosyalizmi kurmak bir hayal durumuna gelir. Bu nedenle şu anda, Sovyetler iktidarı ve proletarya diktatörlüğü yeterince sağlamlaştığı, düşmanın, yani sömürücülerin belli başlı direniş hatları yeterince dağıtıldığı ve etkisizleştirildiği, Sovyet kurumlarının işleyişiyle yığınlar toplumsal yaşama özerk bir biçimde katılmaya daha şimdiden yeterince hazır duruma geldiği şu sırada gündemdeki görev, bir yanda tartışma ve mitingler, öte yanda yö-

neticinin tüm buyruklarının kayıtsız şartsız yerine getirilmesi arasında kesin bir ayrım yapmaktır. Bir başka deyişle, yığınların belli bir önlemin uygulanmasına ve yerine getirilmesinin denetimine hazırlanması (zorunlu, yararlı ve her Sovyet tarafından tamamen kabul edilen hazırlanma) ve uygulamanın kendisi arasında bir ayrım yapmak. Yığınlar şimdi tüm iktidarı ellerine alabilir ve onu sağlamlaştırabilirler; Sovyetler onlara bunun güvencesini veriyor. Ancak iktidarların çoğalmasını ve şu anda çok acı çektiğimiz sorumsuzluğu önlemek için, her uygulama görevi konusunda, yönetici mevkilere kimlerin seçildiğini ve genel olarak iktisadi organizmanın işleyişinden kimlerin sorumlu olduğunu açıklıkla bilmemiz gerekiyor. Bunun için de genel olarak iktisadi organizmayı kişisel olarak yönetecek sorumluları, olabildiğince sık sık, en küçük bir olanak kendini gösterir göstermez belirtmek gerekiyor. Bu bireysel yöneticinin buyruklarının, tam bir istekle yerine getirilmesi gerekiyor. Tartışmaları, mitingleri ve uygulamayı, aynı zamanda eleştiri, denetleme ve düzeltmeyi birbirine karıştıran biçimden, makineleşmiş bir işletmenin sıkı sıkıya düzenlenmiş işleyişine geçmek gerekiyor. İşçiler ve köylü yığınlar, Rusya'daki çalışma komünlerinin büyük bir çoğunluğunda, bu göreve daha şimdiden girişti ve girişiyor. Sovyetler iktidarının ereği, bugün ortaya çıkan dönüm noktasının sözcülüğünü ve bu dönüm noktasının zorunluluğunun yasamacılığını yapmaktır.

23-28 Mart arasında yazdırıldı
İlk kez 14 Nisan 1929'da
"Pravda"nın 86. sayısında yayımlandı

SOVYETLER İKTİDARININ İVEDİ GÖREVLERİ
(Parçalar)

RUSYA SOVYETLER CUMHURİYETİNİN ULUSLARARASI DURUMU VE SOSYALİST DEVRİMİN TEMEL GÖREVLERİ

Her gelecek partisinin ilk görevi, halk çoğunluğunu, programının ve taktiğinin doğruluğuna inandırmaktır. Bu görev, çarlık döneminde olduğu kadar, Kerenskiyler ve Kişkinler karşısında Çernovlar ve Tsereteliyler tarafından izlenen uzlaşma siyaseti döneminde de birinci planda yer alıyordu. Bugün tamamlanmış olmaktan henüz elbette uzak olan (ve hiçbir zaman sonuna kadar tamamlanamayacak olan) bu görev, özü bakımından yerine getirildi, çünkü Rusya işçi ve köylülerinin çoğu, Moskova'daki son Sovyetler kongresinin söz götürmez bir biçimde gösterdiği gibi, açıkça bolşeviklerin yanında yer aldı.

Partimizin ikinci görevi, siyasal iktidarı ele geçirmek ve sömürücülerin direnişini bastırmaktı. Bu görev de tamamlanmış olmaktan uzak ve bunu bilmezden gelmek de olanaksız; çünkü bir yandan kralcılar ve kadetler, öte yandan onların emir kulları ve kuyrukları olan menşevikler ve sağ devrimci-sosyalistler, Sovyetler iktidarını devirmek için birleşme

çabalarını sürdürüyorlar. Ancak sömürücülerin direncini bastırma görevi, özü bakımından daha 25 Ekim 1917-Şubat 1918 (yaklaşık olarak) ya da Bogayevskiy'in teslimi arasındaki dönemde yerine getirildi.

Üçüncü bir görev, Rusya'nın *yönetimini* örgütleme görevi, güncel uğraşın özelliğini belirten geciktirilmez ve ivedi bir görev olarak, şimdi gündeme geliyor. Hiç kuşku yok ki bu görevi, daha 25 Ekim 1917'nin ertesi günü önümüze koyduk ve çözmeye çalıştık. Ancak bugüne değin, sömürücülerin direnişi hâlâ açık bir iç savaş biçimine büründüğü sürece, yönetim görevi *baş* görev, *temel* görev durumuna *gelemezdi.*

Bugün, baş görevdir bu. Biz, Bolşevik Parti, biz Rusya'yı *inandırdık.* Rusya'yı yoksullar yararına zenginlerden, emekçiler yararına sömürücülerden *fethettik* biz. Şimdi onu *yönetmek* söz konusu. Ve güncel uğrağın özelliğini belirten büyük güçlük de, başlıca görevimizin halkı inandırmak ve sömürücüleri askeri bakımdan ezmek olduğu bir dönemden, başlıca görevimizin *yönetim* görevi olduğu yeni döneme *geçişin özelliklerini* iyi kavramaktır.

Dünya tarihinde ilk kez olarak, sosyalist bir parti iktidarın fethini ve sömürücülerin bastırılmasını ana hatlarıyla tamamlayabildi ve *yönetim* görevine kadar *gidebildi.* Sosyalist devrimin bu çok çetin (ve çok verimli) görevinin, bu göreve yaraşır gerçekleştiricileri olduğumuzu göstermeliyiz. *Şu fikri kafamıza sokmalıyız* ki, iyi yönetmek için inandırmasını bilmek *yetmez,* iç savaşta yenmesini bilmek yetmez; *pratik olarak örgütlemeyi* de bilmek gerekir. En güç görevdir bu, çünkü onlarca ve onlarca milyon insan yaşamının en derin temellerinin, iktisadi temellerinin, yeni bir biçimde örgütlenmesi söz konusudur. Ve en verimli görevdir de, çünkü Rusya'nın yalnız sov-

yetsel değil, ama sosyalist bir Cumhuriyet *durumuna* da *geldiği*, ancak bu görev (zorunlu anahatlarıyla) gerçekleştirildikten *sonra* söylenebilecektir.

HALK SAYIM VE DENETİMİ İÇİN SAVAŞIMIN ÖNEMİ

Yüzyıllar boyunca halkı bir ezme ve soyma aleti olarak işlev gören devlet, bize yığınların devlet işlerine ilişkin her şeye karşı sert bir nefret ve güvensizliğini miras bıraktı. Bu anlayışı aşmak, yalnız Sovyetler iktidarının üstesinden gelebileceği, ancak onun bile sürekli bir çaba ve büyük bir sebat göstermesini gerektiren çok güç bir iştir. Burjuvazinin alaşağı edilmesinin ertesinde sosyalist devrim bakımından temel sorun durumuna gelen sayım ve denetim alanında bu "miras", kendini özel bir yoğunlukla duyuruyor. Büyük toprak sahipleri ve burjuvazinin alaşağı edilmesinden beri kendilerini ilk kez olarak özgür duyan yığınların, ürünlerin üretim ve dağıtımı üzerinde devlet tarafından uygulanan geniş bir sayım ve denetim olmadıkça, emekçiler iktidarının, emekçilerin özgürlüğünün ayakta *kalamayacağını* ve kapitalizmin boyunduruğu altına dönüşün *kaçınılmaz* olacağını, kitaplar aracıyla değil, ama kendi öz deneyimleri, kendi *sovyet* deneyimleri aracıyla anlamalarından ve *iyice duyumsamalarından* önce, ister istemez belli bir zaman geçecektir.

Genel olarak burjuvazinin, özel olarak küçük burjuvazinin bütün alışkanlık ve gelenekleri de *devlet* denetimini ayrıca engeller ve "pek saygıdeğer özel mülkiyet"in, "pek saygıdeğer" özel girişimin dokunulmazlığından yana çıkarlar. Anarşizm ve anarko-sendikalizmin *burjuva* eğilimler oldukları yolundaki marksist tezin ne kadar doğru olduğunu; bu eğilim-

lerin sosyalizm, proletarya diktatörlüğü ve komünizmle ne denli kesin bir uyuşmazlık içinde olduklarını açıkça görüyoruz. *Sovyet* devletinin kayıt ve denetim fikrini yığınlara aşılamak için giriştiği savaşım, bu fikrin uygulanması için savaşım, ekmek ve giysi sağlama çabasını "özel" bir iş olarak, alım ve satımı "yalnızca beni ilgilendiren" bir işlem olarak görmeye alıştıran kahrolası geçmişten kopmak için yürütülen savaşım, sosyalist bilincin burjuva ve anarşik kendiliğindenciliğe karşı giriştiği engin çapta ve evrensel nitelikte tarihsel önem taşıyan bir savaşımdır.

İşçi denetimi, ülkemizde bir yasa olarak kabul edildiyse de yaşama, hatta proletaryanın büyük bir bölümünün bilincine girmeye daha yeni yeni başlıyor. Ürünlerin üretim ve dağıtımındaki kayıt ve denetim yokluğunun sosyalizm tohumlarını çürüttüğünü, bunun devlet hazinesini har vurup harman savurmak anlamına geldiğini (çünkü bütün mallar, Sovyetler iktidarının ta kendisinden, emekçiler çoğunluğu iktidarının ta kendisinden başka bir şey olmayan devlet hazinesinin malıdır) ve kayıt ve denetimdeki savsamanın, emekçiler iktidarını *ancak* kayıt ve denetim sorununu çözme başarısını gösteremezsek yıkabilecek olan ve tüm köylü burjuvazi tarafından, kadetler, menşevikler ve devrimci-sosyalistler tarafından desteklenerek ve elverişli zamanı bekleyerek bizi "kollayan" alman ve rus Kornilovları'na doğrudan doğruya yapılmış bir yardım olduğunu, propagandamızda yeterince belirtmiyoruz, —işçiler ve öncü köylüler, bu gerçeği yeterince düşünüp, yeterince üzerinde durmuyor. Oysa, işçi denetimi gerçekleşmiş bir olgu durumuna gelmediği sürece, öncü işçiler örgütlenmedikleri ve denetimden kaçan ya da bu konuda savsayıcı görünen herkese karşı muzaffer ve a-

mansız bir savaşım yürütmediği sürece, birinci adımdan sonra (işçi denetiminden sonra), sosyalizm yolunda ikinci adımı atmak, yani üretimin işçiler tarafından düzenlenmesine geçmek, olanaklı olmayacaktır.

Sosyalist devlet, ancak ve ancak, üretim ve tüketimlerini sıkı sıkıya sayıp döken, emeği saçıp savurmayan, emek üretkenliğini durmadan artıran ve böylece iş gününü yedi saate, altı saate ve daha da aza indirme başarısını gösteren bir üretim ve tüketim komünleri şebekesi biçiminde gerçekleşebilir. *Buğday ve buğday üretimi* üzerindeki (ve sonra bütün öbür zorunlu maddeler üzerindeki) çok sıkı ve çok geniş halk sayım ve denetiminden bu alanda vazgeçilemez. Kapitalizm bize miras olarak, ürünlerin dağıtımının yığınsal sayım ve denetimine geçmeyi kolaylaştırabilecek yığın örgütlerini, yani tüketim kooperatiflerini bıraktı. Bu kooperatifler Rusya'da, ileri ülkelerde olduğundan daha az gelişmiş olmakla birlikte, gene de on milyondan çok üyeye sahiptir. Şu günlerde yayımlanan tüketim kooperatifleri kararnamesi, son derece anlamlı bir nitelik taşımakta ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin durum ve görevlerinde, şu anda neyin özel bir önem taşıdığını açıklıkla ortaya koymaktadır.

Bu kararname, burjuva kooperatifler ve hâlâ burjuva görüşe bağlı kalan işçi kooperatifleriyle bir anlaşma belirtisidir. Anlaşma ya da uzlaşma, ilkin sözü geçen kurumlar temsilcilerinin yalnızca kararname tasarısının tartışılmasına katılmış olmalarına değil, ayrıca bu kurumların kesin olarak karşı çıktıkları parçalar kabul edilmediklerine göre, gerçekte bir karar hakkını da kullanmış olmalarına dayanıyor. Daha sonra bu uzlaşma, gerçekte sovyet iktidarının, kooperatiflere karşılıksız (bedava) katılma (sonuna

değin proleter tek ilke) ve belli bir yerin tüm nüfusunun *tek bir* kooperatif içinde toplanma ilkesinden vazgeçmiş olmasına dayanıyor. Bu durum karşısında, ancak burjuvazinin sınıf çıkarlarına boyun eğdikleri için kendilerini "sınıfsal" olarak adlandıran "işçi sınıfı kooperatifleri", sosyalist ve sınıfların ortadan kaldırılması görevine uygun tek ilke olan bu ilkeye aykırı olarak varlıklarını sürdürme hakkını kazanıyor. Ensonu Sovyetler iktidarının, burjuvaziyi kooperatiflerin yönetim kurullarından tamamen dışlamaya yönelen önerisi de çok hafifletildi ve yönetim kurullarına katılma yasağı kapsamına, yalnızca özel kapitalist bir nitelik taşıyan ticaret ve sanayi işletmelerinin sahipleri alındı.

Sovyetler iktidarı aracılığıyla etkinlik gösteren proletarya, eğer sayım ve denetimi devlet ölçüsünde örgütlemek ya da hiç olmazsa bu denetimin temellerini atmak başarısını göstermiş olsaydı, bu türlü uzlaşmalar zorunlu olmazdı. Sovyetler'in yiyecek servisleri ve Sovyetler'e bağlı işçe örgütleri aracılığıyla, halkı proletarya tarafından yönetilen tek bir kooperatif içinde toplar ve ne burjuva kooperatiflerin yardımına başvurur, ne de işçi kooperatifinin burjuva kooperatif *yanında* işçi kooperatifi olarak kalması gerektiği yolundaki o katıksız burjuva ilkeye ödün verecek *yerde*, her iki örgütü de birleştirerek, tüm yönetimi *elimize* alarak ve zenginlerin tüketiminin denetlenlenmesini üstlenerek, bu burjuva kooperatifi tamamen kendimize bağımlı bir duruma getirirdik.

Sovyetler iktidarı, burjuva kooperatiflerle bu antlaşmayı imzalayarak, güncel gelişme aşamasındaki taktik amaçlarını ve özel etkinlik yöntemlerini somut bir biçimde saptadı. Buna göre, burjuva öğeleri yöneterek, burjuva öğelerden yararlanarak, onlara bazı kısmî ödünler vererek, ilerlemeci bir hareketin

koşullarını oluşturacağız. Bu hareket bizim başlangıçta öngördüğümüzden daha yavaş, ancak aynı zamanda daha güvenli bir duruma getirilmiş bir temel ve ulaştırma yolları, daha sağlama bağlanmış kazanımlar sayesinde, daha sürekli bir hareket olacak. Sosyalist kuruluştaki başarılarını Sovyetler, şimdi son derece açık, basit ve pratik bir ölçü birimi kullanarak, yani kooperatiflerin gelişmesinin halkın tümünü kapsamaya yöneldiği toplulukların (komün ya da köy, mahalle vb.) gerçek sayısını ve hangi oranlarda kapsadığını göz önünde bulundurarak ölçebilirler ve özellikle de öyle *ölçmeleri gerekir.*

SOVYET ÖRGÜTLENMESİNİN GELİŞMESİ

Sovyet, yani *proleter* demokrasinin sosyalist niteliği, somut ve belirli uygulamasına göre, aşağıdaki özellikleri taşıyor. Birincisi, seçmenler emekçi ve sömürülen yığınlardan oluşuyor; burjuvazi bunların dışında tutulmuştur. İkincisi, seçimler konusundaki bütün bürokratik formalite ve kısıtlamalar kaldırılmıştır; seçimlerin biçim ve tarihini yığınların kendileri saptar ve seçilenleri geri alma özgürlükleri vardır. Üçüncüsü, emekçilerin öncüsünün, yani büyük sanayi proletaryasının en iyi yığın örgütünün kurulduğu, sömürülenlerin en büyük yığınını yönetmesini, onları siyasal yaşama etkin olarak sokmasını, kendi öz deneyimleriyle onları siyasal bakımdan eğitmesini ve böylece yönetmeyi öğrenenin ve yönetmeye başlayanın gerçekten *bütün* halk olacağı biçimde davranma görevine ilk kez olarak girişmesini sağlayan örgütün kurulduğu görülür.

Rusya'da uygulanan demokrasinin, burjuva demokrasisinden kopan ve sosyalist demokrasiye ve devletin sönmeye başlayabileceği koşullara geçişi

oluşturan yüksek *tipte* demokrasinin başlıca ayırt edici belirtileri, işte bunlardır.

Kendini her proleter devrimde az çok *kaçınılmaz olarak* gösterecek olan ve bizim devrimimizde, ülkenin küçük burjuva niteliği, geri durumu ve gerici savaşın sonuçları nedeniyle aşırı bir kesinlikle gösteren küçük burjuva başıbozukluk öğesi, hiç kuşku yok ki Sovyetler'e de kendi damgasını basacaktır.

Sovyetlerin ve Sovyetler iktidarının örgütlenmesini geliştirmeye, ara vermeden çalışmalıyız. Sovyetler üyelerini "parlamenterler" durumuna, ya da öte yandan, bürokratlar durumuna dönüştürmeyi amaçlayan küçük burjuva bir eğilim var. Sovyetlerin *bütün* üyelerini, işlerin yönetimine pratik bir biçimde sokarak, bu eğilimle savaşmak gerekir. Bir çok yerde Sovyet kesimleri, yavaş yavaş komiserliklerle birleşen organlar durumuna dönüşüyorlar. Ereğimiz, *istisnasız bütün yoksulları* ülke yönetimine katmaktır ve bu yönde alınan bütün önlemler —bu önlemler ne kadar çeşitli olursa, o denli iyi olacaktır— özene bezene yazılmalı, irdelenmeli, sistemleştirilmeli, daha geniş bir deneyim sınamasından geçirilmeli ve yasa gücü kazanmalıdır. Ereğimiz devlet görevlerinin, bir kez üretimdeki sekiz saatlik "iş"lerini bitirdikten sonra, *bütün* emekçiler tarafından *parasız olarak* yerine getirilmesini sağlamaktır. Bu ereğe ulaşmak son derece güçtür, ama sosyalizmin kesin sağlamlaşmasının güvencesi de yalnızca buradadır. Bu değişikliğin yenilik ve güçlüğünün, hiçbir hızlı gelişmenin başka türlü olamayacağı bir çok deneme, yanlışlık ve duraksamaya yol açması çok olağandır. Sosyalist geçinmek isteyen birçok kimse bakımından güncel durumun özgünlüğü, bunların kapitalizmle sosyalizmi soyut planda karşı karşıya getirme alışkanlığını kazanarak, birinci ve ikinci arasına ciddi bir havayla "sıç-

rama" sözcüğünü yerleştirmeleridir (Engels'in yapıtlarında okudukları metin kırıntılarını anımsayan bazıları, daha da ciddi bir havayla, "Zorunluluk dünyasından özgürlük dünyasına sıçrama"[36] diye ekliyorlar). Sosyalizm konusunda "kitaplar okumuş" olmakla birlikte, sorunu hiçbir zaman derinliğine incelemeyen bu sözde sosyalistlerin çoğu, sosyalizm ustalarının "sıçrama"dan dünya tarihi açısından bir dönüm noktasını anladıklarını ve bu türlü sıçramaların on yıllık ve bazen daha da uzun dönemlere yayıldıklarını düşünme yeteneğinden yoksundur. Böyle anlarda ünlü "entelijansiya"dan birçok ağıtçı çıkması çok olağandır. Bu ağıtçılardan biri Kurucu Meclis için yaş döker, öteki burjuva disiplini için, üçüncüsü kapitalist rejim için, dördüncüsü kültürlü toprak beyi için, altıncısı fatih emperyalizm için ve bu böyle sürüp gider.

Bir büyük sıçramalar döneminde gerçekten ilginç olan şey, geçmişin kalıntılarının bolluğudur. Bazen yeni düzenin, başlangıçta her zaman gözle görülür bir nitelik taşımayan tohumlarından çok daha hızlı biriken bu kalıntılar, gelişme çizgi ya da zincirinde önemli olanın ayırt edilebilmesini gerektirir. Devrimin başarısı bakımından önemli olanın, olabildiğince çok kalıntı biriktirmek, yani olabildiğince çok eski kurum yıkmak olduğu tarihsel uğraklar vardır; bu kurumların yeterince yıkıldığı ve gündemde alanı bunların kalıntılarından temizleme "bayağı" (küçük burjuva devrimci için "biktırıcı") görevinin yer aldığı uğraklar vardır; en önemli olan şeyin, henüz taş yığınından iyi temizlenmemiş toprağı kaplayan kalıntıların altından fışkıran yeni dünya filizlerini özenle yetiştirmek olduğu başka uğraklar da vardır.

---

(36) Lenin burada, Engels'in **Anti-Dühring** adlı yapıtından alıntı yapıyor.

Bir devrimci ve bir sosyalizm yandaşı ya da genel olarak bir komünist olmak yetmez. Her an, bütün zinciri tutmak ve sonraki halkaya geçişi sağlamca hazırlamak için kavranması gereken belirli halkayı bulmasını bilmek gerekir; bir tarihsel olaylar zincirindeki halkaların ardışıklık düzeni, biçimleri, bir araya gelmeleri ve onları birbirinden ayıran şeyler, bir demircinin elinden çıkan zincirdeki kadar basit ve gelişmemiş değildir.

Sovyet örgütlenmesinin bürokratik yozlaşmasına karşı savaşım, Soyvetleri "halk"la, yani emekçiler ve sömürülenlerle birleştiren bağların sağlamlığı, bu bağların bükülgenlik ve esnekliği ile güvence altına alınmıştır. Burjuva parlamentolar, hatta demokratik bakımdan dünyanın en iyi kapitalist cumhuriyetinin parlamentosu bile, yoksullar tarafından hiçbir zaman "kendi" kurumları olarak görülmemiştir. Oysa, işçiler ve köylüler yığını için Sovyetler, "kendi"lerinin ve yalnızca kendilerinindir. Bugün, Scheidemann cinsinden ya da aynı kapıya çıkmak üzere Martov cinsinden "sosyal demokrat"lar, Sovyetlerden tiksinti duyuyor ve kendilerini saygıdeğer burjuva parlamentosunun çekimine kaptırıyorlar; tıpkı bundan altmış yıl önce Turgenyev'in kendini meşruti krallığın çekimine kaptırdığı ve Dobrolyubov ile Çernişevskiy'in savunduğu mujik demokratizminden tiksinti duyduğu gibi.

Aşağıdan denetimin, örneğin temsilcilerin görevden geri alınması gibi, şimdi özel bir çabayla geliştirilmesi gereken özel biçimlerini yaratan, Sovyetlerin emekçi "halk"la ilişkisinin ta kendisidir. Nitekim, sovyet seçmen ve delegelerinin devirli konferansları olan ve bu alandaki sovyet yetkililerinin etkinliğini tartışan ve denetleyen halk eğitimi Sovyetleri, her türlü ilgi ve desteğimizi hak ediyorlar. Sovyetleri

donmuş bir şey durumuna dönüştürmekten, onları kendi başına bir erek durumuna getirmekten daha alıkça bir şey olamazdı. Bugün ne kadar kesin bir biçimde güçlü ve amansız bir iktidardan yana, *filanca iş kollarında* ya da falanca *uygulama* görevlerinin yerine getirilmesinde ne kadar kesin bir biçimde bireysel diktatörlükten yana çıkmamız gerekiyorsa, Sovyetler iktidarının en küçük bir olası yozlaşmasını önlemek için, bürokratizmin yol açtığı kötülüklerin kökünü kazımak için, aşağıdan denetim biçim ve araçlarının da o denli çeşitli olması gerekiyor.

13-26 Nisan 1918
arasında yazıldı

28 Nisan 1918'de
"Pravda"nın 83. sayısında
ve "Rusya MYK Haberleri (İzvestia)" gazetesinin
88. sayısının Ek'inde
yayımlandı.

İmza: N. Lenin

SOVYETLER İKTİDARININ İVEDİ GÖREVLERİ ÜZERİNE ALTI TEZ[37]

1. Sovyetler cumhuriyetinin uluslararası durumu, son derece güç ve tehlikeli bir nitelik taşıyor; çünkü uluslararası sermayenin ve emperyalizmin en derin ve yaşamsal çıkarları emperyalizmi yalnızca Rusya'ya karşı bir saldırıya girişmek istemeye değil, ayrıca Rusya'nın paylaşımı ve Sovyet iktidarının boğulması için bir uzlaşmaya da yöneltiyor.

Bu ihtirasları yalnız, kısmen de olsa ve kuşkusuz kısa bir süre için, Batı Avrupa'da halklar arasındaki emperyalist insan kırımının yoğunlaşması ve Uzak Doğu'da Japonya ile ABD arasındaki emperyalist rekabet dindirip yatıştırıyor.

Bu nedenle Sovyetler cumhuriyetinin taktiği zorunlu olarak, bir yandan ülkenin iktisadi gelişmesini, savunma yeteneğinin güçlendirilmesini ve güçlü bir sosyalist ordunun kurulmasını en kısa sürede sağ-

(37) **Sovyetler iktidarının ivedi görevleri üzerine altı tez** Lenin tarafından, Sovyetler iktidarının ivedi görevleri üzerindeki raporunun, Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin (RMYK) 29 Nisan 1918'deki oturumunda tartışılmasından sonra, RMYK'nin isteği üzerine yazıldı. 3 Mayıs'ta tezler, parti Merkez Komitesi tarafından yapılan küçük değişikliklerden sonra oybirliğiyle kabul edildi ve 4 Mayıs'ta RMYK başkanlık divanı, "bütün Sovyetler'in etkinliğine temel oluşturması gerektiği"ni belirten bir genelgeyle, bu tezleri yerel Sovyetler'e iletti.

lamak amacıyla bütün güçlerini seferber etmek; öteyandan uluslararası siyaset alanında, bir dizi ileri ülkede eskisinden daha hızlı bir şekilde olgunlaşmakta olan dünya proleter devrimi kesin olarak olgunlaşıncaya kadar, bir oyalama, gerileme ve bekleme taktiği olmalıdır.

2. İç siyaset alanında bugün için gündemde, 15 Mart 1918'de Rusya Sovyetleri Kongresi'nde kabul edilen karar uyarınca, ürünlerin üretim ve dağılımını makineleştirilmiş ve toplumsallaştırılmış büyük üretim temelinde yeni ve üstün bir biçimde örgütlemek görevi yer alıyor. 25 Ekim 1917'de Rusya'da başlayan sosyalist devriminin özsel içeriğini (ve tam zaferin temel koşulunu) bu görev oluşturuyor.

3. Salt siyasal bakımdan şu anda en önemli olan şey, Rusya emekçilerinin sosyalist devrim programının doğruluğuna inandırılma ve Rusya'yı emekçiler yararına sömürücülerin elinden alma görevinin özsel olarak tamamlanması ve Rusya'yı yönetme görevinin şimdi en önemli görev durumuna gelmesidir. Sovyetlerin ivedi görevi ve Sovyet tipi devletin tam bir zafer kazanma koşulu, iyi düzenlenmiş bir yönetim aygıtı kurmak ve Sovyet iktidarının kararlarını eksiksiz bir biçimde uygulamaktır.

4. Sosyalizmin iktisadi kuruluş alanında şimdi önemli olan şey, tüm ürünlerin üretim ve dağıtımının tüm halk tarafından sayım ve denetimini örgütleme ve üretimin proleter düzenlemesini uygulama çalışmamızın, büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerden oluşan sömürücülerin doğrudan mülksüzleştirilmesine yönelik çalışmamıza göre büyük bir gecikme göstermesidir. Görevlerinizi belirleyen temel olgu, işte budur.

Bu olgudan, bir yandan burjuvaziye karşı savaşımın yeni bir evreye girdiği ve ağırlık merkezinin, sa-

yım ve denetiminin örgütlenmesi durumuna geldiği sonucu çıkar. Ekim'den başlayarak sermayeye karşı kazanılan bütün iktisadi zaferler ve ulusal ekonominin bazı kollarını ulusallaştırmak için bu tarihten başlayarak alınan bütün önlemler, ancak bu örgütlenmeyle sağlamlaştırılabilir; burjuvaziye karşı savaşımın son başarısı, yani sosyalizmin kesin sağlamlaştırılması, ancak bu örgütlenmeyle hazırlanabilir.

Yukarıda belirtilen temel olgu, öte yandan, Sovyetler iktidarının bazı durumlarda neden bir adım geri atmak ya da burjuva eğilimlerle bir uzlaşmaya varmak zorunda kaldığını da açıklar. Örneğin bazı burjuva uzmanlara yüksek ücretler ödenmesi, bu geriye doğru adımların, bu Paris Komünü ilkelerine aykırılıkların biriydi. Ve tüm halkın yavaş yavaş kooperatiflere katılmasını sağlamak için gerçekleştirilecek yöntemler ve önlemler konusunda burjuva kooperatiflerle varılan anlaşma, bu uzlaşmaların biriydi. Proleter iktidar halk sayım ve denetimini tamamen işler bir duruma getirmediği sürece, bu tür uzlaşmalar zorunludur ve bizim görevimiz, bu tür uzlaşmaların olumsuz yanlarını halktan hiçbir zaman saklamaksızın, onların tamamen ortadan kaldırılmasını sağlayan tek araç ve tek yol olarak, sayım ve denetimi yetkinleştirmek için elimizden gelen her şeyi yapmaktır. Şu anda bu tür uzlaşmalar, kaçınılmaz uzlaşmalardır; çünkü, döküm ve denetim konusundaki gecikmemiz yüzünden bu uzlaşmalar, gerçi daha yavaş ama daha güvenli bir ilerlemenin tek güvencesidir. Ürünlerin üretim ve dağıtımının sayım ve denetiminin eksiksiz gerçekleştirilmesiyle birlikte, bu uzlaşmaların zorunluluğu kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

5. Gündemde özellikle disiplini pekiştirmek ve

emek üretkenliğini artırmak için başvurulacak önlemler yer alıyor. Daha önce bu yönde, özellikle sendikalar tarafından atılan adımların yılmadan desteklenmesi, sağlamlaştırılması ve pekiştirilmesi gerekiyor. Örneğin, parça başına ücreti kabul etmek, Taylor sisteminin içerdiği birçok bilimsel ve ilerlemeci öğeyi uygulamak, ücretlerle filanca fabrikanın genel iş bilançosu ya da demiryolları, su taşımacılığı, vb. işletme sonuçları arasında bir orantı kurmak gerekiyor. Ayrıca çeşitli üretim ve tüketim komünleri arasında olumlu bir yarışma örgütlemek, örgütçüleri iyi seçmek, vb. de gerekiyor.

6. Proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden sosyalizme geçiş sırasında kesinlikle zorunludur ve bu gerçek, devrimimiz boyunca pratik tarafından tamamen doğrulanmıştır. Ancak diktatörlük, sömürücülere ve düzensizlik kışkırtıcılarına karşı girişilen bastırmada gerçekten sert ve acımasız bir iktidar gerektirir. Oysa bizim iktidarımız, çok yumuşak. Sovyet kurumları tarafından seçilen ya da atanan ve örneğin demiryolları üzerindeki kararnamenin özellikle belirttiği gibi tam diktatörlük yetkileriyle donatılan diktatörler olan Sovyet yöneticilerinin buyruklarına iş sırasında boyun eğme ve mutlak bir boyun eğme henüz yetersiz, çok yetersiz bir biçimde sağlanıyor. Küçük burjuva öğenin, proleter disiplin ve sosyalizmle açıkça çelişen küçük mülk sahibi alışkanlık, özlem ve zihniyetinin etkisi, kendini burada gösteriyor. Proletaryanın bütün bilinçli öğeleri, bu küçük burjuva öğeye karşı savaşıma girişmelidir. Bu küçük burjuva öğe doğrudan doğruya ortaya çıktığı gibi (burjuvazi ve kötülük ortakları olan menşevikler, sağ devrimci-sosyalistler, vb. tarafından proleter iktidara karşı her türlü direnişe sağlanan destekte), dolaylı olarak da çıkabilir (küçük burjuva sol

devrimci-sosyalistler[38] partisinin ve bizim partimizdeki küçük burjuva devrimci yöntemlere kadar düşen ve sol devrimci-sosyalistlere öykünen "sol komünist"[39] akımın temel siyasal sorunlarda gösterdikleri o tarihsel kararsızlıkta).

Yaşadığımız dönemin genel sloganı, demirden bir disiplin ve küçük burjuva duraksamalara karşı sonuna değin uygulanan proletarya diktatörlüğüdür.

29 Nisan- 3 Mayıs 1918 arasında yazıldı
9 Mayıs 1918'de "Biednota" gazetesinin
33. sayısında yayımlandı

---

[38] **Sol devrimci-sosyalistler partisi** (enternasyonalistler), 19-28 Kasım (2-11 Aralık) 1917'de toplanan I. Genel Kongresiyle kuruldu; bu tarihten önce sol s.-r.'ler, devrimci-sosyalist (s.-r.) partinin sol kanadı içinde yer alıyorlardı. Ekim devriminden sonra sol s.-r.'ler, bolşeviklerle anlaşmayı kabul ettiler ve temsilcileri sovyet hükümetine katıldı. Bolşeviklerle elbirliği etmekle birlikte sol s.-r.-'ler, sosyalizmin temel kuruluş sorunları konusunda onlardan ayrılıyor ve proletarya diktatörlüğüne karşı çıkıyorlardı. Ocak-Şubat 1918'de s.-r.'ler partisi Merkez Komitesi Brest-Litovsk barış antlaşmasını kınadı ve Mart 1918'de, bu antlaşmanın imzalanmasından ve Sovyetler IV. Kongresi tarafından resmen onaylanmasından sonra sol s.-r.'ler, Halk Komiserleri Konseyi'nden ayrıldı. Temmuz 1918'de sol s.-r.'ler MK'si Moskova'da, Sovyetler Rusyası'nı Almanya'ya karşı bir savaşa sürüklemek ve Sovyetler iktidarına karşı silahlı bir ayaklanma başlatmak amacıyla, Alman elçisi Mirbach'ın öldürülmesini örgütledi. Lenin'e göre, "Halk yığınları, sol devrimci-sosyalistlerin halk iradesini bu hiçe saymalarını ve bu şiddete dayanan savaş kışkırtıcılığını bağışlamayacak"tı.

[39] Lenin'in Brest-Litovsk barışı sorunundaki tutumuna karşı çıkan "sol komünistler" söz konusu ediliyor. Bu grup 1918 başında, Sovyet Rusya'nın Almanya'yla barış antlaşması yapılmasıyla ilgili görüşmeler sırasında oluştu. Alman emperyalistlerinin önerdiği sert barış koşullarına rağmen Lenin, barışın imzalanması konusunda ısrar ediyordu, çünkü ülkenin bir bırakışmaya gereksinimi vardı. Halkın savaştan son derece yorgun düşmesi ve ordunun savaşabilecek bir durumda olmaması, savaşın sürdürülmesini olanaksız bir duruma getiriyordu. "Sol komünistler", Almanya'yla barış antlaşmasının imzalanmasına karşı amansız bir savaşıma girişti. Brest-Litovsk barışından sonra "sol komünistler", partinin iktisadi kuruluşa ilişkin bir dizi sorundaki siyasetini eleştirdi, tek bir yönetim kurulması ve ulusallaştırılan iktisadın yönetiminin merkezileştirilmesini amaçlayan parti çizgisine aykırı öneriler ileri sürdü.

26 MAYIS 1918'DE RUSYA ULUSAL İKTİSAT KONSEYLERİ I. KONGRESİNDE YAPILAN KONUŞMA

Yoldaşlar,

Her şeyden önce Ulusal iktisat konseyleri kongresini halk komiserleri konseyi adına selamlamama izin verin. (Alkışlar)

Yoldaşlar, Yüksek Ulusal İktisat Konseyi bugün için çok güç, ama aynı zamanda çok da soylu bir görevden sorumludur. Ekim devriminin kazanımları ne kadar yayılır, başlatmış olduğu dönüşüm ne kadar derinleşir, sosyalist devrim ve sosyalist rejimin kazanımlar temeli ne kadar sağlamlaşırsa, Ulusal iktisat konseylerinin rolünün de o kadar büyüyüp, o kadar artacağından hiç kuşku yok. Bütün devlet kurumları içinde, yerlerini koruyacak tek kurumlar olacaktır bu konseyler. Sosyalist rejimin kurulmasına ne kadar yaklaşırsak ve salt yönetsel bir aygıta, daha doğrusu yönetimden başka bir şeyle uğraşmayan bir aygıta ne kadar az gereksinmemiz kalırsa, bu konseylerin rolü de o kadar önem kazanacaktır. Sömürücülerin direnci kesin olarak kırılacağı zaman, emekçiler sosyalist üretimi örgütlemeyi öğrenecekleri zaman, sözcüğün dar, sınırlı, gerçek anlamındaki bu yönetim aygıtı, bu eski devlet aygıtı ortadan kalkacaktır. Oysa Yüksek ulusal iktisat konseyi tipindeki

aygıt, örgütlenmiş bir toplumun temel etkinliğinin eksikliğini gidererek büyümeye, gelişmeye ve güçlenmeye adaydır.

Bu yüzden yoldaşlar, Yüksek ulusal iktisat konseyimizin ve onun etkinliklerine sıkı sıkıya ve çözülmez bir biçimde bağlı olduğu yerel konseylerimizin deneyimlerine bakarken, eksik, tamamlanmamış, örgütlenmemiş çok şeye rağmen, kötümser sonuçlara varmak için en küçük bir nedenimizin olmadığını düşünüyorum. Çünkü Yüksek ulusal iktisat konseyi ile bölgesel ve yerel konseylerin üzerlerine aldıkları görev öylesine büyük, öylesine evrenseldir ki, gördüklerimiz içinde hiçbir şey, korku uyandırmıyor. "Kumaşı kesmeden önce iyi düşünmek gerekir" biçimindeki rus atasözüne, çoğu kez —kuşkusuz bizim bakımımızdan, belki de hemen hiç demek gerekirdi— uyulmadı. Ne yazık ki iktisadı sosyalist ilkelere göre örgütlemek söz konusu olunca, işler bu atasözündeki kadar basit değil.

Tüm iktidar —bu kez yalnız siyasal iktidar değil, hatta daha çok iktisadi iktidar, yani insanların günlük yaşamının en derin temelleriyle ilgili iktidar— yeni bir sınıfa ve üstelik insanlık tarihinde ilk kez olarak halkın engin çoğunluğunu, emekçiler ve sömürülenler yığınını kendi arkasından sürükleyen bir sınıfa geçince, görevlerimiz karmaşıklaşıyor. Bu durumda kuşkusuz, örgütlenme görevlerinin temel önemi ve büyük güçlüğü dolayısıyla, yüz milyonlarca insanın en derin insani yaşam temellerini yepyeni bir biçimde örgütlememiz gerektiği yerde, bu durumda işleri, "Kumaşı kesmeden önce iyi düşünmek gerek" atasözünün istediği kadar basit bir biçimde düzenlemenin olanaksızlığı çok iyi anlaşılır. Gerçekten çok sayıda deneme lüksüne katlanamayız. Bizim, şu ya da bu kuruluşu sınayarak, pratik işleyişini göz-

lemleyerek, bu kuruluşları emekçilerin kolektif deneyimiyle, özellikle çalışma sonuçları deneyimiyle denetleyerek, iktisadımızın yapısını olduğu yerde, çalışmanın ta içinde kurmamız, hem de kapitalist sömürünün son köklerini kesin olarak sökmeye ne kadar yaklaşırsak o kadar azgın bir duruma gelen sömürücülerin umutsuz savaşımı ve zorlu direnişine rağmen kurmamız gerekiyor. Burjuvazinin ve en iyi duyguları yaralanan sömürücü bayların, ulusal iktisadın çeşitli kollarının yönetim tip, tüzük ve organlarını, bazen hatta çok kısa aralıklarla değiştirme zorunda kaldığımız her zaman, kin dolu çıkışlarına elbette çok iyi bahaneler bulmalarına rağmen, bu koşullar içinde en küçük bir kötümserlik nedeni olmadığı kolay anlaşılır. Gerçi bu çalışmaya, örneğin nehir taşımacılığı yönetiminde olduğu gibi, bazen yönetim tüzük, ölçü ve kurallarının üçlü bir değişikliğine çok yakından ve çok dolaysız katılan biri, hiç de hoş olmayan anlar yaşar ve bu çalışma türü pek de büyük hoşnutluklar sağlayamaz. Ancak, doğrudan doğruya kararnamelerin sık sık değiştirilmesinden kaynaklanan üzüntüler bir yana bırakılır ve rus proletaryasının şimdilik salt kendi çok yetersiz güçlerinden başka hiçbir güce sahip olmadan yerine getireceği evrensel önemdeki devsel yapıtı göz önünde bulundurarak azıcık daha derin ve daha ileri bakılırsa, çeşitli yönetim sistemlerinin, disiplin kurmayı amaçlayan çeşitli ölçülerin deneyim yoluyla doğrulanması gibi, hatta çok sık değişikliklerin bile ne kadar kaçınılmaz oldukları hemen anlaşılacaktır. Böylesine büyük bir işte, yeni toplumun örgütlenme biçimlerini önceden saptanmış bilmem hangi plana göre bir anda tasarlayabileceğimizi ve bir değnek vuruşuyla yerleştirebileceğimizi, biz hiçbir zaman ileri sürmedik ve geleceğin olasılıklarını inceleyen hiçbir

aklı başında sosyalist de bunu hiçbir zaman düşünmemiştir.

Bildiğimiz, kapitalist toplumu en iyi inceleyenlerin, onun gelişmesini önceden düşünen en güçlü kafaların bize göstermiş olduğu tek şey, bu yeniden kurmanın, tarih yasalarına göre, kaçınılmaz olarak belli bir temel plan çerçevesinde yer alacağı, üretim araçları özel mülkiyetinin tarih tarafından mahkûm edildiği, ortadan kalkacağı, mülksüzleştiricilerin kaçınılmaz olarak mülksüzleştirilecekleridir. Bilimsel bir doğrulukla saptanmıştır bu. Ve sosyalizm bayrağını ele aldığımız zaman, sosyalist partiler kurduğumuz zaman, toplumu yeniden kurmaya giriştiğimiz zaman, biz bunu biliyorduk; ancak ne bu yeniden kuruluşun biçimlerini bilebilirdik, ne de somut yeniden örgütlenmenin gelişme hızını. Bizim davamız için, sosyalizmin kuruluşu davası için, büyük toprak sahipleri toplumunda olduğu kadar kapitalist toplumda da, şimdiye kadar tarihi yapmış olan o yüksek katmanların yüzlerce hatta yüz binlerce temsilcisinin deneyimi yetmediği içindir ki bu bakımdan ancak kolektif deneyim, ancak milyonlarca insanın deneyimi kesin göstergeler sağlayabilir. Ortak deneyime, milyonlarca emekçinin deneyimine bel bağladığımız içindir ki, biz ancak bu biçimde davranabiliriz.

Bu nedenle, Sovyetlerin temel ve özsel görevini oluşturan örgütlenmenin, özellikle her insanı kendi yerine yerleştirme tarzı konusunda (çünkü bu bakımdan hiçbir deneyimimiz yok), kaçınılmaz olarak birçok deneyim, deneme ve araştırma gerektirdiğini, birçok güçlük çıkardığını biliyoruz. Bu konudaki önlemlerden her birini kendi başına hazırlamak gerekiyor ve bu yolda yaptığımız yanlışlıklar ne kadar ağırsa, sendikalar sayısındaki her yeni artışla birlikte, emekçiler, sömürülenler ve şimdiye değin gelenek ve

alışkıya göre yaşayanlar kampından Sovyet örgütlerinin kurucuları kampına geçen her yeni binlerce, her yeni yüz binlerce kişiyle birlikte, işe yarayacak ve işleri doğru yola koyacak kimselerin arttığı olgusuna duyduğumuz güven de o kadar büyüyor.

Ulusal iktisat konseyinin —Yüksek Konsey— çok sık karşılaştığı ikincil bir görevi, burjuva uzmanlardan yararlanma görevini alın. Bizim görevimizin, ancak uluslararası kapitalizmin büyük bir ölçek üzerinde gerçekleşen ve bilimin verilerine, dolayısıyla bilimsel bir formasyona sahip çok sayıda uzmanın yetişmesine dayanan bir çalışmanın, maddi ve teknik öncüllerini geliştirdiği bir çağda ve ancak o ölçüde yerine getirilebileceğini hepimiz biliyoruz, hiç değilse bilim ve sosyalizm alanında yer alanlarımız biliyor. Bu olmadıkça, sosyalizmin olanaksız olduğunu biliyoruz. Eğer son yarım yüzyıl içinde kapitalizmin gelişmesini gözlemlemiş ve sosyalizmin kaçınılmaz olduğu sonucuna bir kez daha varmış olan sosyalistlerin yapıtlarını yeniden okursak, istisnasız hepsinin, bilimi kendi burjuva zincirlerinden, sermayeye bağımlılığından, iğrenç kapitalist açgözlülük çıkarları karşısındaki köleliğinden, ancak sosyalizmin kurtaracağını belirtmiş olduğunu görürüz. Toplumsal üretimi ve ürünlerin dağıtımını geniş ölçüde geliştirmeyi ve onları tüm emekçilere her türlü refah olanağı kazandırarak daha rahat bir yaşam sağlamak amacını güden bilimsel düşüncelere bağlamayı, ancak sosyalizm olanaklı bir duruma getirecektir. Bunu ancak sosyalizm gerçekleştirebilir. Sosyalizmin bunu yapması gerektiğini biliyoruz ve marksizmin güçlüğü de gücü de, bu gerçeğin kavranmasında yatıyor.

Sosyalizmi, ona düşman olan öğelere dayanarak gerçekleştireceğiz; çünkü sermaye önem bakımından ne kadar artarsa, burjuvazinin boyunduruğunu ve iş-

çilerin ezilmesini de o kadar artırır. İktidar, bugün olduğu gibi proletarya ve yoksul köylülüğün elinde olduğu ve önüne bu yığınların desteklediği görevleri koyduğu zaman, bu sosyalist reformları burjuva uzmanların, o burjuva toplum içinde eğitilen, başka çevre görmeyen, başka bir toplumsal çerçeve düşünemeyen uzmanların yardımıyla gerçekleştirmek bizim için zorunludur; bundan ötürü bu insanlar, son derece içten ve görevlerine bağlı oldukları zaman bile, hatta bu durumda bile, binlerce burjuva önyargıyla dolu, can çekişen, dağılan ve bu nedenle de zorlu bir direniş gösteren burjuva topluma, kendilerinin bile göremedikleri binlerce iple bağlıdırlar.

Görevimizin gerçekleşmesini engeleyen bu güçlükleri kendimizden gizlememeliyiz. Bu konuda yazan sosyalistleri düşündüğüm zaman, iktidarı eline geçiren işçi sınıfının, kapitalizm tarafından biriktirilen ve tarihsel bakımdan kapitalizmin aleti olmaktan çıkarıp sosyalizmin aleti durumuna dönüştürmemiz gereken engin kültür, bilgi ve teknik toplamını dönüştürmek istediğinde, karşılaşacağı somut pratik güçlükten söz eden hiçbir seçkin yapıt ya da hiçbir seçkin sosyalist görüş anımsamıyorum. Genel bir formül ve soyut bir karşıtlıkla yetinildiği zaman kolaydır bu; ama bir vuruşta ölmeyen ve ölüme ne kadar yakınsa o kadar çok direnç gösteren kapitalizme karşı savaşımda, aşırı derecede güç bir görevdir. Eğer bu alanda deneylere girişiyor, eğer kısmi yanılgıları bir çok kez düzeltiyorsak, ulusal iktisadın şu ya da bu alanında, kapitalizmin eski hizmetkarları olan uzmanları, emekçi yığınların hizmetkarları durumuna, danışmanları durumuna dönüştürme başarısına bir anda ulaşılamadığı zaman, kaçınılmaz bir şeydir bu. Eğer biz bu başarıya bir anda ulaşamıyorsak, bu durum bizde en küçük bir kötümserlik uyandırmama-

lıdır; çünkü önümüze koyduğumuz görev, dünya çapında bir güçlük ve dünya çapında bir önem taşımaktadır. Sosyalist devrimi baştan sona kendi öz güçleriyle sonuna erdirmenin, hatta o ülke eğer Rusya'dan çok daha az geri olsaydı bile, hatta biz eğer dört yıllık eşi görülmemiş, acılı, güç ve yıkıcı bir savaştan sonra daha kolay koşullar içinde yaşasaydık bile, yalnızca bizim için olanaksız olduğu, tek bir ülke için olanaksız olduğu olgusuna gözlerimizi yummuyoruz. Güçlerin apaçık orantısızlığını ileri sürerek Rusya'da gelişen devrimden sapan biri, bir mumyaya, burnunun ucundan ötesini görmeyen ve önemli bir tarihsel dönemecin, güçler dengesinde inip çıkmalar olmaksızın dönülemeyeceğini unutan köhnemiş bir adama benzer. Devrim geliştikçe güçler, savaşım içinde büyür. Bir ülke büyük dönüşümler yoluna girdiği zaman, bu ülkenin ve bu ülkede zafer kazanan işçi sınıfı partisinin övüncü, o zamana kadar soyut ve teorik bir biçimde ortaya konan görevlere pratik olarak yanaşmamızdır. Bu deneyim unutulmayacaktır. Şu anda sendikalar ve yerel örgütler içinde toplanan ve tüm üretimi ulusal ölçekte pratik olarak örgütlemeye girişen işçilerin bu deneyimi, rus devriminin ve uluslararası sosyalist devrimin beklenmedik olayları ne kadar üzücü olursa olsun, bu deneyim gölgede kalamazdı. Tarihe sosyalizmin bir kazanımı olarak girmiştir bu deneyim ve gelecekteki uluslararası devrim, kendi sosyalist yapısını bu deneyim üzerine kuracaktır.

Pratik olarak çözülmesi Yüksek Ulusal İktisat Konseyi'nin işi olan ve belki de en güç bir göreve daha işaret etmekte sakınca görmüyorum. İş disiplini görevidir bu görev. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu görevden söz ettiğimiz zaman, evrensel bir anlam ve önem taşıyan bu göreve ilk olarak canla başla giri-

şenlerin, Maden işçileri sendikası merkez komitesi ve Rusya sendikalar konseyi gibi en önemli örgütleriyle birlikte sendikaların ta kendileri olduğunu, milyonlarca emekçiyi bir araya getiren en büyük sendikaların ta kendileri olduklarını hoşnutlukla kabul etmek ve belirtmek zorundayız. Bunu anlamak için küçük kısmi başarısızlıkları, eğer her biri ayrı ayrı düşünülürse, üstesinden gelinmez gibi görünen şaşırtıcı güçlükleri bir yana bırakmak gerekir. Olup bitenleri yukardan görmek ve toplumsal kuruluşların tarihsel ardışıklığını düşünmek gerekir. Bu bakış açısı, giriştiğimiz görevin olağanüstü genişliğini, o zamana kadar 1861[40] öncesi serflik Rusyasındaki bir avuç büyük toprak sahibinin, tüm ülke ölçüsündeki ilişki ve disiplini sağlamaya dikkat ederek, tek başına çözdüğü ve kendi ayrıcalığı olarak düşündüğü bir görevi, bu kez emekçi ve sömürülen yığınların kişiliğinde, toplumun en ileri temsilcisinin kendi öz girişimiyle kendi üzerine alması olgusunun engin anlam ve önemini açıkça ortaya koyar.

Feodal büyük toprak sahiplerinin bu disiplini, zulüm yoluyla, angaryalar yoluyla ve halk çoğunluğuna görülmemiş acılar çektiren bir zindan rejimiyle nasıl kurduğunu biliyoruz. Serflikten burjuva iktisadına bu geçişi anımsayın. Aranızdan çoğunuzun buna olanak bulamamasına rağmen gözlemlediğiniz ve daha eski kuşaklardan öğrendiğiniz gibi, 1861'den sonra yeni burjuva iktisadına bu geçiş, eski feodal sopa disiplininden, yani en saçma, en utanmaz ve en kaba baskı ve zorlamalarla dayatılan disiplinden burjuva disiplinine, açlık disiplinine, gerçekte kapitalist kölelik disiplini olan ve özgür işverme disiplini denilen disipline bu geçiş, tarihsel olarak kolay gibi göründü. İnsanlık bir sömürücüden bir başka sömü-

(40) Rusya'da serfliğin kaldırılma tarihi.

rücüye geçtiği için, halk emeğinin bir açgözlüler ve sömürücüler azınlığı, yerini halk emeğinin bir başka açgözlüler ve bir başka sömürücüler azınlığına bıraktığı için, büyük toprak sahipleri yerlerini kapitalistlere bıraktıkları için, bir azınlığın yerine bir başka azınlığın geçmesi nedeniyle emekçi ve sömürülen geniş yığınlar ezilmiş olarak kaldıkları için, bu böyle göründü. Ve hatta bu bir sömürücüler disiplini yerine bir başka sömürücüler disiplininin geçmesi bile yıllarca, hatta on yıllarca süren çabalara maloldu ve yıllarca, hatta on yıllarca süren bir geçiş dönemi gerektirdi. Bu dönem boyunca eski feodal toprak sahipleri, çok büyük bir içtenlikle her şeyin kötüye gittiğini, serflik olmaksızın bir iktisadı yürütmenin olanaksız olduğunu düşünüyor, yeni kapitalist patron, her adımda güçlüklerle karşılaşıyor ve işletmesinden soğuyordu; bu geçişin güçlüklerinin maddi belirtisini, somut kanıtlarından birini de, Rusya'nın o zaman makineleri, en iyi makineleri yabancı ülkelerden alması ve bu makineleri kullanmasını bilen hiçbir işçi ve hiçbir yöneticinin bulunmaması oluşturuyordu. Ve Rusya'nın her yanında, en iyi makinelerin kullanılmadan kaldığı görülebiliyordu; eski serflik disiplininden yeni burjuva kapitalist disipline geçmek, o denli güçtü.

Ve eğer siz olup bitenleri böyle görürseniz yoldaşlar, görevleri ürkü yaratmak, şaşkınlık uyandırmak, emekçilerin cesaretini tamamen kırmak ve ortaklaşa yapıtlarını umutsuz olarak göstermek olan bu adamlar, bu sınıflar, bu burjuvazi, bu burjuvazi yardakçıları tarafından; her özel disiplinsizlik ve soysuzlaşma durumunu değerlendiren ve dağınıklık olmaksızın, disipline aykırı davranmaksızın, yığın yeni bir disiplin hazırlarken geçilmesi gereken üzücü deneyimlerden geçmeksizin sanki dünyada, sanki tarihte

gerçekten büyük bir tek devrim olmuş gibi, devrimi toprağa gömmek için bunları bahane olarak alan bu adamlar tarafından şaşırtılmanıza olanak vermezsiniz. Yeni bir disiplinin, bir iş disiplininin, bir yardımlaşma ve yoldaşlık disiplininin, bir sovyet disiplininin gerçekte milyonlarca emekçi ve sömürülen insan tarafından hazırlandığı bu tarihsel evreye ilk kez erişildiğini unutmamalıyız. Bu alanda hızlı başarılar kazanacağımızı ileri sürmüyor, buna bel bağlamıyoruz. Bu girişimin tüm bir tarihsel dönem gerektireceğini biliyoruz. Başlatmış bulunduğumuz tarihsel dönem, henüz burjuva bir ülkede kapitalist toplum disiplinine son verdiğimiz, onu ortadan kaldırdığımız ve istisnasız bütün bilinçli işçiler ve bütün emekçi köylülerin tüm olanaklarıyla bu ortadan kaldırmaya katkıda bulunduklarını görmekten gurur duyduğumuz ve yığınların, emekçilerin sömürücü ve köleliği üzerine kurulu bu disiplin yerine, yukarıdan gelen bir buyruk uyarınca değil, kendi öz deneyimlerine bağlı olarak, yeni ortaklaşa çalışma disiplinini, tüm Rusya'nın, onlarca ve yüzlerce milyon nüfusu olan bir ülkenin örgütlü ve birleşmiş işçi ve emekçi köylülerinin disiplinini geçirmeleri gerektiği olgusunun bilincine, kendi öz girişimleriyle ve özgürce vardıklarının görüldüğü dönemdir. Çok güç bir görevdir bu, ama verimli bir görevdir de, çünkü gömeceğimiz kapitalist toplumun tabutuna son çiviyi, ancak bu görevi pratik olarak yerine getirdiğimizde çakacağız. (Alkışlar)

27 Mayıs 1918'de "Petrogradskaya Pravda" nº 108'de (akşam baskısı), 28 Mayıs 1918'de "Pravda" nº 104 ve "Rusya Merkez Yürütme Komitesi Haberleri" (İzvestia) nº 106'da, "Rusya Ulusal İktisat Konseyleri I. Kongresi Çalışmaları". Stenografik özet" Moskova adlı kitapta yayımlanan basın özetleri.

"ULUSALLAŞTIRILAN İŞLETMELERİN YÖNETİM YÖNETMELİĞİ" TASARISINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Komünizm, tüm ülkedeki büyük üretimin azami merkezileştirilmesini gerektirir ve içerir. Bu nedenle merkezi yönetimin belli bir sektördeki bütün işletmeleri doğrudan doğruya kendine bağlamak hakkını mutlaka sağlaması gerekir. Bölgesel merkezler kendi yetkilerini, üretimin tümüyle ilgili talimatlar ve merkezin kararları uyarınca, somut yerel koşullara, vb. göre saptarlar.

Merkezi yönetimi, tüm ülke çapında belli bir sektördeki bütün işletmeleri doğrudan doğruya kendine bağlamak hakkından yoksun bırakmak demek, komisyon tasarısından da anlaşılabileceği gibi, hiçbir zaman komünizm anlamına değil, ancak bölgesel anarko-sendikalizm anlamına gelirdi.

Elyazmasının tıpkısıdır

2 Haziran 1918'de yazıldı.
İlk kez 1959'da Lenin Derlemesi XXXVI içinde yayımlandı.

AMERİKAN İŞÇİLERİNE MEKTUP[41]
(Parça)

Satılık burjuva basın, devrimimiz tarafından işlenen her yanlışı davul zurna çalarak ilan edebilir. Yanlışlarımız bizi korkutmuyor. Devrim başladı diye, insanlar yanılmaz kutsal kişiler durumuna gelmedi. Yüzyıllar boyunca ezilen, alıklaştırılan, zorla sefalet, cehalet, barbarlık kıskacı içinde tutulan emek sınıflar, yanlışlıklar yapmadan devrim yapamazlar. Ve daha önce de söyleme olanağını bulduğum gibi, burjuva toplumun cesedi bir tabut içine konulup gömülemez. Devrilen kapitalizm, havaya mikropla-

(41) "Amerikan işçilerine mektup"la birlikte ABD'ye, RSFSC Anayasası'nın ve sovyet hükümeti tarafından müdahaleye son verilmesini sağlamak isteğiyle başkan Wilson'a yollanan notanın metinleri de gönderildi.

"Amerikan işçilerine mektup", İngilizce olarak (bazı kısaltmalarla) Aralık 1918'de, Amerikan Sosyalist Partisi'nin New York'ta çıkarılan **The Class Struggle** dergisi ve John Reed ile San Katayama'nın da yazdıkları ve Boston'da çıkarılan haftalık **The Revolutionary Age** gazetesi gibi organlarında yayımlandı. Lenin'in bu mektubunun okurlar arasında uyandırdığı ilgi o kadar büyük oldu ki mektup, **The Class Struggle** dergisinin ayrı bir basımı biçimiyle ve büyük bir sayıda basıldı. Sonradan Lenin'in bu mektubu, ABD ve Batı Avrupa'daki sosyalist ve burjuva basında birçok kez yeniden yayımlandı.

Amerikalı sol sosyalistler tarafından geniş ölçüde yararlanılan "Amerikan işçilerine mektup", ABD ve Avrupa'daki işçi ve komünist hareketin gelişmesinde çok büyük bir rol oynadı. Sovyet Rusya'ya karşı İngiltere, Fransa ve ABD tarafından düzenlenen silahlı müdahaleye karşı protesto hareketinin ABD'deki yoğunlaşmasına katkıda bulundu.

rını bulaştırarak, yaşamımızı zehirleyerek, aramızda çürür, dağılır; eskimiş, çürümüş, ölmüş olan şey, yeni, taze, genç, canlı olan her şeye binlerce bağla tebelleş olur.

Bizim tarafımızdan yapılan ve burjuvazi ile uşaklarının (menşeviklerimiz ve sağ devrimci-sosyalistlerimiz dahil) her yerde davul zurna çalarak ilan edecekleri her yüz yanlışlık başına on bin küçük ve kahramanca iş; basit, gölgede kalmış, bir işçi mahallesi ya da uzak bir köyün günlük yaşamına karışmış ve başarılarının her birini davul zurna çalarak ilan etme alışkanlığı (ve olanağı) olmayan insanlar tarafından yapılmış oldukları için büyük ve kahramanca iş düşer.

Ama, —böyle bir varsayımın yanlış olacağını bilmeme karşın—, eğer bunun tersi olsaydı, eğer yüz doğru iş başına on bin yanlışlık düşseydi bile, devrimimiz gene de büyük ve yenilmez olurdu —*ve Tarih karşısında öyle olacaktır*—, çünkü *ilk kez olarak* bir azınlık değil, yalnızca zenginler, yalnızca eğitim görmüş katmanlar değil, ama gerçek yığın, engin emekçiler çoğunluğu *kendi başına* yeni bir yaşam kurmakta, *kendi öz deneyimine dayanarak*, son derece çetin sosyalist örgütlenme sorunlarını çözmektedir.

Bu çalışmadaki, yani on milyonlarca basit işçi ve köylünün, tüm yaşamlarını değiştirmek amacıyla en özenli ve en içten bir biçimde yerine getirdikleri bu çalışmadaki her yanlışlık, bu yanlışlıkların her biri, sömürücü azınlığın emekçileri aldatma ve sömürme sanatıyla sağlanan binlerce ve milyonlarca "yanılgıya düşmez" başarısına değer. Çünkü işçiler ve köylüler, yeni bir yaşam kurmayı, kapitalistlerden *vazgeçmeyi*, ancak bu yanlışlıklar *pahasına öğrenecekler*, sosyalizmin zaferine giden yolu, binlerce engel arasından, ancak böyle açacaklardır.

25-26 Ekim (eski takvim) 1917 gecesinde, toprağın tüm özel mülkiyetini bir anda kaldıran ve şimdi bir aydan öbürüne, çok büyük güçlüklere rağmen ve kendi yanlışlarını kendileri düzelterek, iktisadi yaşamın yeni koşullarını örgütleme, kulaklara karşı savaşma, toprağı (para babalarına değil) *emekçilere* verme, büyük *komünist* tarıma geçme yolundaki o son derece çetin görevi pratik olarak başarıyla yürüten köylülerimiz, devrimci çalışmalarında yanlışlıklar yapıyorlar.

Birkaç aylık bir süre içinde, hemen her önemli fabrika ve işyerini ulusallaştıran ve her gün çetin bir çabayla, koca koca sanayilerin kendileri için yeni bir şey olan yönetimini öğrenen, görenek, küçük burjuva zihniyet ve bencilliğin korkunç direncinin üstesinden gelerek, ulusallaştırılmış işletmeleri çalıştıran, *yeni* toplumsal ilişkilerin, *yeni* bir iş disiplininin, işçi sendikalarının kendi üyeleri üzerinde *yeni* bir yetkesinin temelini taş taş atan işçilerimiz, devrimci çalışmalarını yerine getirirken yanlışlıklar yapıyorlar.

Yığınların güçlü atılımıyla, daha 1905'te kurulan Sovyetlerimiz, devrimci çalışmalarını yerine getirirken yanlışlıklar yapıyorlar. İşçi ve köylü sovyetleri, yeni *tip* bir devlet, yeni ve üstün *tipte* bir demokrasi oluşturuyorlar; proletarya diktatörlüğünün büründüğü bir biçim, devleti burjuvazi *olmaksızın* ve burjuvaziye *karşı* yönetmenin bir aracıdır bu sovyetler. İlk kez olarak bu sovyetlerde, yığınların hizmetine, emekçilerin hizmetine giren demokrasi, bütün burjuva cumhuriyetlerde, hatta en demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile olduğu gibi, zenginler için bir demokrasi olmaktan çıkmıştır. İlk kez olarak halk yığınları, yüz milyonluk bir insan çerçevesinde yerine getirilmedikçe sosyalizmin söz konusu *edileme-*

yeceği bir göreve, proleterler ve yarı proleterler diktatörlüğünün kurulmasına girişiyor.

Bilgiçler ya da burjuva demokratik veya parlamenter önyargılarla tıka basa ve ıflah olmaz bir biçimde dolu olan herkes, Sovyetlerimiz karşısında şaşkın, örneğin tek dereceli seçimlerin yokluğuna itiraz ederek kafalarını sallıyorlarsa, ne önemi var? 1914-1918'in büyük sarsıntıları boyunca ne herhangi bir şey öğrendi, ne de herhangi bir şey unuttu bu adamlar. Emekçiler bakımından proletarya diktatörlüğü ve yeni bir demokrasinin —iç savaş ve yığınların siyasete en geniş katılımının— birliği, böyle bir birlik bir çırpıda gerçekleşmez ve görenekçi bir parlamenter demokratizmin cılkı çıkmış biçimleriyle bağdaşmaz. Sovyetler cumhuriyeti bizim karşımıza yeni bir dünya, sosyalizm dünyası olarak çıkıyor. Bundan ötürü bu dünya, eğer hiç de Jüpiter'in başından çıkan Minerva gibi bir anda, dört başı mamur bir biçimde doğmuyorsa, bunda şaşacak hiçbir şey yok.

Eski burjuva demokratik anayasaların, örneğin biçimsel eşitlik ve toplanma hakkını kapsamalarına karşın, bizim proleter ve köylü sovyet anayasamız, salt biçimsel bir eşitlik iki yüzlülüğünü kabul etmiyor. Burjuva cumhuriyetçiler tahtları devirirlerken, krallar ve cumhuriyetçilerin biçimsel eşitliğini kendilerine hiç de tasa etmiyorlardı. Burjuvaziyi devirmek söz konusu olduğu zaman, burjuvazi için biçimsel eşitliği yalnızca hainler ya da alıklar isteyebilir.

En iyi binaların hepsi burjuvazinin tekelinde olduğu zaman, "toplanma özgürlüğü" işçiler ve köylüler için bir bakır mangır bile etmez. Bizim Sovyetlerimiz, kentte ve kırda, bütün güzel binaları zenginlerin *elinden aldı* ve *hepsini* işçilere ve köylülere *vererek*, *kendi* birliklerinin merkezi durumuna getirmelerini ve toplantılarını oralarda düzenlemelerini sağladı.

Bizim toplantı özgürlüğümüz işte bu — — — ama emekçiler için! Bizim sovyet anayasamızın, bizim sosyalist anayasamızın varlık nedeni ve özü, işte bu!

Bu nedenle biz, Sovyetler Cumhuriyetimizin üzerine hâlâ çöken felaketler ne kadar büyük olursa olsun, *onun yenilmez olduğuna* hepimiz inanıyoruz.

20 Ağustos 1918

N. LENİN

"Pravda" nº 178,
22 Ağustos 1918

6 KASIM 1918'DE İŞÇİ, KÖYLÜ, KAZAK VE KIZILORDU ASKER TEMSİLCİLERİ SOVYETLERİ RUSYA IV. OLAĞANÜSTÜ KONGRESİNDE DEVRİMİN YILDÖNÜMÜ ÜZERİNE YAPILAN KONUŞMA
(Parça)

... Öte yandan, Sovyetler örgütlenmesinin ilk adımlarından sonra, Sverdlov yoldaşın kongreyi açarken haklı olarak belirttiği gibi, Rusya'da Sovyetler örgütlenmesinin sağlam olarak yerleşmediği ve tüm emekçilerle tüm ezilenlerin uzun savaşım deneyimi üzerinde hazırlanan Sovyet anayasasının tamamlayıcı bir parçası durumuna gelmediği en uzak bir köşe bile kalmadı.

Ezilen yığınlarda yalnız tiksinti değil, bıkkınlık, korkunç bir bezginlik, bir bitkinlik de bırakan ve böylece devrimin en güç, en zahmetli dönemine yol açan o dört savaş yılından sonra, kendimizi savunacak hiçbir gücümüz yokken, Alman ve Avusturya emperyalizminin darbelerine karşı savunmasız bir durumdayken, kendimizi savunamazken, bugün güçlü bir Kızılordumuz var. Son olarak ve en önemlisi de, Ekim'de ve bu yılın başında çok acısını çektiğimiz uluslararası yalnızlıktan kurtulduk. Bizim tek, ama sağlam müttefikimiz, yani tüm ülkelerin emekçi ve

ezilenleri, sonunda ayaklandı. Batı Avrupa proletaryasının, emperyalist savaşa karşı seslerini cesurca, kahramanca yükseltme girişimlerinin cezasını uzun zindan aylarıyla ödeyen önderlerinin özgürlüklerine kavuştuklarını görüyoruz. Çünkü Berlin'de ve Viyana'da, günden güne değil, saatten saate büyüyen işçi devrimi, onları zorla serbest bıraktırdı[42]. Tek başımıza kalacak yerde, uluslararası müttefiklerimizle el ele, omuz omuzayız. Bu yol üzerinde kısa bir mola vermekte, bu geçiş dönemi üzerinde bir süre durmakta sakınca görmüyorum.

Yoldaşlar, başlangıçtaki sloganımız işçi deneti-

(42) 1918 sonbaharında Avusturya'da, bir devrim patlak verdi. İşçiler ve askerler, 650 yıldan beri hüküm süren Habsburglar hanedanını devirdi. Cumhuriyet ilan edildi. Viyana'da ve öteki kentlerde, İşçi temsilcileri sovyetleri kuruldu. Ancak Avusturya proletaryasının çok geniş katmanları, sosyal demokrasi düşüncelerinin egemenliği altındaydı. Sosyal demokrasinin izlediği ihanet siyaseti sonucu Sovyetler, işçi sınıfının savaş örgütü olarak önemini yitirdi ve proletaryanın saldırısı durduruldu.

Kiel'deki savaş filosu denizcileri tarafından girişilen ayaklanma, Almanya'daki 1918 devriminin başlangıcını oluşturdu. Kıyı kentleri, ayaklanmaya katıldı. Gemilerde, kışlalarda ve işletmelerde İşçi ve asker sovyetleri kuruldu. Tüm Kuzey Almanya'yı saran devrim, hızla ülkenin merkez ve güney bölgelerine yayıldı. 9 Kasım'da Berlin'de, genel bir grev ilan edildi. Çok geçmeden silahlı bir ayaklanmaya dönüşen bu grev, Wilhelm II'nin burjuvalar ve toprak ağaları monarşisini devirdi.

Ancak, sağ ve merkezci sosyal demokratlar, devrimin kurulmasına yol açtığı İşçi ve asker sovyetlerinin çoğunda egemen bir durum sağlama başarısını gösterdi. 10 Kasım'da Berlin Sovyeti genel kurul toplantısında kurulan Geçici hükümet, sağ ve "bağımsız" sosyal demokratlardan oluşuyordu. Hükümet programı, burjuva rejim sınırlarında kalan toplumsal reformlar çerçevesini aşmıyordu. 16-21 Aralık 1918'de Berlin'de toplanan Almanya I. Sovyetler Kongresi'nde sağ sosyal demokrat önderler, yasama ve yürütme güçlerinin hükümete verilmesi ve Kurucu meclis seçimlerinin düzenlenmesi üzerine bir karar alınmasını sağladı. Gerçekte bu karar, Sovyetler'in ortadan kaldırılması anlamına geliyordu. Savunma bakanı sağ sosyal demokrat G. Noske tarafından yönetilen karşıdevrimci birlikler, Berlin proletaryasının etkinliğini büyük bir kan dökücülükle bastırdı. 15 Ocak'ta bu çeteler, Alman işçi sınıfının önderleri Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u tutukladı ve öldürdü. Ocak ayaklanmasını bastıran ve Alman işçilerinin en seçkin önderlerini öldüren Alman burjuvazisi, 19 Ocak 1919 Kurucu Meclis seçimlerinde burjuva partilerin kazanmasını sağladı.

miydi. Kerenskiy hükümetinin bütün vaatlerine rağmen sermayenin, ülke üretimini baltalamayı sürdürerek, ülkeyi gitgide daha çok yıkıma uğrattığını söylüyorduk. Bugün görüyoruz ki felakate doğru gidiliyordu ve her sosyalist işçi hükümeti için zorunlu ilk önlemin de işçi denetimi olması gerekir. Kararname çıkararak bütün sanayimizde hemen sosyalizmi ilan etmedik, çünkü sosyalizm, ancak işçi sınıfı yönetmesini öğrendiği ve işçi yığınları otoritelerini güçlendirdikleri gün kurulup sağlamlaşabilir. Bunlar olmadıkça sosyalizm, sofuca bir dilekten ibaret kalır. Bu nedenle biz, işçi yönetiminin çelişik, yetkinlikten uzak bir önlem olmakla birlikte, işçilerin sömürücülere karşı, sömürücülerden arındırılmış engin bir ülkedeki görkemli sınai kuruluş görevine kendi başlarına girişmelerinin zorunlu olduğunu bildiğimiz için, işçi yönetimini kurduk ve yoldaşlar, bu işte doğrudan doğruya ve hatta dolaylı olarak yer alan herkes, eski kapitalist rejimin tüm baskı ve tüm kan dökücülüğünü bilen herkes, çok şey öğrendi. Az şey elde ettiğimizi biliyoruz. İşçi sınıfının karşısına sayısız güçlük ve engelin dikildiği en geri ve çok çekmiş ülkelerden birindeki işçi sınıfının, sanayiyi yönetmesini öğrenebilmek için uzun bir zamana gereksinimi olduğunu biliyoruz. Bizce en önemli ve en değerli olan şey, işçilerin bu yönetimi kendi ellerine alması ve en önemli sanayi kollarında dağınık, bölük pörçük, zanaatsal ve eksik kalacak işçi denetiminin tüm ülke çapında yerini sanayideki işçi yönetimine bırakmasıdır.

Sendikaların durumu değişti. Sendikaların büyük görevi şimdi, tüm yönetim komitelerine, tüm merkez organlarına ve tüm yeni örgütlere kendi temsilcilerini sokmaktır. Bu komitelere, bu organlara ve bu örgütlere kapitalizmden yıkıma uğramış, bilinçli

olarak baltalanmış ve daha baştan beri insanlık tarafından biriktirilen bilim hazinelerinin ürünü olan bilgilerinden, yığınların sömürücülerden arındırılmış, toplumsal ve ulusal bir iktisat kurmalarına yardımcı olmak için değil, sosyalizm davasını baltalamak için yararlanmak isteyen aydınların yardımına baş vurulmadan etkinliğe geçirilen bir sanayi miras kalmıştır. Bu türlü aydınlar bilgiyi, olmayacak engeller çıkarmak, hiç de hazır olmamakla birlikte bu yönetim işine canla başla girişen işçilerin işini güçleştirmek için kullanmak istiyorlardı. Ancak, en önemli engelin aşıldığını söyleyebiliriz. Olağanüstü bir güçlükle aşıldı bu engel. Burjuvazinin çevresinde dönen öğelerin giriştiği baltalama bastırıldı. Çok büyük engellere rağmen işçiler, sosyalizmin temellerini atan bu kesin adımı atmak başarısını gösterdi. Hiçbir abartmada bulunmuyor ve doğruyu söylemekten çekinmiyoruz. Evet, eğer erişilecek erek göz önünde tutulursa, yaptıklarımız azdır, ama temellerinin sağlamlaşması açısından bakılırsa, çok şey yaptığımız görülür. Sosyalizmden ve geniş yığınlar içinde sosyalizmin temellerinin bilinçli olarak kurulduğundan söz edildiği zaman, bu sözden yığınların broşürler alıp okuduklarını anlamamak gerekir; hayır, bu konudaki bilinç, yığınların olağanüstü güçlükteki bir işe özel bir cesaretle, kendi elleriyle, binlerce yanılgıya düşerek girişmeleri ve bugün çalışır duruma getirilen ve sağlam temellere dayanan sanayinin yönetiminin örgütlenmesinde onları pişiren ve yetiştiren bu yanılgıların her birinin acısını çekmeleri anlamına gelir. Yığınların çalışması başarıyla sonuçlandı. Bundan sonra bu iş, aynı biçimde yürütülmeyecek. Şimdi sosyalizmi kendi elleriyle kurduklarını, sosyalizmin temellerini kendi elleriyle attıklarını ve ülke içinde hiçbir gücün bu işi sonuna kadar götür-

melerini engellemeyeceğini yalnız önderler ve öncü işçiler değil, tüm işçi yığını, gerçekten en geniş katmanlar biliyor.

Sanayide her ne kadar çok büyük güçlüklerle karşılaştık, her ne kadar işçi denetiminden işçi yönetimine geçen ve gerçeklikte kısa olmakla birlikte, çok kimseye uzun gibi görünen bir yolu aşmak zorunda kaldıksa da, daha geri bir durumda olan kırda yerine getirmemiz gereken hazırlık çalışması çok daha güçtü. Kırdaki yaşamı bilen, köylü yığınlarla ilişkisi olan herkes, kentlerdeki Ekim devriminin kırlar bakımından ancak 1918 yaz ve sonbalarında gerçek bir Ekim devrimi durumuna geldiğini söyleyecektir. Ve bu konuda yoldaşlar, Petrograd proletaryası ve Petrograd garnizonu askerleri iktidara el koyarken, kırda sosyalizmi kurmak için büyük güçlüklerle karşılaşılacağını, daha yavaş davranmak gerektiğini, toprağın kolektif işlenmesini kararnameler, yasalar yardımıyla gerçekleştirmeye girişmenin çok büyük bir alıklık anlamına geleceğini, toprağın kolektif işlenmesine ancak çok küçük bir sayıdaki bilinçli köylünün razı olacağını, ama büyük çoğunluğun buna hazır olmadığını çok iyi biliyorlardı. Ve bu nedenle biz, devrimin gelişme çıkarları bakımından kesinlikle zorunlu olanı yapmakla, yani yığınların gelişiminden önce davranmamak ve onların kendi deneyimlerinden, kendi savaşımlarından, ileriye doğru bir hareketin doğmasını beklemekle yetindik. Ekim'de köylülerin, yüzlerce yıllık düşmanı olan feodal toprak sahibini, toprak senyörünü ortadan kaldırmakla yetindik. Köylülerin genel savaşımıydı bu. Köylülük içinde o zaman proletarya, köylülüğün en yoksul bölümü olan yarı proletarya ve burjuvazi arasında ayrım yoktu. Biz sosyalistler biliyoruz ki bu savaşım olmadıkça sosyalizm de olmaz; ancak bizim

bunu bilmemizin yeterli olmadığını, bu bilginin propaganda yoluyla değil, ama milyonlarca insanın kendi kişisel deneyimiyle bu milyonlarca insan arasında yayılmasının zorunlu olduğunu da biliyoruz. Ve bu nedenle biz, devrimi tüm köylülüğün ancak topraktan eşitçi bir yararlanma ilkelerine dayanan bir devrim olarak tasarladığı bir sırada, 26 Ekim 1917 kararnamemizle, toprak üzerindeki köylü kararnamesini[43] temel olarak aldığımızı açıkça ilan ettik.

Biz bu vekalet belgesinin kendi görüşlerimize uymadığını, komünizmden uzak olduğunu açıkça söyledik, ancak yalnız kendi programımıza uygun düşen şeyi, köylülerin görüşlerine uygun düşmeyen şeyi de köylülüğe zorla kabul ettirmedik. Devrimin gelişmesinin köylüleri de bizim konularımıza yöneleceğine inanarak, onlarla birlikte yürüyeceğimizi açıkladık ve bu durum, bugün gördüğümüz köylü hareketine yol açtı. Toprak reformu, toprağın bu toplumsal-

(43) Lenin tarafından yazılan ve 26 Ekim 1917'de, Sovyetler iktidarının kuruluşunun ertesi günü Rusya II. Sovyetler kongresinde onaylanan Toprak kararnamesi

Toprak kararnamesiyle büyük toprak mülkiyeti, toprağın özel mülkiyeti kaldırıldı ve tüm toprak halka devredildi.

242 yerel köylü vekâlet belgesine dayanılarak kaleme alınan "Toprak vekâlet belgesi", Toprak kararnamesine katıldı. Vekâlet belgesindeki maddelerden biri, topraktan eşitlikçi yararlanmanın kabulüyle ilgiliydi. Daha Ekim devriminden önce Lenin, birçok yazısında topraktan eşitlikçi yararlanma sloganının yanlışlığını ortaya koymuştu. Devrimci-sosyalistlere ve bu sloganı savunan öteki halkçılara göre, toprağın "eşitlikçilik" temelinde onu işleyen köylü işletmelerine devri, "toprağın toplumsallaştırılması"na yol açacaktı. Gerçekteyse, bireysel köylü ekonomilerinin korunmasını gerektiren topraktan eşitlikçi yararlanma, kırı sosyalizme yöneltmek şöyle dursun, kaçınılmaz olarak tarımdaki kapitalist ilişkilerinin gelişmesini hızlandırmaya yol açacaktı. Köylüleri sosyalizme götüren tek doğru yol, dağınık köylü işletmelerinin birleştirilmesi ya da tarımın kolektifleştirilmesidir.

Lenin ve öteki parti üyeleri, topraktan eşitlikçi yararlanmayla ilgili maddenin Toprak kararnamesine katılmasını kabul ederken, bu ilkenin yanlışlığını köylülerin kendi deneyimleriyle anlayacaklarını düşünüyorlardı. Lenin'in öngörüsü, tamamen doğru çıktı. Kırdaki toplumsal ilişkilerin gelişmesi emekçi köylülüğü, tarımın kolektifleştirilmesi yoluna girmenin zorunluluğunu kabul etmek zorunda bıraktı.

laştırılmasıyla başladı. Bu toplumsallaştırmanın bizim görüşlerimize uymadığını açıkça söylemekle birlikte, büyük bir çoğunluğun topraktan eşitlikçi yararlanma düşüncesini bildiğimiz ve bu çoğunluğa hiçbir şeyi zorla kabul ettirmek istemediğimiz için, köylülüğün bu aşamayı kendiliğinden aşmasını ve daha ileriye gitmesini bekleyerek, topraktan eşitlikçi yararlanma yönünde oy verdik. Beklentimiz başarıyla sonuçlandı ve güçlerimizi hazırlamasını başardık.

O sırada kabul ettiğimiz yasa, genel demokratik ilkelere, kulakla, yani zengin köylüyle yoksul köylüyü birleştiren toprak sahibi düşmanlığına, hiç kuşku yok ki, eski krallık yönetimine karşı çıkan devrimci bir düşünce olan genel eşitlik düşüncesine dayanıyor. Bu yasadan sonra biz, köylülük içinde bir farklılaşmadan geçmek zorundaydık. Toprağın toplumsallaştırılması yasasını, ortak bir anlaşmayla yayımladık. Bu yasa, hem bizim tarafımızdan, hem de bolşeviklerin görüşlerini paylaşmayan kimseler tarafından oybirliğiyle benimsendi. Toprağa kimin sahip olması gerektiği sorununun çözümü konusu ortaya çıkınca biz, başta gelen yeri tarım komünlerine verdik. Böylece tarımın sosyalist ilkelere göre gelişmesinin yollarını açarken, Ekim 1917'de tarımın bu yola girebilecek bir durumda olmadığını çok iyi biliyorduk. Hazırlık çalışmamız sayesinde, henüz en demokratik cumhuriyetçi devletlerin hiç birinin atamadığı kadar büyük bir tarihsel önem taşıyan bir dev adımı attık. Bu yaz boyunca bu adım, hatta en uzak rus köylerinde bile, tüm köylülük yığını tarafından atıldı. İaşe durumu bozulup aç kalınacak bir durumla karşılaşınca; geçmişin mirası ve dört yıllık kahrolası savaş nedeniyle, buğday bakımından en zengin bölge, karşı devrim ve iç savaş tarafından elimizden alınınca, bu durum doruk noktasına varıp da açlık

kentleri tehdit etmeye başlayınca, işte o zaman iktidarımızın tek, en sadık ve en sağlam siperi olan kentlerin ve sanayi merkezlerinin işçi öncüsü, saflarını daha da sıkıştırarak kırlara gitti. İşçilerin kırlara, işçileri ve köylüleri silahlı bir savaşımda karşı karşıya getirmek için gittiklerini söyleyen kimseler, karaçalıcı kimselerdir. Bu kara çalma, olaylar tarafından yalanlandı. İşçiler kırın sömürücü öğelerine, halk açlıktan ölürken buğday karaborsası yaparak inanılmaz servetler toplayan kulaklara karşılık vermek için yürüyüşe geçti. Kırlardaki nüfusun çoğunluğunu oluşturan yoksul emekçilere yardım etmeye gitti. Ve temmuz bunalımı, kulak ayaklanmaları dalgası tüm Rusya'ya sel gibi yayıldığı zaman, işçilerin boş yere müdahalede bulunmadığını, kardeşçe bir el uzattığını, bu hazırlık çalışmasının yığının kazanılmasına yol açtığını açıkça ortaya koydu. Temmuz bunalımı, kırlardaki sömürülen emekçi öğelerin, kentler proletaryasıyla yan yana, genel bir ayaklanmasıyla sonuçlandı. Bugün Zinoviev yoldaş bana telefon ederek, Petrograd'taki Yoksul köylü komiteleri bölge kongresinde 18.000 delegenin bir araya geldiğini ve kongrede olağanüstü bir coşkunluk ve etkinliğin hüküm sürdüğünü bildirdi[44]. Rusya'da gelişen olaylar daha somut bir biçime büründüğü ölçüde, yoksul köylüler bir kez ayaklandıktan sonra, kulaklara

(44) **Yoksul köylü komiteleri,** Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin 11 Haziran 1918'de yayımladığı "Yoksul köylülerin örgütlenme ve taşesi" kararnamesiyle kuruldu. Bu komitelerin, özellikle köylülerin beslenme yedekliklerinin sayımını yapmak, kulaklar tarafından yasadışı depolanan yiyecek maddelerini bulmak ve sovyet taşe organlarının bu stoklara elkoymasına yardımcı olmak, yoksul köylülere kulaklar yararına yiyecek sağlamak, tarım gereci ve mamul maddeleri dağıtmak vb. gibi görevleri vardı. Oysa yoksul köylü komitelerinin çalışması, kırsal yaşamın bütün alanlarına yayıldı ve bu komiteler, proletarya diktatörlüğünün köylerdeki dayanak noktaları ve organları durumuna geldi. Etkinlikleri, sosyalist devrimin kırdaki gelişmesine yol açtı. 1918 sonunda yoksul köylü komiteleri, görevlerini yerine getirdikten sonra, Kırsal Sovyetlerle birleşti.

karşı kendi savaşım deneyimlerini yaptılar ve kentlerin iaşesini sağlamak, kırın yaşamını sürdürebilmesi bakımından zorunlu olan emtia mübadelesini yeniden canlandırmak için kırsal burjuvaziyle, kulaklarla birlikte hareket edilmemesi gerektiğini gördüler. Ayrı ayrı örgütlenmek gerekiyordu. Ve böylece kırdaki sosyalist devrimin ilk evresini, temel bir evreyi aştık. Ekim'de bunu yapamazdık. Yığınlara hangi uğrakta gidebileceğimizi kavradık ve şu anda sağladığımız sonuç da şu: Kırda sosyalist devrim başladı ve parababalarıyla kulakların, ancak olayların gidişini kavrayamadıkları yerlerde buğday karaborsası yapmaya kalkıştıklarının bilinmediği bir tek uzak köşe kalmadı. Ve işte kırsal işletme ve yoksul köylüler, önderleri olan kent işçileri çevresindeki saflarını sıklaştırarak, gerçekten sosyalist bir kuruluşa ancak bugün sağlam ve kesin bir temel sağlıyor. Köylerdeki sosyalist kuruluş, ancak bugün başlayacak. Toprağın kolektif işlenmesini geniş ölçüde ve yöntemli olarak örgütlemeye, gerici ve bilgisiz bir nitelik taşıyan eski yönetim çerçevesinde, basit ve kolay anlaşılır insan kültürünün bile olanaksız olduğunu çok iyi bildiği için bilgiden, bilim ve teknikten yararlanmaya çalışan Sovyetler ve işletmeler ancak bugün kuruluyor. Bu alandaki çalışma, sanayideki çalışmadan çok daha güç. Yerel komite ve Sovyetlerimiz birçok yanlışlık yapıyor. Ama bu yanlışlıkları da bir ders oluşturuyor. Kuruluş çalışması karşısında bilinçli bir tavır takınan yığınların yaptığı yanlışlıklardan korkmuyoruz; çünkü kişisel deneyim ve kişisel etkinlikten başka hiçbir şeye bel bağlamıyoruz.

9 Kasım 1918'de "Pravda"nın 242. sayısında ve "Rusya Merkez Yürütme Komitesi Haberleri"nin (İzvestia) 244. sayısında yayımlanan basın özeti.

Tam olarak ilk kez 1919'da "Rusya Sovyetleri Altıncı Olağanüstü Kongresi. Stenografik Tutanak." adlı kitapta yayımlandı.

PROLETARYA DEVRİMİ VE DÖNEK KAUTSKY[45]

BURJUVA DEMOKRASİ VE PROLETER DEMOKRASİ

... Devlet örgütünü alın. Kautsky bu konuda, "ayrıntılar"la ilgileniyor, Sovyet anayasasında seçimlerin "dolaylı" olduklarını, tek dereceli olmadıklarını saptamaya değin gidiyorsa da, sorunun özünü

(45) **Proletarya devrimi ve dönek Kautsky** adlı yapıtını Lenin, Ekim 1918 başında, Kautsky'nin **Proletarya diktatörlüğü** adlı broşürünü okuduktan hemen sonra yazmaya başladı. II. Enternasyonal'in düşünme ustası bu broşürde, marksist proletarya devrimi kuramını çarpıtıp alçaltmaya çalışıyor ve Sovyet devletine kara çalıyordu.

20 Eylül 1918'de Lenin, **Pravda**'da Kautsky'nin bolşeviklere karşı savaşıma çağıran makalesinin parçalarını okuduktan sonra, Stockholm'deki Vorovskiy'e şöyle yazıyordu: "Kautsky'nin yüz kızartıcı saçmalıkları, çocuksu kem kümü ve iğrenç oportünizmi, şu soruyu sormamıza yol açıyor: Kautsky'nin giriştiği marksizmin kuramsal alçaltılmasına karşı savaşmak için neden hiçbir şey yapmıyoruz?"

O sırada Sovyetler cumhuriyetinin İskandinav ülkelerdeki tam yetkili temsilciliğini yapan Vorovskiy'den Lenin, Kautsky'nin diktatörlük üzerindeki broşürünü çıkar çıkmaz ve bolşeviklerle ilgili bütün makaleleriyle birlikte kendisine göndermesini istedi.

Lenin'in, **Proletarya devrimi ve dönek Kautsky** adlı kitabını yazmaya nasıl çalıştığını V. Bonç-Bruyeviç, anılarında şöyle anlatıyordu: "Olağanüstü bir güç taşıyan bu yapıta Lenin, günler boyunca gece geç vakte kadar çalışıyordu..." Kitabını bitirmeden önce Lenin, 9 Ekim'de "Proletarya devrimi ve dönek Kautsky" başlıklı makalesini yazdı ve 11 Ekim'de bu makale, **Pravda**'da yayımlandı. 10 Ekim'de Lenin, Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin ya da yardımcısı Karahan'a gönderdiği bir notta, Kautsky'ye karşı yazdığı makalenin Yoffe, Bersin ve Vorovskiy'e iletilmek üzere Berlin'e gönderilmesini ve onlara şu mektubun da ulaştırılmasını istiyordu:

göremiyor. Devlet aygıtının, devlet makinesinin *sınıfsal* özelliğini dikkate almıyor. Burjuva demokraside kapitalistler, "saf" demokrasi ne kadar gelişmişse o kadar ustalıklı ve etkili binbir kurnazlıkla, halk yığınlarını ülke yönetimine katılmaktan, toplantı ve basın özgürlüğünden, vb. *uzaklaştırırlar*. Sovyetler iktidarı yığınları, özellikle sömürülen yığınları, dünyada *ilk olarak* (tam tamına söylemek gerekirse ikinci olarak, çünkü aynı şeye Paris Komünü başlamıştı) yönetime *çağırdı*. Binlerce engel, emekçi yığınların burjuva parlamentoya katılmasını engeller (ve burjuva bir demokraside büyük sorunlar, *hiçbir zaman* burjuva parlamentoda çözülmez, borsa tarafından, bankalar tarafından bir çözüme bağlanırlar). Ve işçiler burjuva parlamentonun, kendileri için *yabancı* bir örgüt, burjuvazinin proleterleri bir *bastırma aracı*, düşman bir sınıfın, sömürücü bir azınlığın organı olduğunu çok güzel bilir ve sezer, görür ve kavrarlar.

Emekçi ve sömürülen yığınların kendi örgütleri olan Sovyetler, onların devleti kendi başlarına örgütleme ve yönetme olanağını *sağladı*. Ancak emekçi ve sömürülenlerin öncülüğünü yapan kentler proletaryası, bu durumda büyük işletmeler içinde daha iyi birleşmiş olmak üstünlüğünden yararlandı; seçmek ve seçilenleri denetlemek bakımından, en çok onun olanağı vardı. Sovyet örgütlenmesi, tüm emekçi ve sömürülenlerin, kendi öncüleri olan proletaryanın çev-

---

"Sevgili yoldaşlar, Kautsky'ye karşı yazdığım bu çok kısa makaledeki eksiklikleri çok iyi biliyorum. Ancak hemen bir tavır almak ve Kautsky konusunda ne düşündüğümüzü söylemek gerekiyor. Sizden bu makaleyi çevirmenizi ve el ilanı biçiminde yayınlamanızı önemle rica ediyorum."

"Proletarya devrimi ve dönek Kautsky" başlıklı makale, 1918'de Bern ve 1919'da Viyana'da almanca olarak yayımlandı.

Lenin'in **Proleterya devrimi ve dönek Kautsky** broşürüyse, 1919'da İngiltere, Fransa ve Almanya'da yayımlandı.

resinde birleşmesini kendiliğinden *kolaylaştırdı*. Eski burjuva aygıt, —bürokrasi, servet, burjuva eğitim, etkili ilişkiler, vb. ayrıcalıkları (burjuva demokrasi ne kadar gelişirse, bu gerçek ayrıcalıklar o kadar çeşitlilik kazanır)—, bütün bunlar Sovyetler yönetiminde ortadan kalktı. Basımevleri ve kağıt burjuvazinin elinden alındığı için, basın özgürlüğü bir ikiyüzlülük olmaktan çıktı. En iyi binalar, saraylar, konaklar, senyörlük köşkleri de eski sahiplerinin ellerinden alındı. Sovyet iktidarı bu binaların en iyi binlercesini bir anda sömürücülerin elinden aldı ve böylece yığınlar için toplanma hakkını *bir milyon kez* daha "demokratik" bir duruma getirdi. Bu hak olmadıkça, demokrasi bir aldatmaca olmaktan ödeye gidemez. Yerel olmayan Sovyetlere tek dereceli olmayan seçimler, yerel temsilcisini en kısa sürede geri almak ya da Sovyetler genel kongresine en kısa sürede göndermek olanağına sahip olmanın büyük bir önem taşıdığı yoğun bir yaşantı döneminde, *tüm* aygıtı daha az masraflı, daha hareketli, işçiler ve köylüler için daha kolay erişilebilir bir duruma getirdi.

Proleter demokrasi, herhangi bir burjuva demokrasiden *bir milyon kez* daha demokratiktir; Sovyetler iktidarı, burjuva cumhuriyetlerin en demokratiğinden bir milyon kez daha demokratiktir.

Bunları dikkate almamak için, bilinçli bir burjuva uşağı ya da tozlu burjuva kitapları ardında, yaşayan gerçekliği görmekte yeteneksiz, burjuva demokratik önyargılar iliklerine işlemiş ve bundan dolayı nesnel olarak bir burjuvazi uşağı durumuna gelmiş, siyasal bakımdan ölmüş bir adam olmak gerekirdi.

Bunları dikkate almamak için, sorunu *ezilen* sınıflar açısından *koymakta* yeteneksiz olmak gerekirdi.

En demokratik burjuva ülkeler arasında, dünyada *basit* işçinin, *sıradan* işçinin, sıradan *tarım ücretlisinin* ya da genel olarak kırsal yarı proleterin (yani ezilen yığının, engin halk çoğunluğunun temsilcisinin), en iyi yerlerde toplantılar düzenlemek bakımından, düşüncelerini dile getirmek ve çıkarlarını savunmak amacıyla en büyük basımevlerine ve en iyi kağıt stoklarına sahip olmak bakımından, kendi sınıfından kimseleri devlet yönetimine getirmek bakımından, yaklaşık bir biçimde de olsa, Sovyet Rusya'daki kadar büyük bir *özgürlükten* yararlanabildiği bir tek ülke var mıdır?

Bay Kautsky'nin herhangi bir ülkedeki bin işçi ya da tarım ücretlisi arasında, kendisine gerekli bilgiler verildikten sonra, bu soruya verilecek yanıt konusunda duraksama gösterecek bir tek işçi ya da tarım ücretlisi bile bulabileceğine inanmak gülünç olurdu. Tüm dünya işçileri, burjuva gazetelerin dile getirmek zorunda kaldıkları hakikat kırıntılarını öğrenerek, Sovyetler cumhuriyetine karşı içgüdüsel bir yakınlık duyuyor. Çünkü tüm dünya işçileri onda, *proleter* demokrasiyi, zenginler için değil, *yoksullar için demokrasiyi* görüyor. Gerçekte her türlü burjuva demokrasi, hatta en iyisi bile, zenginler için bir demokrasidir.

Biz (ve devletimiz), burjuva memurlar, burjuva parlamenterler ve burjuva yargıçlar tarafından yönetiliyoruz. En demokratik olanları dahil, tüm burjuva ülkelerdeki ezilen sınıflardan onlarca ve yüzlerce milyon insanın yaşam deneyimiyle öğrendiği, her gün sezip algıladığı basit, açık ve söz götürmez hakikat, işte bu.

Oysa Rusya'da, bürokratik aygıt tamamen yıkıldı, ondan taş üstünde taş bırakılmadı, bütün eski yüksek görevliler kovuldu, burjuva parlamento dağıtıldı ve

işçilerle köylülere *çok daha açık* bir temsil sağlandı; *onların* Sovyetleri, memurların yerini aldı ya da *onların* Sovyetleri, memurların üstünde yer aldı; yargıçları, *onların* Sovyetleri seçiyor. Sovyetler iktidarının, yani proletarya diktatörlüğünün bu biçiminin, en demokratik burjuva cumhuriyetten bir milyon kez daha demokratik olduğunun bütün ezilen sınıflar tarafından kabul edilmesi için, tek başına bu olgu yeter.

Her işçi için anlaşılabilir ve açık olan bu hakikati, Kautsky anlamıyor. Çünkü şu soruyu sormayı unutuyor: *Hangi sınıf için* demokrasi? "Saf" (yani sınıfsız ya da sınıflar dışı mı?) demokrasi açısından akılyürütüyor. Bir Shylock gibi, ya "yarın kilo et", ya da hiçbir şey, diye tartışıyor. Tüm yurttaşların eşitliği yoksa, demokrasi de yok, diyor.

Çok bilen Kautsky'ye, "marksist" ve "sosyalist" Kautsky'ye, şu soruyu sormak zorundayız:

Sömüren ve sömürülen arasında eşitlik olabilir mi?

II. Enternasyonal'in ideolojik önderinin bir kitabı konusunda böyle bir soru sormak zorunda kalınması, şaşılacak ve inanılmaz bir şeydir. Ama, madem ki "başladık, artık vazgeçmek olmaz". Madem ki Kautsky üzerine yazmaya giriştik, sömüren ve sömürülen arasında neden eşitlik olamayacağını bu çok bilen adama açıklamaya çalışalım.

Ekim 1918'de,
en geç 10 Kasım 1918'de yazıldı
1918'de Moskova'da
"Kommunist" Yayınları arasında
broşür biçiminde yayınlandı.

SOVYET KURUMLARININ YÖNETİMİ ÜZERİNE YÖNETMELİK TASARISI

—1—

Sovyet kurumlarındaki tüm yönetim sorunlarının tartışılması ve ortaklaşa çözümüyle birlikte, açık seçik ve anlaşılacak biçimde saptanan *belirli* görevlerin ve *pratik* işlerin *yerine getirilmesi* için herhangi bir sovyet görevinde çalışan kişilerin *her birinin* sorumluluğunun en açık tanımı da tartışılmalı ve ortak bir çözüme bağlanmalıdır.

Bu kuralın uygulanması, *kesin olarak zorunlu* bir duruma getirilmelidir; çünkü böyle bir kural uygulanmadıkça, gerçek bir denetim uygulamak ve her görev ve her iş için en uygun kişileri seçmek olanaksızdır.

Bu nedenle, istisnasız her sovyet kurul ve kurumu, vakit geçirmeden:

1. görev ve sorumlulukların bütün kurul üyeleri ve görevli kişiler arasındaki açık ve seçik dağılımı üzerinde bir karar almak ve

2. hangi nitelikte olursa olsun ve özellikle gereç ve ürünlerin çabuk ve uygun bir biçimde toplanma ve dağıtımıyla ilgili özel görevlerde çalışan kişilerin sorumluluğunu en tam bir açıklıkla belirlemekle sorumludur.

Bütün sovyet kurumları için zorunlu olan bu yönetmeliğin uygulanması, özellikle ulusal iktisat konseyleri ve yerel bucak ve kent yürütme komitelerinin iktisat bölümleri için zorunludur. Bu ulusal iktisat bölüm ve konseyleri, halkın gereksinim duyduğu *her* tür ürün ve *her* tür hammaddenin hızlı ve uygun bir biçimde toplanma görevini hemen belirli kişilere vermekle sorumludur.

Yürütme komiteleri, eyalet ve kent temsilcileri sovyetleri, vb. gibi bütün yönetici sovyet kurumları, merkezi iktidar ve yerel örgütler tarafından alınan kararların gerçek uygulanmasının etkili bir biçimde denetlenmesine daha çok önem vermek için ve başka bir nitelik taşıyan çalışmanın elden geldiğince belli bir kurumun küçük bir sayıdaki üyesinden oluşan yardımcı komisyonlara havale edilebileceği bir biçimde, çalışmalarını hemen yeniden örgütlemekle sorumludur.

—2—

Bürokratik aksaklıklara karşı savaşım vermek ve suiistimalleri en çabuk bir biçimde ortaya çıkarmak ve sovyet kurumlarına sızabilecek namuzsuz memurları saptamak ve görevden uzaklaştırmak için aşağıdaki kurallar konmuştur:

Sovyet kurumlarının, hiçbir yazılı geçiş iznine gerek olmaksızın herkese açık olabilmesi için, halka açılış gün ve saatleriyle ilgili yönetmeliğin yalnız kuruluşun içinde değil, dışında da duvara asılıp ilan edilmesi gerekir. Ziyaretçileri karşılamanın zorunlu olarak, kuruluşa girişin hiçbir yazılı geçiş izni olmaksızın ve serbest olacak bir biçimde örgütlenmesi gerekir.

Her sovyet kurumunda, ziyaretçinin adının, iste-

ğinin ne olduğunun ve gönderildiği hizmet bölümünün en kısa bir biçimde yazıldığı bir kayıt defteri açılacaktır.

Pazar ve tatil günleri için ziyaret saatleri saptanacaktır.

Devlet denetim memurlarının, halkın kabulü sırasında her yerde hazır bulunmak hakları vardır; bu memurların görevi, zaman zaman kayıt defterini denetlemek, denetimleri, kayıt defterinin ve ziyaretçiler tarafından doldurulan soru kağıtlarının incelenmesi üzerine bir tutanak düzenlemektir.

Çalışma, Devlet denetim ve Adalet komiserlikleri her yerde, tatil günlerinde bile açık kalacak ve halka hiçbir yazılı geçiş izni olmadan, parasız ve serbestçe kabul edileceği gün ve saatleri bildirecek danışma büroları açmakla yükümlüdür. Bu danışma büroları, yalnız sözlü ve yazılı olarak istenen bütün bilgileri vermekle değil, ayrıca okur yazar olmayan ve dilekelerini açıkça yazamayan kimselerin dilekçelerini yazmakla da görevlidir. Hükümete katılmayan partiler dahil, Sovyetler'e kabul edilen *bütün* partilerin temsilcileriyle partisiz sendikalar ve partisiz aydın dernekleri delegelerinin bu danışma bürolarına kesin olarak katkıda bulunmalarını sağlamak gerekir.

—3—

Sovyetler cumhuriyetinin savunması, kaynaklarda en büyük tutumluluğun sağlanmasını ve halk emeğinin en üretken bir biçimde kullanılmasını gerektirir.

Bunun için, ilkin tüm sovyet kurumlarına ve daha sonraki bir genişleme bakımından istisnasız bütün işletme ve kurullara yönelik olarak, şu hususlar kararlaştırılmıştır.

1. Sovyet kurumlarının herhangi bir özerkliğe sahip olan her kesimi, 3 günlük bir süre içinde yerel yürütme komitesine (ve Moskova'da, ayrıca Adalet Halk Komiserliğine) şu konularda kısa bilgiler vermek zorundadır: a) hizmet bölümü, b) kesimin adı; c) çalışmasının kısaca betimlenen niteliği; d) alt kesimlerin, uygulama servislerinin ve öteki alt bölümlerin sayısı ve dökümü; e) erkek ve kadın müstahdemlerin sayısı; f) yapılan işlerin hacmi (örneğin sayıları, yazışmanın önemi ve aynı nitelikteki öteki göstergelerle ortaya konabildiği ölçüde).

Yerel yürütme komitelerinin (ve Moskova'da, Adalet Halk Komiserliği ve Merkez Yürütme Komitesi Başkanlık Divanıyla uyum içinde etkinlik gösteren Temsilciler Sovyeti Yürütme Komitesi'nin) şu sorumlulukları vardır: 1) Yukarıdaki kurala harfi harfine ve gereken zamanda uyulduğunu denetlemek için hemen önlemler almak; 2) Belirtilen bilgilerin verileceği günden başlayarak bir haftalık bir süre içinde, aynı ya da benzer bir işle uğraşan kesimlerin bir eşgüdüm, birleşme ve *kaynaşma* planını hazırlamak için hemen önlemler almak.

Yukarıda adı geçen kurumların bu görevin yerine getirilmesiyle görevlendirecekleri komisyonların, gerektiğinde öteki bölümlerin de katılmasıyla birlikte, İçişleri, Adalet, Devlet denetimi ve Çalışma bölümlerinin delegelerinden oluşmaları gerekir; bu komisyonlar *her hafta*, Halk Komiserleri konseyine ve Merkez yürütme komitesi başkanlık divanına, aynı nitelikteki kesimlerin birleşmesi ve emek tasarrufu bakımından nelerin yapıldığı konusunda kısa raporlar sunmakla yükümlüdür.

2. Aynı türden merkezi, bölgesel, kent, eyalet ve ilçe hizmet kesim ya da bölümlerinin olduğu her kentte, bütün bu kurumlar arasında bir eşgüdüm kur-

mak ve kadroları azami derecede azaltmak için birleşmelerini sağlamak amacıyla, hemen yüksek kurumlara bağlı komisyonlar oluşturmak gerekir; bu durumda bu komisyonlar, açıklanan kurallara göre ve 1. maddede saptanan sürelere uyarak çalışır.

3. Bu aynı komisyonlar (madde 1 ve 2), aynı ilkeler üzerinde, erkek emeği yerine azami derecede kadın emeği geçirmek ve orduya ya da orduya bağlı işlere veya bir büro çalışması değil, pratik nitelikte bir uygulama çalışması olan herhangi bir işe gönderilebilecek erkeklerin bir listesini düzenlemek için hızlı önlemler almakla yükümlüdür.

4. Bu aynı komisyonlar (madde 1 ve 2), Rusya komünist partisinin yerel örgütleriyle anlaştıktan sonra, en az iki yıldan beri partiye bağlı olan RKP üyelerinin yalnız yönetici ve sorumlu görevlerde çalışmasına ve elden geldiğince çok RKP üyesini başka işler için serbest bırakmak amacıyla öteki görevlerin partisiz kimselere ya da öteki parti üyelerine verilmesine yol açacak değişikliklere girişmekle de görevlidir.

12 Aralık 1918'de yazıldı.
İlk kez 1928'de Lenin Derlemesi'nin
VIII. cildinde yayımlandı.

BÜYÜK SORUNLARI AÇIKLAMAYA YARAYAN KÜÇÜK TABLO[46]

Biyednota[47] redaktörü Sosnovskiy yoldaş, bana dikkate değer bir kitap gönderdi. Olabildiğince çok işçi ve köylünün bu kitabı okuması gerek. Bu kitaptan sosyalist kuruluşun, canlı örnekler yardımıyla eşsiz bir biçimde açıklanan büyük sorunları üzerine çok ciddi derslerin çıkarılması gerek. Bu kitap yoldaş Aleksandr Todorskiy'in, Ekim devriminin yıldönümü dolayısıyla küçük Vesiyegonsk kentinde, bu ilçenin merkez yürütme komitesi tarafından yayımlanan *Tüfek ve Sabanla Bir Yıl* adlı kitabı.

Yazar, Vesiyegonsk ilçesindeki Sovyetler iktidarının kuruluş çalışması yöneticilerinin bir yıllık etkinlik deneyimini, ilkin iç savaşı, yerel kulakların

(46) Lenin'in "Büyük sorunları açıklamaya yarayan küçük tablo" adlı makalesinin yazılmasına Todorskiy'in, 1918'de Tver eyaleti Vesiyegonsk kazası Sovyeti yürütme komitesi tarafından yayımlanan **Tüfek ve sabanla bir yıl** adlı kitabı yol açtı. İlçe gazetesinin redaktörlüğünü yapan Todorskiy, kitabında, ilçelerindeki Sovyetler iktidarının kuruluş deneyiminden ve sosyalist kuruluşun ilk adımlarından söz ediyordu.

(47) **Biyednota**, 27 Mart 1918-31 Ocak 1931 arasında, Moskova'da yayımlanan köylü gazetesi. İşçi sınıfı ve köylülük ittifakını sağlamlaştırmak, orta ve küçük köylü yığınlarını örgütlemek ve Komünist partiyle Sovyetler iktidarı çevresinde toplamak için etkin bir savaşım veren bu gazete, kırların siyasal eğitim ve kültürel gelişimine, yoksul ve orta köylülerin Sovyetler'deki yönetici görevlere yükselmelerine, kalabalık bir köy muhabirleri ordusunun yetişmesine büyük bir katkıda bulundu.

ayaklanmasını ve bu ayaklanmanın bastırılmasını, ardından "yaşamın gürültü patırdıdan uzak kuruluşu" nu betimliyor. Devrimin bu uzak ilçedeki gelişmesinin betimlenmesi, bu yazarın yapıtında öylesine yalın ve aynı zamanda öylesine canlı bir biçimde betimleniyor ki, anlatmaya kalkınak onu güçsüzleştirmekten başka bir sonuç veremez. Bu kitabı en geniş ölçüde yaymak ve gerçek yaşamın ortasında, yığın içinde ve yığınla birlikte çalışan en büyük sayıdaki militanın, kendi deneyimini betimlemeye başlamasını dilemek gerekiyor. Somut içerikleri bakımından en iyi, en doğru, en yalın, en zengin yüzlerce ya da hiç olmazsa onlarca betimlemenin yayımlanması, sosyalizm davasına tanınmış edebiyatçıların gazetelerde, dergilerde ve kitaplarında yayımlanan ve genellikle kağıtları arkasında kalarak yaşamı göremedikleri birçok yapıtından çok daha yararlı olurdu.

Yoldaş A. Todorskiy'in bu anlatısından küçük bir örnek alacağım. Bu örnekte, "tecimsel işgücü"nün "işsiz" bırakılmaması ve "çalışmaya başlatılması" söz konusu edilmektedir.

"Bunun için E. Efremov, A. Loginov ve N. Koglov adlı enerjik ve son derece yetenekli üç genç sanayici yürütme komitesine çağrıldı ve özgürlükten yoksunluk ve tüm mallarının zoralımı tehdidiyle onlara bir bıçkı fabrikası ve bir tabakhane (box-calf) kurdurularak, hemen bu işyerlerinin donatımına girişildi.

Sovyetler iktidarı, sorumluların seçiminde yanılmamıştı ve sanayiciler, karşılarında "iki haftalığına geçici konuklar" değil, iktidarı sıkı sıkıya ellerine alan gerçek yöneticiler olduğunu hemen herkesten önce anladı.

Bu durumu tamamen doğru bir biçimde anladıktan sonra sanayiciler, yürütme komitesinin talimatını var güçleriyle yerine getirmeye koyuldu ve bu-

gün Vesiyegonsk'ta çoktan beri tam verimle çalışan, yerel nüfusun tüm gereksinimini karşılayan ve yapılmakta olan demiryolu için aldığı siparişleri yerine getiren bir bıçkı fabrikası var.

Tabakhaneye gelince, yer şu anda düzenlendi ve bir motor, silindirler ve Moskova'dan gelen öteki makinelerin yerleştirilmesine başlandı ve en geç bir buçuk iki ay içinde, Vesiyegonsk kendi box-calf fabrikasına sahip olacak.

İki sovyet fabrikasının "sovyet olmayan" ellerle donatılması, bize düşman olan sınıfa karşı nasıl savaşılması gerektiğinin iyi bir örneğidir.

Sömürücüleri cezalandırmamız, zarar veremez bir duruma getirmemiz ya da "acınacak duruma düşürmemiz", işin ancak yarısı. Görevimiz ancak, onları çalışma zorunda bıraktığımız ve onların eliyle yapılan işler aracılığıyla yeni yaşamı düzeltmeye ve Sovyetler iktidarını güçlendirmeye yardımcı olduğumuz zaman başarıyla tamamlanacak."

Bu eşsiz ve son derece doğru akılyürütmeyi maden levhalara kazımak ve bütün ulusal iktisat konseylerinde, bütün işe örgütlerinde, bütün fabrikalarda, tarım kesimlerinde, vb. görünür bir yere çakmak gerekirdi. Çünkü Vesiyegonsk gibi gözden uzak bir yerdeki yoldaşların kavradığı şeyi, başkentler Sovyetlerindeki militanlar genellikle anlamamakta inat ediyor. Kooperatiflerden söz edildiği zaman küçümsemeyle burun kıvıran ve görkemli ama alıkça bir biçimde, kooperatiflerde sovyet elleri olmadığını, burjuvaların, dükkancıların, menşeviklerin olduğunu, filanca yer ve falanca zamanda kooperatifçilerin, fonlarını beyaz muhafızlara yardım etmek için kullandığını, işe ve dağıtım aygıtının bizim sosyalist cumhuriyetimizde kendi ellerimizle, sovyet elleriyle kurulması gerektiğini ileri süren Sovyetler yandaşı

bir aydın ya da bir işçiyle, bir komünistle karşılaşmak, ender bir olay değildir.

Böyle bir akılyürütme, doğruyla yalanın birbirine adamakıllı karışması ve komünizmin görevlerinin çok tehlikeli bir çarpıtılmasına yol açması anlamında, tipik bir akılyürütmedir. Komünizmin görevlerinin çarpıtılması, davamıza büyük bir zarar verir.

Evet, kooperatifler bir burjuva toplum aygıtıdır, bir "merkantilizm" ortamında doğan bu aygıt, yöneticileri burjuva siyaset ve burjuva dünya görüşü anlayışı içinde yetiştirmiş, bu nedenle de yüksek bir beyaz muhafızlar ya da beyaz muhafızların suç ortakları yüzdesi göstermiştir. Bu durum tartışma götürmez. Ancak kötü olan, tartışma götürmez bir doğrudan, basitleştirmeler ve üstünkörü bir uygulama yoluyla, alıkça sonuçlar çıkarmaktır. Biz komünizmi, kapitalizm tarafından ortaya konan gereçlerden başka gereçlerle, burjuva bir çevrede gelişen ve bundan dolayı, —insan gerecinden bu kültürlü aygıtın bir parçası olarak söz edilebildiğine göre—, burjuva anlayıştan zorunlu olarak etkilenen bu kültürlü aygıttan başka bir şeyle kuramayız. Komünist toplumun kurulması bakımından bir güçlük oluşturmakla birlikte, kurulmasının olanaklı olmasını ve başarı kazanabilmesini de güvence altına alır bu durum. Marksizmi eski ütopyacı sosyalizmden ayıran şey, ütopyacı sosyalizmin yeni toplumu merkantil, soyguncu, iğrenç kapitalizmin doğurduğu insan gereciyle değil de, camlı tavan altında ya da özel seralarda yetiştirilen son derece erdemli insanlarla kurmak istemesiydi. Bu gülünç düşünce, bugün herkesin gözünde gülünç bir düşünce durumuna geldi ve herkes tarafından bırakıldı, ancak herkes bu düşünceye karşı çıkan marksist öğreti üzerinde düşünmek istemiyor ya da

düşünmesini bilmiyor, yani komünizmin yüzlerce ve binlerce kölelik, serflik, kapitalizm ve bölünmüş küçük işletme yılıyla, piyasada güzel bir yercik kapmak, ürünlerine ya da emeğine en yüksek fiyatları koparmak için herkesin herkesle savaşıyla bozulmuş bir insan gereciyle nasıl kurulabileceğini (ve nasıl kurulması gerektiğini) düşünmek istemiyor ya da düşünmesini bilmiyor.

Kooperatifler gerçi burjuva bir aygıttır. Ama bundan *siyasal* güvene layık olmadıkları sonucu çıkarsa da, yönetme ve kurma ereğiyle kooperatiflerden yararlanmaktan vazgeçmek gerektiği sonucu kesinlikle çıkmaz. Siyasal güvensizliğin sonucu, *siyasal bakımdan* sorumlu görevleri Sovyetler'in düşmanlarına verme olanaksızlığıdır. Bu güvensizlik, beyaz muhafızların etrafında dört dönen sınıf, katman ya da grup temsilcilerini, olağanüstü komisyonlar üyelerinin dikkatle denetlemesine yol açar. (Parantez içinde şunu da belirteyim ki bu konuda, deneyimli bir komünist ve en iyi komüsitlerden biri olan Latsis yoldaşın, Kazan'da yayımladığı *Kızıl Terör* adlı dergisinde yazdığı saçmalıklar gibi saçmalıklar savurmaya kadar gitmek hiç de zorunlu değil. Kızıl terörün, egemenliklerini yeni baştan kurmaya kalkışan sömürücülerin zorla bastırılması anlamına geldiğini söylemek isteyen Latsis yoldaş, bunun yerine, dergisinin 1. sayısının 2. sayfasında şöyle yazıyor: "Sovyete karşı silaha sarılarak mı, yoksa sözle mi isyan edildiği konusunda suçlama kanıtı aramayın(!!?) davada.")

Burjuva aygıt temsilcilerine karşı siyasal güvensizlik, haklı ve gereklidir. Yönetme ve kurma amacıyla burjuva aygıttan yararlanmayı kabul etmemek, komünizme en büyük zarar veren en büyük alıklıktır. Bir menşeviği siyasal yönetici ya da hatta siyasal

danışman olarak tavsiye etmek isteyen biri, çok büyük bir hata işlemiş olur. Çünkü Rusya'daki devrimin tarihi, menşeviklerin (ve devrimci-sosyalistlerin) sosyalist değil, proletarya ve burjuvazi arasındaki sınıf savaşımının her tehlikeli şiddetlenmesinde *burjuvaziden* yana geçmeye yetenekli küçük burjuva demokratlar olduğunu kesinlikle ortaya koydu. Ancak küçük burjuva demokrasi, beklenmedik bir siyasal oluşum ya da herhangi bir istisna değil, kapitalizmin *kaçınılmaz* bir ürünüdür ve iktisadi bakımdan gerici bir nitelik taşıyan eski prekapitalist orta köylülük, şimdi bu demokrasinin tek "müteahhidi" değildir. Büyük kapitalizm alanında gelişen kapitalist kültür kurumları olan kooperatifler bakımından da, aydınlar, vb. bakımından da durum aynıdır. Daha önce geri Rusya'da, Kolupaiyevler ve Razuvaiyevler[48] yanında, kültürlü menşevik, devrimci-sosyalist ve partisiz aydınları kendi hizmetlerinde kullanmasını bilen kapitalistler de ortaya çıkmıştı. Biz bu kapitalistlerden daha mı kafasız çıkacağız? Komünist Rusya'yı kurmak için biz bu "inşaat malzemesi"nden yararlanamayacak mıyız?

1918 sonunda ya da
1919 başında yazıldı
İlk kez 7 Kasım 1926'da
"Pravda"nın 258. sayısında
yayımlandı.

(48) **Kolupaiyev ve Razuvaiyev,** ünlü Rus yazarı Saltıykov Şçedrin tarafından betimlenen kulak tipleri.

BURJUVA DEMOKRASİ VE PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ÜZERİNE 4 MART 1919'DA KOMÜNİST ENTERNASYONAL I. KONGRESİNDE SUNULAN TEZLER (Parça)

14. Proletarya diktatörlüğü ile öteki sınıfların diktatörlüğü arasındaki ortak özellik, her diktatörlük gibi proletarya diktatörlüğünün de, siyasal egemenliğini yitiren sınıfın direnişini zorla bastırmak zorunluluğundan kaynaklanmasıdır. Proletarya diktatörlüğünü öteki sınıfların diktatörlüğünden, yani orta çağdaki toprak sahipleri ve bütün uygar kapitalist ülkelerdeki burjuvazi diktatörlüğünden ayıran temel özellik, toprak sahipleri ve burjuvazi diktatörlüğünün engin halk çoğunluğunun, yani emekçilerin direnişinin zorla bastırılması anlamına gelmesiydi. Oysa proletarya diktatörlüğü tersine, sömürücülerin, yani nüfusun çok küçük bir azınlığını oluşturan toprak sahipleri ve kapitalistlerin direnişinin zorla bastırılmasıdır.

Buna göre proletarya diktatörlüğünün mutlaka, kapitalizm tarafından ezilen emekçi yığınlar yararına, yalnız genel olarak demokratik biçim ve kurumların değişmesine değil, ayrıca gerçek demokrasi-

nin daha önce görülmemiş bir genişlemesine de yol açması gerekir.

Gerçekten de uygulamada daha şimdiden ortaya konan proletarya diktatörlüğü biçimi, yani Rusya'daki Sovyetler iktidarı, Almanya'daki *Rāte-System**, öteki ülkelerdeki *Shop Stewards Committees*[49] ve benzeri kurumlar, hepsi de emekçi sınıflar, yani engin halk çoğunluğu yararına, en iyi ve en demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile hiçbir zaman eşi görülmeyen demokratik hak ve özgürlüklerden gerçek yararlanma olanağı anlamına gelmekte ve bu olanağı gerçekleştirmektedir.

Sovyetler iktidarının özelliğini belirleyen şey, tüm devlet iktidarının, tüm devlet aygıtının tek ve sürekli temelini, daha önce kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, yani işçilerin ve yarı proleterlerin (başkasının emeğini sömürmeyen ve kendi işgüçlerini kısmen de olsa sürekli olarak satan köylüler) yığınsal örgütlenmesini oluşturmasıdır. En demokratik burjuva cumhuriyetlerde bile, yasa karşısında eşit haklara sahip olmakla birlikte, binlerce yöntem ve kurnazlıkla siyasal yaşama katılmak ve demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmaktan uzaklaştırılan yığınlar, şimdi sürekli olarak ve mutlaka, üstelik kesin bir biçimde, demokratik devlet yönetimine ortak ediliyor.

(*) Sovyetler sistemi.

(49) **Shop Stewards Committees.** İngiltere'de bazı sanayi kollarında kurulan ve birinci dünya savaşı döneminde büyük bir yaygınlık kazanan seçilme hakkına dayalı işçi örgütleri. Bu komiteler, "toplumsal barış" siyaseti izleyen ve grevci savaşımdan vazgeçen uzlaştırıcı trade-unionların tersine, işçi yığınlarının çıkar ve isteklerini savundular, grevleri yönettiler ve savaşa karşı propagandaya giriştiler.

Büyük sosyalist Ekim devriminin zaferinden sonra, emperyalist ülkelerin Sovyetler cumhuriyetine karşı silahlı mücadelesi sırasında Komiteler, Sovyet Rusya'dan yana bir tavır takındı. Gallacher Komiteleri'nin bazı üyeleri, H. Pollitt, McManus, vb., İngiltere Komünist Partisi'nin kurulmasına katıldı.

15. Yurttaşların cinsiyet, din, ırk ve milliyet ayrımına bakılmaksızın eşitliğini, burjuva demokrasinin her yerde ve her zaman vaat ettiği, ama hiçbir yerde gerçekleştirmediği ve kapitalizmin egemenliği yüzünden gerçekleştiremeyeceği bu eşitliği, Sovyetler iktidarı ya da proletarya diktatörlüğü tamamen ve hemen uyguluyor; çünkü yalnız işçilerin, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin sürdürülmesi ve bu araçların paylaşım ya da yeniden paylaşımı için savaşım amacını gütmeyen iktidarı, bunu yapabilecek bir durumdadır.

16. Eski demokrasi, yani burjuva demokrasi ve parlamentarizm, her şeyden önce emekçi yığınları yönetim aygıtından uzaklaştıracak bir biçimde örgütlenmişti. Oysa Soyvetler iktidarı, yani proletarya diktatörlüğü tersine, emekçi yığınları yönetim aygıtına yaklaştıracak bir biçimde örgütlendi. Sovyet devlet örgütünde yürütme ve yasamanın birleştirilmesinin de, mülki seçim bölgelerinin yerine işyeri ve fabrika gibi işletme temeline dayanan seçim birimlerinin geçirilmesinin de ereği, işte budur.

17. Ordu yalnız krallık döneminde bir bastırma aygıtı değildi. Bütün burjuva cumhuriyetlerde, hatta en demokratik olanlarında da, bir bastırma aygıtı olarak kaldı. Ordunun burjuva buyruğuna bağlılığını, kapitalizm tarafından ezilen sınıfların sürekli devlet örgütü olarak, yalnız Sovyetler iktidarı ortadan kaldırabilir ve proletarya ile orduyu gerçekten, yalnız Sovyetler iktidarı kaynaştırabilir, proletaryanın silahlandırılmasını ve burjuvazinin silahsızlandırılmasını gerçekten, yalnız Sovyetler iktidarı sağlayabilir ve bu sağlanmadıkça da, sosyalizmin zafer kazanması olanaksızdır.

18. Sovyet devlet örgütü, kapitalizm tarafından en çok yoğunlaştırılan ve en çok eğitilen sınıf olarak,

proletaryanın yönetici işlevine uyarlandı. Tüm devrimler ve tüm ezilen sınıf hareketleri deneyimi, dünya sosyalist hareketinin deneyimi, bize emekçi ve ezilen halkın geri ve dağınık katmanlarını yalnız proletaryanın bir araya getirebilecek ve ardından sürükleyebilecek bir durumda olduğunu öğretti.

19. Kapitalizmin egemenliğinde, en demokratik cumhuriyetlerde bile varlığını sürdüren ve zorunlu olarak sürdürecek olan ve gerçekte işçiler ve emekçilerden yana bir demokrasinin kurulması karşısında en büyük engeli oluşturan eski aygıtı, yani bürokratik ve adli burjuva aygıtı bir anda yok edip kesin olarak ortadan kaldırmaya, yalnız sovyet devlet örgütlenmesi gerçekten yeteneklidir. Bu yolda ilk adımı, tarihsel ve evrensel bir değer taşıyan ilk adımı Paris Komünü attı, Sovyetler iktidarı da ikincisini atıyor.

20. Devlet iktidarının ortadan kaldırılması, Marx başta olmak üzere tüm sosyalistlerin yöneldiği bir amaçtır. Bu amaca erişilmediği sürece gerçek demokrasinin, yani özgürlük ve eşitliğin gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Oysa uygulamada bu amaca, yalnız sovyet ya da proleter demokrasi götürebilir. Çünkü emekçi yığınların örgütlerinin devlet yönetimine sürekli ve zorunlu bir biçimde katılmasını sağlayarak, her türlü devletin tamamen ortadan kaldırılmasını hazırlanmaya, vakit geçirmeden ancak sovyet va da proleter demokrasi başlayabilir.

6 Mart 1919'da "Pravda"nın 5. sayısında ve "Rusya MYK Haberleri"nin (İzvestia) 51. sayısında, 1 Mayıs 1919'da "Komünist Enternasyonal" dergisinin 1. sayısında yayımlandı

RKP PROGRAM TASARISININ TASLAĞI[50]
(Parça)

RUSYA'DA PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TEMEL GÖREVLERİ

... Sovyet iktidarının genel görevlerini daha somut bir biçimde açıklarken RKP, güncel dönem bakımından bu görevleri aşağıdaki biçimde saptar:

siyasal alanda

Siyasal iktidarın proletarya tarafından fethinden önce, burjuva demokrasiden ve özellikle parlamentarizmden yararlanmanın, işçi yığınlarını siyasal bakımdan eğitmek ve örgütlemek bakımından kesinlikle zorunlu olmasına rağmen bugün, proletaryanın iktidarı elinde tuttuğu ve Sovyetler cumhuriyetinin üstün bir demokrasi tipi gerçekleştirdiği bir sırada, burjuva parlamentarizme ve burjuva demokrasiye doğru atılan her geri adım, hiç kuşkusuz sömürücülerin, yani toprak sahipleri ve kapitalistlerin çıkarlarının gerici bir savunması anlamına gelir. Söz-

(50) Lenin tarafından hazırlanan R(b)KP program tasarısı. Mart 1919'da R (b)KP VIII. Kongresi'nde kabul edilen Parti programının temelini oluşturdu.

de genel bir demokrasiyi, herkes için, sınıfların dışında tüm ulus için bir demokrasiyi, ama gerçekte burjuva bir demokrasiyi göklere çıkaran sloganlar, ancak sömürücülerin çıkarlarına hizmet edebilir. Toprağın ve öteki üretim araçlarının özel mülkiyeti sürdükçe, en demokratik cumhuriyet kaçınılmaz biçimde bir burjuva diktatörlüğü, bir avuç kapitalistin engin emekçiler çoğunluğunu bir bastırına makinesi olarak kalacaktır.

Devletin tamamen ortadan kaldırılmasına doğru yeni bir geçiş devleti tipi olan sovyet cumhuriyetine düşen düşen tarihsel görev:

1) kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, yani proletarya ve yarı proletaryanın, bütün alanlarda bir yığın örgütünü kurmak ve geliştirmekten ibarettir. En iyi durumda burjuva demokratik cumhuriyet, sömürülen yığınların örgütlenmesini kabul ediyor ve bu örgütlenmenin serbest olduğunu ilan ediyordu. Ancak gerçekte, bu örgütlenmenin karşısına durmadan sayısız engeller çıkarıyordu ve bu engeller de, kaçınılmaz olarak üretim araçlarının özel mülkiyetine bağlıydı. Tarihte ilk kez sovyet iktidarı, kapitalizm tarafından ezilen yığınların her türlü örgütlenmesini yalnız kolaylaştırmakla kalmadı, ayrıca bu örgütlenmeyi tepeden tırnağa tüm devlet aygıtının, yerel düzeyde olduğu kadar merkezi düzeyde de sürekli temeli durumuna getirdi. Halk çoğunluğu için demokrasiyi gerçekten gerçekleştirmenin, yani devlet yönetiminin en demokratik burjuva cumhuriyetlerde de olduğu gibi özellikle burjuva sınıflar tarafından sağlanması yerine, engin halk çoğunluğunu oluşturan emekçilerin devlet yönetimine gerçek katılımını gerçekleştirmenin tek yoludur bu.

2) Sovyet devlet örgütlenmesi, sosyalizmden önce gelen kapitalizmin tüm gelişmesiyle emekçi yığın-

ların en yoğun, en birleşik, en bilgili ve en savaşkan bölümü durumuna gelen kentsel sanayi proletaryasına belli bir öncelik kazandırır. Bu önceliğin kesin ve sürekli olarak, kapitalizmin emekçi yığınları rakip gruplar halinde bölmek amacıyla onlar arasında geliştirdiği sıkı sıkıya korporatif ve sıkı sıkıya mesleki çıkarları dengelemek, proleter ve yarı proleter köylülerin en geri ve en dağınık yığınlarını öncü işçilerle daha yakından birleştirmek, onları kulakların ve kırsal burjuvazinin etkisinden kurtarmak ve komünizmin kuruluşu yönünde örgütleyip eğitmek için kullanılması gerekir.

3) Burjuva demokrasi, tüm yurttaşların eşitliğini tumturaklı bir biçimde ilan etmekle birlikte, sömürücü kapitalistlerin egemenliğini ikiyüzlülükle maskeliyor ve yığınları sömürenlerle sömürülenler arasında gerçek bir eşitliğin olabileceğine inandırarak, onları aldatıyordu. Sovyet devlet örgütlenmesi gerçek bir demokrasi, yani sömürücüler toplum dışına atıldıktan sonra, bütün emekçiler arasında gerçek bir eşitlik kurarak, bu yalan ve bu ikiyüzlülüğü kökünden kazıdı. Dünya tarihinin ve ezilen sınıfların kendilerini ezenlere karşı giriştikleri tüm ayaklanmaların deneyimi, sömürücülerin ayrıcalıklarını korumak için giriştikleri savaşta uzun ve zorlu bir direniş göstermelerinden kaçınmanın olanaksız olduğunu gösterir. Sovyet devlet örgütü, bu direnişi bastırmak için donatıldı. Bu direniş bastırılmadıkça, muzaffer komünist devrimden söz edilemez.

4) Sovyet devlet örgütü emekçi yığınların, devletin kuruluş ve örgütlenmesinde daha dolaysız bir etkinlik göstermesine yol açar; yani ilkin seçimlerin örgütlenmesi ve sık sık seçimlere gidilebilme olanağı, ayrıca örgütlerin yenilenme ve kemsilcilerin görevden geri alınma koşullarının, kent ve kır emekçileri

bakımından en iyi burjuva demokrasi biçiminde olduğundan daha uygun ve daha elverişli olması dolayısıyla;

5) ikinci olarak sovyet iktidarında, temel seçim bölgesinin, temel devlet hücresinin mülki nitelikte değil, iktisadi nitelikte, sınai nitelikte (işyeri, fabrika) olması dolayısıyla, daha yüksek bir demokrasi biçimi sağlar. Devlet aygıtı ile ileri proleterlerin kapitalizm tarafından benzeştirilen yığınları arasındaki bu daha sıkı ilişki, yüksek bir demokrasiden başka, derin toplumsal dönüşümler yapmak olanağını da kazandırır.

6) Sovyet örgütlenmesi, emekçi ve sömürülen yığınlara eskisinden çok daha bağlı bir işçi ve köylü silahlı kuvveti kurulmasına yol açtı. Bu olmadıkça, sosyalizmin zaferinin temel koşullarından birini, yani işçilerin silahlandırılması ve burjuvazinin silahsızlandırılmasını gerçekleştirmek olanaksız olurdu.

7) Sovyet örgütlenmesi burjuva demokrasinin, bu demokrasiyi ortaçağa göre çok büyük bir tarihsel ilerleme durumuna getiren yönüne, yani halkın memurların seçimine katılmasına son derece daha geniş bir gelişme kazandırdı. En demokratik burjuva devletlerin hiç birinde emekçi yığınlar, burjuvazinin kendilerine biçimsel olarak vermekle birlikte gerçekte sınırlandırdığı oy hakkından, aslında hiçbir zaman yaklaşık bir biçimde de olsa sovyet iktidarındaki kadar geniş, sovyet iktidarındaki kadar sık, o kadar genel, o kadar basit ve o kadar kolay bir derecede yararlanmadı. Ama sovyet iktidarı aynı zamanda, Paris Komünü'nün daha önce yıkmaya başladığı ve marksizmin uzun zamandan beri darlık ve sınırlılığını ortaya koyduğu burjuva demokrasinin olumsuz yönlerini, özellikle yasama ve yürütme güçlerinin

ayrılığı olarak parlamentarizmi de ortadan kaldırdı. Bu güçleri birleştiren Sovyetler, devlet aygıtını emekçi yığınlara yaklaştırdı ve ikiyüzlü törensel davranışlarıyla yığınları aldatan, parlamenter çıkarcıları maliye ve borsa oyunlarıyla örtüleyen ve burjuva devlet yönetim aygıtının dokunulmazlığını sağlayan burjuva parlamento tarafından oluşturulan engeli ortadan kaldırdı.

8) Proletarya devrimi eski burjuva devlet aygıtını ancak sovyet devlet örgütlenmesi yardımıyla bir vuruşta yıkabildi ve dipten doruğa ortadan kaldırabildi; yoksa, sosyalizmin kuruluşuna girişilemezdi. Şu anda Rusya'da, devlet aygıtını monarşide olduğu kadar burjuva cumhuriyette de toprak sahipleri ve kapitalistlerin çıkarlarına bağımlı duruma getiren bürokrasi kaleleri tamamen yıkıldı. Bununla birlikte, bürokrasiye karşı savaşımımız henüz bitmiş olmaktan uzaktır. Bürokrasi, bir yandan halkın düşük kültür düzeyine, öte yandan kentler işçilerinin en ileri bölümünün hemen tüm güçlerinin askeri çalışmaya yönelmesine bel bağlayarak, yitirdiği mevzilerin bir kısmını yeniden kazanmaya çalışıyor. Bu yüzden, eğer sosyalizmi kurmaya devam etmek isteniyorsa, bürokrasiye karşı savaşımı sürdürmek zorunlu ve geciktirilmez bir nitelik taşımaktadır.

9) Sovyet iktidarının temel tarihsel görevinin gerçekleşmesine, yani devletin tamamen ortadan kalkmasına sıkı sıkıya bağlı olan bu yöndeki çalışmanın, ilk olarak bir Sovyet'in her üyesinin devlet yönetiminde mutlaka yerine getirilecek belirli bir görevi olmasına, ikinci olarak bu görevlerin, sırayla ve devlet yönetimiyle ilgili tüm işler çevrimini kapsayacak biçimde değişmesine ve üçüncü olarak da yavaş yavaş ve seçe seçe, ama sürekli bir biçimde alınan önlemlerin yanı sıra, tüm emekçi halkın dev-

let yönetimine kişisel bir katkıda bulunmaya çağrılmasına dayanması gerekir.

10) Parlamenter burjuva demokrasi ve sovyet ya da proleter demokrasi arasındaki ayrım, gerçekte burjuva demokrasinin bir yandan her türlü hak ve özgürlüğü gösterişli ve görkemli bir biçimde ilan ederken, öte yandan halk çoğunluğunun, yani işçilerin ve köylülerin bu hak ve özgürlüklerden az buçuk yeterli bir biçimde yararlanmasının engellenmesine dayanır. Buna karşılık proleter ya da sovyet demokrasi, tüm halk için hak ve özgürlüklerin ilanına değil, sermaye tarafından ezilen ve sömürülen emekçi yığınların devlet yönetimine gerçekten katılabilmelerinin, toplantıları ve kongreleri için en iyi bina ve en iyi yerlerden gerçekten yararlanabilmelerinin, sermayenin alıklaştırdığı kimselerin eğitimi için en iyi basınevleri ve en büyük kağıt stoklarını gerçekten kullanabilmelerinin güvence altına alınmasına, bu yığınların kendilerini dinsel önyargıların, vb., vb. ağırlığından yavaş yavaş kurtarmak olanağını gerçekten (uygulamada) bulabilmelerinin güvence altına alınmasına önem verir. Buna göre sovyet iktidarının ara vermeden sürdürmesi gereken görevlerinden biri de, emekçilere ve sömürülenlere kültürün, uygarlığın ve demokrasinin bütün iyiliklerinden gerçekten yararlanabilme olanağını kazandırmaktır.

23 Şubat 1919'da
"Petrogradskaya Pravda"nın
43. sayısında yayımlandı

19 MART 1919'DA R(b)KP VIII. KONGRESİNDE PARTİ PROGRAMI ÜZERİNE SUNULAN RAPOR (Parça)

Konuların dağılımına göre bana düşen öteki sorun, *bürokratizm ve geniş yığınların kamusal yönetimlerin etkinliğine katılımı* sorunudur. Uzun zamandır bürokrasiye karşı şikayetler ileri sürülüyor. Bu şikayetler, elbette haklı. Bürokrasiye karşı savaşımda, şimdiye kadar hiçbir devletin yapmadığı şeyleri yaptık. En özgün burjuva cumhuriyetlerinde olduğu gibi kalan eski bürokratik burjuva baskı aygıtını dipten doruğa yıktık. Örneğin mahkemeleri alalım. Gerçi bu konuda görev çok kolaydı, yeni bir aygıt kurmak zorunda değildik, çünkü kim olursa olsun emekçi yığınların devrimci hukuk duygusuna göre yargılamaya yeteneklidir. Gene de çok yanıldık. Bununla birlikte birçok bölgede, mahkemeyi ne olması gerekiyorsa o duruma getirdik. Yalnız erkeklerin değil, kadınların da, yani en geri ve en durgun öğenin de katılabilecekleri adalet organları kurduk.

Öteki yönetim kollarının memurları, kaşarlanmış bürokratlardır. Bu kollardaki görev, o kadar ko-

lay değildir. Çünkü bu aygıttan vazgeçemeyiz. Tüm yönetim kolları, bu aygıtı zorunlu bir duruma getiriyor. Kapitalizmin Rusya'da yeterince gelişmiş olmamasının acısını çekiyoruz. Görünüşe göre Almanya bu evreyi daha kolay geçiyor, çünkü bürokratik aygıtı haşin ellerdeydi, kan-ter içinde bırakıldı, ama bizim yönetimlerimizde olduğu gibi halkın efendisi olarak kullanılacak yerde, ciddi bir çalışma yaptırıldı. Biz eski bürokratik öğeleri kovduk, karman çorman ettik ve ardından onlara yeni yeni görevler vermeye başladık. Çarcı bürokratlar yavaş yavaş Sovyet kurumlarına sızdı ve buralara bürokratizmi soktu, kendilerini Komünist olarak peçeledi ve mesleklerini güvence altına almak için, bir RKP kartı edindi. Kapıdan kovulan bu öğeler, böylece pencereden girdi. Burada, özellikle kültürlü güçlerin eksikliği kendini duyuruyor. Gerektiğinde bu bürokratların işine son verilebilirdi, ama bir çırpıda bu bürokratlar yeniden eğitilemezdi. Örgütlenme, kültür ve eğitim görevleri, bizden her şeyden önce beklenen görevlerdir.

Bürokratizmle sonuna kadar, tam zafere kadar savaşmak, ancak tüm halk ülke yönetimine katılırsa olanaklıdır. Burjuva cumhuriyetlerde bu iş, yalnız olanaksız olmakla kalmıyor, ayrıca *yasalar da bunu engelliyordu.* Ne kadar demokratik olursa olsun en iyi burjuva cumhuriyetler bile, emekçilerin devlet yönetimine katılmasına karşı binlerce yasal engel çıkarıyor. Biz ülkemizde bu engelleri kaldırmaya çalıştık; ancak emekçi yığınların ülke yönetimine katılabilmelerini henüz sağlayamadık. Yasalar dışında, hiçbir yasaya bağlanamayacak bir kültür düzeyi sorunu var. Düşük kültür düzeyi, programlarına göre *emekçiler tarafından* yönetim organları olan Sovyetler'in, gerçeklikte *emekçiler adına* ve emekçi yığınlar tarafından değil, proletaryanın ileri katmanı tara-

fından uygulanan yönetim organları durumuna dönüşmesine yol açıyor.

Karşımıza ancak uzun bir eğitim çalışmasıyla yerine getirilebilecek bir görev çıkıyor. Bugün bu görev bizim için son derece güç; çünkü yönetimdeki işçi katmanı, birçok kez belirtme olanağını bulduğum gibi son derece, ama son derece *meşgul.* Takviye almak zorundayız. Her şey, ülke içinde bu yedekliğin büyüdüğünü gösteriyor. Dayanılmaz öğrenme susuzluğu ve genellikle okuldışı yollar aracılığıyla sağlanan olağanüstü eğitim başarısı ve emekçi yığınların olağanüstü eğitim başarısından kimse kuşku duyamaz. Bu başarı hiçbir okul çerçevesine girmemekle birlikte, son derece büyüktür. Her şey, ince proleter katmanın aşırı yorgun öğelerinin yerini, çok yakın bir gelecekte kalabalık bir yedekliğin gelip alacağını göteriyor. Ancak bu bakımdan güncel durumumuz, son derece güç bir nitelik taşıyor. Bürokrasi yenildi. Sömürücüler ortadan kaldırıldı. Ama kültür düzeyi henüz yüksek değil ve bu nedenle bürokratlar, eski görevlerinde çalışmayı sürdürüyor. Onlar bu görevlerden ancak, proletarya ve köylülük bu güne kadar olduğundan çok daha geniş bir ölçekte örgütlendirilerek, işçilerin ülke yönetimine katılması için etkin önlemler alınarak uzaklaştırılabileceklerdir. Her Halk Komiserliğinin etkinliğinde neler olduğunu gördüğümüz bu önlemler üzerinde durmayacağım.

Üzerinde duracağım son konu, *proletaryanın yönetici rolü ve oy hakkından yoksunluk* sorunu. Anayasamız proletaryanın köylülükten üstün olduğunu kabul ediyor ve sömürücülerin oy hakkını ellerinden alıyor. Batı Avrupa'nın katıksız demokratları, saldırılarını özellikle bu karara karşı yöneltiyor. Biz onlara marksizmin temel ilkelerini unuttukları yanıtını, onlarda burjuva demokrasinin söz konusu

olduğu, oysa bizim *proleter* demokrasiye geçtiğimiz yanıtını verdik ve veriyoruz. Dünyada Sovyetler Cumhuriyeti'nin, işçilerin ve köylülerin devlet yönetimine katılmasını sağlamak için son aylarda yaptığının onda birini bile yapan başka hiçbir ülke yok. Yüzde yüz bir gerçek bu. Uyduruk olmayan ve gerçek bir demokrasi için, işçileri ve köylüleri devlet yaşamına katılmaya yöneltmek için, en iyi demokratik cumhuriyetlerin yüzyıllar boyunca yaptığı ve yapabileceğinden daha çoğunu yaptığımıza kimse karşı çıkamaz. Sovyetler'in önemini gösteren şey de işte bu; Sovyetler işte bu sayede tüm ülkeler proletaryasının sloganı durumuna geldi.

Bununla birlikte, yığınların kültür eksikliği engeliyle de sık sık karşılaşıyoruz. Burjuvazinin oy hakkından yoksun bırakılmasını, hiçbir zaman kesin bir zorunluluk olarak düşünmedik. Çünkü kuramsal olarak, proletarya diktatörlüğünün burjuvaziyi her adımda bastırması pekala kabul edilebilirse de, bu işi onu seçim haklarından yoksun bırakmadan yapması gerekir. Düşünce planında bu, elbette anlaşılır; nitekim biz de, kendi anayasamızı öteki ülkeler için bir model durumuna getirmeyi kesin olarak istemiyoruz. Biz yalnız, sosyalizme burjuvaziyi çiğnemeden geçilebileceğini sanan birinin sosyalist olmadığını söylüyoruz. Ama sınıf olarak burjuvaziyi ezmek her ne kadar zorunlu ise de, onu oy hakkından ve eşitlikten yoksun bırakmak zorunlu değildir. Biz burjuvazi için özgürlük istemiyoruz, biz sömürenler ve sömürülenler arasında eşitlik kabul etmiyoruz, ancak programımızda biz bu sorunu, işçilerin köylülerle eşitsizliği gibi önlemlerin, hiçbir zaman anayasayla kabul edilen önlemler olmadıkları açısından göz önünde bulunduruyoruz. Bu önlemlere anayasada, onlar uygulandıktan *sonra* yer verildi. Ve hatta Sovyet-

ler anayasasını hazırlayanlar bolşevikler de değildir: bolşevik devrimden önce bu anayasayı, kendi kendilerine karşı, menşevikler ve devrimci-sosyalistler ortaya koydu. Yaşamın düzenlediği gibi, onu onlar hazırladı. Proletaryanın örgütlenmesi, köylülüğün örgütlenmesinden çok daha hızlı gelişiyordu ve bu durum işçileri devrimin dayanağı durumuna getiriyor, onlara gerçek bir üstünlük sağlıyordu. Onları yavaş yavaş eşitleştirmeye geçme görevi, daha sonra ortaya çıktı. Ekim devriminden ne önce, ne de sonra, burjuvaziyi Sovyetler'den kimse kovmadı. Sovyetler'den *burjuvazi kendi çekildi.*

Burjuvazinin oy hakkı sorununun iç yüzü işte budur. Onu bütün açıklığıyla ortaya koymak, bize düşüyor. Davranışımıza en küçük bir özür aramıyor, ancak gerçekleri ve yalnızca gerçekleri aktarıyoruz. Anayasamızda bu eşitsizlik, belirtmiş olduğumuz gibi, kültür düzeyi düşük olduğu için, örgütlenme derecemiz güçsüz olduğu için yer aldı. Ama biz bu eşitsizliği, bir ülkü durumuna getirmiyoruz. Tam tersine. Programa göre parti, daha örgütlü olan proletarya ve köylülük arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmak için düzenli olarak çalışmaya söz veriyor. Kültür düzeyini yükseltir yükseltmez, bu eşitsizliği ortadan kaldıracağız. İşte o zaman bu kısıtlamalardan kurtulacağız. Daha şimdiden bu kısıtlamalar, devrimden 17 ay kadar sonra, uygulamada ancak çok küçük bir önem taşıyor.

21 Mart 1919'da
"Rusya MYK Haberleri"nin (İzvestia)
61. sayısında ve 22 Mart'ta
"Pravda"nın 62. sayısıyla yayımlandı.

PLAĞA ALINAN KONUŞMA

Sovyetler iktidarı nedir? Ülkelerin çoğunda henüz anlaşılmak istenmeyen ya da anlaşılamayan bu yeni iktidar nasıl bir özellik taşımaktadır? Bütün ülkelerin işçilerini gitgide kendine çeken şey, eskiden şu ya da bu biçimde zenginler ya da kapitalistler tarafından yönetilen devletin, bugün ilk kez olarak ve geniş ölçüde, kapitalizmin baskı altında tuttuğu sınıflar tarafından yönetilmesidir. Hatta en demokratik, hatta en özgür cumhuriyetlerde bile devlet, sermaye egemenliği sürdükçe, toprak özel mülk olarak kaldıkça, her zaman onda dokuzu kapitalistlerden ya da zenginlerden oluşan küçük bir azınlık tarafından yönetilir.

Dünyada ilk kez olarak devlet iktidarı bizde, Rusya'da, yığın örgütleri olan Sovyetler'i, sömürücüler dışarda bırakılarak, yalnızca işçilerin, yalnızca emekçi köylülerin oluşturacakları biçimde kuruldu ve tüm devlet iktidarı, işte bu Sovyetler'e devredildi. Bu nedenle "Sovyet" sözcüğü, bütün ülkeler burjuvazisi temsilcilerinin Rusya'ya karşı yönelttiği kara çalmalara

rağmen, tüm dünyada yalnız anlaşılabilir bir sözcük durumuna değil, ayrıca işçiler ve tüm emekçiler tarafından tutulan ve sevilen bir sözcük durumuna da geldi. Ve bu yüzden Sovyetler iktidarı, çeşitli ülkelerdeki komünizm yandaşlarının uğradıkları bütün zülumlere rağmen, kuşkusuz tüm dünyada, kaçınılmaz olarak ve yakın bir gelecekte zafer kazanacaktır.

Sovyet iktidarının örgütlenmesinde, henüz birçok kusur olduğunu çok iyi biliyoruz. Sovyetler iktidarı, sihirli bir değnek değildir. Geçmişin okumaz yazmazlık, kültürsüzlük, barbar bir savaşın mirası, soyguncu bir kapitalizmin mirası gibi kusurlarını bir dokunuşta düzeltemez. Ama buna karşılık, sosyalizme geçişe yol açar. Ezilen insanların ayağa kalkmasına ve tüm devlet yönetimini, iktisadın tüm yönetimini, üretimin tüm yönetimini yavaş yavaş kendi ellerine almasına yol açar.

Sovyetler iktidarı sosyalizmin, emekçi yığınlar tarafından bulunan yoludur; öyleyse güvenli bir yol, öyleyse yenilmez bir yoldur.

Mart 1919 sonunda yapılan konuşma, 21 Ocak 1928'de "Pravda"nın 18. sayısında yayımlandı.

MACAR İŞÇİLERİNE SELAM[51]

Yoldaşlar, Macar Sovyetleri yöneticilerinden aldığımız haberler, bizi coşkunluk ve sevinçle doldurmuyor. Macaristan'da Sovyet iktidarı kurulalı, henüz ancak iki ayı biraz aştı; bununla birlikte Macar proletaryası, örgütlenme konusunda bizi çoktan geride bırakmış gibi görünüyor. Macaristan'da halkın genel kültür düzeyi daha yüksek olduğu için, bunda şaşıla-

(51) Macaristan'daki sosyalist devrim,daha çok barışçıl bir nitelik taşıyordu. Macar burjuvazisi emekçi yığınlara karşı koyamadı ve devrimin gelişmesini engellemek için iktidarı geçici olarak sağ sosyal demokratlara bırakmayı kararlaştırdı. Ancak Komünist Parti'nin bu dönemde yığınlar arasındaki saygınlığı o kadar büyüktü ki sosyal demokrat parti yöneticileri, komünist parti yöneticilerine başvurarak hükümeti birlikte kurmayı önermek ve komünistler tarafından önerilen koşulları (sovyet hükümetinin kurulması, burjuvazinin silahsızlandırılması, bir Kızılordu ve bir halk milisinin kurulması, senyörlük topraklarının zoralımı, sanayinin ulusallaştırılması, Sovyet Rusya ile bir ittifak antlaşmasının imzalanması, vb.) kabul etmek zorunda kaldı. Aynı zamanda, her iki partinin birleşerek Macaristan sosyalist partisini oluşturmaları konusunda bir anlaşma da imzalandı. Bu partilerin birleşmesi sırasında yapılan yanlışlıkların etkisi, sonradan kendini duyudu; çünkü bu birleşme, ancak biçimsel bir anlaşmaydı, reformist öğeler partiden uzaklaştırılmamıştı.

İtilaf devletleri emperyalistleri, Macaristan Sovyet cumhuriyetine karşı iktisadi bir abluka ve silahlı bir müdahale düzenledi. Bu silahlı müdahale, ülke içindeki karşıdevrimci etkinliklerin canlanmasına katkıda bulundu. Macaristan Sovyet cumhuriyetinin yıkılmasının temel

cak bir şey yok. Ayrıca sanayi işçilerinin oranı Macaristan'da son derece daha yüksek (tüm Macaristan'daki 8 milyon nüfusun üç milyonu Budapeşte'de yaşıyor). Son olarak Sovyet yönetimine, yani proletarya diktatörlüğüne geçiş, Macaristan'da son derece daha kolay ve daha barışçıl bir yol izledi.

Bu son durum, özellikle önemli. Sosyal şoven ya da kautskyci bir eğilim taşıyan Avrupalı sosyalist önderlerin çoğu, on yıllar boyunca bir dereceye kadar "barışçıl" bir kapitalizm ve burjuva parlamentarizmiyle geliştirilen köküne kadar küçük burjuva önyargılara öylesine bulanmıştır ki, Sovyetler iktidarının, proletarya diktatörlüğünün ne olduğunu anlayamaz. Proletarya bu önderleri yolundan uzaklaştırmadıkça, onları başından atmadıkça, tarihsel ve evrensel nitelikteki kurtarıcı görevini yerine getiremez. Rusya'daki Sovyet iktidarı konusundaki burjuva yalanlarına az ya da çok inanan bu önderler, yeni proleter demokrasi, emekçiler için demokrasi, sovyetler iktidarının simgelediği sosyalist demokrasi ve karşısında yerlere kapandıkları, "katıksız demokrasi" ya da genel olarak "demokrasi" diye adlandırdıkları burjuva demokrasi arasında bir ayrım yapamadı.

Burjuva önyargılarla dolu bu körler, burjuva demokrasiden proletarya diktatörlüğüne geçişle ortaya çıkan tarihsel dönemeci göremedi. Rus sovyet iktidarının, Rus tarihinin, bu tarihin gelişmesinin bazı özelliklerini, uluslararası anlamdaki Sovyetler iktidarıyla karıştırdı.

Macar proletarya devrimi, körlerin bile gözünü açtı. Macaristan'da proletarya diktatörlüğüne geçiş, burjuva hükümetin kendi isteğiyle istifa etmesi, işçi

---

nedenini, öteki nedenlerle birlikte, sağ sosyal demokratların ihaneti oluşturdu. 1919 yazında her yandan düşman saldırısına uğrayan Sovyet Rusya, Macaristan cumhuriyetinin yadımına koşamadı. 1 Ağustos 1919'da Macaristan'daki Sovyetler iktidarı, varlığını yitirdi.

sınıfının birliğinin, sosyalizmin birliğinin *komünist program üzerinde* birdenbire yeniden kurulması gibi, Rusya'dakinden bambaşka bir biçimde gerçekleşti. Sovyet iktidarının özü de bugün o kadar açık bir biçimde ortaya çıktı. Artık dünyada Sovyetler iktidarından, proletarya diktatörlüğünden başka, başta proletarya olmak üzere emekçiler tarafından desteklenen başka herhangi bir iktidar olanaksız.

Bu iktidar sömürücülerin, yani kapitalistler, büyük toprak sahipleri ve kötülük ortaklarının direnişini bastırmak için, tez ve kararlı, amansız bir şiddet uygulamasını gerektirir. Bunu anlamayan biri, devrimci biri değildir; böyle birini proletaryanın önderi ya da danışmanı görevinde tutmamak gerekir.

Ama proletarya diktatörlüğünün özünü oluşturan şey de ne yalnızca, ne de her şeyden önce şiddet değildir. Proletarya diktatörlüğünün temel niteliğini, emekçilerin öncü birliği ve tek yöneticisi olan proletaryanın örgütlenme ve disiplin ruhu oluşturur. Proletarya diktatörlüğünün ereği sosyalizmi kurmak, toplumun sınıflara bölünmesine son vermek, tüm toplum üyelerini emekçi duruma getirmek ve insanın insan tarafından her türlü sömürülme olanağını ortadan kaldırmaktır. Bu ereğe bir çırpıda erişilemez; bunun için, kapitalizmden sosyalizme oldukça uzun bir geçiş evresi gerekir; çünkü üretimin yeniden örgütlenmesi güç bir iştir, çünkü yaşamın bütün alanlarında köklü değişikliklere yol açmak için zaman gerekir ve çünkü engin küçük burjuva ve burjuva yönetim alışkanlığı gücü, ancak sert ve uzun soluklu bir savaşımla yenilebilir. Bu yüzden Marx, kapitalizmden sosyalizme geçişi sağlayan tam bir proletarya diktatörlüğü döneminden söz eder.(52)

Bu geçiş dönemi boyunca devrim, kapitalistlerin

(52) Bk. Karl Marx, **Gotha programının eleştirisi.**

ve devrime bilinçli olarak karşı çıkan burjuva aydınlar arasındaki birçok yardakçılarının direnişiyle olduğu kadar, engin bir emekçiler yığınının, özellikle küçük burjuva adet ve gelenekler altında son derece ezilen ve genellikle devrime bilinçsiz olarak karşı çıkan köylülerin direnişiyle de karşılaşır. Bu katmanlar arasındaki duraksamalar, kaçınılmaz bir nitelik taşır. Emekçi olarak köylü, sosyalizme doğru yönelir; işçilerin diktatörlüğünü, burjuvazinin diktatörlüğüne yeğ tutar. Buğday satıcısı olarak köylü, burjuvaziye doğru, serbest ticarete doğru, yani eski "göreneksel", "geleneksel" kapitalizme doğru yönelir.

Proletaryanın köylülüğü ve genel olarak tüm küçük burjuva katmanları *ardından sürükleyebilmesi* için proletarya diktatörlüğü, yani örgütlenme ve disiplin gücü, merkezileştirilmiş egemenliği, kapitalizmin bütün kültür, bilim ve teknik başarılarına, her türlü emekçi zihniyetle proleter ilişkilerine, dağınık, daha az gelişmiş, siyasal bakımdan o kadar kararlı olmayan kır ya da küçük üretim emekçilerinin gözündeki saygınlığına dayanan tek bir sınıfın iktidarı gerekir. Genel olarak "demokrasi" üzerine, "birlik" ya da "emek demokrasisinin birliği" üzerine, bütün "emek insanları"nın "eşitliği" vb. vb. üzerine, sosyal şovenlerin ve burjuvalaşmış kautskycilerin ağızlarından düşürmedikleri tumturaklı sözler, bu konuda hiçbir işe yaramaz. Düşünceyi bulandırmaktan, bilinci körletmekten, kapitalizmin, parlamentarizmin ve burjuva demokrasinin eski alıklık, kokuşmuşluk ve görenekçiliğini sürdürmekten başka hiçbir işe yaramaz.

Sınıfların ortadan kaldırılması uzun, güç ve sürekli bir *sınıf savaşımının* sonucudur. Bu sınıf savaşımı, Sermaye iktidarının devrilmesinden *sonra*, burjuva devletin yıkılmasından *sonra*, proletarya

diktatörlüğünün kurulmasından *sonra*, eski sosyalizm ve eski sosyal demokrasinin sıradan temsilcilikleri sandıkları gibi ortadan kalkmaz, ancak biçim değiştirerek birçok bakımdan daha zorlu bir nitelik kazanır.

Proletaryanın kendi iktidarını, burjuvazinin direnişine karşı, küçük burjuvazinin kokuşmuşluk, görenekçilik, kararsızlık ve duraksamalarına karşı sınıf savaşımıyla savunması, örgütleyici etkisini bu sınıf savaşımıyla güçlendirmesi, burjuvaziden ayrılmaktan korktuğu için kendisini çok güvensiz adımlarla izleyen katmanların "tarafsızlık"ını bu sınıf savaşımıyla sağlaması gerekir; emekçilerin yeni ve kardeşçe disiplinini, proletaryayla sağlam bir bağ kurmalarını, onun çevresinde toplanmalarını güçlendirmesi, feodal disiplin yerine, açlık disiplini, yani kapitalist rejimin "özgür" ücretli köleliği yerine, toplumsal ilişkilerin yeni temelini oluşturan bu yeni disiplini pekiştirmesi gerekir.

Sınıfları ortadan kaldırmak için, tek bir sınıf tarafından uygulanan bir diktatörlük evresi, daha açık bir deyişle ezilen sınıfların, yalnız sömürücüleri devirmeye, direnişlerini amansızca bastırmaya değil, ayrıca burjuva demokratik ideolojiden, genel olarak özgürlük ve eşitlik üzerindeki küçük burjuva lafazanlığından da tamamen vazgeçmeye yetenekli bir diktatörlük evresi zorunludur (gerçekte bu küçük burjuva lafazanlık, Marx'ın çok zaman önce ortaya koyduğu gibi, *emtia zilyetlerinin* "özgürlük ve eşitliği", *kapitalistin ve işçinin* "özgürlük ve eşitliği" anlamına gelir).

Dahası var. Kendi diktatörlüğünü uygularken sınıfları ortadan kaldırmaya, ezilen sınıflar arasında yalnız sermayeye karşı onlarca yıllık grevci hareket

ve siyasal savaşım içinde bilgilenen, birleşen, yetişen ve çelikleşen sınıf yeteneklidir; yalnız gelişmiş kapitalizmin tüm kent ve sanayi uygarlığını kendine maleden, bu uygarlığı savunmak, onun tüm kazanımlarını korumak ve geliştirmek, bu kazanımları halkın, yani tüm emekçilerin yararlanabileceği bir duruma getirmek istek ve yeteneğine sahip olan sınıf yeteneklidir; yalnız geçmişten kopan ve yeni bir geleceğe doğru kendine korkmadan yol açan herhangi bir sınıfa tarihin yükleyeceği her türlü yük, felaket, acı ve büyük özveriyi yüklenebilecek sınıf yeteneklidir; yalnız en iyi militanları küçük burjuva ve hamkafa bir nitelik taşıyan her şeye karşı, küçük burjuvazi, küçük memurlar ve "aydınlar" arasında büyük bir gelişme gösteren bütün özelliklere karşı düşmanlık ve küçümseme duyan sınıf yeteneklidir; yalnız "emek okulunda pişen" ve çalışmasıyla bütün emekçilerde, bütün dürüst insanlarda saygı uyandıran sınıf yeteneklidir.

Macar işçi yoldaşlar, siz dünyaya Sovyet Rusya'nın verdiği örnekten daha iyi bir örnek verdiniz, çünkü bütün sosyalistleri hemen gerçek bir proletarya diktatörlüğü programı üzerinde yeniden bir araya getirebildiniz. Şimdi sizi bekleyen çok güç, ama çok verimli görev, itilaf devletleri karşısındaki acımasız savaşta dayanmaktır. Metin olun. Dün sizlere, yani proletarya diktatörlüğüne katılan sosyalistler arasında ya da küçük burjuvazi arasında kararsızlıklar baş gösterirse, bu kararsızlıkları acımasızca bastırın. Savaşta bir korkağın kurşuna dizilmesi, yalnızca dürüstlük demektir.

Yoksul, haklı, gerçekten devrimci bir nitelik taşıyan tek savaşı, ezenlere karşı ezilenlerin savaşını, sömürücülere karşı emekçilerin savaşını, sosyaliz-

min zaferi için savaşı sürdürüyorsunuz. Tüm dünya işçi sınıfının bütün dürüst öğeleri sizden yana. Her ay, proleter dünya devrimini biraz daha yaklaştırıyor.

Metin olun! Zafer sizindir!

27 Mayıs 1919

Lenin

"Pravda" nº 115,
29 Mayıs 1919

EKİM DEVRİMİ'NİN İKİNCİ YILDÖNÜMÜ DOLAYISIYLA 7 KASIM 1919'DA MOSKOVA İŞÇİ VE KIZIL ASKER TEMSİLCİLERİ SOVYETİ'NDE RUSYA MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ, RUSYA SENDİKALAR VE FABRİKA KOMİTELERİ MERKEZ KONSEYİ ORTAK TOPLANTISINDA YAPILAN KONUŞMA (Parça)

Ancak en büyük çabayı, eski devlet aygıtını baştan başa elden geçirmekte gösterdik. Görevin güçlüğüne rağmen, iki yıldan beri işçi sınıfının çalışma sonuçlarını görüyoruz ve bu alanda, savaşım ateşi içinde burjuva iktidarının temsilcilerini adım adım iş başından uzaklaştırabilen binlerce işçi temsilcimiz olduğunu söyleyebiliriz. İşçileri yalnız devlet aygıtında görmekle kalmıyor, daha dün yalnız eski burjuva hükümet temsilcilerinin, eski burjuva devlet temsilcilerinin olduğu taşe hizmetlerinde de görüyoruz. İaşe hizmetlerini, işçiler düzenledi. Bir yıl önce, iaşe hizmetlerinin işleyişini henüz bütünüyle sağla-

yamıyorduk. Bir yıl önce, iaşe hizmetlerinde işçiler ancak % 30 oranında yer alıyorlardı. Oysa bugün, iaşe hizmetlerinde çalışan işçilerin oranı % 80'i buluyor. Bu yalın ve çok açık rakamlar, ülkenin başardığı gelişmeyi dile getirebilmemizi sağlıyor. Bizim için önemli olan, siyasal devrimden sonra, proleter iktidarın örgütlenmesinde de büyük başarılar elde etmiş olmaktır.

Ayrıca işçiler, proleter önderlerin yetiştirilmesi gibi önemli bir görevi de yerine getirdi ve getirmeyi de sürdürüyor. Aramızdan çıkan onbinlerce ve yüzbinlerce cesur işçi, beyaz generallere karşı yürüdü. Adım adım, iktidarı düşmanın elinden alıyoruz. İşçilerin daha önce bu sanatı pek iyi bilmemelerine rağmen, şimdi bir alandan sonra ötekini yavaş yavaş düşmanın elinden alıyoruz. Proletarya, hiçbir güçlük karşısında gerilemeyecek. Bütün güçlüklere rağmen proletarya, birbiri ardından her alanı yavaş yavaş kendi egemenliği altına alıyor ve proleter yığınlar temsilcilerini kendine çekerek, onlara bütün dallarda, dipten doruğa bütün hücrelerde, sovyet kuruluş okulundan ders almak, bütün kamu hizmetlerini, her türlü devlet kuruluşunu bilinçli olarak yönetebilecek yetenekte on binlerce ve yüz binlerce adam yetiştirmek olanağını sağlıyor.

Yoldaşlar, şu son günlerde çalışmamızda sağlanan başarıların parlak bir örneği ortaya çıktı. Komünist cumartesilerin bilinçli işçiler arasında nasıl bir yaygınlık kazandığını biliyoruz. Açlıktan ve soğuktan herkesten çok acı çeken ve cephe gerisinde, cephedeki Kızılordu'dan daha az yararlı olmayan komünist militanlar tanıyoruz. Düşmanın Petrograd üzerine yürüdüğü, Denikin'in Orel'i eline geçirdiği ve gözü dönen burjuvazinin son gözde silahına, yani panik yaratmaya başvurduğu son derece tehlikeli bir anda,

parti haftasını[53] başlattığımızı biliyoruz. Böyle bir anda komünist işçiler, işçilere ve emekçilere, emperyalist savaşın yüklerinden, açlık ve soğuktan en çok acı çeken kimselere, burjuva panik yaratıcıların en çok bel bağladığı kimselere, en ağır felaketleri yaşayan kimselere gidiyor ve parti haftası boyunca biz, onlara şöyle diyorduk: "İşçi iktidarının yüklediği yükümlülüklerden, emperyalistlerin ve kapitalistlerin tehditlerinden korkuyorsunuz; çalışmamızı ve güçlüklerimizi görüyorsunuz; biz sizleri çağırıyor ve partimizin kapılarını, yalnız emekçilerin temsilcisi olan sizlere ardına kadar açıyoruz. Bu güç dönemde biz, sizlere bel bağlıyor ve sizleri saflarımıza katılarak, devletin tüm kuruluş görevlerini üstlenmeye çağırıyoruz." Bu dönemin maddi bakımdan olduğu kadar, dış siyaset ve düşmanın askeri zaferleri bakımından da son derece güç bir dönem olduğunu biliyorsunuz. Ve bu parti haftasının, yalnızca 14 000'i aşkın üye kaydettiğimiz Moskova kentinde nasıl görülmemiş, beklenmedik, inanılmaz bir başarıyla tamamlandığını da biliyorsunuz. İşçi sınıfını tamamen değiştirip dönüştüren bu parti haftasının bilançosu, işte böyle özetlenebilir. Burjuva iktidarın, sömürücüler ve

---

(53) Parti haftası 1919'un ikinci yarısında, sovyet devletinin hem yabancı müdahaleye, hem de iç karşıdevrime karşı yoğun bir savaşım sürdürdüğü sırada düzenlendi. Parti haftasının ereği, öncü işçi, köylü ve kızıl askerlerin partiye katılmasını sağlamaktı. Parti haftası ilkin, 10-17 Ağustos arasında, R(b)KP Petrograd örgütünde düzenlendi. Ekim-Kasım 1919'da, Petrograd'da ikinci bir hafta yapıldı. 20-28 Eylül arasında Parti haftası, Moskova eyaletinde açıldı. 26 Eylül'de ilk Parti haftası örgütlenme deneyiminin bir değerlendirmesini yapan R(b)KP Merkez Komite plenumu, yakın bir gelecekte kentlerde, köylerde ve ordu içinde de Parti haftalarının düzenlenmesini kararlaştırdı.

Sonuç olarak, RSFSC'nin yalnız Avrupa bölümündeki otuz sekiz eyalette, yarısı işçilerden oluşan 200.000 kişi; cephelerdeyse, ordu ve donanma mevcudunun % 25'i partiye katıldı. Lenin'e göre, bu kadar güç bir anda partiye gelen işçiler ve köylüler, "devrimci proletaryanın ve köylülüğün sömürücü olmayan kesiminin yöneticiliğini yapan en iyi ve en güvenilir kadroları oluşturuyor"du.

burjuva devlet iktidarının etkisiz ve uyuşuk bir aleti olmaktan çıkardığı emekçileri parti haftası, çalışma deneyimi sayesinde, gelecekteki komünist toplumun gerçek yaratıcıları durumuna getirdi. İşçi ve köylü gençlik içinde yedeklikler olduğunu, toprak sahipleri ve burjuvazi tarafından yönetilen toplumdaki baskının nasıl bir baskı olduğunu gören ve bilen, kuruluş çalışmamızın olağanüstü güçlüklerini gören, 1917 ve 1918'deki ilk işçi kuşakların kahramanlığına tanık olan ve karşımıza çıkan güçlükler ne kadar büyürse, o kadar kalabalık, o kadar özverili bir biçimde bize gelen on binlerce ve yüz binlerce genç olduğunu biliyoruz. Bu yedeklikler bize, iki yılda sağlam ve derin bir biçimde kök salma başarısını gösterdiğimizin ve emekçilerin temsilcilerinin devletin kuruluşuna canla başla girişebilmeleri için daha uzun zaman en geniş ölçülerde başvurabileceğimiz temel bir kaynağa sahip olduğumuzun tam güvencesini sağlıyor. Bu bakımdan bu iki yıl içinde tüm alanlardaki işçi yönetimi konusunda öyle bir deneyim kazandık ki şimdi korkmadan ve en küçük bir abartmaya kapılmadan, artık girişilen işi sürdürmekten başka bir şey kalmadığını ve davamızın, bu iki yıl içinde olduğu gibi, gitgide daha hızlı bir tempoyla gelişeceğini söyleyebiliriz.

9 Kasım 1919'da
"Rusya Merkez Yürütme Komitesi
Haberleri"nin (İzvestia) 251. sayısında
yayımlanan Özet
9 Kasım 1919'da "Pravda"nın 251.
sayısında tam olarak yayımlandı.

KURUCU MECLİS SEÇİMLERİ VE PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ (Parça)

IV
(Parça)

... Oportünist baylar ve bu arada kautskyciler, Marx'ın öğretisini hiçe sayarak halka, proletaryanın ilkin kamu oylaması yoluyla çoğunluğu kazanması, ardından bu çoğunluğun oyu sayesinde devlet iktidarını alması ve ancak bundan sonra, bu "tutarlı"(bazıları "katıksız" diyor) demokrasi temelinde, sosyalizmi kurmaya başlaması gerektiğini "tedris" ediyor.

Ama biz, Marx'ın öğretisine ve Rus devrim deneyimine dayanarak, şöyle diyoruz:

Proletaryanın ilkin burjuvaziyi devirmesi ve devlet iktidarını *kendisi için* fethetmesi, daha sonra bu devlet iktidarından, yani proletarya diktatörlüğünden yararlanarak, emekçiler çoğunluğunun sevgi ve yakınlığını kazanması gerekir.

* * *

Proletaryanın elindeki devlet iktidarı, proletaryanın bir sınıf savaşımı aracı durumuna nasıl getirilebilir ve proleter olmayan yığınları proletaryanın yanına çekmek, onları proletaryaya bağlamak ve

burjuvazinin elinden kurtarmak olanağını nasıl sağlayabilir?

Birinci olarak proletarya, bu amaca şu biçimde erişir: Eski devlet iktidarı aygıtından yararlanmak *şöyle dursun*, proletarya *bu aygıtı parça parça eder*, onu dipten doruğa yıkar (ödlek hamkafaların bağırıp çağırmalarına ve sabotajcıların tehditlerine rağmen) ve *yeni* bir devlet aygıtı kurar. Bu yeni devlet aygıtı, proletarya diktatörlüğüne ve proletaryanın burjuvaziye karşı, proleter olmayan emekçi yığınları kendine bağlamaya *yönelik* savaşımına uyarlanır. Bu yeni aygıtı, kim olursa olsun, herhangi biri icat etmez; proletaryanın genişliğine ve derinliğine yoğunlaşan sınıf savaşımından *doğar*. *Sovyet iktidarı*, bu yeni devlet iktidarını, bu yeni iktidar *tipini* oluşturuyor.

Devlet iktidarının fethinden sonra Rusya proletaryası, hemen birkaç saat içinde, eski devlet aygıtının (Marx'ın ortaya koyduğu gibi bu aygıt, yüzyıllardan beri, hatta en demokratik cumhuriyetlerde bile burjuvazinin sınıf çıkarlarına uyarlanmıştır[54]) dağıtıldığını ilan etti ve *tüm iktidarı Sovyetler'e* devretti. Oysa Sovyetler'e, her türden sömürücüler dışında, yalnız emekçiler ve sömürülenler kabul ediliyordu.

Böylece proletarya, devlet iktidarını fethettikten hemen *sonra*, burjuvazinin küçük burjuva ve "sosyalist" partiler içindeki büyük bir yandaş *yığınını* bir çırpıda *kendine bağladı*; çünkü bu yığın, burjuvazinin (ve Çernov, Kautsky, Martov ve hempaları gibi burjuvazi pohpohçularının) aldattığı ve *Sovyetler iktidarını kabul etmekle*, burjuvaziye karşı kendi öz çıkarları için *ilk kez olarak* yığınsal bir savaşım aracı

(54) Bk. Karl Marx, **Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i** ve **Fransa'da İç savaş**

sağlayan emekçi ve sömürülenlerden oluşuyordu.

İkinci olarak proletarya, burjuvazinin ve küçük burjuva demokrasinin *"kendi" yığınlarını*, yani onları izleyen yığınları, *toprak sahipleri ve burjuvazinin mülksüzleştirilmesi karşılığında, bu yığınların en ivedi iktisadi gereksinimlerinin devrimci bir biçimde sağlanması yoluyla*, hemen ya da en azından çok kısa bir süre içinde kendine *bağlayabilir* ve bağlaması da gerekir.

Burjuvazi, elinde en "güçlü" devlet iktidarı da olsa, bu yolu *izleyemez.*

Proletarya, daha devlet iktidarını fethettiğinin ertesi günü bile bu yolu *izleyebilir*, çünkü bunun için gerekli aygıta (Sovyetler) ve iktisadi olanaklara (toprak sahipleri ve burjuvazinin mülksüzleştirilmesi) sahiptir.

Rusya proletaryası *köylülüğü*, hem de iktidarın alınmasından gerçekten *birkaç saat sonra*, devrimci-sosyalistlerden koparark kendine işte böyle *bağladı.* Çünkü muzaffer proletarya, Petrograd'da burjuvaziyi yendikten birkaç saat sonra "toprak kararnamesi"ni resmen ilan etti ve bu kararnameyle, köylüler *çoğunluğunun* en ivedi tüm iktisadi gereksinimlerini devrimci bir çabukluk, devrimci bir enerji ve devrimci bir özveriyle, bir çırpıda ve tamamen *karşıladı;* büyük toprak sahiplerini, tamamen ve hiçbir tazminat ödemeden mülksüzleştirdi.

Köylülere proleterlerin onları aşağılamak ya da buyrukları altına almak değil, yardım etmek ve dostları olmak istediklerini göstermek için muzaffer bolşevikler, "toprak kararnamesi"ne *kendilerinden bir tek sözcük* koymadı; bu kararnameyi sözcüğü sözcüğüne, *devrimci-sosyalistler* tarafından *devrimci-sosyalist* bir gazetede yayımlanan köylü vekaletlerinden (kuşkusuz en devrimcilerinden) kopya etti.

Devrimci-sosyalistler, "bolşevikler programlarını çaldı" diye kızdı, öfkelendi, çileden çıktı, bağırıp çağırdı. Ama herkesi güldürmekle kaldı. Gerçekten de, programının içerdiği devrimci ve emekçilere yarar sağlayacak şeyleri uygulayabilmek için yenilmesi ve hükümetten kovulması gereken parti, gülünecek bir partiydi!

II. Enternasyonal hainleri, kalın kafalıları ve bilgiç taslaklarının hiçbir zaman anlayamadığı şey, şu diyalektiktir: Proletarya, halkın çoğunluğunu kendine kazanmadıkça zafer kazanamaz. Ancak bu kazanmayı, *burjuvazinin egemenliği altında* yapılan seçimlerde oyların çoğunluğunu sağlamakla sınırlandırmak ya da buna bağlanmak demek, iflah olmaz bir zeka yoksunluğu göstermek, ya da düpedüz işçileri aldatmak demektir. Halkın çoğunluğunu kendine kazanabilmek için proletaryanın, ilkin burjuvaziyi devirmesi ve devlet iktidarını kendi eline geçirmesi, ikinci olarak eski devlet aygıtını tamamen yıktıktan sonra, burjuvazinin ve küçük burjuva uzlaştırıcıların proleter olmayan emekçi yığınlar üzerindeki egemenlik, saygınlık ve etkisini böylece bir darbede sarsarak, Sovyetler iktidarını kurması gerekir. Üçüncü olarak proletaryanın, proleter olmayan emekçi yığınlar *çoğunluğunun* iktisadi gereksinimlerini *sömürücüler zararına* ve *devrimci* yollardan karşılayarak, burjuvazi ve küçük burjuva uzlaştırıcıların bu çoğunluk üzerindeki etkisini *tamamen ortadan kaldırması* gerekir.

Bu olanağı kuşkusuz, yüksek bir kapitalist gelişme düzeyi sağlayabilir. Bu temel koşul olmadıça proletarya, ne ayrı bir sınıf olarak örgütlenebilir, ne de grev ve gösterilerle, oportünistlerin teşhir ve uzaklaştırılmasıyla dolu uzun yıllar boyunca gösterdiği sürekli hazırlık, eğitim, öğrenme ve deneyim çaba-

larını başarıyla sonuçlandırabilir. Bu temel koşul olmadıkça merkezler, yani fetihleri proletaryanın tüm devlet iktidarını, ya da daha doğrusu bu iktidarın yaşam gücünü, özünü, kalbini ele geçirmesini sağlayan merkezler, siyasal ve iktisadi işlevlerini üstlenemezler. Bu temel koşul olmadıkça, proletaryanın durumuyla proleter olmayan emekçi yığınların durumu arasındaki bu benzerlik, bu yakınlık ve bu ilişki de kendini gösteremez; oysa bu yığınlar üzerinde etkisini göstermek, bu yığınları başarılı bir biçimde etkileyebilmek için bu benzerlik, bu yakınlık ve bu ilişkinin kendini göstermesi, proletarya bakımından zorunludur.

16 Aralık 1919

Aralık 1919'da
"Komünist Enternasyonal"
dergisinin 7-8 sayısında
yayımlandı.
İmza: N. Lenin

KOMÜNİZMİN ÇOCUKLUK HASTALIĞI ("SOLCULUK")[55] (Parça)

Önderler, parti, sınıf, yığınlar arasındaki ilişki ve öte yandan proletarya diktatörlüğü ve proletarya partisinin sendikalar karşısındaki tutumu, bugün bizde somut olarak şöyle görünüyor. Diktatörlüğü, Sovyetler içinde örgütlenen ve bolşevik komünist parti tarafından yönetilen proletarya uyguluyor. Bol-

(55) **Komünizmin çocukluk hastalığı ("solculuk")** adlı yapıt, Lenin tarafından Komünist Enternasyonal II. Kongresinin açılışından çok kısa bir zaman önce yazıldı ve tüm kongre delegelerine dağıtıldı. Kitabın amacı genç komünist partilerin doğru bir devrimci savaşım yoluna girmelerine, gençlik yanılgılarını düzeltmelerine, bütün ülkeler komünistlerinin bolşeviklerin zengin deneyimini, strateji ve taktiklerini öğrenmelerine yardımcı olmaktı. Kitabın en önemli tez ve vargıları, Komintern II kongresinde alınan kararların temelini oluşturdu.

12 Haziran 1920'de kitap, Sovyet Rusya'da yayımlandı ve hemen hemen aynı günlerde, Temmuz ayında fransızca ve ingilizceye çevrildi. 1920'nin ikinci sömestresi içinde, Berlin ve Hamburg'ta almancası, Londra ve New York'ta ingilizcesi, Paris'te fransızcası ve Milano'da italyancası yayımlandı.

Lenin'in bu yapıtı daha yayımlanır yayımlanmaz, çok şiddetli bir ideolojik savaşıma yol açtı ve bugün de olduğu gibi, marksizmin devrimci ilkelerinin yerleştirilmesi amacıyla, komünist marksistlerin temel strateji ve taktiklerinin, dünya proletaryasının devrimci hareket kadroları tarafından kavranması amacıyla, her boydan "sol" oportüniste karşı savaşımda güçlü bir silah durumuna geldi. Anarko-sendikalist "süper devrimci" lafazanlıkların etkisinde kalan birçok genç komünist ve işçinin, komünizme götüren doğru yolu bulmasına yardım etti.

şevik komünist partinin üye sayısı, son kongresinin (Nisan 1920) verilerine göre, 611.000'dir. Partinin üye sayısı, Ekim Devrimi'nden önce ve sonra gözle görülür değişikliklere uğradı. Vaktiyle bu sayı, hatta 1918 ve 1919'da bile çok daha düşüktü[56]. Partinin ölçüsüz bir genişlemesinden korkuyoruz; çünkü ancak darağacına layık olan ikbal avcıları ve kopuklar, ister istemez hükümet partisi saflarına sızmaya çalışır. Partinin kapılarının aldına kadar son kez —yalnızca işçilere ve köylülere—, Yudeniç'in Petrograd'dan birkaç verst uzaklıkta ve Denikin'in Orel'de (Moskova'dan yaklaşık 350 km uzaklıkta) olduğu günlerde (1919 kışı) açtık; yani Sovyetler Cumhuriyetini korkunç bir tehlikenin, bir ölüm tehlikesinin tehdit ettiği ve serüvencilerin, ikbal avcılarının, kopukların ve genel olarak kararsız öğelerin komünistlere katılmaktan hiçbir yarar bekleyemeyecekleri (ama daha çok darağacı ve işkence bekleyebilecekleri) bir sırada[57]. Her yıl bir kongre yapan partiyi, kongrede seçilen ve 19 üyeden oluşan bir Merkez Komite yönetir (son kongrede her 1000 üyeyi 1 delege temsil ediyordu). Moskova'da günlük işler, "Orgbüro" (örgütlenme bürosu) ve "Politbüro" (siyasal büro) adı verilen daha da dar sayılı kurullara bırakılır. Merkez komite genel kurulunda seçilen bu büroların her biri, 5 merkez komite üyesinden oluşur. Bu durum, en gerçeğinden bir "oligarşi"ye yol açar. Ve bizim cumhuriyetimizde, herhangi bir önem taşıyan ve parti Merkez komitesi

(56) Şubat 1917 burjuva demokratik devriminden başlayarak 1919'a kadar Parti üyelerinin sayısında şu değişiklikler saptandı: RSD(b)İP'nin 1917'deki VII. konferansı (Nisan Konferansı) sırasında 80.000 üye vardı; bu sayı VI. konferans sırasında (Temmuz-Ağustos 1917) yaklaşık 240 000'e, R(b)KP'nin VII. Kongresi sırasında (Mart 1918) en az 300 000'e ve VIII. kongresi sırasında da (Mart 1919) 313 766'ya yükseldi.

(57) R(b)KP VII. Kongresinin Parti üyelerinin sayısını arttırma konusundaki karar uyarınca 1919'un ikinci yarısında düzenlenen Parti Haftası'ndan söz ediliyor. Bk. not. 53.

talimatını vermeden herhangi bir devlet kurumu tarafından çözülen hiçbir siyasal sorun ya da hiçbir örgütlenme sorunu yoktur.

Çalışmalarında parti, doğrudan doğruya *sendikalara* dayanır. Son kongre (Nisan 1920) verilerine göre, bugün dört milyonu aşkın üyesi olan sendikalar, biçimsel olarak *partisiz* örgütlerdir. Gerçekte, sendikaların büyük çoğunluğunun tüm yönetici kurumları ve doğal olarak en başta da Rusya Sendikalar merkezi ya da bürosu (Rusya Sendikalar merkez konseyi), komünistlerden oluşur ve partinin tüm talimatlarını uygular. Sonunda, biçimsel olarak komünist olmayan, esnek ve bir dereceye kadar geniş bir aygıt, partinin *sınıfa* ve *yığına* sıkı sıkıya bağlanmasını ve *sınıfın diktatörlüğünün* parti yönetimi altında gerçekleşmesini sağlayan çok güçlü bir proleter aygıt elde edilir. Sendikalarla en sıkı bağ kurulmasaydı, sendikaların güçlü desteğinden yoksun kalsaydık, yalnız iktisadi kuruluşta değil, *ayrıca askeri* örgütlenme *alanında da* sendikaların özverili çalışması olmasaydı, açıktır ki, iki buçuk yıl boyunca demiyorum, ama iki buçuk ay boyunca bile ülkeyi yönetemez ve diktatörlüğü gerçekleştiremezdik. Aslında bu çok sıkı bağın, çok karmaşık ve çok çeşitli bir propaganda ve ajitasyon çalışması anlamına, yalnız yöneticilerle değil, genellikle sendikaların etkili militanlarıyla da yerli yerinde ve sık sık düzenlenen konferanslar anlamına geldiği; bugüne kadar belli bir sayıda —gerçi çok küçük— ve ideolojik demokrasi *(burjuva)* savunmasından, sendikaların "bağımsızlığı" (proleter devlet iktidarı karşısında bağımsızlık!) vaazından, proleter disiplinin baltalanmasına vb. vb. değin karşıdevrimin bütün üçkağıtçılıklarını öğrenen yandaşları olan menşeviklere karşı korkusuz bir savaşım anlamına geldiği açıktır.

Sendikalar aracılığıyla "yığınlar"la bağ kurmanın yetersiz olduğunu kabul ediyoruz. Devrim sırasındaki deneyim, ülkemizde tüm olanaklarımızla korumaya, geliştirmeye ve genişletmeye çalıştığımız bir kuruma, *partisiz işçi ve köylü konferansları* kurumuna yol açtı. Bu konferanslar bize, yığınların zihniyetini saptamak, yığınlara yakınlaşmak, gereksinimlerini karşılamak, en iyi öğelerini devlet görevlerine getirmek, vb. olanaklarını sağlıyor. Devlet denetimi Halk komiserliği'nin "işçi ve köylü denetimi" olarak yeniden örgütlenmesi konusunda çıkarılan yeni bir kararnameyle, bu partisizler konferanslarına devlet denetimi servislerinin üyelerini seçme hakkı verildi. Bu üyeler, çeşitli düzeltmelere vb. girişeceklerdir.

Sonra, hiç kuşku yok ki tüm parti çalışması, emekçi yığınları meslek ayrımı yapmadan bir araya getiren Sovyetler aracılığıyla yapılıyor. İlçe Sovyetleri kongreleri, burjuva dünyanın en iyi demokratik cumhuriyetlerinde bile şimdiye kadar hiç görülmeyen *demokratik* bir kurum oluşturuyor. Köylülük karşısındaki yönetici işlevini proletarya, işte bu kongreler aracılığıyla (parti bu kongrelerin çalışmalarını sürekli bir dikkatle izlemeye çalışıyor) ve kırlardaki çeşitli görevlere durmadan bilinçli işçiler göndererek yerine getiriyor, kentler proletaryasının diktatörlüğü ve zengin köylülere, burjuvalara, sömürücülere, karaborsacılara, vb. karşı sistemli savaşım, işte böyle gerçekleşiyor.

"Yukardan", pratik diktatörlük uygulaması bakımından incelenen proleter devlet iktidarının genel işleyişi, işte böyledir.

Nisan-Mayıs 1920'de yazıldı.
Haziran 1920'de Devlet Yayınları
tarafından broşür olarak
yayımlandı.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİNİN TEMEL GÖREVLERİ ÜZERİNE TEZLER (Parça)

4. Kapitalizme karşı zafer kazanmak için, yönetici komünist parti, devrimci sınıf, yani proletarya ve yığın, yani tüm emekçi ve sömürülenler arasında doğru ilişkiler kurmak gerekir. Yalnız komünist parti, eğer devrimci sınıfın gerçekten öncüsüyse, eğer bu sınıfın en iyi temsilcilerini saflarında barındırıyorsa, eğer bütünüyle bilinçli ve özverili, direngen bir devrimci savaşım deneyimiyle yetişmiş ve çelikleşmiş komünistlerden oluşuyorsa, eğer bu parti kendini sınıfının tüm yaşamına ve dolayısıyla tüm sömürülen yığına sıkı sıkıya bağlamasını ve bu sınıfla bu yığına tam bir güven esinlemesini biliyorsa, —kapitalizmin tüm güçlerine karşı en kesin ve en amansız son savaşımda proletaryayı yönetmeye, ancak böyle bir parti yeteneklidir. Ve ancak böyle bir partinin yönetimi altındadır ki proletarya, kapitalizm tarafından yoldan çıkarılan küçük bir işçi aristokrasisi azınlığının, yani eski trade-unionlar, kooperatifler, vb. önderlerinin kaçınılmaz gevşeklik ve bazen de direnişini ortadan kaldırarak, kendi devrimci atılı-

mının tüm etkisini, kapitalist toplumun kendi iktisadi yapısından dolayı toplam nüfusa oranla simgelediği paydan son derece daha büyük olan kendi tüm gücünü ortaya koyabilecek bir duruma gelebilir. Son olarak yığın, yani tüm emekçiler ve tüm ezilenler, kapitalizm tarafından ezilen on milyonlarca insanın tüm girişkenlik ve tüm cesaretini tarihte ilk kez olarak, ancak burjuvazinin ve burjuva devlet aygıtının boyunduruğundan gerçekten kurtulduktan ve ancak kendi Sovyetlerinde sömürücülerden tam bir bağımsızlık içinde gerçekten örgütlenebilmek olanağını elde ettikten sonra gösterebilir. En bilgili ve en özgür burjuva demokrasisinde bile devlet yönetiminden %99 dışlanan tüm sömürülenler yığınının bu yönetime gerçek katılımı, ancak Sovyetler tek devlet aygıtı durumuna geldikten sonra güvence altına alınabilir. Yeni bir toplumsal disiplinin, özgür emekçilerin özgür bir birliğinin kurulmasını öğrenmeye sömürülenler yığını, yalnız kitaplardan değil, ayrıca kendi öz pratik deneyimine de dayanarak, ancak Sovyetler içinde başlayabilir.

Haziran-Temmuz 1920'de yazıldı
20 Temmuz 1920'de "Komünist
Enternasyonal" dergisinin
12. sayısında yayımlandı

ULUSAL SORUN VE SÖMÜRGELER SORUNU KOMİSYONUNUN 26 TEMMUZ 1920'DE KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİNE SUNULAN RAPORU (Parça)

Daha sonra, Köylü sovyetleri konusunda bir uyarıda daha bulunmak istiyorum. Rus komünistlerinin vaktiyle Çarlık Rusyası'na ait olan sömürgelerdeki, Türkistan ve öteki ülkeler gibi geri ülkelerdeki pratik çalışmaları, prekapitalist koşullarda komünist taktik ve komünist siyasetin nasıl uygulanabileceği gibi bir soruna yol açtı. Çünkü bu ülkelerin temel özelliğini, prekapitalist ilişkilerin bu ülkelerde hâlâ egemen olması ve bu yüzden bu ülkelerde katıksız bir proleter hareketin söz konusu edilememesi oluşturuyordu. Bu ülkelerde sanayi proletaryası, neredeyse yoktu. Buna rağmen biz, bu ülkelerde de yönetici rolünü üstlendik ve üstlenmemiz de gerekiyor. Çalışmalarımız bize, bu ülkelerde çok büyük güçlükleri yenmek gerektiğini gösterdi; ancak bu güçlüklere rağmen pratik sonuçlar, proletaryanın hemen hemen olmadığı yerlerde bile, yığınlarda bağımsız bir siyasal düşünce ve bağımsız bir siyasal etkinlik özlemi uyan-

dırmanın olanaklı olduğunu da ortaya koydu. Rusya proletaryası devlete ilişkin görevlerle aşırı yüklü olduğu için bu çalışmalar, bizim için Batı Avrupa ülkelerindeki yoldaşlara göre çok daha güçtü. Yarı feodal bir bağımlılık içinde yaşayan köylülerin, sovyet örgütlenme düşüncesini tam olarak sindirebilecekleri ve yaşama geçirebilecekleri kolay anlaşılır. Ayrıca, yalnız ticari kapitalizm tarafından değil, ama feodaller ve feodal temellere dayanan devlet tarafından da ezilen ve sömürülen yığınların bu silahı, yani bu örgütlenme biçimini, içinde yaşadıkları durumda bile kullanabilecekleri ortadadır. Sovyet örgütlenme düşüncesi basittir; yalnız proleter ilişkiler çerçevesinde değil, aynı zamanda feodal ya da yarı feodal nitelikteki köylü ilişkileri çerçevesinde de uygulanabilir. Bu alandaki deneyimimiz henüz pek o kadar büyük değil; ancak birçok sömürge ülke temsilcisinin katıldığı komisyon tartışmaları, Komünist Enternasyonal tezlerinde, Köylü Sovyetleri'nin, sömürülen yığınlar Sovyetleri'nin yalnız kapitalist ülkeler için değil, aynı zamanda prekapitalist ilişkilerin egemen olduğu ülkeler için de geçerli bir araç olduğunu; komünist partilerin ve komünist partiler kurmaya hazırlanan öğelerin kesin görevinin, her zaman ve her yerde, geri ve sömürge ülkelerde de Köylü sovyetleri, Emekçi sovyetleri yararına propaganda yapmak olduğunu; koşulların uygun olduğu her yerde bu parti ve bu öğelerin, hemen emekçi halkın Sovyetlerini kurmaya girişmelerinin gerektiğini salık vermenin zorunlu olduğunu söz götürmez bir biçimde ortaya koydu.

Burada bizim için çok ilginç ve çok önemli bir pratik çalışma alanının açıldığını görüyoruz. Bu bakımdan şimdiye kadarki ortak deneyimimiz pek o kadar büyük değilse de yavaş yavaş, gitgide zenginleşen bir belge yığınını bir araya getiriyoruz. İleri

ülkeler proletaryasının, geri kalmış emekçi yığınlara yardım edebileceği ve yardım etmek zorunda olduğu; geri ülkelerin bugünkü durumlarından, ancak Sovyet cumhuriyetlerinin muzaffer proletaryası bu yığınlara el uzatacağı ve onları destekleyecek bir duruma geleceği zaman kurtulabilecekleri tamamen tartışma dışıdır.

Benim tarafımdan imzalanan tezlerimiz, ama daha da çok Roy yoldaşın tezleri, bu sorun üzerine komisyonda oldukça sert tartışmalara yol açtı. Roy yoldaşın burada savunacağı tezleri, komisyonda oybirliğiyle bazı değişikliklere uğratıldı.

Sorulan soru şuydu: Kapitalist gelişme aşamasının, bugün kurtuluş yolunda olan ve savaştan beri aralarında bir ilerleme hareketi saptanan geri halklar için kaçınılmaz olduğu olumlamasını doğru bir olumlama olarak kabul edebilir miyiz? Biz bu soruya olumsuz yanıt verdik. Eğer muzaffer devrimci proletarya bu halklar arasında sistemli bir propaganda yürütür, eğer sovyet hükümetleri ellerindeki bütün olanaklarla bu halklara yardım ederse, kapitalist gelişme aşamasının geri halklar için kaçınılmaz olduğunu düşünmek yanlış olur. Bütün sömürgelerde ve bütün geri ülkelerde, yalnız bağımsız militan kadrolar ve parti örgütleri kurmamız ve kendimizi Köylü sovyetleri örgütlenmesini bu sömürge ve geri ülkelerin prekapitalist koşullarına uyarlamaya vererek, yalnız bu örgütlenmeden yana propagandaya girişmemiz yetmez; Komünist Enternasyonal'in ayrıca, ileri ülkeler proletaryasının yardımıyla geri ülkelerin sovyet yönetimine ve bazı gelişme aşamalarından geçerek, kapitalist aşamadan geçmeden komünizme erişebilecekleri ilkesini kuramsal düzeyde ortaya koyup doğruluğunu tanıtlaması da gerekir.

Bu amaçla gerekli olan araçları önceden belirt-

mek olanaklı değildir. Onları bize deneyim gösterecek. Ama Sovyetler kavramının en uzak halkların tüm emekçi yığınlarının bile anlayabileceği bir kavram olduğu, Sovyetler'in prekapitalist toplumsal rejim koşullarına uyarlanması ve tüm dünyada hemen bu yönde komünist parti çalışmasına girişilmesi gerektiği de kesinlikle görüldü.

"Komünist Enternasyonal
II. Kongre Habercisi"
n° 6, 7 Ağustos 1920

Bu konudaki makale ve konuşmalar, üzücü bir izlenim yaratıyor. L. Kritzman'ın *Ekonomiçeskaya Jizn*[58] gazetesinde yayımlanan makalelerine bakın (I, 14 Aralık 1920; II, 23 Aralık; III, 9 Şubat [1921]; IV, 16 Şubat; V, 20 Şubat). Yalnızca anlamsız gevezelik. Boş söz. Bu alanda yapılan pratik işleri göz önünde bulundurmak ve incelemekten bir kaçınma. Beş uzun makalede, olguların ve verilerin bir incelenmesi yerine, bunların incelenmesine girişme biçimi üzerine akılyürütmeler.

Milyutin'in tezlerini (19 Şubat günlü *Ekonomiçeskaya Jizn)*, Larin'in tezlerini (20 Şubat günlü *Ekononomiçeşkaya Jizn)* inceleyin, "sorumlu" yoldaşların konuşmaları üzerinde düşünün. Kritzman'ın makalelerindeki temel yanlışları onlarda da bulacaksınız. Bağlantı yasası vb. konusunda gevezeliklere kadar giden en sıkıcı cinsinden bir skolastikten, bazen bir yazar taslağı, bazen de bir bürokrat skolastiğinden başka somut hiçbir şey yok.

(58) **Ekonomiçeskaya Jizn** (İktisat yaşamı), Kasım 1918-Kasım 1937 arasında Moskova'da yayımlanan günlük gazete.

Dahası var. Şimdiye kadar yapılan ve sürdürülmesi gereken verimli çalışma karşısında kurumlu bir bürokratik küçümseme. Kendi pratik deneyimimizin dikkatli ve titiz bir incelemesi yerine, hep o tamamıyla kısır "tezler üretimi" ya da kafadan uydurulan o slogan ve o tasarılar.

Tek iktisadi plan sorunu üzerine yapılan tek ciddi çalışma, "RSFSC'nin elektrikleştirilmesi planı"dır. Goelro (Rusya'nın elektrikleştirilmesiyle görevli Devlet komisyonu) tarafından VIII. Sovyetler kongresi'ne sunulan bu rapor, Aralık 1920'de yayımlandı ve VIII. Kongre delegelerine dağıtıldı. Bu yapıt, yüksek kuruluşların verdiği yetkiyle, cumhuriyetimizin en seçkin bilginleri tarafından, kuşkusuz çok yaklaşık bir biçimde düzenlenen tek bir iktisat planından oluşuyor. Yüksek sovyet görevlilerinin cehaletle dolu kendini beğenmişliğiyle, komünist yazar taslaklarının düşünsel kasıntısıyla savaşmak için, en gösterişsiz şeyden, bu yapıtın basit terihçesinden, içerik ve değerinden başlayacağım.

2-7 Şubat 1920 günleri arasında, yani bir yılı aşkın bir süre önce, Rusya Sovyetleri Merkez yürütme komitesi'nin oturumlarından biri sırasında, elektrikleştirme üzerine bir karar alındı. Bu kararda şöyle deniyordu:

"... Taşımacılığı örgütlemek, yakıt ve iaşe bunalımının üstesinden gelmek, salgın hastalıklara karşı savaşmak, disiplinli emek orduları oluşturmak amacını güden en dolaysız,en temel, en ivedi ve en öncelikli görevler yanında Sovyet Rusya, şimdi ilk kez daha sistemli bir iktisadi kuruluşa girişmek, ulusal iktisat için bilimsel bir devlet planı hazırlamak ve bu planı kademe kademe gerçekleştirmek olanağına kavuştu. Elektrikleştirmenin temel değeri dolayısıyla ... elektrikleştirmenin sanayi, tarım, taşımacılık bakı-

mından taşıdığı önemi göz önünde bulundurarak ... vb., vb., ..., Rusya Sovyetleri Merkez yürütme komitesi, Yüksek Ulusal İktisat Konseyi'ni, Tarım Halk Komiserliğiyle birlikte, bir elektrik santralları şebekesi yapım tasarısı hazırlamakla görevlendirmeyi kararlaştırdı..."

Açık değil mi? En yüksek iktidar organımızın bu sözlerini, bu "ulusal iktisat için bilimsel bir devlet planı hazırlamak" kararını anlamamak olanaklı mı? Eğer "uzmanlar" karşısında kendi komünizmleriyle şişinen yazar taslakları ve yüksek görevliler bu kararı hesaba katmazlarsa, kendi yasalarımızı bilmemenin bir kanıt olmadığını onlara hatırlatmaktan başka yapacak bir şey kalmaz.

Rusya Sovyetleri Merkez yürütme komitesinin kararı uyarınca Yüksek Ulusal İktisat Konseyi, 21 Şubat 1920'de Elektrik şubesine bağlı olarak kurulan elektrikleştirme komisyonunu onayladı. Ardından, Savunma Konseyi "Goelro" tüzüğünü tasdik etti ve Yüksek Ulusal İktisat Konseyi, Tarım Halk Komiserliğiyle birlikte, bu komisyonun üyelerini seçmek ve gerçekleştirmekle görevlendirildi. Daha 24 Nisan 1920'de "Goelro", 1 No.lu "Bülten"ini yayımladı. Bu bültende "Goelro", programını ayrıntılı bir biçimde sergiliyor, ülkenin çeşitli bölgelerindeki çalışmanın yönetimini sağlayan ve açıkça saptanmış çeşitli işlerle görevlendirilen sorumluların, bilginlerin, mühendislerin, tarımbilimcilerin, istatistikçilerin, çeşitli alt komisyon üyelerinin listesini veriyordu. Yalnızca bu işlerin ve bu işlerin sorumluluğunu yüklenen kişilerin listesi, bu sayının on sayfasını kaplıyordu. Yüksek Ulusal İktisat Konseyi'nin, Tarım Halk Komiserliği'nin ve Ulaştırma Yolları Komiserliği'nin en iyi elemanları, bu işlerde çalışmaya çağrıldı.

"Goelro"nun çalışmalarının ürününü, yukarıda sözü edilen geniş ve yetkin bilimsel yapıt oluşturdu. Bu yapıtın yazılmasına, 180'i aşkın uzman katıldı. Önerilen işlerin listesi, 200'i aşkın maddeyi kapsıyor. En başta, a) elektrikleştirme ve devlet iktisadının planı; ardından b) yakıt ikmali (RSFSC'nin *gelecek on yıl için* büyük bir dikkatle hazırlanan bir "yakıt bütçesi" ve gerekli işçi sayısının tahmini); c) hidrolik enerji; d) tarım; e) taşımacılık ve f) sanayi çalışmalarının bir özeti var (yapıtın 200 sayfayı aşkın ilk bölümü).

Plan, yaklaşık on yıllık bir dönem için düzenlenmiş, planda işçilerin sayısı ve üretimin önemi (beygir gücü olarak) belirtiliyor. Gerçi bazı yanlışlıklar taşıyan, yaklaşık, hazırlık niteliğinde, ilkel bir plan, "işbaşında" yapılan, ama gene de gerçekten bilimsel bir plandır bu. Uzmanların başlıca sorunlar üzerindeki açık ve seçik değerlendirmelerini, bütün sanayi kollarına ilişkin tahminlerini görüyoruz. Küçük bir örnek vereyim, kişi başına iki çift kundura karşılığında (300 milyon çift) kundura yapımı için gerekli deri üretiminin tahminini, vb. görüyoruz. Örneğin elektrikleştirmenin maddi ve mali (altın ruble olarak hesaplanmış) bir bilançosunu görüyoruz (yaklaşık 370 milyon işgünü, şu kadar ton çimento, şu kadar tuğla, şu kadar pud demir, bakır, vb., şu ve şu güçte türbojeneratörler vb.) Bilançoda imalat sanayisinin düzeyinin ("son derece basit bir tahmine göre") 10 yıl içinde %80, maden sanayisinin düzeyinin %80-%100 arasında yükseltileceği tasarlanıyor. Bilançonun altın ruble olarak açığı (+ 11 milyar—17 milyar = yaklaşık 6 milyar), uzmanlara göre, "imtiyazlar ve kredi işlemleri yardımıyla kapatılabilir".

Planda ilk yapılacak 20 bölgesel termik ve 10 bölgesel hidrolik santralın kuruluş yerleri belirtili-

yor ve bu santrallardan her birinin iktisadi önemi ayrıntılı bir biçimde ortaya konuyor.

Genel bilgilerden sonra, ayrı ayrı numaralanmış özel bölümler geliyor. Bu bölümlerde, sırasıyla şu bölgelerimiz inceleniyor: Kuzey bölgesi, Merkez Sanayi Bölgesi (bu iki bölge, zengin bir bilimsel belgeleme temelinde, özellikle iyi, belirgin ve ayrıntılı bir biçimde incelenmiş), Güney bölgesi, Volga bölgesi, Ural bölgesi, Kafkasya bölgesi (Kafkasya, çeşitli cumhuriyetleri arasında iktisadi bir uygunluk varsayılarak, bütünüyle ele alınmış), Batı Sibirya bölgesi ve Türkistan bölgesi. Bütün bu bölgeler bakımından hesaplar, yalnız yapılacak ilk santrallar bölümüyle ilgili değil; sonra "Goelro'nun A programı" denilen şey, yani *mevcut* santrallardan en ussal ve en iktisadi yararlanma planı geliyor. İşte bir başka küçük örnek: Kuzey bölgesi (Petrograd bölgesi) için, Petrograd santrallarının birleştirilmesiyle sağlanabilecek tasarruf hesaplanmış ve elektrik enerjisinin yarısının, Murmansk'taki, Arhangelsk'teki, vb. Kuzey odun taşıma merkezlerinde elde edilebileceği ortaya konmuş (Kuzey bölgesi için raporun 69. sayfasına bakınız). Buna göre odun stoklarındaki ve ihracatındaki artışın, bu koşullar içinde *"çok yakında yılda yaklaşık yarım milyar altın ruble"* getirebileceği ileri sürülmüş.

"Kuzey odunu sayesinde gerçekleştirilen yıllık gelir, tüm gelecek yıllarda, altın rezervimizin tutarına erişebilir" (*a.g.y.*,s. 70), tabii plan üzerindeki gevezeliklerden, bilginlerin gerçekten ortaya koyduğu planın inceleme ve *uygulamasına* geçmesini bilirsek!

Birçok konuda (ama bütün konular üzerinde değil kuşkusuz), elimizde bir çalışma takvimi başlangıcı olduğunu; yani genel bir plan olmamakla birlikte, 1921-1930 arasındaki her yıl için, her yıl etkinliğe geçebilecek santralların sayısını ve mevcut santral-

ların hangi ölçüde büyütülebileceğini gösteren tahminler olduğunu eklemek gerekir (ancak bu santralların etkinliğe geçebilmeleri ve büyütülebilmeleri için yukarıda ileri sürülen koşulun, aydın yazar taslaklarımız ve yüksek bürokrasi görevlilerimizin gelenekleriyle gerçekleştirilebilmesi de pek kolay değildir.).

"Goelro" tarafından yapılan çalışmanın çok büyük kapsam ve değeri üzerine bir kanıya varmak için, Almanya'ya şöyle bir göz atalım. Bilgin Ballod, orada benzer bir çalışmaya girişmişti. Tüm Alman ulusal iktisadının sosyalist yeniden örgütlenmesi üzerine, bilimsel bir plan hazırlamıştı.[59] Kapitalist Almanya'da bu plan, kağıt üzerinde kaldı. Oysa biz, devlet adına bir görev verdik, yüzlerce uzmanı hareket geçirdik ve on ay içinde (tabii başlangıçta öngörülen iki ay yerine), bilimsel temellere dayanan tek bir iktisadi planın yapılmasını sağladık. Bu çalışmayla haklı olarak övünebiliriz. Şimdi bize bu çalışmadan nasıl yararlanabileceğimizi *anlamaktan* başka bir şey kalmıyor ve bugün de *bu* anlayışsızlığa karşı savaşım vermemiz gerekiyor.

Sovyetler VIII. kongresinin kararında şöyle deniyor: "Kongre *Yüksek Ulusal İktisat Konseyi*'nin, vb., özellikle *Rusya'nın elektrikleştirilmesi planını ortaya koyan* "Goelro"nun *çalışmalarını onaylar*, bu planı *büyük iktisadi girişimin ilk adımı olarak* takdir eder, Rusya Merkez yürütme komitesini, vb., *bu planın gözden geçirilmesini tamamlayıp onaylamakla* ve bu işi zorunlu olarak en kısa süreler içinde yapmakla görevlendirir... Bu plan yararına *çok*

(59) Lenin, Alman ekonomi politik profesörü Karl Ballod'un **Der Zukunftsstaat, Produktion und Konsum in Sozialstaat** (Geleceğin devleti, sosyalist devlette üretim ve tüketim) adlı yapıtına anıştırmada bulunuyor. 1898'da Almanya'da yayımlanan bu yapıtın rusça çevirisi, 1920'de Moskova'da yayımlandı.

geniş bir propaganda yapılması için tüm önlemlerin alınmasını ister *Cumhuriyet'in istisnasız bütün eğitim kurumlarında*, bu planın incelenmesinin zorunlu bir duruma getirilmesi gerekir", vb.

Aygıtımızın, özellikle en yüksek düzeyde, gerek bürokratik, gerekse düşünsel bakımdan gördüğü zararı hiçbir şey, bu karara karşı Moskova'da takınılan tavırdan, bu kararı onu reddetmeye kadar giden yerli yersiz "yorumlama" girişimlerinden daha derin bir biçimde gösteremez. Yazar taslakları, hazırlanan plan yararına propaganda yapacak yerde, planda yapılması gereken değişiklikleri tasarlama biçimi konusunda anlamdan yoksun tezler ve akılyürütmeler döktürüyor.

Planın "onaylanma" zorunluluğu üzerinde salt bürokratik bir biçimde duran yüksek görevliler, planların onaylanmasından somut görevlerin (filanca işletmenin filanca tarihte yapılması, falanca gerecin yurt dışından alınması, vb.) dile getirilmesini değil, *yeni* bir plan yapılması türünde son derece belirsiz bir şey anlıyor! Korkunç bir anlayışsızlık gösteriliyor; "yeniyi yapmadan önce, var olanı hiç değilse kısmen onarmakla başlayalım" dendiği duyuluyor; elektrikleştirme, elektriklendirmeye döndürülüyor; neden gazlaştırma olmadığı soruluyor. "Goelro"da birçok burjuva uzman ve az sayıda komünist olduğu, bu kuruluşun bilirkişiler sağlamakla birlikte, bir genel planlar komisyonu oluşturmaması gerektiği, vb. ileri sürülüyor.

Tehlikeli olan da işte bu düzensizliktir, çünkü çalışmanın bilinmediğini; düşünsel ve bürokratik kendini beğenmişliğin, ciddi çalışmadan ağır bastığını gösteriyor. Planın düşsel bir nitelik taşıdığını ileri süren kimselerin alayları ve gazlaştırma konusunda sorulan sorular, kasıntılı bir cehaletin belirtisi. Yüz-

lerce yetkili uzmanın çalışmasını düşüncesizce düzeltmeye kalkışmak, işin içinden yavan alaylarla sıyrılmak, "onaylamamak" hakkıyla böbürlenmek, yüz kızartıcı bir şey değil mi?

Bununla birlikte bilime önem vermeyi öğrenmek, amatörlerin ve bürokratların "komünist" büyüklenmelerinden vazgeçmek zorundayız; bununla birlikte deneyim ve uygulamamızdan yararlanarak, yöntemli bir biçimde çalışmayı öğrenmek zorundayız.

Gerçi planlar, doğaları gereği, bitmez tükenmez tartışmalara yol açar. Ancak bilimsel bir nitelik taşıyan bu planı irdelemeye, *pratik* deneyime ve daha derin bir incelemeye dayanarak onu düzeltmeye girişmemiz gerekirken, bir planın yapılmasındaki "ilkeler" üzerindeki boş sözlere ve genel tartışmalara da hoşgörü gösterilemez. Kuşkusuz yüksek görevlilerin her zaman "onaylamak" ya da "onaylamamak" hakları olacaktır. Eğer bu hak usa yatkın bir biçimde anlaşılır ve VIII. Kongre'nin kabul ettiği ve çok geniş bir propagandasını önerdiği planın düzeltilmesiyle ilgili kararı usa yatkın bir biçimde yorumlanırsa, düzeltmeden şunu filanca zaman ve filanca yerde almak, şunu yapmaya başlamak, filanca malzemeyi bir araya getirmek ve tamamlamak, vb. gibi bir dizi sipariş ve buyruğu anlamak gerekir. Ama bürokratik yorumda "onaylamak" demek, yüksek görevlilerin keyfi demektir, denetim komisyonlarından gönderilen bir yığın evrak demektir, kısacası canlı bir yapıtın, salt bürokratik bir biçimde öldürülmesi demektir.

Sorunu bir başka açıdan inceleyelim. Bilimsel elektrikleştirme planıyla, yürürlükte olan pratik planlar ve bu planların gerçek uygulamaları arasında bir ilişki kurmak, bunları birbirine bağlamak, özellikle zorunludur. Kesinlikle karşı çıkılmaz bir şeydir bu. Ama, bunları birbirine nasıl bağlamalı? Bunu bil-

mek için iktisatçı, yazar ve istatistikçilerimizin, genel olarak plan üzerine gevezelik yapacak yerde, planlarımızın uygulanmasını, bu pratik çalışmadaki yanılgılarımızı ve bu yanılgıları düzeltmenin yollarını büyük bir dikkatle incelemeye koyulmaları gerekir. Bu incelemeyle birlikte ve ona koşut olarak, eğer pratik deneyimimizi de incelersek, geriye küçücük bir yönetim tekniği sorununu çözmek kalacaktır. Bol bol planlama komisyonumuz var. Bu komisyonları birleştirmek için, Petro'ya bırakılan yönetim biriminden iki ve Pavel'e bırakılan yönetim biriminden bir memuru almak, ya da tersine, bu memurları Genel Plan Komisyonu'nun alt komisyonuna vermek gerekir. Burada bir yönetim tekniği sorunundan başka hiçbir sorun olmadığı açıktır. Şu ya da bu biçimi denemek ve en iyisini seçmek gerekir; bu konuya kadar yayılmak, gülünç olur.

Önemli olan şudur ki, sorunun doğru bir biçimde ele alınması bilinmiyor ve canlı yapıt yerine ciddiyetten uzak bürokratik tasarılar üzerinde duruluyor. Yakıt tedarik ve ikmal planlarımız vardı ve gene de var. Bu iki plan dizisinde de açıkça yanıldık. Bu konuda iki görüş olamaz. Ciddi bir iktisatçı, metelik etmez tezler uyduracak yerde olguları, rakamları, verileri incelemeye, kendi pratik deneyimimizi çözümlemeye girişecek ve, "işte bir yanlışlık, bu yanlışlığın işte böyle düzeltilmesi gerekir" diyecektir. Bu incelemenin ardından ciddi yönetici, personel değişikliği, muhasebe değişiklikleri, bir aygıt reformu, vb. önerecek ya da bu işleri kendisi gerçekleştirecektir. Ülkemizde, tek iktisadi planı şu ya da bu biçimde ciddi ciddi düşünen kimse görülmüyor.

Çıbanın nedeni, komünist ve uzmanlar arasındaki, yönetici ve bilginler ya da yazarlar arasındaki ilişkiler sorununun kötü konması. Tek iktisadi plan

sorunu, öteki herhangi bir sorunun da olduğu gibi, ya ancak komünistler tarafından, ya da yönetim tarafından çözülebilecek yönler içerir ve bu yeni yönler de her an ortaya çıkabilir. Yadsınamaz bir şeydir bu. Ancak katıksız bir soyutlamadır da. Oysa şu anda, sorunu yanlış bir biçimde ele alanlar, burjuva uzman ve bilginlerden bu konuda daha çok öğrenmek ve kendine daha az yönetici süsü vermek gerektiğini anlayamayanlar, komünist yazar ve yöneticilerin ta kendileridir. "Goelro"nun hazırladığı tek iktisadi plan dışında bir başka tek iktisadi plan yoktur ve olamaz da. Dikkatle incelenen pratik deneyim temelinde, bu planı tamamlamak, geliştirmek, düzeltmek ve uygulamak gerekir. Karşıt görüş, programımızın terimlerini kullanmak gerekirse, "sözde köktenci, ama gerçeklikte cehaletle dolu kendini beğenmişlik"ten başka bir şey değildir. RSFSC'de "Goelro" dışında bir başka genel plan komisyonu olabileceğine inanmak da kasıntılı bir cehalettir; tabii bu durum, söz konusu komisyonun bileşiminde yapılacak kısmi ve elverişli değişikliklerin olası yararlılığını dışlamaz. Genel ulusal iktisat planımızın iyileştirilmesi yönünde ciddi bir şey, ancak bu temel üzerinde ve girişilen işi sürdürerek yapılabilir; yoksa bu, kendine yönetici süsü vermek ya da daha açıkçası keyfilik anlamına gelecektir. "Goelro"daki komünistlerin görevi, elden geldiğince az yönetmek, daha doğrusu hiç yönetmemek, bilimsel ve teknik uzmanlara karşı (RKP programının terimlerine göre bu uzmanlar, "çoğu zaman zorunlu olarak burjuva görüş ve alışkanlıklarla doludur") çok büyük bir ihtiyat ve sınırsız bir ustalık göstermek, onların yanında kendini yetiştirmek, bu uzmanlar için önemli olan bilimin kazanım ve verilerine dayanarak, onların ufkunu genişletmeye yardım etmektir; bir mühendisin komünizme, gizli bir

militandan ya da bir yazardan *başka türlü, kendi bilimiyle ilgili veriler aracılığıyla* geleceğini, bir tarımbilimcinin, bir ormancının, vb. komünizme, *kendi özel yollarından* geleceğini bu komünistlerin unutmamaları gerekir. Sorunu derinleştirerek ve ayrıntılı bir biçimde inceleyerek, uzmanların çalışmasını gösterişe kaçmadan düzenlemek ve yönetmek yeteneğini gösteremeyen bir komünist, genellikle zararlı bir duruma gelir. Böyle yığınla komünistimiz var ve ben, işini titizlikle inceleyen bir tek bilgili burjuva uzman için, bunlardan düzinelercesini veririm.

"Goelro"ya katılmayan komünistler, tek iktisadi planın hazırlanma ve uygulanmasına iki biçimde katkıda bulunabilir. Eğer iktisatçı, istatistikçi ya da yazarsalar, ilkin kendi pratik deneyimimizi incelemeleri gerekir ve sadece olguların ayrıntılı bir incelemesine dayanarak, yanlışları düzeltmeyi ve çalışmaları iyileştirmeyi amaçlayan önerilerde bulunabilirler. İnceleme, bilim adamlarının işidir ve uzun zamandan beri artık genel ilkeler değil, pratik deneyim önemli olduğuna göre, burjuva olmakla birlikte işini bilen bir "bilimsel ve teknik uzman", bizim için günün ve gecenin hangi saatinde olursa olsun "tezler" yazmaya, "sloganlar" atmaya ve katıksız soyutlamalar yapmaya hazır kasıntılı bir komünistten on kez daha değerlidir. Daha çok olgusal bilgi, daha az komünist ilkelerden kaynaklandığı ileri sürülen boş söz.

Öte yandan bir komünist, eğer bir yönetim görevinde çalışıyorsa, her şeyden önce buyurma eğiliminden sakınması, ilkin bilimin ortaya koyduğu çalışmaları hesaba katmasını bilmesi, ilkin olguların denetlenip denetlenmediklerini saptaması, ilkin yanlışımızın ne olduğunun araştırılmasını (raporlar, basın, toplantılar, vb.) istemesi ve ancak bu temel

üzerinde, yapılan yanlışın düzeltilmesini sağlaması gerekir. Daha az Tit Titiçvari davranış ("ister düzeltirim, ister düzeltmem"), daha çok pratik yanlışlarımızın incelenmesi.

Uzun zamandan beri insanların kusurlarının, büyük ölçüde niteliklerine bağlı olduğu ortaya kondu. Birçok komünist yöneticinin kusuru da böyledir. On yıllar boyunca biz, büyük bir iş başardık, burjuvazinin devrilmesini savunduk, burjuva uzmanlara karşı güvensizlik aşıladık, onları kınadık, iktidarı ellerinden aldık, direnişlerini bastırdık. Dünya çapında değer ve önem taşıyan tarihsel bir eylemdi bu. Ancak ihtiyatsız bir abartma yetti ve yücelikle gülünçlük arasında, ancak bir adım olduğu gerçeğinin doğrulandığı görüldü. Rusya'yı inandırdık, Rusya'yı sömürücülerden alıp emekçilere verdik, sömürücüleri ortadan kaldırdık, Rusya'yı yönetmeyi öğrenmek zorundayız. Bunun için alçak gönüllü olmasını, "bilimsel ve teknik uzmanların" ciddi çalışmalarına saygı göstermesini öğrenmek gerek; bunun için birçok *pratik* yanlışımızı ciddi ve dikkatli bir biçimde incelemesini ve onları derece derece, ama kesin olarak düzeltmesini öğrenmek gerek. Daha az düşünsel ve bürokratik kendini beğenmişlik gösterelim, pratik deneyimimizin merkezi ve yerel düzeyde bize sağladığı şeyleri de, bilimin bize sunduğu şeyleri de daha çok inceleyelim.

21 Şubat 1921

"Pravda" nº 39, 22 Şubat 1921
İmza: N. Lenin

AYNİ VERGİ
(YENİ SİYASETİN KAPSAMI VE KOŞULLARI)
(Parça)

Bürokrasi sorununu alın ve bu sorunu iktisadi bakımdan inceleyin. 5 Mayıs 1918'de bürokrasi, belirgin değildi. Ekim Devrimi'nden altı ay sonra, eski bürokratik aygıtı dipten doruğa yıktıktan sonra, artık bu kötülüğün etkisini duymuyorduk.

Bir başka yıl geçti. 18-23 Mart 1919 arasında toplanan Rusya Komünist Partisi VIII. Kongresi'nde yeni parti programı kabul edildi. Bu kongrede biz, kötülüğü kabul etmekten çekinmeksizin, onu ortaya koymak, herkese göstermek, aleme karşı rezil etmek, bu kötülüğe karşı savaşmak amacıyla düşünce ve istek yaratmak, güç ve etkinlikleri harekete getirmek isteğiyle tam bir içtenlikle konuştuk. Bu kongrede biz, *"sovyet yönetimi içinde bürokrasinin kısmi bir yeniden doğuşu"*ndan söz ettik.

İki başka yıl geçti. 1921 ilkbaharında, bürokrasi üzerinde tartışan Sovyetler VIII. Kongresi'nden (Aralık 1920) sonra, bürokrasinin incelenmesine sıkı sıkıya bağlı tartışmaların bir bilançosunu çıkaran Rusya Komünist Partisi X. Kongresi'nden (Mart 1921)

sonra, *bu* kötülüğün karşımızda daha da açık, daha da tehlikeli bir biçimde dikildiğini görüyoruz. Nedir iktisadi kaynakları bu kötülüğün? Bu kaynaklar başlıca iki türlüdür. Bir yandan gelişmiş burjuvazinin, işçilerin (ve kısmen de köylülerin) devrimci hareketine karşı koymak için, ilkin askeri, ardından adli vb. bürokratik bir aygıta gereksinimi vardır. Ülkemizde böyle bir aygıt yok. Mahkemelerimiz, burjuvaziye karşı yönelik sınıf mahkemeleri. Ordumuz, burjuvaziye karşı yönelik bir sınıf ordusu. Bürokrasi ordada değil, ordu hizmet bölümlerinde var. Bürokrasinin bizde bir başka iktisadi kaynağı var. Küçük üreticilerin insanlardan uzaklığı, dağınıklığı, yoksulluk ve kültürsüzlüğü, yolların eksikliği, okumaz-yazmazlık, tarım ve sanayi arasındaki *mübaledelerin* eksikliği, aralarındaki bağ ve etkileşimin yokluğu. Bütün bunlar, geniş bir ölçüde iç savaşın sonucu. Abluka altında olduğumuz, dört bir yandan kuşatıldığımız, tüm dünyadan ve ardından Güney'deki, Sibirya'daki buğday alanlarımızdan, kömür havzalarımızdan koparıldığımız bir sırada, sanayiyi kalkındıramazdık. "Savaş komünizmi" karşısında gerileyemez, en sert ve en umutsuz önlemlerden çekinemezdik. Yarı aç yarı tok ve hatta yarı aç yarı toktan da kötü yaşayacak, ama bir eşi daha görülmemiş yıkıma ve mübadelelerin durmasına rağmen, ne pahasına olursa olsun, işçilerin ve köylülerin iktisadını savunacaktık. Ve devrimci-sosyalistlerle menşevikler gibi kendimizi yılgınlığa kaptırmadık. (Gerçeklikte devrimci-sosyalistler ve menşevikler, özellikle korktukları, kendilerini yılgınlığa kaptırdıkları içindir ki burjuvazinin ardına takıldılar). Ancak, abluka altındaki bir ülkede, kuşatılmış bir kalede zaferin koşulunu oluşturan şey, tam da 1921 ilkbalarında, son beyaz birlikler de RSFSC toprağından kesin olarak kovulduğu za-

man, olumsuz yönünü göstermeye başladı. Kuşatılmış bir kalede, bütün mübadeleleri "durdurmak" olanaklı ve gereklidir. Yığınların olağanüstü kahramanlığı sayesinde üç yıl dayanabildik. Bu üç yıldan sonra, küçük üreticinin yıkımı daha da vahimleşti, büyük sanayinin kalkınması daha da ertelenip geciktirildi. "Sıkıyönetim"in mirası ve küçük üreticinin dağınıklık ve göz yılgınlığına dayanan üstyapı olarak bürokrasi, kendini bütünüyle gösterdi.

Kötülüğe karşı daha büyük bir sarsılmazlıkla savaşmak, yeniden ve tekrar tekrar başlangıçtan başlayabilmek için, kötülüğü hiç korkmadan kabul etmesini bilmek gerekir. Kuruluşun bütün alanlarında, iyi yapılmayan şeyleri düzelterek, görevi çeşitli yollardan ele almaya çalışarak, daha birçok kez yeniden başlangıçtan başlamak zorundayız. Büyük sanayinin kalkınmasının ertelendiği, sanayi ve tarım arasındaki değişimleri "durdurma"nın artık olanaklı olmadığı ortaya çıktı; öyleyse canla başla, küçük sanayiyi eski durumuna getirmek gibi daha gerçekleştirilebilir bir işe girişmemiz gerekiyordu. Bu yönden yardım etmek, savaş ve ablukanın yarı yarıya yıktığı binanın bu kanadını payandalamak gerekiyordu. Mübadeleleri bütün olanaklarla ne yapasına olursa olsun geliştirmek ve kapitalizmden kokmadan geliştirmek gerekiyordu. Çünkü ülkemizde kapitalizme ayrılan çerçeve (iktisadi alanda büyük toprak sahipleri ve burjuvazinin mülksüzleştirilmesi, siyasal alanda işçi ve köylü iktidarı) çok dar ve çok "ölçülü" ydü. Ayni verginin dayandığı temel düşünce de, bu verginin iktisadi kapsamı da işte böyle özetlenebilir.

Bütün parti militanları ve bütün sovyet yönetim emekçileri, köylü iktisadını "küçük" olanaklarla ve yetersiz ölçülerde de olsa hemen kalkındırmak, küçük yerel sanayiyi geliştirerek ona yardımcı olmak

ereğiyle, iktisadi kuruluş çalışması için temelde, yani eyaletlerde, dahası bucaklarda, dahası kantonlarda ve köylerde, büyük bir girişim yaratmalı, büyük bir girişime yol açmak bakımından bütün çabalarını, bütün ilgilerini göstermek zorundadır. Devletin tek iktisadi planı, bu görevin ilgi ve dikkatimizin merkezine, "ivedi" çalışmalarımızın merkezine konmasını gerektiriyor. Burada, yani en geniş ve en derin "taban"ın hemen yakınında sağlanan bir düzelme, bize en kısa sürede büyük sanayinin kalkınmasına daha büyük bir güç ve başarıyla girişmek olanağını verecektir.

Şimdiye kadar iaşe görevlisi, % 100'e elkoymadan başka bir temel talimat bilmiyordu. Bugünse talimat, en kısa süreler içinde % 100 ayni, sonra da % 100 büyük ve *küçük* sanayi ürünleri karşılığında vergi toplamak biçiminde değişti. Ancak % 75 ayni ve % 75 (ikinci yüzlükten) büyük ve küçük sanayi ürünleriyle mübadele aracılığıyla, vergi toplayan bir görevli, devlet bakımından % 100 ayni ve % 55 (ikinci yüzlükten) mübadele aracılığıyla, vergi toplayan bir görevliden daha yararlı bir iş yapmış olacak. İaşe görevlisinin işi, karmaşıklaştı. Bir yandan, mali bir görev söz konusu. Elden geldiğince hızlı, elden geldiğince ussal bir biçimde vergi toplamak. Öte yandan, genel bir iktisadi görev var. Tarım ve sanayi arasındaki mübadeleyi artıracak ve destekleyecek bir biçimde, kooperatifleri yönlendirmeye, küçük sanayiyi korumaya, tabandaki girişkenlik ve güçleri geliştirmeye çalışmak. Henüz bu işi kötü, çok kötü bir biçimde yapıyoruz; kanıtı da bürokrasi. Bu konuda *kapitalistlerden daha çok şey öğrenebileceğimizi ve öğrenmemiz de gerektiğini* itiraf etmekten çekinmemeliyiz. Eyaletlerde, bucaklarda, kantonlarda ve köylerde elde edilen pratik sonuçları karşılaştıralım. Filânca yerde, kapitalist ve küçük kapitalist kişiler, filânca sonuca ulaştı. Yaklaşık

olarak şu kadar kâr sağladı. Bu kâr, "ders"in ücreti, bedeli. Eğer ders yararlıysa, masrafa bakmamak gerekir. Komşu yerde kooperatifler, filanca sonuca ulaştı ve bu kadar kâr sağladı. Ve başka yerde, salt devlet olanaklarıyla, salt komünist olanaklarla, filanca sonuç sağlandı (şu anda bir üçüncü durum, çok istisnai bir örnek oluşturacak).

Her bölge iktisat merkezinin, yürütme komitesinin koruyuculuğu altındaki her eyalet iktisat konferansının, ayni verginin ödenmesinden sonra kalan artıklarla her türlü "mübadele" deneyim ya da sisteminin örgütlenmesini, hemen öncelikli bir görev olarak göz önünde bulundurması gerekir. Birkaç ay sonra, karşılaştırılıp incelenebilecek pratik sonuçlara erişeceğiz. Yerel olarak üretilen ya da ithal edilen tuz; merkezdeki petrol; zanaatsal odun sanayisi; yerel hammaddeleri kullanan ve zorunlu bir nitelik taşımamakla birlikte, köylüler için gerekli ve yararlı olan bazı ürünler sağlayan esnaf; "yeşil kömür" (elektrikleştirme bakımından yerel bir önem taşıyan akarsulardan yararlanma), vb., vb., sanayi ve tarım arasındaki mübadeleleri ne pahasına olursa olsun canlandırmak için, bunların hepsini seferber etmek gerekir. Bu alanda, özel kapitalist iktisat yolundan, hatta koopratiflerden bile yararlanmadan, hatta bu kapitalizmi devlet kapitalizmi biçimine dönüştürmeye bile girişmeden de olsa, en yüksek sonuçları elde edecek biri, Rusya'da sosyalizmin kurulması çalışmasına, komünizmin saflığını "hiç unutmayan", devlet kapitalizmi ve kooperatifler için tüzükler, yönetmelikler ve talimatnameler yazan, ancak mübadeleleri somut bir biçimde geliştiremeyen birinden daha yararlı bir duruma gelecektir.

Akla aykırı görünebilir bu; özel kapitalist iktisat, sosyalizmin yardımcısı işlevini mi görecek?

Bununla birlikte, burda akla aykırı hiçbir şey yok, kesin olarak, söz götürmez bir iktisadi olgudur bu. Taşımacılığı karmakarışık bir duruma gelmiş; savaştan ve ablukadan daha yeni kurtulan, ulaştırma araçlarını ve büyük sanayiyi elinde tutan proletaryanın siyasal yönetimi altındaki bir küçük köylüler ülkesinde yaşadığımıza göre, ilkin, şu anda yerel mübadelelerin çok büyük bir önem taşıdığı ve ikinci olarak, sosyalizmin gelişini kolaylaştırmak için özel kapitalizmden (ve daha da çok devlet kapitalizminden) yararlanılabileceği kaçınılmaz bir sonuçtur.

Sözcükler üzerinde biraz daha az tartışalım. Şimdiye kadar bu yönde gereğinden çok yanılgıya düştük. Daha çok yaşantıyı değiştirelim, daha çok onu inceleyelim. Yerel çalışmanın, hatta çok küçük bir ölçekte bile olsa örnek bir örgütlenmesinin, devlet bakımından birçok merkezi örgütün şu ya da bu alandaki etkinliğinden daha büyük bir önem kazandığı koşullar vardır. Şu anda ülkemiz, genel olarak köylü iktisadı, özel olarak da sanayi ürünleriyle tarımsal artıkların mübadelesi konusunda işte bu koşullar içinde bulunuyor. Bu bakımdan bu çalışmanın, hatta bir tek kantondaki örnek örgütlenmesi bile, devlet açısından şu ya da bu halk komiserliği merkez örgütünün "örnek" bir iyileştirilmesinden daha üstün bir değer kazanıyor. Üç buçuk yıl içinde merkez aygıtımız, belli bir zararlı alışkanlık kazanacak bir duruma geldi; bu alışkanlığı, bu göreneği, gözle görülür ve hızlı bir biçimde düzeltemiyor, nasıl hareket edeceğimizi bilemiyoruz. Onu daha köklü bir biçimde düzeltmek, bir zinde güçler akımına yol açmak, bürokrasiye karşı başarıyla savaşmak, bu zararlı alışkanlığın üstesinden gelebilmek için, yardımın yerel örgütlerden, tabandan, gerçi küçük bir "topluluk"un, ama bir "topluluk"un örnek örgütlenmesinden, yani

bir tek işletmenin, iktisadın bir tek dalının, bir tek girişimin değil, ama küçücük bir yerde de olsa, *tüm* iktisadi ilişkiler *toplamının*, *tüm* mübadeleler *toplamının* örnek bir örgütlenmesinden gelmesi gerekir.

Aramızdan merkez örgütlerde çalışmak zorunda kalan kimseler, alçakgönüllü (ama hemen gerçekleştirilebilir) ölçüler içinde de olsa, aygıtı düzeltmek ve aygıttan bürokrasiyi uzaklaştırmak çalışmalarını sürdüreceklerdir. Bu durum karşısında başlıca yardım, tabandan geliyor ve tabandan gelecektir. Genel olarak durum, benim değerlendirebildiğim kadarıyla, taşrada merkezdekinden daha iyidir. Bunu anlamakta da bir güçlük yok, çünkü bürokrasi afeti doğal olarak, özellikle merkezde ortalığı kasıp kavuruyor. Bu bakımdan Moskova, kentlerin en kötüsü ve genel olarak Cumhuriyet'in en kötü "yeri" olmayı kimseye bırakmıyor. Ortalamaya göre sapmalar yerel kademede, her iki yönde de olmakla birlikte, kötü yönde olmaktan çok daha fazla iyi yönde saptanıyor. Kötü yöndeki sapmalar, eski memurların, büyük toprak sahiplerinin, burjuvaların ve komünistler arasına sokularak, köylülere karşı bazen iğrenç ve utanç verici davranışlara, en kötü angaryalara girişen öteki rezillerin yolsuzluklarından oluşuyor. Burada gereken şey, hemen muhakeme etmek ve kestirmece infaz gibi terör yöntemleriyle ayıklamadır. Bırakalım Martovlar, Çernovlar ve aynı nitelikteki partisiz küçük burjuvalar, "Tanrıya şükür, ben "onlara" benzemiyorum, terörü hiçbir zaman kabul etmedim ve kabul etmiyorum." diye haykırarak göğüslerini dövsün. Bu koca bebekler, "terörü kabul etmiyor"; çünkü işçileri ve köylüleri aldatmak için, beyaz muhafızların uşakları ve yardakçıları rolünü seçmişler. Devrimci-sosyalistler ve menşevikler "terörü kabul etmiyor"; çünkü rolleri, "sosyalizm" bayrağı altında, yığınları *beyaz*

muhafızların terörüne teslim etmekten ibaret. Kerenskiy ve Kornilov Rusya'da, Kolçak Sibirya'da, menşevizm Gürcistan'da bunun böyle olduğunu gösterdi; II. Enternasyonal ve "İki buçuk" uncu Enternasyonal[60] çavuşları Finlandiya'da, Macaristan'da, Avusturya'da, Almanya'da, İtalya'da, İngiltere'de vb., bunun böyle olduğunu ortaya koydu. Bırakalım beyaz terörün uşak ve yardakçıları, her türlü terörü yadsımakla övünsün. Biz şu katı, ama kesin gerçeği söyleyeceğiz: 1914-1918 emperyalist savaşından sonra, eski ilişkilerin dağıldığı, sınıflar savaşımının şiddetlendiği ve görülmemiş bir bunalım içinden geçen ülkelerde (dünyanın bütün ülkelerindeki durum da budur), ikiyüzlüler ve parlak söz meraklıları ne derse desin, terörden vazgeçilemez. Ya beyaz terör, yani ya Amerikan, İngiliz (İrlanda), İtalyan (faşist), Alman, Macar, vb. türü burjuva terör, ya da kızıl, proleter terör. İkisinin arası yoktur; "üçüncü" çözüm yoktur ve olamaz da. İyi yöndeki sapmalarsa, şunlar: Bürokrasiye karşı başarıyla savaşmak; en çok işçilerin ve köylülerin gereksinimleriyle uğraşmak; iktisadı sonsuz bir ilgiyle kalkındırmak, emek üretkenliğini artırmak, tarım ve sanayi arasındaki yerel mübadeleleri geliştirmek. En iyi yöndeki bu sapmalar, daha sık görülmelerine karşın, gene de enderdir. Ama, ender de olsa, vardır. Her tarafta yer yer genç, güçlülük dolu, iç savaşın ve yoksunlukların güçlükleri

(60) **İki buçukuncu Enternasyonal** ya da **Viyana Enternasyonali** ("Uluslararası sosyalist partiler birliği"nin resmi adı), yığınların baskısıyla II. Enternasyonal'den ayrılan merkezci sosyalist parti ve gruplardan oluşan ve Şubat 1921'de toplanan Viyana konferansında kurulan örgüt. İki buçukuncu Enternasyonal önderleri, II. Enternasyonal'i sözde eleştirmekle birlikte, proleter hareketin bütün temel sorunlarında gerçekte oportünist bir siyaset izliyor ve komünistlerin işçi yığınları arasındaki artan etkisine engel olmak için örgütlerinden yararlanmaya çalışıyorlardı.

Mayıs 1923'te II. Enternasyonal ve II 1/2. Enternasyonal birleşerek, Sosyalist İşçi Enternasyonali'ni oluşturdular.

içinde pişmiş, yeni komünist kadroların oluştuğu görülüyor. Bu genç güçleri, dipten doruğa, yöntemli ve yorulmak bilmez bir biçimde, başka görevlere vermek için gereken her şeyi yapmaktan henüz çok uzaktayız. Oysa bunu daha geniş ve daha direşken bir biçimde yapmak olanaklı ve zorunludur. Bazı sorumlular, merkezdeki işlerinden alınıp taşraya, bucak ve *kantonlardaki* yöneticilik görevlerine gönderilebilir ve gönderilmeleri de gerekir. Yeni görevlerinde *genel olarak* iktisadi çalışmaları *örnek* bir biçimde örgütleyecek olan bu sorumlular, son derece daha yararlı bir duruma gelecek ve *devlet için* bir başka merkezi işlev görmekten çok daha önemli bir çalışma yapacaklardır. Çünkü örnek bir çalışma örgütü, bir militan yetiştirme ocağı, benzerini yapmanın nisbeten kolay olduğu bir örnektir; biz de merkezde, bu örneğin "taklidi"nin geniş ölçüde yayılması ve bağlayıcı bir duruma gelmesini sağlamaya çalışabiliriz.

Tarım ve sanayi arasında, ayni verginin ödenmesinden sonra elde kalan tarımsal artıklar ve özellikle zanaatsal bir nitelik taşıyan küçük sanayi ürünlerine ilişkin "mübadeleler"in gelişmesi, doğası gereği, yetkili ve akıllı bir nitelik taşıyan kişisel *önlemleri, yerel* örgütlerin almasını gerektirir. Bu yüzden bucaklar ve kantonlardaki örnek çalışma örgütleri, şu anda tüm devlet bakımından olağanüstü bir önem kazanıyor. Örneğin askeri alanda biz son Polonya savaşı sırasında, bürokratik hiyerarşiye aykırı davranmaktan çekinmedik; "rütbe indirmeyle cezalandırmak"tan, Cumhuriyet'in Devrimci askeri komite üyelerini, yüksek merkezi görevlerini korumakla birlikte, daha ayağı işlerde görevlendirmekten çekinmedik. Bugün bazı Rusya Merkez yürütme komitesi üyelerini, bazı kurullar üyelerini ya da öteki yüksek görevli yoldaşları, hatta bir bucakta, hatta bir kantonda neden gö-

revlendirmeyelim? Her halde bundan "heyecan duyacak" derecede "bürokrasiye boğulmadık". Ve herhalde bu görevleri seve seve kabul edecek onlarca merkezi örgüt sorumlumuz çıkacak. Tüm Cumhuriyet'in iktisadi kuruluşu bundan çok şey kazanacak ve örnek kanton ya da bucaklar yalnızca büyük değil, ayrıca tartışma ve kuşku götürmez bir biçimde kesin ve tarihsel bir rol de oynayacak.

Mayıs 1921'de Moskova'da
Devlet yayınları arasında
broşür olarak yayımlandı.

YENİ İKTİSAT SİYASETİ KOŞULLARINDA SENDİKALARIN İŞLEV VE GÖREVLERİ ÜZERİNE TEZLER TASLAĞI
(Parça)

6. SENDİKALAR VE İŞLETMELERİN YÖNETİMİ

Devlet iktidarını ele geçiren proletaryanın en önemli ve en temel görevi, ürünlerin miktarını artırmak, toplumun üretken güçlerini olağanüstü ölçüde yükseltmektir. RKP programında açıkça ortaya konan bu görev bugün, savaştan kaynaklanan yıkım, açlık ve çöküntüden dolayı özellikle acil bir görev durumuna geldi. Bu nedenle, büyük sanayinin kalkındırılması alanında olanaklı olan en hızlı ve en sağlam başarılar, emeğin kapitalist boyunduruktan tüm kurtulma çalışmasının ve sosyalizmin zafer kazanmasının olmazsa olmaz koşuludur. Oysa böyle bir başarı da, Rusya'nın bugünkü durumunda, tüm yetkinin zorunlu olarak fabrika yönetimlerinin ellerinde toplanmasını gerektiriyor. Genel kural uyarınca tek yönetim ilkelerine göre oluşturulan fabrika yönetimlerininse, en yüksek bir işletme özgürlüğünden de yararlanarak, üretimin ve verimliliğin yükselmesi ve

kârların artması alanında elde edilen gerçek başarıları sıkı sıkıya denetleyerek, en yetkili ve en uzman yöneticileri titizlikle seçerek, ücret tutarlarının saptanmasının olduğu kadar, kağıt paranın, yiyecek tayınlarının, iş giysilerinin ve tüm öteki gereç biçimlerinin dağıtımını da özerk bir biçimde yönetmeleri gerekir.

Bu koşullar içinde sendikaların, işletmelerin yönetimine her türlü doğrudan müdahalesini tamamıyla zararlı ve benimsenmesi olanaksız bir şey olarak kabul etmek gerekir.

Ancak bu söz götürmez gerçeği sendikaların, sanayinin sosyalist örgütlenmesine ve devlet sanayisinin yönetimine katılımının bir yadsınması olarak kabul etmek de son derece yanlış olur. Aşağıda gereği gibi belirlenen biçimleriyle bu katılım, zorunludur.

7. PROLETER DEVLETİN İKTİSAT VE DEVLET ORGANLARINDA SENDİKALARIN İŞLEV VE KATILIMI

Proletarya, kapitalizmden sosyalizme geçişi gerçekleştiren devletin sınıfsal temelini oluşturur. Küçük köylülüğün açıkça ağır bastığı bir ülkede proletarya, bu görevi ancak köylülüğün ezici çoğunluğuyla ittifakını acele etmeden, çok büyük bir ustalık ve çok büyük bir ihtiyatla gerçekleştirmek koşuluyla başarılı bir biçimde yerine getirebilir. Sendikaların zorunlu olarak, tüm siyasal ve iktisadi etkinliğini işçi sınıfının bilinçli öncüsü olan komünist parti yönetiminde gerçekleştiren devlet iktidarının en yakın çalışma arkadaşı olmaları gerekir. Genel olarak komünizmin okulu olan sendikaların, özel olarak tüm işçiler yığını ve zamanla tüm emekçiler için sosyalist sanayinin (ardından yavaş yavaş tarımın) bir yö-

netim okulu durumuna gelmeleri gerekir.

Bu temel düşünceden hareketle, proleter devletin iktisat ve devlet organlarına sendikaların başlıca katılım biçimlerini aşağıdaki gibi belirlemek gerekir:

(1) Tüm iktisat ve iktisada bağlı devlet organlarının kurulmasına sendikalar, kendi adaylarını önererek ve kendi istişari oylarını kullanarak katılırlar; aynı zamanda bu organların çalışmalarına da sendikalar, dolaysız biçimde değil, ama bu görevler için önerdikleri ve komünist parti ve Sovyetler iktidarı tarafından memuriyetleri onaylanan yüksek devlet kurumları üyeleri, iktisat kurulları ve ortaklaşa yönetim ilkesinin yürürlükte olduğu fabrikalardaki yönetim kurulları üyeleri, idareciler, idareci yardımcıları, vb. aracılığıyla katılırlar.

(2) Sendikaların en önemli görevlerinden biri de, emekçi yığınlar arasından yönetici çıkarmak ve yetiştirmektir. Eğer şu anda sanayide, bu türlü yöneticilerin tamamen doyurucu bir nitelik taşıyan onlarcasına ve az ya da çok doyurucu bir nitelik taşıyan yüzlercesine sahipsek, yakın bir gelecekte bunların birinci türden yüzlercesine, ikinci türden binlercesine gereksinim duyacağız. Bu işi yerine getirmeye yetenekli tüm işçi ve köylülerin düzenli sayımı, yönetim yöntemlerini kavramada gösterdikleri gelişmenin ayrıntılı, tüketici ve somut denetimi, sendikalar tarafından, bugünkünden çok daha büyük bir özen ve çok daha büyük bir sebatla gerçekleştirilmelidir.

(3) Sendikaların tüm proleter devlet planlama organlarına katılımı da daha az olmayan bir önem taşımaktadır. Üretimdeki yetiştirme, eğitim ve propaganda etkinliğinin bütün yön-

lerine katılımları yanında sendikaların, devlet iktisadının kuruluşuna işçi sınıfını ve emekçi yığınları artan bir genişlik ve artan bir derinlikle yöneltmeleri, onları iktisadi yaşamın, hammaddelerin depolanmasından mamul maddelerin satılmasına kadar sınai çalışmanın bütün yönlerine alıştırmaları, onlara sosyalist iktisadın tek devlet planı konusunda olduğu kadar, bu planı gerçekleştirmekteki pratik çıkarları konusunda da gitgide daha somut bir bilgi vermeleri gerekir.

(4) İaşe kural ve ölçülerinin vb. geliştirilmesi, sendikaların sosyalizmin kuruluş çalışmasındaki etkinlik ve sanayinin yönetimine katılımlarının zorunlu bileşenlerinden birini oluşturur. Özellikle disiplin mahkemelerinin, genel olarak halk mahkemelerinin ve yönetimin işlevlerine tecavüz etmeksizin, iş disiplinini ve bu disiplini yerleştirmeyi amaçlayan eğitim yöntemlerini iyileştirmek ve üretkenliği artırmak için kararlı bir biçimde çalışmaları gerekir.

Sosyalist iktisadın kuruluş çalışmalarında sendikaların en önemli işlevlerinin bu dökümünün, sendikaların ve Sovyetler iktidarının ilgili organları tarafından elbette bütün ayrıntılarıyla açıklığa kavuşturulması gerekir. Ancak bütün bunlarda asıl önemli olan şey, sendikaların yönetime, deneyimin gösterdiği gibi son derece zararlı olan doğrudan, kendiliğinden, yetkisiz ve sorumsuz müdahale yöntemlerinden isteyerek ve kesin olarak kurtulması ve işçilerle tüm emekçileri ulusal ülke iktisadının *yönetim* yöntemlerine *pratik olarak alıştırmak* için sürekli, etkili ve uzun soluklu bir çalışmaya girişmesidir.

8. HER TÜRLÜ SENDİKAL ÇALIŞMANIN TEMEL KOŞULU OLARAK YIĞINLARLA İLİŞKİ

Yığınlarla, yani işçilerin (ve ardından tüm emekçilerin) son derece büyük bir çoğunluğuyla ilişki, sendikaların bütün alanlardaki etkinliğinin başta gelen, olmazsa olmaz başarı koşuludur. Sendikaların ve sendikal aygıtın bütün örgüt kademelerinde, uzun deneyim yıllarına dayanan tüm bir sorumlu yoldaşlar sistemini kurmak ve iş başında denetlemek gerekir. Bu sorumlu yoldaşlar arasında, komünist olmamakla birlikte işçilerin yaşamını paylaşan, bu yaşamı derinliğine tanıyan, hangi sorun üzerinde ve hangi anda olursa olsun, yığınların ruh halini, gereksinimlerini, gerçek özlem ve düşüncelerini yorulmadan değerlendirmesini bilen, onların bilinç derecesini ve geçmişin şu ya da bu önyargı ya da kalıntılarının etki gücünü gerçek dışına düşmeden saptamaya yetenekli, içten bir arkadaşlık ve onların gereksinimlerini karşılamak kaygısıyla bu yığınların mutlak güvenini kazanacak durumdaki arkadaşlar da zorunlu olarak yer alacaklardır. Üye sayısı çok yüksek olmayan ve işçi sınıfının öncüsü olarak, henüz daha ileri ülkelerin dolaysız desteğinden yararlanmaksızın, sosyalizme geçişi gerçekleştiren çok büyük bir ülkenin başına geçen bir komünist partinin yolunu gözleyen en ciddi tehlikelerden biri de, yığınlardan kopmaktır. Öyleki öncü, "cephe hattını düzeltmek" zamanını bulamadan, tüm emek ordusuyla, yani işçi ve köylü yığının engin çoğunluğuyla arasındaki sağlam bağı koruyamadan, çok hızlı ilerler. Tıpkı eşsiz bir motor ve üstün makinelerle donatılan en iyi fabrikanın, motoru makinelere bağlayan aktarma kayışı bozulduğu zaman durmak zorunda kalması gibi, komünist partiyi yığınlara bağlayan aktarma kayışı, yani sendikalar

yetersiz olduğu ya da kötü çalıştığı zaman, sosyalist kuruluşumuz da kaçınılmaz bir başarısızlığa uğrar. Bu gerçeğin açıklanması, hatırlatılması, doğru olduğunun ortaya konması yetmez; sendikaların ve günlük sendikal çalışmanın tüm yapısının ayrılmaz bir öğesi durumuna gelmesi de gerekir.

30 Aralık 1921 ve 4 Ocak 1922 arasında yazıldı.
17 Ocak 1922'de "Pravda"nın 12. sayısında bazı değişikliklerle yayımlandı.

AZ OLSUN, ÖZ OLSUN

Devlet aygıtımızın yetkinleştirilmesi konusunda, İşçi ve köylü denetiminin acele etmemesi ve nicelik ardında koşmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu güne kadar devlet aygıtımızın niteliğini düşünmek ve bununla uğraşmak için o kadar az zamanımız oldu ki, bu iş için çok özel bir dikkat göstermek, İşçi ve köylü denetiminin elinde yüksek nitelikte, yani en iyi batılı örneklerden hiçbir bakımdan geri kalmayan bir insan gereci toplamak kaygısı, yerinde bir kaygı olacak. Gerçi sosyalist bir cumhuriyet için çok ılımlı bir kaygı bu. Ama ilk beş yıl kafamızı, güvensizlik ve kuşkuyla doldurdu. Örneğin, "proleter" kültür konusunu çok fazla ve aşırı bir kolaylıkla işleyen kimseler karşısında, kendimize rağmen şöyle şeyler söylemek gereksinimini duyuyoruz: Başlamak için gerçek bir burjuva kültüre sahip olmak, bize yeter; başlamak için özellikle yerleşmiş burjuva öncesi, yani bürokratik ya da feodal kültür tiplerinden kendimizi kurtarmak, bize yeter, vb. Acelecilik ve vaatler yarışması, bu konuda en zararlı şeylerdir. Birçok genç yazar ve komünistimizin, bunu kafalarına iyice yerleştirmeleri gerekir.

Ve şimdi geçmiş deneyimimizden, devlet aygıtı konusunda daha yavaş davranmanın daha iyi olacağı sonucunu çıkarmamız gerekir.

Devlet aygıtımız yüzünden işler, hadi tiksinti verici demeyelim, ama o kadar kötü gidiyor ki, ilkin bu kusurlara karşı savaşım biçimi üzerinde ciddi ciddi düşünmemiz gerekiyor. Bu kusurların, gerçi alt üst edilmiş olmakla birlikte henüz ortadan kalkmayan bir geçmişten kaynaklandığını unutmuyoruz. Uzun zamandan beri aşılmış bir kültür aşaması söz konusu değil. Burada özellikle kültür sorununu ele alıyorum, çünkü bu düzeyde kültür yaşamına, yaşama biçimine, alışkanlıklar içine giren şeyi, gerçekleşmiş bir şey olarak görmemek gerekir. Oysa bizde, toplumsal örgütlenmemizde iyi olan ne varsa, öyle uzun boylu düşünülmeden, kavranmadan, ne olduğu bilinmeden, deneyimle denetlenip, sınamadan geçirilip, doğrulanmadan, sağlamlaştırılmadan, vb., çabucak benimsendi. Gerçi devrimci bir dönemde ve bizi beş yıl içinde çarlıktan Soyvetler yönetimine götüren öylesine başdöndürücü bir gelişme karşısında da başka türlü olamazdı.

Ancak aklımızı başımıza toplamak zamanı geldi. Düşüncesiz bir atılım karşısında, her türlü övüngenlik vb. karşısında, kurtarıcı bir güvensizlik duymamız gerekiyor. Her saat ilan ettiğimiz, her dakika aldığımız ve ardından her saniye yetersizliğini, tutarsız ve anlaşılmaz niteliğini ortaya koyduğumuz önlemleri inceleyip gerçekliğini saptamayı düşünmek gerekiyor. Bu konuda en zararlı şey, acelecilik etmek. Bildiğimiz azıcık şeyin yeterli olduğunu, ya da yepyeni ve sosyalist aygıt, sovyet aygıtı, vb. adına gerçekten layık bir aygıtı kurmak için az çok büyük bir öğe sayısına sahip olduğumuzu sanmak, son derece zararlı.

Hayır, gerçekte böyle bir aygıtımız yok ve onu kurabilmek için gülünç derecede az öğemiz var. Ve bu aygıtı ortaya koymak için zamanımızı iyi değerlendirmek gerektiğini ve bu işin çok, çok, çok yıllar alacağını da unutmamalıyız.

Bu aygıtı kurmak için hangi öğelere sahibiz? Yalnız iki öğeye. Önce sosyalizm için yoğun bir savaşıma girişen işçilere. Bu işçiler, yeterince bilgili değil. Elbette bize daha iyi bir aygıt kazandırmak isterlerdi. Ama nasıl yapacaklarını bilmiyorlar. Bu işi yapamazlar. Yeterli eğitim görmemişler, gerekli kültür düzeyine erişmemişler. Oysa, bu işi yapabilmek için, her şeyden önce kültürlü olmak gerek. Bu konuda işin içinden, gözüpekçe bir davranış ya da bir saldırıyla, yüreklilik ya da cesaretle, hangisi olursa olsun en iyi insan niteliklerinden biriyle sıyrılmak olanaksız. İkinci olarak bilgi, eğitim ve öğretim üyelerine sahibiz; ama tüm öteki ülkelerde göre gülünç derecede az sayıda.

Ve bu bilgi eksikliğini didinmeyle, aceleyle, vb. gidermek (ya da giderilebileceğini düşünmek) istemeye henüz çok yatkın olduğumuzu da unatmamak gerekir.

Devlet aygıtımızı yenileştirmek için, ne pahasına olursa olsun, görevimiz şu olmalı: birincisi, öğrenmek; ikincisi, gene öğrenmek; üçüncüsü, durmadan öğrenmek. Ardından, bilginin bizde gereksiz bir yük ya da ilgi çeken bir söz olarak kalmaması (itiraf edelim ki bu bizde sık sık oluyor), gerçekten kafaya girmesi, tamamen ve gerçekten yaşamımızın bir parçası durumuna gelmesine dikkat etmek. Kısacası, burjuva Batı Avrupa'nın istediğinden bambaşka bir şeyi istememiz, yani sosyalist bir ülke olmak isteyen bir ülke için istenmeye değer ve yaraşır olan şeyi istememiz gerekiyor.

Sonuç: İşçi ve köylü denetimini devlet aygıtı-

mızın düzeltilmesi aracı durumuna, gerçekten örnek bir kurum durumuna getirmemiz gerekiyor.

Bu kurumun istenen düzeye erişebilmesi için, "işinizi yirmi kez tezgah üzerine koyun" kuralına uymamız gerekiyor.

Bunun için, toplumsal yönetimimizde gerçekten en iyi olan ve varsa, bu yeni Halk Komiserliğini kurmak ereğiyle en yüksek ihtiyat, düşünce ve yetkiyle seferber edilmesi gerekiyor.

Bunun için, toplumsal yönetimimizin en iyi öğelerinin, yani önce ileri işçilerin, ikinci olarak da kimsenin sözüne güvenmeyeceklerine ve vicdanlarına aykırı tek söz söylemeyeceklerine kefil olunabilen gerçekten bilgili öğelerin, hangisi olursa olsun hiçbir güçlüğün farkına varmaktan çekinmemeleri ve ciddi olarak saptayacakları amaca erişmek için hiçbir savaşım karşısında gerilememeleri gerekiyor.

Beş yıldan beri devlet aygıtımızı yetkinleştirmek için çabalayıp duruyoruz. Ama bu beş yıl içinde, bize yalnızca etkisiz, ya da yararsız, hatta zararlı olduğunu gösteren boş bir ajitasyondan başka da bir şey yapılmadı. Bu sonuçsuz ajitasyon, bize bir çalışma izlenimi veriyor; gerçeklikte kurumlarımızı ve beyinlerinizi kirletiyordu.

Sonunda bunun değişmesi gerekiyor.

Az olsun, öz olsun kuralını benimsemek gerekiyor. İyi bir insan gereci yetiştirmek için hiçbir umut olmaksızın işleri hızlandırmaktansa, yaklaşık iki ve hatta üç yıl, bu az olsun kuralını benimsemek gerekiyor.

Bu kurala uymanın ve onu bizim durumumuza uygulamanın güç olacağını biliyorum. Karşıt kuralın, kapıdan atılsa pencereden girmeye çalışacağını biliyorum. Buna karşı çok büyük bir direniş göstermek gerekeceğini, çok büyük bir direnme göstermek gere-

keceğini ve bu işin, hiç değilse ilk yıllarda, son derece verimsiz olacağını biliyorum. Bununla birlikte, ereğimize ancak böyle erişeceğimize ve bu ereğe eriştikten sonra da sosyalist, sovyetsel, vb., vb., vb., adına gerçekten yaraşır bir cumhuriyet kurabileceğimize inanıyorum.

İşçi ve köylü denetiminin nasıl örgütlenmesi gerektiği konusunda, XII. Parti kongresine yaptığım öneride örnek olarak verdiğim rakamları, birçok okur çok yetersiz bulabilir. Bu rakamların yetersizliğini ortaya koymak için, eminim ki birçok hesap yapılabilir. Ama ben bir şeyi, gerçekten örnek bir niteliği, olanaklı ve düşünülebilir bütün hesapların üstüne koymamız gerektiğini düşünüyorum.

Devlet aygıtımızla tam bir ciddiyet içinde ve gerektiği gibi uğraşmak zorunda olduğumuz ve acelecilliğin belki de en büyük zarara yol açacağı zamanın artık geldiğini sanıyorum. Bu yüzden, bu rakamlardaki bir artışa karşı uyarıda bulunmak istiyorum. Tam tersine, bu konuda rakamlarda özellikle kıskanç görünmek gerektiğini düşünüyorum.

Açık konuşalım. İşçi ve köylü denetimi Halk komiserliğinin şu anda en küçük bir saygınlığı yok. İşçi ve köylü denetimimize bağlı kurumlardan daha kötü örgütlenen hiçbir kurum olmadığını ve bugünkü koşullar içinde bu Komiserlikten hiçbir şey beklenemeyeceğini herkes biliyor. Eğer birkaç yıl içinde, ilkin örnek olacak, ikincisi herkese tam bir güven esinleyecek ve üçüncüsü Merkez denetim komisyonu adını taşıyan bu yüksek kurulun etkinliklerini gerçekten doğruladığımızı herkese ve herkese gösterecek bir kurum kurmak başarısını gerçekten sağlamak istiyorsak, bunu hiç unutmamamız gerekiyor. Bu kurumda çalışan yönetim personeliyle ilgili her türlü genel kuralın, bana kalırsa hemen ve kesin olarak or-

tadan kaldırılması gerekiyor. İşçi ve köylü denetiminin kadrolarını özel bir dikkatle ve son derece sıkı bir sınavdan geçirerek seçmeliyiz. Başka türlüsü doğru olmaz. Gerçekten de, işin şöyle böyle görüleceği, en küçük bir güven duygusu uyandırmayacak ve kamuoyunun hemen hiçbir etkisi olmayacak bir Halk komiserliği kurmak neye yarar? Ben temel görevimizin, bugün düşündüğümüz yeniden örgütlenme sırasında bundan kaçınmak olduğu kanısındayım.

Merkez denetim komisyonuna üye olarak seçtiğimiz işçilerin, kusursuz komünistler olmaları gerekir ve onlara işlerinin yöntem ve amaçlarını öğretmek için, uzun bir çaba gösterilmesi gerekeceğini düşünüyorum. Daha sonra yardımcı olarak belli bir sayıda ve kabul edilmeden önce üçlü bir denetimden geçirilmelerine dikkat edilecek sekreter olması gerekecek. Ensonu, İşçi ve köylü denetimine istisna olarak hemen çağrılmasına karar vereceğimiz isteklilerin de şu koşullara uymaları gerekecek:

Birincisi, birçok komünist tarafından tavsiye edilecekler;

İkincisi, devlet aygıtımızı bildiklerini gösteren bir sınavdan geçirilecekler;

Üçüncü, devlet aygıtımıza ilişkin kuramın temel bilgilerini, yönetim biliminin ilkelerini, kayıt kuyut işlerini, vb. bildiklerini gösteren bir sınavdan geçirilecekler;

Dördüncüsü, Merkez denetim komisyonu üyeleri ve kendi özel sekreterlikleriyle, tüm aygıtın iyi işleme sorumluluğunu yüklenebileceğimiz bir biçimde, tam bir anlaşma içinde çalışacaklardır.

Bu koşulların eşi bulunmayan koşullar olduğunu biliyor ve İşçi ve köylü denetimi "pratisyen"lerinden çoğunun bu koşulların gerçekleştirilemez koşullar olduklarını ileri sürmelerinden ya da bu koşulları kü-

çümseyici bir gülüşle kabul etmelerinden çok korkuyorum. Ama İşçi ve köylü denetiminin bugünkü yöneticilerinin ya da bu komiserliğe bağlı kişilerin herhangi birine soruyorum: İşçi ve köylü denetimi denilen bu Halk Komiserliği'nin pratik yararının ne olduğunu bana açık yürekle söyleyebilir mi? Bu sorunun, önlemin anlamını düşünmesine olanak vereceğini sanıyorum. Ya bu umutsuz İşçi ve köylü denetimi girişiminin yeniden örgütlenmesine girişmek zahmete değmez —bu türlü çok yeniden örgütlenme gördük—, ya da uzun, zahmetli, alışılmamış bir çabayla, ayrıca birçok denetime de başvurarak, herkeste ve herkeşte saygı uyandırmaya yetenekli, gerçekten örneklik bir şey yaratmayı, yalnız rütbeler ve ünvanlar zorladığı için değil, gerçekten bir görev olarak benimsemek gerekir.

Eğer sabırla donanılmaz, eğer bu işe uzun yıllar ayrılmazsa, hiç girişmemek daha iyi olur.

Yüksek çalışma enstitüleri vb. konusunda, şimdiye kadar kurduğumuz kurumlar arasında bir asgari seçmek, gerekli tüm ciddiyetle örgütlenip örgütlenmediklerini denetlemek ve çalışmayı sürdürmek, ama ancak gerçekten çağdaş bilim düzeyinde olacak, bizi çağdaş bilimin tüm kazanımlarından yararlandıracak biçimde sürdürmek gerektiğini düşünüyorum. Bu yapılırsa, birkaç yıl içinde görevini yerine getirecek, yani işçi sınıfının, Rusya Komünist Partisi'nin ve Cumhuriyet'imizin tüm halkının güvenini kazanarak devlet aygıtımızı yöntemli ve eksiksiz bir biçimde yetkinleştirebilecek yetenekte bir kuruma sahip olmayı umut etmek bir ütopya olmaktan çıkacaktır.

Hazırlık çalışması, şimdiden başlatılabilir. Eğer İşçi ve köylü denetimi komiserliği bu reform planını kabul ederse, hazırlıklara hemen başlayabilir ve hem

acele etmeden, hem de bir kez yapılmış olanı bir kez daha yapmayı reddetmeden, bu hazırlıkları sonuçlandırmak için sürekli olarak çalışmayı sürdürebilir.

Yarın önlemler, bu çalışmada son derece zararlı olur. İşçi ve köylü denetiminin mevcutları konusunda dile getirilebilecek bir başka nitelikteki bütün düşünceler, gerçeklikte eski bürokratik ilkelere, eski önyargılara, daha önce mahkum edilen ve tüm halkın alay konusu, vb. olan şeylere dayanan düşünceler olmaktan ileri gidemez.

Kısacası, sorunun özü şudur:

Ya daha şimdiden, devletin kuruluşu konusunda ciddi bilgiler edindiğimizi ortaya koymak (beş yılda bir şeyler öğrenmek yasak değil), ya da henüz bu iş için hazır olmadığımızı ve sorumluluğunu yüklenmemizin zahmete değmediğini kabul etmek.

Ben elimizdeki insan gereciyle, en azından bir tek Halk Komiserliğinin, yöntemli ve yepyeni bir biçimde, yeni baştan kurulabilmesi için daha şimdiden yeterli bilgiye sahip olduğumuzu varsaymanın, alçakgönüllülükten uzak olmayacağını düşünüyorum. Gerçekte bu tek Komiserlik, tüm devlet aygıtımızın ne olduğunu gösterecektir.

Genel olarak iş örgütlenmesi, özel olarak da yönetimin örgütlenmesi konusunu ele alan iki ya da daha çok elkitabının yazılması için hemen bir yarışma düzenlemek gerekiyor. Ermanskiy'in kitabı, temel olarak alınabilir (bu yazarın açıkça menşevizmi tutmasına ve Soyvetler iktidarına uygun bir elkitabını yazabilecek yetenekte olmamasına rağmen). Ardından, Kerjentsev'in şu yakınlarda yayımlanan yapıtı[61]

(61) O. Ermanskiy'in, **Bilimsel iş ve üretim örgütlenmesi ve Taylor sistemi** (Moskova, 1922) ve P. Kerjentsev'in, **Örgütlenme ilkeleri** (Petrograd, 1922) adlı yapıtları söz konusu ediliyor.

temel olarak alınabilir; son olarak, sorunun çeşitli yönlerini inceleyen öteki bir kaç elkitabından da yararlanılabilir.

Birkaç bilgili ve ciddi adamı, belge toplamak ve sorunu incelemek üzere Almanya ya da İngiltere'ye göndermek gerekir. Amerika ya da Kanada'ya yolculuğun olanaksızlık olasılığına karşı İngiltere diyorum.

İşçi ve köylü denetiminde bir görev isteyen kimselerin geçirileceği sınavların hazırlık programını hazırlamakla görevli bir komisyon atamak ve Merkez denetim komisyonununun üyelik görevlerine istekli olanlar için de aynı şeyi yapmak gerekiyor.

Bu ve benzeri etkinlikler, elbette ne halk komiserinin, ne İşçi ve köylü denetimi kurul üyelerinin, ne de Merkez denetim komisyonu başkanlık divanının işini güçleştirecektir.

Aynı anda, Merkez denetim komisyonu üyelik görevlerine aday bulmakla görevli bir hazırlık komisyonunun atanması gerekiyor. Bugün bu görevler için, deneyimli yönetim elemanları arasında olduğu kadar, sovyet okullarımızın öğrencileri arasında da yeterinden çok sayıda aday bulacağımızı sanıyorum. Şu ya da bu kategoriyi önceden dışlamak, pek de usa yatkın olmayacaktır. Birçok niteliğin, çeşitli yeteneklerin bir bireşimini aramak zorunda olduğumuz bu kurum için, herhalde çeşit bakımından zengin bir personele yönelmemiz gerekecektir. Öyleki, adaylar listesini düzenlemek için büyük bir çaba göstermek zorunda kalınacaktır. Bu yeni komiserliğin tek bir standarda, örneğin memur tipine göre ve ajitatör tipini ya da ayırt edici özelliği toplumculluk veya bu türlü çalışma arkadaşlarına vb. pek de alışık olmayan çevrelere girme yeteneği olan insanları dışarda bırakarak oluşturulması, hiç istenmeyen bir şey olacaktır.

* * *

Planımı akademik nitelikteki kurumlarla karşılaştırarak, düşüncemi daha iyi anlatabileceğimi sanıyorum. Merkez denetim komisyonunun üyeleri, Siyasal büronun tüm dosya ve belgelerini düzenli olarak incelemekten sorumlu olacaklardır. Öte yandan zamanlarını, en küçük ve en önemsiz örgütlerden büyük devlet yönetim örgütlerimize kadar, kurumlarımızdaki kayıt kuyut işlerinin çeşitli denetim çalışmaları arasında usa yakın bir biçimde bölüştürmek zorunda kalacaklardır. Son olarak kuramı da, yani kendilerini vermeyi düşündükleri iş örgütlenmesi kuramını da incelemek veya deneyimli yoldaşların, ya da yüksek iş örgütleme enstitüleri profesörlerinin yönetimi altında pratik uygulamalar yapmak zorunda da kalacaklardır.

Ancak bu salt akademik etkinlikle yetinmeleri için haklı bir nedenleri olacağını sanmıyorum. Ayrıca usta hırsızlar avına demeyeceğim, ama bu türden bir şey avına hazırlık demekten de çekinmeyeceğim görevlere hazırlanmaları ve seferlerini, yürüyüş ve ilkine ters yürüyüşlerini gizlemeye yönelik kurnazlıklar keşfetmeleri de gerekecek.

Batı Avrupa kurumlarında bu türlü öneriler, görülmemiş bir hoşnutsuzluk, bir ahlaki başkaldırı duygusu, vb. uyandırırdı; ancak henüz bu derecede bürokratlaşmadığımızı sanıyorum. Ülkemizde NEP, henüz birini enselemek düşüncesine tepki gösterilebilecek kadar bir ün kazanmadı. Sovyetler Cumhuriyetimizin kurulmasından beri o kadar az zaman geçti ve ülkede öylesine bir eski püskü şeyler yığını var ki, kimse bu yığın içinde bazen oldukça uzak kaynaklara yönelen ya da oldukça dolambaçlı yollardan gerçekleştirilen bazı kurnazlık ve yoklamalar yardımıyla aramalar yapmak düşüncesinden rahatsız ol-

mayı düşünmeyecektir. Ve eğer biri bunu düşünecek olsa bile, hepimizin canla başla güleceğinden emin olunabilir.

Yeni işçi ve köylü denetimimizin, Fransızların o *pruderie** olarak adlandırdıkları ve bizim de kurum satmak ya da çalım satmak diyebileceğimiz ve sovyet kurumlarımızda olduğu kadar parti örgütlerinde de bürokrasimize istemeden çok yardım etmiş olan özelliği çok geride bırakacağını umuyoruz (çünkü bizde hem sovyet kurullarında, hem de parti örgütlerinde bürokrasi var).

Eğer yukarıda yüksek iş örgütlenmesi okullarında vb. öğrenmek ve gene öğrenmek zorunda olduğumuzu yazdımsa, bu hiç de bu "öğrenimi" okulsal bir biçimde tasarladığım ya da bir okul eğitimi düşüncesiyle yetindiğim anlamına gelmez. "Öğrenim"den yarı eğlenceli bir fars, bir düzen, bir oyun ya da bu türden bir şey anlamaktan vazgeçmiş olabileceğim olasılığını, bu konuda gerçek bir devrimcinin aklından bile geçirmeyeceğini umarım. Batı Avrupa'nın ciddi ve ölçülü bir devletinde bu düşüncenin, gerçekten dehşet uyandıracağını biliyorum; kendine saygısı olan hiçbir memur, bu düşünceyi tartışmayı bile kabul etmez. Ancak bizim bu ölçüde bürokratlaşmadığımızı ve bu düşüncenin tartışılmasının, bizde neşeden başka bir şey uyandırmayacağını sanıyorum.

Gerçekten de hoş ve yararlı, neden birleştirilmesin? Gülünç bir şeyi, zararlı ya da yarı gülünç yarı zararlı vb. bir şeyi bastırmak için, eğlenceli ya da yarı eğlenceli bir farstan neden yararlanılmasın?

İşçi ve köylü denetimimizin bu düşünceleri göz önünde bulundurmaktan çok şey kazanacağını ve Merkez denetim komisyonumuzun ve İşçi ve köylü de-

(*) Namusluluk taslamak anlamına gelen bu sözcük, özgün metinde fransızca yazılmış.

netimindeki meslektaşlarının en parlak başarılarından bazılarını kazandıkları olaylar listesinin, ciddi ve kibar elkitaplarında belirtilmesi pek de uygun olmayan alanlarda, gelecekteki denetmen ve denetçilerimizin birçok başarısıyla zenginleşeceğini sanıyorum.

* * *

Bir parti kurumu, bir sovyet yönetimiyle nasıl birleştirilebilir? Bunda kabul edilmez bir şey yok mu?

Ben bu soruyu kendi adıma sormuyorum; yukarıda yalnız sovyet yönetimlerimizde değil, parti örgütlerinde de bürokratlarımız olduğunu söylerken, anıştırmada bulunduğum kimseler adına soruyorum.

Gerçekten de, olayların özgünlüğü zorunlu bir duruma getirince, bu ikisi neden birleştirilmesin? Örneğin Dışişleri gibi bir Halk Komiserliğinde, böyle bir birleşmenin son derece yararlı olduğuna ve bu Halk Komiserliğinin kurulduğundan beri uygulandığına kimse dikkat etmedi mi? Siyasal büro yabancı devletlerin, nazikçe söylemek gerekirse kimi kurnazlıklarını önlemek için, çevirdikleri "manevralar"a yanıt olarak bizim "karşı manevralar"ımıza ilişkin büyük ve küçük birçok sorunu, parti açısından tartışmıyor mu? Yönetim öğesiyle parti öğesinin esnek birliği, siyasetimizde engin bir enerji kaynağı oluşturmuyor mu? Değerini ortaya koyan, dış siyasetimizde yerleşen ve bu konuda en küçük bir kuşkuya yol açmayacak derecede yaşantımıza giren bir şeyin, tüm devlet yaşamımızda daha az elverişli olmadığını (ve hatta çok daha fazla elverişli olduğunu) sanıyorum. Buna göre İşçi ve köylü denetiminin, tüm devlet aygıtımızın ta kendisini göz önünde bulundurması ve etkinliğinin istisnasız tüm devlet kurumlarına, yerel, merkezi, ticari, salt yönetsel, okullarla, tiyatrolarla,

arşivlerle vb. ilgili, tek sözcükle en küçük bir istisna gözetmeden tüm devlet kurumlarına yönelmesi gerekiyor.

Bu genişlikteki ve ayrıca etkinlik biçimleri olağanüstü bir esnekliği gerektiren bir kurum için, parti denetim örgütünün devlet örgütüyle özel bir birleşmesi neden kabul edilmesin?

Kendi payıma, ben bu işte hiçbir sakınca görmüyorum. Dahası, bu birleşmenin verimli bir etkinliğin tek güvencesi olduğunu sanıyorum. Bu bakımdan her türlü kuşkunun, kaynağını devlet aygıtımızın en küflü köşelerinden aldığını ve yalnızca bir şeye, gülünç bir duruma düşürülmeye değdiğini düşünüyorum.

* * *

Bir başka kuşku: Öğrenimi, bir işin yapılmasıyla birleştirmek uygun olur mu? Bana kalırsa bu, yalnız uygun olmakla kalmaz, ayrıca zorunludur da. Genel olarak, Batılı devletleri yöneten ilkeler karşısındaki her türlü devrimci tavrımıza rağmen bu devletler, bize en zararlı ve en gülünç cinsten birçok önyargı aşılamak başarısını gösterdi. Belli bir ölçüde bu salgın bize, genellikle bu önyargıların bulanık suyunda balık avlayabilmek umudu içinde, onu bize bile bile bulaştıran sevimli bürokratlarımızdan da geliyor. Ve sevimli bürokratlarımız bu bulanık suda, yalnız aramızdaki yola gelmez körlerin bu balık avının ne kadar geniş bir biçimde yapıldığını görmedikleri derecede çok balık avladı.

İktisadi ve siyasal bir nitelik taşıyan her türlü toplumsal ilişkide biz, "korkunç bir derecede" devrimciyiz. Ama hiyerarşi, yönetim yönteminin biçim ve gelenekleri konusunda "devrimciliğimiz", yerini çoğu kez en küflü görenek anlayışına bırakıyor. Burada son derece ilginç bir olay, yani toplumsal yaşamda

ileriye doğru en büyük sıçramanın, en küçük değişiklikler karşısında sık sık korkunç bir kararsızlıkla birleşmesi olayı saptanabilir.

Bunda da anlaşılmayacak bir şey yok; çünkü ileriye doğru atılan en gözüpek adımlar, çok uzun bir zamandan beri kuramsal alan içinde, her şeyden önce, hatta tamamen kuramsal düzeyde gelişen bir alan içinde kalıyordu. İğrenç bürokratik gerçeklikten tiksinti duyan Rus insanı, yüreğini son derece gözüpek sistemler tasarlayarak rahatlatıyor ve bu yüzden o son derece gözüpek sistemler, ülkemizde olağanüstü bir niteliğe bürünüyorlardı. Ülkemizde genel bir nitelik taşıyan düşüncelerdeki ataklık ve en önemsiz yönetim reformları karşısındaki şaşırtıcı bir çekingenliğin, birlikte var oldukları görülüyordu. Olağanüstü bir genel tarım reformu düşüncesi, öteki ülkelerde görülmeyen bir gözüpeklikle ortaya konuyor ve bunun yanısıra, onuncu dereceden bir yönetim reformu gerçekleştirecek imgeleme yetisi, genel nitelikteki sorunlara yönelik ve çok "parlak" sonuçlar veren genel ilkeleri bu reforma uygulayacak imgeleme yetisi ya da sabrı gösterilemiyordu.

İşte bu yüzden yaşamımız, şaşırtıcı gözüpeklik belirtileri ve en önemsiz değişiklikler karşısında bir düşünce kararsızlığının, çarpıcı bir biçimde kendisinde bir araya geldiğini gösterdi.

Gerçekten büyük hiçbir devrimde, bu işin hiçbir zaman başka türlü olduğunu da sanmıyorum; çünkü bu gözüpeklik ve bu kararsızlık, eskiyle, eskiyi düzeltmek eğilimiyle, yeni olana, geçmişin bir tek kırıntısını bile içermeyecek derecede yeni olana yönelik daha soyut eğilim arasındaki çelişkilerden kaynaklanıyor.

Ve bu devrim ne kadar köktenciyse, bu çelişkiler de o kadar sürecektir.

* * *

Güncel yaşamımızı belirginleştiren genel özellik şudur: Kapitalist sanayiyi ortadan kaldırdık, ortaçağdan kalma kurumları, senyörlük mülkiyetini tamamiyle yıkmaya çalıştık ve bu temel üzerinde, proletaryayı izleyen ve proletaryanın devrimci etkinliğinin sonuçlarına güvenen küçük ve çok küçük köylülüğe yol açtık. Bununla birlikte yalnızca bu güvenle, sosyalist devrimin daha ileri ülkelerdeki zaferine kadar dayanmak, bizim için kolay değil; çünkü küçük ve çok küçük köylülük, özellikle NEP yönetimi altında, iktisadi zorunluluk sonucu son derece düşük bir emek üretkenliği düzeyinde kaldı. Ayrıca uluslararası durum, Rusya'nın bugün geride kalmasına ve tüm ulusal emek üretkenliğinin, ülkemizde şimdi savaştan önceki düzeyin çok altına düşmesine de yol açtı. Batı Avrupa'nın kapitalist devletleri, kısmen bile bile, kısmen kendiliğinden, ellerinden gelen herşeyi yaparak bizi geride bırakmaya, ülkenin baştan başa yıkılması ereğiyle, Rusya'daki iç savaştan yararlanmaya çalıştılar. Emperyalist savaşın böyle bir sonuca bağlanması onlara, kuşkusuz önemli yararlar sağlayan bir sonuç olarak görünüyordu. Bu devletler aşağı yukarı, Rusya'daki devrimci yönetimi yıkamasak bile, hiç değilse sosyalizme doğru gelişmesini engelleriz biçiminde düşünüyorlardı ve kendi açılarından başka türlü de düşünemezlerdi. Sonunda görevlerini yarı yarıya yerine getirdiler. Devrim yoluyla kurulan yeni yönetimi deviremedilerse de, hemen ileri doğru bir adım atmasını da engellediler. Oysa sosyalistlerin öngörülerini doğrulayacak olan böyle bir adım, onlara üretici güçleri olağanüstü hızlı bir tempoyla geliştirmek, tümüyle sosyalizmi oluşturacak tüm olanakları ortaya koymak, sosyalizmin engin güçler taşıdığını ve insanlığın şimdi olağanüstü parlak ola-

sılıklar içeren yeni bir gelişme aşamasına geçtiğini herkese ve herkese açıkça göstermek olanağını da sağlayacaktı.

Uluslararası ilişkiler sistemi, şimdi Avrupa'da bir devletin, Almanya'nın, galipler tarafından boyunduruk altına alınmasıyla belirginlik kazanıyor. Dolayısıyla Batı'nın en eski devletleri arasındaki birkaç devlet, zaferin ardından, kendi ezilen sınıflarına bazı ödünler vermek için de yararlanabildikleri koşullar içinde bulunuyor. Pek de parlak olmamalarına rağmen bu ödünler, gene de bu ülkelerdeki devrimci hareketi geciktiriyor ve "toplumsal barış" gibi bir şeye yol açıyor.

Öte yandan Hindistan, Çin, vb. gibi birçok Doğu ülkesi, gene son emperyalist savaş yüzünden, kesinlikle kendi eski yollarının dışına atılmış bulunuyor. Bu ülkelerin gelişmesi, Avrupa kapitalizminin genel gelişme yoluna bağlandı. Tüm Avrupa'yı oluşturan mayalanma, bu ülkelerde de başladı. Bu ülkelerin, tüm dünya kapitalizminin bir bunalımına yol açabilecek bir yola sokuldukları, şimdi tüm dünya için açık.

Öyleyse, biz şimdi şu soruyla karşı karşıya bulunuyoruz: Küçük ve çok küçük köylü üretimimizle, ülkemizin yıkık dökük durumuyla biz, Batı Avrupa'nın kapitalist ülkeleri sosyalizme doğru gelişmelerini tamamlayacakları güne kadar dayanabilecek miyiz? Ancak bu ülkeler, sosyalizme doğru kendi gelişmelerini, eskiden düşündüğümüz gibi tamamlamıyor. Sosyalizmin kendi ülkelerinde düzenli bir "olgunlaşma"sıyla değil, bazı devletlerin ötekiler tarafından sömürülmesi pahasına, emperyalist savaşta yenilen birinci devletin, tüm Doğu'nun sömürülmesine eklenen sömürülmesi pahasına tamamlıyor. Öte yandan, gene bu birinci emperyalist savaş sonucu Doğu, kesin

olarak devrimci hareket içine girdi ve kesin olarak dünya devrimci hareketinin burgacına sürüklendi.

Bu durum, ülkemize hangi taktiği kabul ettiriyor? Hiç kuşku yok, şu taktiği: Kendi işçi iktidarımızı korumak, küçük ve çok küçük köylülüğümüzü onun buyruk ve yönetimi altında tutmak için, en büyük ihtiyatı göstermeliyiz. Kendi açımızdan, tüm dünyanın daha şimdiden dünya sosyalist devrimine yol açacak bir hareket içine sürüklenmesi gibi bir üstünlüğümüz var. Ama emperyalistlerin dünyayı iki kampa bölmek başarısını göstermeleri gibi de bir engelimiz var ve bu bölünme, kapitalizmin gerçekten geliştiği bir ülke olan Almanya, bugün ancak çok büyük bir güçlükle ayağa kalkabileceği için, karmaşık bir durum kazanıyor. Batı adı verilen tüm kapitalist devletler, Almanya'yı parça parça ederek kalkınmasını engelliyor. Öte yandan tüm Doğu, sömürülen ve en güç duruma düşürülen yüz milyonlarca emekçisiyle, kendi bedensel ve maddi güçlerinin, Batı Avrupa'nın çok küçük de olsa herhangi bir devletinin bedensel, maddi ve askeri güçleriyle hiçbir zaman karşılaştırılamayacağı koşullar içine sokulmuş.

Bu emperyalist ülkelerle gelecekteki çarpışmayı önleyebilir miyiz? Batı'nın müreffeh emperyalist ülkeleriyle Doğu'nun müreffeh emperyalist ülkeleri arasındaki iç uzlaşmazlık ve anlaşmazlıkların, batılı karşıdevrim tarafından Rus karşıdevriminin yardımına koşmak için girişilen haçlı seferi, Batı ve Doğu karşıdevrimcileri kampında, doğulu sömürücüler ve batılı sömürücüler kampında, Japonya ve Amerika kampında var olan çelişkiler sonucu başarısızlığa uğradığı zaman birinci kez sağladıkları gibi, bize ikinci kez bir bırakışma sağlayacaklarını bekleyebilir miyiz?

Bence bu soruya çözümün, bu konuda büyük bir

sayıdaki etkene bağlı olduğu yanıtını vermek gerekiyor; sonuç olarak savaşımın çıkış yolunu öngörmek olanağını veren şey, dünya nüfusunun engin çoğunluğunu savaşım için gene de kapitalizmin kendisinin yetiştirip eğittiği gerçeğidir.

Savaşımın çıkış yolu en sonunda Rusya'nın, Hindistan'ın, Çin'in, vb., dünya nüfusunun engin çoğunluğunu oluşturdukları gerçeğine bağlıdır. Ve işte nüfusun bu çoğunluğudur ki, birkaç yıldan beri inanılmaz bir hızlılıkla kendi kurtuluşu için savaşıma sürüklenmiştir; bu bakımdan savaşımın dünya çapındaki sonucu konusunda en küçük bir kuşkuya yer yoktur. Bu anlamda sosyalizmin kesin zaferi, kaçınılmaz olarak ve tamamen güvence altındadır.

Ancak bizi ilgilendiren şey, hiç de sosyalizmin bu kaçınılmaz zaferi değildir. Bizi ilgilendiren şey bizim, Rusya komünist partisinin, bizim, Rusya Sovyetler iktidarının, Batı Avrupa'nın karşıdevrimci devletlerinin bizi ezmelerini engellemek için izlemek zorunda olduğumuz taktiktir. Karşıdevrimci emperyalist Batı ile devrimci ve milliyetçi Doğu arasındaki, dünyanın en uygar devletleri ile Doğu devletleri gibi geri olmakla birlikte gene de çoğunluğu oluşturan ülkeler arasındaki gelecek askeri çatışmaya kadar varlığımızı sürdürebilmek için, bu çoğunluğun uygarlaşma olanağını bulması gerekir. Sosyalizmin siyasal öncüllerine sahip olmamıza rağmen, biz de sosyalizme doğrudan doğruya geçebilecek kadar uygar değiliz. Ya bu taktiği izlememiz, ya da kurtuluşumuz için aşağıdaki siyaseti kabul etmemiz gerekiyor.

İşçilerin köylüler üzerinde yöneticilik yapmayı sürdürecekleri, köylülerin güvenini koruyacakları ve sıkı bir ekonomi yoluyla, en küçük aşırılıkları bile tüm toplumsal yaşam alanlarından uzaklaştıracakları bir devlet kurmaya çalışmalıyız.

Devlet aygıtımızda en yüksek tutumluluğu gerçekleştirmeliyiz. Çarlık Rusyası'ndan, onun kapitalist ve bürokratik aygıtından devlet aygıtımıza kalan o çok sayıdaki ölçüsüzlüğün tüm izlerini silmeliyiz.

Acaba köylü niteliksizliğinin egemenliği olmayacak mı bu?

Hayır, olmayacak. Eğer işçi sınıfının köylülük üzerindeki yöneticiliğini korursak, devletimizin yönetimindeki çok sıkı bir tasarruf karşılığında, tasarruf edilen en küçük parayı, büyük makineli sanayiimizi, elektrikleştirmeyi, hidrolik turba çıkarımını geliştirmek, Volhov hidroelektrik santralının yapımını tamamlamak, vb. için kullanabiliriz.

Umudumuz bunda ve yalnızca bundadır. Bir eğretileme yapmak gerekirse, ancak o zaman atımızı değiştirebilir, köylünün, mujiğin külüstür beygirini ancak o zaman bırakabilir, yıkıma uğramış bir tarım ülkesindeki zorunlu tasarruflardan ancak o zaman vazçgeçebilir ve proletaryanın ardından koştuğu ve koşmadan da edemediği ata, yani büyük makineli sanayiye, elektrikleştirmeye, Volhov hidroelektrik santralına vb., ancak o zaman binebilir, ancak o zaman dört elle sarılabiliriz.

Ben kafamda genel çalışma, siyaset, taktik ve strateji planımızı, yeniden örgütlenen İşçi ve köylü denetiminin görevlerine işte böyle bağlıyorum. İşçi ve köylü denetimini olağanüstü bir düzeye yükselterek, yöneticilerine Merkez komite yetkileri vererek, vb., vb., bu komiserliğe göstermek zorunda olduğumuz olağanüstü kaygı ve sürekli bir dikkati, bize göre işte bu doğruluyor.

İşte bunun kanıtı: Kuşku yok ki ancak aygıtımızı en yüksek derecede arındırarak, ancak kesinlikle gerekli olmayan şeyi azami derecede azaltarak ayakta kalabiliriz. Ve bir küçük köylü tarım ülkesi düze-

yinde değil, bu yaygınlaştırılmış darlık düzeyinde değil, gitgide büyük makineli sanayiye doğru yükselen bir düzeyde ayakta kalabiliriz.

İşçi ve köylü denetimimiz için düşündüğüm büyük görevler, işte bunlar. İşte bu nedenle İşçi ve köylü denetimi için, yüksek parti örgütünün "basit" bir Halk komiserliğiyle birleşmesini düşünüyorum.

2 Mart 1923

"Pravda" nº 49, 4 Mart 1923
İmza: N. Lenin

ekim yayınları / sosyalizm ve kültür